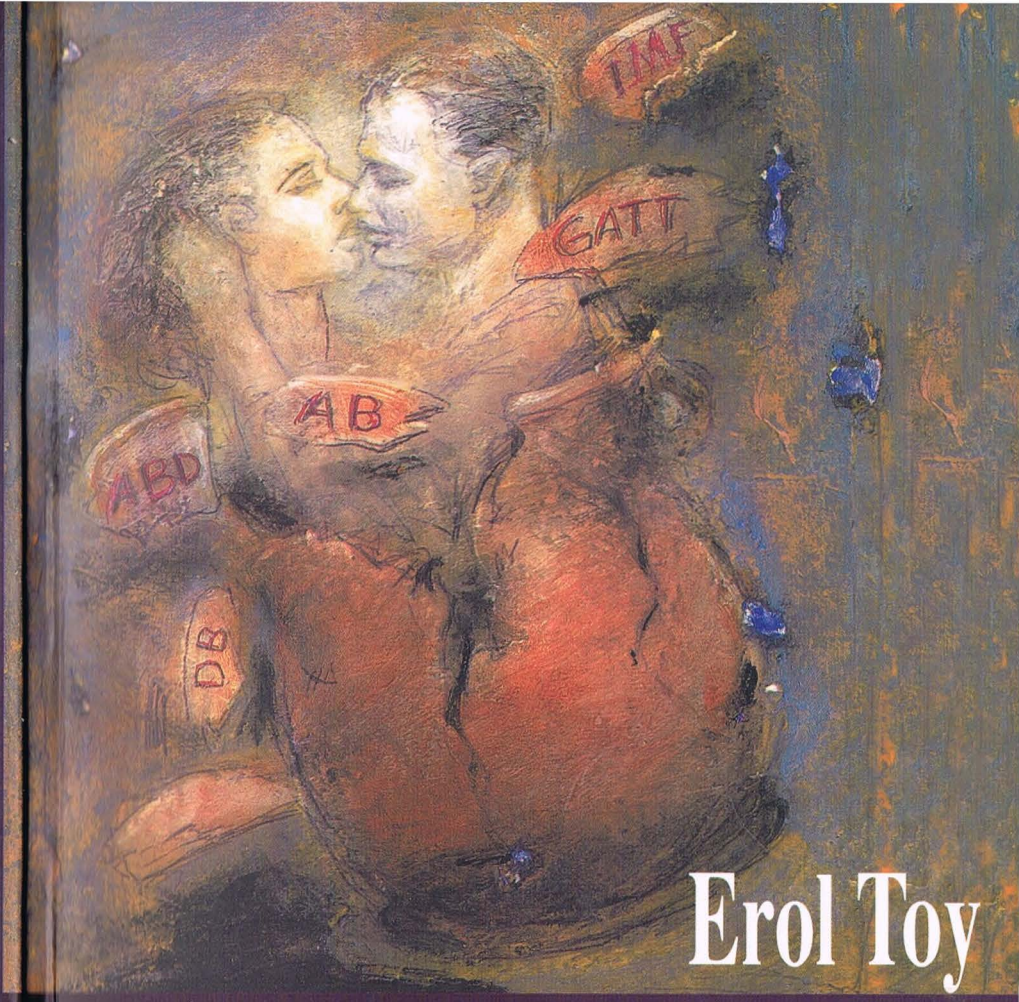

Erol Toy

Sır Küpü

roman

YAZ YAYINLARI

Erol Toy

Sır Küpü

SIR KÜPÜ

Erol Toy

SIR KÜPÜ

Erol Toy

YAZ YAYINLARI

Mollafenari Sk. Erdem İşhanı
Kat. 2 - 34410 Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel.: 0212. 528 08 84 - 522 98 78
Tel./Fax: 0212. 513 98 78

Yazan: Erol Toy

Yayımlayan: Cengiz Özgün

Yayına Hazırlayan: Mehmet Bülbül

Copyright Yaz Yayınları / Erol Toy

ISBN: 975-8152-31-9

Adres: Molla Fenari Sk. Erdem İŞ Hanı
Cağaloğlu - İstanbul

Tel: (0212) 528 08 84 - 522 35 23
Tel./Fax: (0212) 637 04 11 - 637 09 34

Mart 2004 - İSTANBUL

Makam şoförü arabayı yavaşlattı.

Kapıdaki görevlilerden biri saygıyla yaklaştı. Arka cama doğru eğilip selâmladı. Doğrulurken kollarını açarak tıka basa dolu ön bahçeyi gösterdi. Giremeyeceklerdi. Şoför yeniden gaza bastı. Arabayı parkedecek yer araya araya bir süre dolandılar. Çevredeki üç sokak da resmî araçlarla neredeyse tıkanmıştı. Çaresiz, yeniden dönüp geldikleri, elçiliğin kapısında durdurttu.

- Beni 19.15'te al, - emriyle arabadan indi.

Yanlarında kameramanlarıyla giriş kapısının ardında pusuya yatmış, Murat Akgün... Baki Şehirlioğlu... Burhan Yaşar... Mehmet Akarca... Akif Beki... Çiğdem Nayman... Fuat ve Bedretin Uğur.. Murat İde... Sedat Yazıcıoğlu ve Oktay Balamir'e görünmeden geçmek olanaksızdı. Hepsini başıyla selâmlayarak içeri girerken; "Şu Yahudiler amma cin!.." diye düşündü. "Robert Pearson gitti. Onların kökeninden Eric Edelman geldi ya !.. Yom Kippur, mağrıbîye mal buldurmuş. Herkesi dokuz mumla tütsülemek, iyi akıl. Sokakları arabalar kesmiş. Kapıağzını medya. Çağrılanların tümü elçilikteyse, burası kesin Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna dönmüştür. İçeride de adım atılmaz. Aslan Eric... Her bir telâş senin uğruna. Şu ilgiden de belli ki, sebtler sebti sonunda çöle salınan

günah keçisi değil. Büyük bayramın kaymak şekerisin. Zeyno burda olsa, dilinden kurtulamazdın."

Karısı oldum olası, resmî kalabalıklardan hoşlanmıyor... Bulduğu ilk bahaneyle onu ekiyordu. Bugünkü hepsinden geçerliydi. Kokteyl çağnsı yeni... Onun toplantısı aylar önceden kararlaştırılmıştı. Eric'i çok sever. Ama onunla görüşme fırsatı bile, verdiği sözden caydıramazdı. Nitekim caymadı. Otel projesi için, çocuklan da alarak Ürgüp'e gitti. Bir an; "Hanımefendi işgüzarlığına yansın !.. Hem bu görkemli şenliği kaçırdı. Hem beni sap gibi tek gönderdi." Diye yakındı. Önü birkaç adım boşalınca silkindi. Yüzünün sirkesini sezmesi için, ayna gereksizdi. Hemen bütün organları kasıldı. Anında yirmi deneyim yılının doğallaştırdığı, yapay gülücüğü suratına sıvadı. Çalak adımlarla bozuk düzen ilerleyen saflara karıştı. Yola yaslanmış zırhlı araçlara değmeden ön bahçeyi geçti. Ayak ve etek hışırtılannı sürükleye sürükleye merdiven başına geldi. Eğimi, köhne devletlûlara ayarlanmış, basamakların ilkinde; "Aman Tanrım !.." Hayretiyle olduğu yere çakıldı.

"O !.." Çığlığı, içinin içinde davullar dövdü. Sevinci soluğunu kesti. Aklının kavak yelleri, yüreğinde fırtınalar kopardı. Bedeni hazan yapraklanna karıştı. Hücreleri diyapozlarla yarıştı. Kaslarının titreşimi kulaklannda çınladı. Teni alazlarda tutuştu. Bakışlan bulandı. Parmaklarıyla gözpınarlarını sıktı. Kirpiklerinde oynaşan yakamozları silkeleyerek tekrar tekrar baktı. Yanılmıyordu. Yeni açmış bir gonca zarafetiyle İtalyan Ticaret ataşesine yaslanmış... Basamaklarda tutsak bir kuğu gibi süzülen, ondan başkası olamazdı. Duyguları yeniden ayaklandı. Tutkusunun yangını, maskesini kavurdu... Yenilemedi. Kasıntısı un ufak yerlere savruldu... Derlemedi. Kaybolmuş çocuk umudunun şaşkın ve ani hamleleriyle safları aştı.

Basamakları hızla tırmandı. Sahanlıkta, konukları karşılamaya kadın-erkek dizilmiş Elçi Pinhas Vivi... Müsteşar... Başkonsolos ve eşleriyle burun buruna gelince şaşkın şaşkın duraladı. İçgüdüsünün bütün yumruk ve tekmeleriyle yeniden gülümsedi. Kısa ve kesik sözcüklerle bayramlarını kutladı. İçi, içinden taşarak Davut yıldızı hole daldı.

Girer girmez, düş kırıklığıyla derin bir boşluğa yuvarlandı. Gördüğünü yitirmişti. Ardından gelen dalga, arama fırsatı vermedi. Onu önüne kattı. Hızla girişe sürükledi. Kalabalığın şıklığıyla sıkışıklığı... Uğultunun yoğunluğuyla karışıklığı... Kolay kolay, aynı anda, aynı mekâna sığmayan, Başkent kaymağını elçilikte dürümlemişti. Ama, hemen önündeki yoğun kalabalığın arasında aradığı yoktu. Umutla salonun girişine geldi. Kapıağzını, ellerinde ithal peçeteye sarılı kristal bardak... Yüzlerinde ayva kekresi gülücük.. Gözlerinde avcı iştahıyla, bir sırtsırta.. Omuzomuza... Yanak yanağa söyleşen çok önemli kişi dudaklarını gözleyen. Bir onlarla aynı fotoğraf karesinde görünme heveslilerinin kıvrak çalımlarını izleyen, basın temsilcileri tutmuştu. "Usta avcılar ilk deneç pususuna yatmış. Bu iyi !.. Yolu gözlenen hacı daha gelmemiş," güveniyle rahatladı. İlk kedi adımında Hürriyet temsilcisi Sedat Ergin'le burun buruna geldi. Derin hayret gösterisiyle;

- Washington'da olmayacak mıydın ?- Sorgusuyla boynuna sarıldı. Yanağını yanağına değdirirken salonu taradı. Âdetâ insan deniziydi. Bakışları şaşılaştı. Ama o kısa an, yoğun kalabalığı, bir uçtan ötekine süzmesine yetti. Yazık ki, aradığı yine eleğine takılmamıştı. Muharrem Sarıkaya'nın;

- Şef bu gece uçuyor.- Yanıtıyla irkildi. "Herhalde Bahçedeler," güveni güç verdi. Kendini toparlamak için ağır ağır çözüldü. Koptuğunda rahatlamıştı.

- Ayrılsak da beraberiz, öyle ya !..- Der demez Nuray Başaran;

- Ona ne şüphe !..- Onayıyla gülümsedi.

Elini dostça Mustafa Balbay'a uzatırken;

- İyi ki Cumhuriyet var,- diye eliyle geniş bir yarım daire çizdikten sonra; - Yoksa başkentin basın rekabeti, Doğan gurubunun tek kale maçına dönecek.

Balbay, o girince kesilen tartışmanın içindeymiş... Olmasa da, söyleşilerinin tamamını duymuş da, katılıyormuş gibi tuttuğu çanağı anında kaptı;

- Buna da şükür !.. Eskiden bir Tercüman... Bir de Günaydın vardı,- diyerek bir an durakladı. Banker rezaletinin götürdüğü Kaya Erdem'i... Arka çıkan Turgut Özal'ın, istifa tehdidini... Milli Güvenlik Konseyi'nin öfkesini... Namık Kemal gibi, "izzet-i ikbâl ile," değil... "İzzetli istiskâl ile, Bâb-ı hükümetten," Başbakan yardımcısı Özal'la birlikte kovulmalarını... İşsiz aylarının, sığıntı gazetecilik serüvenini... Ve o günlerin birindeki fuarlı İzmir gecesinin ortak anılarını çağrıştıran bir göz kırpışla sürdürdü; - Yazık !.. Şimdi Tercüman camide pabuçlan çalınmış bitişik ikizler... Günaydın epeydir kendi ek. Kurdelâlı mezunları da ölümcül düşman patronların, kârda arsız arenasında tulumbacı takımları... Allahtan ağaların hiçbiri bizim "müfredattan" hazzetmiyor da, şimdilik eli hamur, karnı aç... Ama namusumuzla, dimdik ayakta durabiliyoruz !..

İçlerinin dışavurumu kümeyi dalgalandırdı... Taş yerine oturmuştu.

- Eee adamlar haklı !.. Gladyatör, sahibine kazandırmalı. Şövalye aklını başına dermeli...

Spartaküs'ün tıkır tıkır işleyen Pax Romana'ya... Don Kişot'un kendi başına nice dert açtığını biz biliyoruz da.. Onlar bilmez mi ? Siz de muzırlık etmeyiverin,- öğüdüyle... Derin solukları ardına alıp sağa yalpaladı. Balbay'ın;

- Muzırlık yapılmasa !..- Yanıtını aralarına dalıverdiği Fikret Bilâ... Selim Budak... Muzaffer Şahin... Emin Pazarcı... Mustafa Karaalioğlu... Bilâl Çetin... Murat Odabaş...Mete Belovacıklı... Saygı Öztürk...Murat Yetkin... Serpil Çevikcan... Yavuz Semerci... Tâki ve Zülfikâr Doğan ondan önce kaptı. Tâki;

- Neyin muzırlığı ?- Sorusuyla altıncı parmağı mikrofonunu, ağzına dayamıştı;

Mikrofona iyice sokuldu. Aniden şiddetle dilini şaklattı. Onun kulaklığı dehşetle çıkarışına atılan kahkahalara katılırken; "Bir mi ?" Sorusunu güme getirip sola döndü. ATO yönetim kurulu sanki orada toplanmıştı. Başkan Sinan Aygün'ü kucaklarken;

- Bu kez de yağcılık istatistiği mi ?- Dedi alaylı alaylı.

- Ne haddime !.. Onun altından Gallup bile kalkamaz.

- Ek taşıt vergisini toslatan niyetlenirse, kalkar.

- Toslatan yüksek yargı. Ben yurttaşlık ödevimi yaptım.

- Eskiden ya ev...Ya çarşı ödevi yapardın. Yurttaşlık bilgisini yeni mi öğrendin?

- Eee !.. Men dakka dukka. Baktım ki, yürüyen kervana ürüyen it umurunuzda değil. Önünde kevkireyim, dedim. Ürküttüm mü ?

- He ya !.. Hem de çok !.. Ama dikkat et. Kervancı öfkelenir de taşı verederse, baş göz yarılır.- Uyarısıyla koluna girdi. Hemen yanlarına kümelenmiş sendikacılarla tokalaşırlarken; - İnanmazsan bunlara sor,- diye tanıklığa kışkırttı.

Aygün birlikte dalgalanan Oda üyeleriyle... Yer açmaya sıkışan sendikacılara yan gözle baktı. Miskete hazırlanan seymenbaşı kasıntısıyla kostaklana kostaklana;

- Kervancılar da, başları da hiç boşa heveslenmesin. Eski çamlar kendi pamuk elleriyle çoktan bardak oldu. AB'ne uyum paketlerine yerleşti. Bor'un pazarı geçti. Niğdelinin eşeği bile Bürüksel yoluna düştü. Gayri bozkırda taş bitti ağam !.. Şimdi 48 saat gözaltına razı her it, diler kervana ürür... Diler kervancıya siğer bir güzel !..

Deyince, ellerini açıp sorgu dolu bakışlarla lâfı sendikacılara aktardı.

- Göze alabilirse, - diye atıldı Salih Kılıç.

Oğuz Aygün, hiç duraksamadan;

-Alamazsa katlanır...Sonra da itliğinden utanır !..- Der demez, ustaları gibi, aklından geçeni başkasına söyletmenin kıvancıyla kasıldı;

- Hey benim Avrupa Birliği adayı güzel Türkiye'm,- diye yalandan çırpındı.- Ördeği kıçtan daldırmakta üstüne yoktur. Şu dünyada sendikacının ödevini patronun, patronunkini sendikacının yaptığı başka bir ülke var mı acep ? Zaten her bir iş hep bu yüzden çaynaşıyor. Pirincin taşını ayıklamak da, bahtı kara memura düşüyor.

- Sonra da ayıkladığıyla, kendi pisliğini örtüyor. Taşların tamamını emekçi çorbasına boca ediveriyor,- dedi hepsinden önce Süleyman Çelebi.

Tam bir aczin derin özgeçisiyle boynunu büktü ;

- Neylesin memur? Emir kulu. Vur dendi mi, vuracak. Dur dendi mi, duracak. Bul dendi mi, bulacak. Kahraman Türk milletinin kamı uygarlığa aç. Ama, folluk boş... Altın yumurtaların tamamını tilkiler kapmış. Kaz da kısır !.. Yol, emri de en bir büyük IMF'den. Bağırsa da... Bağırmasa da yolunacak. Üstelik tüyüne hasar vermeden çağdaş uygarlığı yakalama, hatta aşma şöleni düzülecek.

- O şölenin âfiyeti kime ki ?- Diye atıldı bu kez de KESK başkanı Sami Evren;

- Gayrı onu da taş yerine beş yiyen merhametli analarla üretimden gelen güç sahibi hamiyetli evlâtlar bilir.- Taşıyla dönünce, çevresine medyanın erkenci yıldızları yağdı. Ve Mustafa Özbek'in; "Galiba ek vergi bunun başının altından çıkmış"ıyla... Sinan Aygün'ün; "Hangi Şeytanlık çıkmadı ki"si, selâmlaşma gürültüsüne gitti.

Erhan Karadağ ve Mehmet Akarca'ya aynı anda sanlırken Taki Doğan'ın mikrofonu, yeniden burnuna dayanıverdi. "Uçakta mıyız ?" Sorusu, hepsini birden irkiltti. Ecevit'le Asya dönüşü...Haberi ilk geçmek için tam iniş anında telefon açışını... Pilotlara göre, ondan kaynaklanan sarsıntının dehşetini, aynı anda anımsamışlardı. Tâki'nin, lâf alamıyacağını bile bile mikrofonu açık tuttuğunu görünce;

- Bu gidişle Musa Ağacık'ın pabucunu dama atacak,- dedi sırtını sığazlayarak.- Melih Aşık'ın yalancısıyım. Ola ki rüyasını da kaydeder diye uyurken teybini açarmış.

- Deme, - dedi boş bulunup Tâki.- Belki kaydeder !..

Ferhan Şaylıman'ın kahkahası Murat Yetkin'inkine çarptı. Hulki Cevizoğlu çenesine yapışmasa, teke sakalını düşürecekti. Halim Atis iki büklüm oldu. Halûk Parlakdemir kaykıldı. Tâki teybini kapartırken, hafifçe yalpaladı. Sırtı birine yaslandı. Alman elçisi Wolf Ruthent Bom'u fısıltısından tanıdı. Yarım türkçesi; "İş yine bizim," diyordu. Onu, Şavşat'ın Berta fasulyasını andıran bir kıkırtı izledi. "Peşin parayı gördün. Gül bakalım Çarmıklı !.." Yakıştırmasını; "Helâl olsun askere," diye sürdürdü. "Tank onanmını İsrail'e verdiydik. Irak'ta saman altından su yürütmeye kalkıştı ya !.. Anında su bende çevirilmiş. Doğrusu işbölümü harika !.. Teknoloji ordan imalât burdan. Biz bulaşsak, binbir dereden binbir kova su getirmek

gerekirdi. Tereyağından kıl çeker gibi çözmüşler. Elleri dert görmesin." Alkışıyla ferahladı. Dönmek üzereydi ki, Magdalena Born, sımsıcak koluna yapıştı. Üflenmiş bir tüğ gibi yer değiştirerek kümeyle arasına girdi. Yanağını yanağına dayayarak Türk usûlü öperken;

- Zeyno nerde ?- Sorusuyla yarasını kaşıdı.

- Yine ekti...- Diye kısa kesti. Ama kadın kendi dilinde konuşacak birini arıyor olmalı. Kolunu bırakmadan;

- Onunla ne kadar öğünseniz az. Mesleğine kıskandıracak kadar aşık,- diye Zeynep'i övmeye girişti.- Hayranlıkla dinlemiştim. Daha fakültedeyken, Anadolu mimarisine tutulmuş. Derslerle yetinmemiş. Amerikalıların özel koleksiyonlarında gravürleri incelemiş... Ücra kitaplıklardaki antik kitapları okumuş.- Deyince; "Sağolsun Violette'le Ailsa," diye düşündü. "Yoksa özel koleksiyonla, ücra kitaplığı rüyamızda göremezdik." Kadın aklından geçenlerden habersiz, sürdürüyordu;- Kamu yapılarının taş... Konutların ahşap ve çatma oluşunun gizini, onca emekle çözememişmiş... Ama Marmara depreminde birden kavramış. Anadolu baştan sona fay hattı. Kimbilir kaç yıkım ve kıyım sonunda, ahşabın hafifliğiyle, yığmanın güvenliği keşfedilmiş. Haksız değil. Ahşap yıkılmıyor. Çatma öldürmüyor. Ama gerekli titizlik gösterilmemiş beton bloklar !..- Aklının bütün köşelerini karıştırdı. Zeynep bunları ona niye söylememişti? "Derinlemesine konuşmaya yıllardır hiç vaktimiz olmadı ki!.." Deyince silkindi. Sefire maskesini çatlatan hayretle büsbütün coştu.- İnsan, insanla savaştığında ne kadar barbarsa... Doğaya savaşımında, o kadar uygarlaşıyor. Tıpkı, antik Kapadokya'nın yanardağlarına karşı, yer altı kentleri kurması gibi. Lâv selinden uçan dışında ne, nasıl kurtulabilir ? Yaşam ve insan, deneyim hazinesi. Biraz da çalışırsa...- Dedikten sonra kıkır kıkır gülerek, halâ tuttuğu

dirseğini hafifçe sıkıştırdı.- Anlatırken ne çok gülmüştük.Ya du Pont kitaplığında Marco Polo'nun İl Millione'sini...Ya Mellon'unkinde Strabon'un Geographika'sını... Tam anımsamıyorum. Birinin el yazmasını okurken, nikâh saatini kaçırmış.- Deyince, Zeynep'in geçmişlerini, bir başkasıyla ilk kez paylaşmasından etkilendi. O sıcak dostluğa katılma hevesini titreştiren bir gülüşle;

- İkisinde de, iki kez.

- İnanırım,- diye sürdürdü kadın.- Sizin için ne dedi biliyor musunuz ? Başkası beni çekemezdi. Onunla evlenmesem ya boşanır... Ya mesleği bırakırdım. Ne mutlu ona... Öyle destek olmuş, öyle güven vermişsiniz ki... Mesleğini, aşkı ve anneliğiyle bütünleştirebilmiş. Anlatırken ne kadar içten... Ne kadar tatlıydı. Amerika'dan döner dönmez öğrendiğini bir de yerinde görmek istemiş. Engel olacağınıza, sessizce programını düzenlemişsiniz. O oylumlu geziler yüzünden, yıllarca anneliğe vakti olmamış. Gerçek bir özgeçiyle katlanmış... En küçük imada bulunmamışsınız.

Düzeltme gereksinimiyle yine araya girdi;

- O gecikmede, benim payım da büyük... İkimiz de pingpong topu gibiydik. O gittiği yere atılıyordu... Ben atıldığım yerde zıplıyordum... O protokolden sıkılıyordu. Ben uymaya koşuluydum. Biz çok genç evlendik hanımefendi. Birimiz 19'undaydı. Birimiz 21'inde. Belki biraz geciktik. Ama sanırım halâ anne-baba yaşındayız.

- Hiç kuşkusuz,- dedi kadın.- Bize göre halâ çok gençsiniz. Ne kadar ilginç... Öykülerimiz bile birbirine benziyor. Ruthent tanıştıktan hemen sonra yurtdışına gitti. Ben Bon kültür merkezinin yenilenmesinde çalışmaya başladım. Zaman o yaşta ve yoğun işte, öyle çabuk geçiyor ki !.. Çocuklarımızdan belli değil mi ?

- Desenize ödev aşktan önce geliyor.

- İyi ki öyle,- derken Bom'u da içine alan bir el hareketiyle; - Biz şanslıyız. İki taraf da anlayışlı ve idealist. Yoksa ne ben o restorasyonu tamamlayabilirdim. Ne Zeyno dağı taş dolanıp Anadolu uygarlıklarını ezberleyebilirdi.

- N'aparsınız ?- Diye boyun büktü. "İyi anlaştıklanna göre bu da delinin teki olmalı !.. Olanak ve fırsatı bizimkinden de çok. Her gittikleri yerde, bitmez tükenmez incelemelere giriyorsa, Bom'un durumu, benden bin beter," acınmasıyla;- Hanımlar mimar değil, inşaat kalfası. Bir proje tasarladılar... Bir işe giriştiler mi ? Yerin altından, göğün üstüne her şeyi, aynntısıyla bilmeden besmele çekmiyorlar.

- Övünme olduğunu bilmesem, yakındığınıza inanırdım.

"Zeyno'ya aferin !.." alkışıyla belli belirsiz kasıldı. "Dost seçimeyi biliyor. Yansı kendi için olsa bile, onu... Hem de arkasından en kolay eleştirilebilecek bir yer ve konumda aslanlar gibi savunuyor. Sağolsun Avrupa Birliği hayali !.. Önümüzde, biz gittikçe giden bir tutam taze ot. Ama bize... Bizden çok da çocuklara daha şimdiden neler kazandırdı. İyi ki ikisini de elçilik okullarına vermişiz. Anneleri o sayede birkaç kafa dengi buldu. En hası bu. Belki de meslektaş olduklarından" der demez, kendini düzeltti." Yok yahu !.. Kişinin en acımasız kurdu, meslektaşıdır. Ancak gerçek dost arkasından da arka çıkar." Kararıyla özveriye sığındı.

- Suçlu yakınabilir mi ?

- Sorumlu desek,- diye incelikle düzelten kadın, hemen konuyu değiştirdi;- Ürgüp'te mi ?- Sorusuna baş sallayışıyla aldığı yanıt üzerine;- Otel için değil mi ? Tahmin etmiştim,- diye sürdürdü;- O çok iyi bir mimar. Ben tembel çıktım. Ruthent'in kariyeri, benimkini köreltti. Ama onun gibilerle dostluk fırsatı verdi. O otel tasarımını

anlatırken gören, Aydınlı Antheminos'la Miletli İsidoros Jüstünyen ve Teodora'ya, Ayasofya'yı... Mimar Sinan Muhteşem Süleyman'a Şehzadebaşı, Süleymaniye ve Selimiye'yi mutlaka böyle anlatmıştır, derdi. Sözü var. Otel bitince, nerde olursam olayım haber verecek. Açılmadan, nasıl diyorsunuz ? "Siftahını," biz yapacağız.

- Bizsiz mi ?- küskünlüğüyle baktığı an, başını çeviren Bom'la gözgöze geldi. Elçi, gökte arayıp yerde bulmuşça az daha boynuna sarılıyordu.

- Müsteşarım günlerdir peşinizde koşuyordu. Ulaşabilse, yann öğle yemeğini Dafne'de yer miyiz diye soracaktı ?

"Çoğu çifte vatandaş yatırımlarının izin, tahsis ve vergi indirimi... Suret-i haktan görünerek iş çevirmeye kalkışan misyon ve vakıflarının "muafiyet..." Yanlış arazi alan, ESE... Ve benzerlerinin tapu pürüzleri birikti ya !.. Aranır olduk," düşüncesine karşın;

- Bende şans yok ki, - yakınmasıyla alı al moru mor yaklaşmaya uğraşan müsteşara döndü.- Haberim olsaydı !..

- Bir gün kararlaştırsak, - dedi hemen Janik. - Yakın bir gün.

- Ayarlayıp yarın telefon etsem,- vaadi Bom'u, "çok sevindirdi."

Çarmıklı, onu da görünce, yer açtı. Tank benzeri kalabalığı yara yara seyirten Mehmet Nazif Günal'ı âdeta kucaklayarak yanlarına çekti.

- Ekselâns Bom'la tanıştırayım,- der demez, Born'un maskesi düştü. Suratının ekşisi damla damla çenesine sızdı. Pek diplomatik olmayan emr-i vâkiye, "bayram değil, seyran değil," anlamında baktı. Araya asılan buz sarkıtları, yoğunlaşan yaş besin ve çarter taşımadaki kota, gümrük

ve terminal sorunları... Aylardır yinelenen randevu isteklerini büsbütün dondurmak üzereyken;

- Ooo Nazifciğim,- diye sımsıcak sarılıverince Bom hemen Janik'e döndü;

- Bir gün Bay Günal'la buluşsanız,- emriyle Müsteşarın;

- Emredersiniz'i aynı anda duyuldu.

Günal'ın minnet dolu gözlerini topuk izine dökerken; "Hızır dokunuşu, kötürümü koşturur. Bizde Hızır, devlet. Dokundu mu, uçaklar ucuza kiralanır... Kârlı kargo hatları karşılıksız devredilir. Turizm tahsisi nerdeyse zorla verilir. Akdeniz kıyılarına "sahilsaraylar" ekilir... Tepelere televizyon antenleri dikilir... Kişi birden ülke övüncü kesilir. Sıkışan kuyruğa Alâattin'in lâmbasından dev yetişir. Ama, yakındır... Desteğin ucu, diğer Hızırzadelerin orasına burasına dokunur. Dedal gibi uçan âdem.. İkar benzeri suya çakılır. Düşene acıyan çıkmaz." Düşüncesiyle kümeden ayrıldı.

İşaret lâmbası yanıp sönmeye başladı.

David Rockefeller oturduğu ceylan derisi geniş koltuktan kalktı.

Aile bir eksiğiyle salondaydı.Yeğenleri Nelson'la Laurence izlemeye devinirken omuzlarından bastırdı. Bir göz kırpışla küçük John D.'yi ardına taktı. Bankacı suratını, ilk adımda konukseverliğin dolunayıyla değiştirince yüzü aydınlandı. Özel salonu denetlemesi gereksizdi. Alışkanlığın bilinçaltı hoşgörmedi. Kapıda durup çabucak göz gezdirdi. Görevliler herşeyi en ince ayrıntısına kadar düzenlemişlerdi. Beğeniyle koridora çıkarken, mimar Hofmeister'in ilk... Corbett'in sonraki gökdelenleri yaparken babasıyla didişmelerini ansıdı. Giriş katlarını kültür merkezleri... Özel, hatta dallara ayrılmış müzelerle donatma tasarıları ihtiyarı küplere bindirmiş... Sözleşmede işlerine karışılmayacağı maddesinin yaptırıma bağlanmasından mı ? Bilgi ve birikimlerine gerçekten saygı duymasından mı ? Her nedense işine geldiğinde öğünçle dayattığı yontulmamışlığını, gizlemiş... Kutsallığına sığınarak; Ticaret dalaverelerine bulaşan sanat ve kültürün masûmiyetini yitireceğine ikisini de inandırmıştı. Bu yüzden ilk gökdelenler temelinden terasına kuru birer ticaret merkezi olarak yapıldı. Ama

sonuncuların mimarı Raymond Hood, ondan baskın çıktı. Toplumsal yaşamda herşeyin etkileştiğini... Her kut gibi, kültür ve sanatın da ticaretten göreceği zarar ölçüsünde yarar sağlayacağını... Böylelikle iltifatını bulan marifetin de... Sanatla incelen ticaretin de daha çok kâr edeceğini kumaz tilkiye kabûl ettirdi. Bu merkezler, mimarın tasarımına uygun yapıldı. Kullanılınca da haklı çıktı. Büyük John D. son yıllarının her yorgunluğunda... Özel hazırlanıp tek nüsha basılan pembe gazetesini kaptığı gibi üst kattaki kitaplığa kapandı... O ne zaman bunalsa kendini bu müzeye attı. Babası binlerce değerli kitap arasında dudaklarını kıpırdatarak okuma tadına erdi. O, eşsiz objelerin dünden yarına tuttuğu ışıkta... Hem tarihin derin ve uzun yolunda gezindi... Hem bir an için de olsa çıkar dalaverelerini unuttu. Hem Mellon'ların başlattığı kültür hamlesini biraz daha hızlandırdı. Hem gözden kaçmış ayrıntılara dikkati her kezinde biraz daha bilendi. Dinlenmiş, yeğinleşmiş bir beyin... Yoğunlaşıp keskinleşmiş bir bakışla işine döndü. Denilebilir ki, büyük john D. savaşlar öncesi bütün tasarılarını orada... Sonrasındakileri kendisi burada kurdu. Tıpkı bugün yaşama geçirmeye çalışacağı proje gibi.

Gülümsemesi doğallaştı. Kısa ve tez adımlarla hole geçti. Alt kattaki garajdan dosdoğru müzeye çıkan asansörün önüne dikildiği an bir vınıltı duyuldu. Oyma maun kapının kristal penceresi yavaş yavaş cıvayla dolan bir şişe benzeri, ışığa boğuldu. Asansör kapısı süpürge hışırtısıyla açıldı. Teksas'tan Paul Getty... Detroit'ten Henry Ford II... Wilmington'dan William Du Pont... Newyork'tan J.P. Morgan III. ve Paul Mellon, gözlerinde merakın ampulleri şakıya şakıya birbirlerine yol verdi. Sevinçle tek tek ellerini sıktı. Küçük John D. önlerine düşüp ilk konukları salona taşırken, kristal pencere

yukarıdan aşağıya karardı. Kısa bir an kesilen vınıltının ardından kapı yine açıldı. Houston'dan Howard Hughes... Atlanta'dan Robert Woodruff... Dallas'tan Josef N. Pew Jr. yarım kalmış şakaların buruk gülüşleriyle hole taştı. Küçük John D. konuk ellerin ısısı avucunda soğumadan yol gösterdi.

Geniş ve hızlı asansör, bir dönme dolap ya da yeni icat, yürüyen merdivenlere dönmüştü. İndi çıktı... Washington'dan Katherine Meyer Graham'la Miriam Meri Weather... Newyork'tan Amelie Astor... Melissa Hunt... İndi çıktı, Newyork'tan Amory Houghton, Joan Whitney... Helen Walton'la Şikago'dan Evelyn Hearts birbirinin giysisini didiklemekten vazgeçerek, David'i öpüp küçük John'ı mıncıklaya mıncıklaya peşlerine taktılar. Yeni vınıltı, İllionis'ten Spencer T. Olin.. Ohio'dan Crown Zellerbach jr... Teksas'tan Robert Klebert Jr... Port Arthur'dan Warne Gates Jr.'ı beklerken... Babasının hasta olduğunu... Yerine geldiğini belirten Bill Gates'le Warren Buffet ve Karolina'dan Robert J. Reynolds indi... Sonraki Miami'den Goldwin Mayer Jr... Teksas'tan Howard Pew'i taşıdı.

Amerika'yı Amerika yapanların çelik çekirdeği yıllarla çok gelişmişti. Aileler kuşaktan kuşağa büyümüş... İşler teknoloji geliştikçe çeşitlenmiş... Yeni iş alanlarının soyluları da katıldıkça, kaymağın kaymağı iyice kalınlaşıp kabarmıştı. Bunu kendi aile ve işlerinden çok iyi bilen David, dikilmekten içten içe yakınsa da, asansör durmak bilmiyordu. Durmamalıydı da... Çünkü çağrılılar henüz tamamlanmamıştı.

İne çıka en sonunda, Pittsburg'tan Nathaniel Pitcarn... Boston'dan Elias Singer Jr... İllionis'ten Lewis Jr... Şikago'dan Rosenwald Jr... Nevyork'tan Hanna Colgate... Betty Crane... Rosetta Hanna ve Suzi Cudahi'ye... Basın-yayından Arthur Ocs'u da ekleyince Amerikan rüyasının

gerçek kral ve kraliçeleri özel salonda toplandı. Onlara silikon vadisi baronları... IBM'den Watson... AT&T'den Nathaniel Bell... Motorola'dan Harold Galvin de katınca buzdağının ana kütlesi tamamlandı... Kervanın ucunu her zaman her yere geç kalan sevgili damadı, Remington-Dodge başkanı Hartley Dodge getirdi. Rockafeller ailesi de eksiksiz salondaydı. Bir göz işaretiyle asansörü katta bıraktırdı. Hartley'in kolunda ağır ağır salona yöneldi.

Toplantı Mellon, du Pont, Morgan, Pew, Carnegie ve Rockefeller ailelerinin geçen yüzyılda başlattığı... Ve ABD tâcının bütün yuvarlak masa şövalyelerince coşkuyla benimsenen geleneğin süreğiydi. İçlerinden herhangi biri nasılı hiçbir kişi, kurum, kurul ve devletçe... Hiçbir zaman... Hiçbir biçimde sorgulanmayan, eşsiz bir yapıtı... Koleksiyon ya da müzesine kattığında... Kazanım yasalsa görkemli törenlerle halka açmadan... Değilse bir daha açılmamak üzere gizli bölmelere kaldırılmadan... Özel bir çağrıyla, tamamının beğeni ya da kıskançlığına sunulurdu.

Terbiyeli garsonlar, salona girdiğinde servisi tamamlamışlardı. Son bardaklan küçük John D.yle onun eline tutuşturarak gözaçıp kapayana kayboldular. Aynı anda ana salona açılan kapı, oyma mermer sövesine dayandı. Müze müdürü Merryl Jr. dört hizmetlinin özenle ittiği tekerlekli sedyeyi çekerek içeri girdi. Ortadaki boşluğa yerleşir yerleşmez, kubbeli tavandan üstlerine ışık yağdı. Merryl her yanından taşan öğüncü kasa kasa sedyenin üstündeki atlas örtüyü çekerken;

- Birinci Ramses'in mumyası,- diye kıvandıktan sonra. Bir süre çığlıkların dinmesini bekledi. Merak ve birikimlerini yücelten bir incelikle üstüne basa; - Biliyorsunuz,- diye sürdürdü. I. Ramses, tıpkı öncülleri Ay ve Horemhep gibi askerdi. Tanrı Amon'un yerine Aton'u geçiren Akheneton ölür ölmez, Mısır'a bunlar egemen oldu. Karşılarında ne

Tutankamon... Ne Semankar direnebildi. Önce Ay firavun, Horemhep komutan oldu. O ölünce Horemhep firavun, Ramses komutan... Üçü de çok yaşlıydı. Ve içlerinde yalnız Ramses'in Seti adlı bir oğlu vardı. Ay çabuk öldü... Horemhep epey yaşadı... Ramses bir yıldan biraz fazla tahtta kaldı. Başa geçer geçmez Seti ile ortak yönetim ilân ettiğinden, XIX. Sülâlenin kurucusu oldu.

O her sözcüğün hakkını vererek anlatırken, konuklar büyük bir özen ve beğeniyle mumyayı incelemişlerdi. Sözünü bitirince bir an soru bekledi. Mısır tarihi Kanal serüveninden beri, Amerikan kaymak tabakasının süreklilik kazanmış modasıydı. Çevresini saranlar, anlattıklarını da, uzatmamak için anlatmadıklarını da en az kendisi kadar biliyor havasındaydılar. Soru gelmeyince, beklemedi. Az önce kaldırdığı bezle altın işlemeli tabutu örttü. Hizmetlilerin yardımıyla, ters yöndeki gizli bölmede kayıplara karıştı. O an peydahlanan garsonlar... Sessiz ve kısa bir devinimle boşalan bardakları dolularıyla değiştirdiler. Bütün kapıları arkalarından kapatarak bir çırpıda çıktılar. Salonu ilkin beğeninin mırıltılardan oluşan sessiz alkışı... Hemen ardından merakın derin soluğu doldurdu. Bütün gözler üstünde kilitlenince David;

- Lütfen bağışlayın.- Diye öksürerek söze başladı;- Olasıdır ki, nezaketsiz acil çağrım çok randevunuzu iptal ettirdi. Çok önemli işlerinize engel oldu. Ama Nelson, bilmek ve önlem almamız gereken gelişmeler anlatacak,- diye sözü aktarıverdi.

Nevyork Valisi Nelson Rockefeller hemen;

- Henry Kissinger dün Saygon'dan döndü,- diye söze başladı.- Yaptığı incelemelerden dehşete düşmüş. Vietnam halkı Kuzeyi Güneyiyle topyekûn savaşı kabûl etmiş. 1 milyon daha asker göndersek, savaşı kazanmamız olanaksız, diyor. Kuzeyliler gün günden

güçleniyor. Artan etkin saldırılarla sürekli yer ve zaman kazanıyormuş. Gizli ateşkes önermiş. Önce düşünelim, demişler. Sonra Paris'e randevu vermişler. Arayı son saldırıya hazırlık için kullanacaklarından emin. O zaman, Güney Vietnam'la birlikte bizim de bozguna uğramamız kesin, diyor. Kehaneti gerçekleşirse bu, dünyanın kaba etine batırılmış bir koca çuvaldız etkisi yapar. İster güce tapma, deyin... Diler özgürlük ve demokrasi özenciyle yorumlayın... Veya kulun tanrı... Kölenin efendi gereksinimi sayın. İster çıkar hevesi diye alın... Yorumu hepimize daima pek hoş gelen Amerikan rüyasından, herkesi dehşetle uyarır. Wilson, Roosewelt, Truman ve Marshall'ın iki büyük dünya... Bir dehşetli Kore savaşı... Milyonlann kıyımı... Milyarların israfı karşılığında yükselttiği kazanımın tamamını bir anda yerle bir eder. İnsancıl dev hülyası, kâğıttan kaplana döner. Gençler bilmeyebilir. Ama 50'li yıllar bize dün gibi. Fanatik Dulles'in Metternich... Başkan Eisenhoover'ın Sezarlığa kalkışmasına engel olmadık. Galiba imparatorluk hayallerimizle, dünyaya sattığımız hülya bizi de gerçeklerden kopardı. Fransızların 1954'teki Dien Bien Fu bozgunu bile, özgüvenimizde küçük bir sarsıntı oluşturmadı. Tam tersine onu da eski dünyalıların güçsüzlüğüyle beceriksizliğine kanıt saydık. Bunun üstüne tatlı dilleriyle elma şekeri... Koltuğunu yurdundan fazla seven Diem'in renkli balonlarıyla kışkırtmaları binince çabuk kandık. Kore beraberliğini tartışılmaz bir zaferle taçlandırma hevesine kapıldık. Ve gözü kapalı Vietnam'a bulaştık. Oysa dedemden duymuştum. Galiba birinci savaş sonrası... Mustafa Kemal Atatürk; "Şu yeryüzünde ölmeye karar vermiş bir ulusu yokedecek güç yok," dermiş. Doğruymuş!.. Zamanında kendi doğrulamış. İkinci Savaşta Sovyet mujikleri, Fransız résistance'ı, Tito'nun milisleri. Sonrasında Cezayir yurtseverleri doğruladı. Öyle

görünüyor ki şimdi de, general Giap'ın Vietkong'ları doğrulayacak. Belki inandırmak için, inanmak gerek. Belki bu yüzden, geçmişin gerçeklerine karşın, Amerikan rüyâsına, dünyadan önce biz inandık. Ve Fransızların oyununa gelerek ne petrolü... Ne doğru düzgün birikimi... Ne tarihi yapıtlardan gayrı zenginliği olan bir halka bulaştık. Galiba askerlerimiz sömürge halklarını... Politikacılarımız Çin'le Sovyet yardımını... Biz Avrupa Ekonomik Teşkilâtını küçümsedik... Ve bir ulusun, çağdaş dünyada ölmeye karar verebileceğine inanmak da bizim hem işimize, hem düşümüze uymadı. Aslında bu aymazlık esaslı bir sopayı haketti. Eğer biz herkesten önce uyanmaz... Gerekli önlemi kimse farketmeden almaz... Kissinger'in beklediği olur... Vietkong çeteleri önüne geleni pataklaya pataklaya Saygon'a girerse... Hem içte, hem dışta karabasanlara hazır olmalıyız... En basitinden o düş kırıklığına eklenecek dehşet, Amerika'da bile Ho Şi Minh sevdasına döner. Ve dünyanın kabûlüne bağlı bütün üstünlük... Pek çok ülke elitinin özel çıkarına dayalı kolaylıkların tamamı, ayağımıza köstek... Boynumuza bukağı olur.- Yutkundu. Az önce zor bulunur bir objeyi, ilk ve son görme coşkusuyla atılan çığlıkların yerini, derin bir sessizlik almıştı. Kalabalık çizilen kara tablonun etkisinde suskun, ikircimli, kıpırtısız onu dinliyordu. Bardağından aldığı yudumla dudaklarını ıslatarak, sürdürdü;- Yazık !.. Hep ve daima kazanma birikimimize güven bizi seçeneksiz yakaladı. Artık ne düş kırıklığıyla, ne kabadayılıkla yitirecek zamana sahibiz. Eski parlak imajımızı, eski etkinliğiyle tazeleyemesek bile, büsbütün yıkımı önlemenin yol ve yordamını hiç gecikmeden bulmak zorundayız.

Aylardır gelişini sezdikleri felâketin, çırılçıplak önlerine serilmesi, hepsini etkiledi. Bir an derin bir hesaplaşmanın açmazında suspus oldular. Acı gerçeği özümsemeleri çok

sürmedi. Nice zorluğun üstesinden gelme içgüdüleri hemen devreye girdi. William Du Pont, göğsüne düşen başını ağır ağır kaldırdı. Tane tane;

- Bu derdi başımıza, Vietnamlılaştırma hevesiyle Nixon sardı,- diye ilk hedefi gösterdi.- İlk ağızda bozgunu o üstlenmeli.- Arthur Ocs, alaylı bir gülümsemeyle;

- Benim tanıdığım Başkan, böyle bir sorumluluğu asla üstlenmez.

Der demez, Katherine Mayer Graham'ın büyük bir güvenle;

- Üstlendirmek kolay,- çıkışı bütün bakışları üstüne topladı.

Paul Mellon "Citi Bank"a soyguncu girmiş gibi gözlerini aça aça;

- Nasıl yâni,- demekten kendini alamadı.

Katherine gözlerinde biriken genel onayla, narin bir küheylan gibi şahlandı. Hızla topluluktan koptu. Yüksek ökçeleriyle kuşku sessizliğinin çivisini çaka çaka ilerledi. Graham Bell telefonu, Viyana'dan özel salona taşınmış Kayzer Wilhelm'in maun masasına yerleştirilmişti. Altın işlemeli antika kulaklığı aldı. İvecen numaraları çevirip biraz bekledikten sonra;

- Ben,- dedi herkese duyuracak bir sesle yayın yönetmeni Bradley'e;- Yola çıkarken söylediğin haberi bas.- Emriyle telefonu kapatırken kalabalığa dönerek;- İşte böyle,- diye kasıldı.- Paul Mellon hiçbir şey olmamış gibi sorusunu yineledi;

- Nasıl yâni ?

Katherine, kendinden hoşnut, kalabalığın üstüne yürüdü. Belli etmek istemese de, güçlü rakipleri Ocs, Craine ve Evelyn'in kıskançlığında yıkanma bilinci... Ve her gazetecinin doyumsuz keyfi, haber atlatma kıvancıyla yanıp sönerek kasıldı;

- Bu aptal,- dedi yumuşacık.- 1972 seçiminde, eski CIA ajanlarına, Demokrat Parti Ulusal Komitesinin Watergate'deki merkezini dinletmiş.

- Ne ?- Diye zıpladı Cumhuriyetçilerin en bağnazı Henri Ford II.- Bu akıl almaz bir skandal. Doğruluğu kanıtlanırsa, başkanlığı bile tartışılır.

- Üstüne gidilirse, düşürür hatta,- diye tamamladı Spencer T. Olin.

Ocs, Hearst ve Craine aynı anda;

- Gideriz !..- Diye kaçan balığın kuyruğuna atladılar.

J.P. Morgan Jr. başını kaldırdı. Genellikle ya hiç konuşmaz. Ya da kısık sesle, birkaç sözcük mırıldanırdı. Dikkatler üstünde yoğunlaşınca, ıslattığı duddaklarını yumdu. Ortağı ve Demokrat büyüklerden Josef Kennedy'ye baktı. O alışkın alışkın yüksünmeden söze girdi;

- Böyle bir durum Amerikan demokrasisini sıradan Amerikalının gözünde aklar... Dikta baskı ve zulmünden bunalan ülke aydınlarının politik... Yoksulluğunun haksızlık ve yolsuzluktan kaynaklandığına inanan halkların adalet özencini artırır. Ama koca Amerika'nın, küçücük Vietnam karşısında bozgununu örtmeye yeter mi ?

- Yetmez,- dedi o zaman David.- Kopacak gürültü ilk anda şiddetini belki biraz hafifletir. Ama, epeyce gözün açılmasını hiçbir gümbürtü engellemez. Tam tersine büsbütün açmazsa... Çünkü ne kadar ömek oluşturursa oluştursun demokrasi soyut bir kavram... Hem de her açıdan bizim öncelikli iç işimiz. Yenilgi ise uluslararası somut bir olay. Dünyanın gözünü ne kadar kapar... Kulağını ne kadar tıkarsak tıkayalım, eninde sonunda öğrenilir. Bozgun gerçekleşirse salt beğeniden doğan özençle, salt güce dayalı heyûlayı yeniden ayağa kaldırmamız çok zor. Bu yüzden general Marshall'ınkine

benzer bir şeyler yapmalı... Bütün dünyaya, yeniden bağlılık uyandıracak bir şeyler vermeliyiz.

Paul Mellon huyunu bozmadı. Kendi kendine sorarmış gibi atıldı;

- Ne meselâ ?- David hazırlıklıydı. Mellon'dan başlayarak hepsinin gözlerinin içine baka baka tane tane anlatmaya girişti.

- Çoğunuz bilir. İlk savaş sonrasıydı. Babam ülkenin her yerinden, emekli işsiz askerleri topladı. Pasifik limanlarından petrol dolu lâmba yüklenmiş gemilere bindirdi. Çin içlerine yolladı. Talimatı kesindi. Ulaşabildikleri her aileye, hiçbir bedel almaksızın birer lâmba vereceklerdi. Çoğu Körfez ve Kafkas savaşlarının artığıydı. Güle oynaya gittiler. Gemiler dolusu lâmbayı mum, çıra, kandil... Ateşböceği, mehtap... Ve arada bir de maytaptan başka aydınlık bilmeyen Çinlilere neredeyse hiç firesiz dağıtmışlar. Onlar dönüp ücretlerini almadan, haznedeki gazyağı tükenmiş. Patlayan Çin talebi, bütün rafinerileri, yenileri eklenınceye kadar gece gündüz çift vardiya çalıştırmıştı. Bununla ünlü Marshall yardımı; Salt dostluk, kardeşlik ve dayanışma sunan her girişimin katlanarak döndüğünü kanıtlıyor. Daha incesini neden yinelemeyelim ?- Derken Mellon'un, dudaklarını yalayarak "nasıl yâni"ye hazırlandığını gördü. Fırsat vermeden sürdürdü;- Bilmem örnek oluşturur mu ? Nelson kafasına Valiliği koyunca, ikisini biraz çağdaşlaştırarak içerde uyguladı. İki yıl önceden başlayarak hergün, Newyork'un varsıl yoksul bütün çocuklarına... Sıcacık gülümseyen Nelson amca resmiyle sarılı çiklet dağıttırdı. Seçim günü çocuklarının baskısına, en karşı olanlar bile dayanamadı. Ya ona oy verdi. Ya sandığa gitmedi. Ne seçim hazırlığındayız, ne satış telâşında... Üstelik halâ doğal ışıkla aydınlanan kişi ve toplum çok. Ama şimdi elektrik,-

Watson'la Gates'e bakarak;- Hatta elektronik... Ve bilgi çağındayız. Dünyayı kepçeleyen "Barış Gönüllülerimiz," bilgi açlığının çanlarıyla kulaklanmızı zonklatarak döndüler. Aklınıza yatarsa, Nelson'un yöntemini biraz daha çağdaşlaştırıp genişletelim,- derken Mellon'a bakarak;- Yâni şöyle,- diye tamamına baş sallatıp onaylatarak sürdürdü;- Her birimizin çeşitli alanda vakfı... Çeşitli dallarda fonu var. Her birimiz çeşitli eğitim kurumlarına sahibiz... Her birimiz pek çok yoksul ve yetenekli Amerikalı gence burs veriyoruz. Bu fonların bir bölümünü, gerekirse daha artırarak bir üst havuzda birleştirsek... Diğer ülkelerin zeki ve yetenekli gençlerine açsak. Ve bilgi haznelerini, ağzına kadar Amerikan yaşam biçimiyle doldursak... Erişkinlerin ya aşırı hayranlık ya düşmanlık nedeniyle çarçur ettiklerinden daha faydalı olmaz mı ?

Dediği an patlayan alkış, oybirliğinin kanıtıydı.

Paul Getty, Ford, Du Pont, Mellon, Morgan ve Olin'e bakarak coşkuyla;

- Bu da yetmez,- diye ekledi;- satış kârından ayıracağımız payla acentelerimizi maddi... Ortaklıklarla manevî açıdan güçlendirip yatırıma özendirmeliyiz. Ki, o gençler ülkelerine döndüğünde birikimlerini uygulayabilecek sağlam zemin bulabilsinler.

Büyük işadamlarının lâfazanlıkla geçirilecek tek saniyeleri yoktu. Yeni bir alkışın oybirliği öneriyi kararlaştırdı. Ayrıntılarla uygulama, uzmanların işiydi. Hemen genel işbölümüne giriştiler. Nixon'un ateşli destekçilerinden Henry Crown, doğrudan Nelson'a bakıp her sözcüğün üstüne basa basa;

- Gerald Ford başkan olunca, yardımcılığı almalısın. Beyaz Saray, Pentegon ve Kongrenin refleksi bu yönteme başka türlü uyarlanamaz.

Nelson tamamının gözlerinde aynı dileği görünce düşünün bağrına taş bastı. Nixon'un, ikinci dönemiydi. Ağzıyla kuş tutsa yerine geçen yardımcısının ardından sıra Demokratlarındı. Bu geleneği sadece Roosewelt bozmuştu. Elbette büyük bir başkandı. Ama seçimler İkinci Dünya Savaşının ortasına rastlamasa, üçüncü kez seçilir miydi ? Bu yüzden, beklemeyi... Ve sıra yeniden Cumhuriyetçilere geldiğinde adaylığını planlıyordu. Yardımcının yardımcılığı, başkanlığı aklından da gönlünden de bir daha yazılmamak üzere silerdi. Ama Amerikan rüyasının sürmesi, bozgunun unutulmasına bağlıydı. Çaresiz hiç bekletmeden boyun eğdi.

Toplantı amacına ulaşmış... Özel salon anlamını yitirmişti.

Kapılar ardına kadar açıldı. Asansör, yeniden işlemeye başladı.

Ekseni etrafında 45 derece döndü.

Garsonların kıvrak devinimlerle dolaştırdığı tepsilerden birine uzandı.

Niyeti kesindi. İçkisini alıp, bir an önce onu bulacaktı. Eğer gördüğü oysa ?! Kendi ikircimine şaştı. "Yaşlanıyorum... Cahit Sıtkı hesabıyla, yaş 45... Yolun yarısını çoktan geçtim. Tamam !.. Ama onca şeyde hiç yanılmayan belleğim, en önemlisinde yanılır mı ?" Sorusu için için kuşkusunu besledi. "İyi de, o olsa, herkesten önce benim haberim olmamalı mı ? İkizi var mıydı ? Hiç söz etmedi. En uzun konuşmaları o yol boyuncaydı. "Onda da duygularımızdan çok tutkularımızı, tanımlamaktan, birbirimizi tanımaya vakit olmadı. Üstdüzey görevlinin çilesi böyle. İstediği zaman istediği yerde, istediği konumda değil. Gerektiği zaman, yer ve konumda bulunmaya koşulu. Turgut abiyle her zaman, her yerde. Babayla Azerbeycan'dan Kopenhag'a götürdüğü yerde. Çiller'le Gümrük Birliği'nde. Ecevit'le Planlamada... Çakmakoğlu bakanımla NATO'da AGSP... Mesut Yılmaz'la Berlin'de Kohl'le tam anlamıyla, Davut Calût kavgası. Coşkun Ersümer ve Hayrettin Uzun'la Moskova'da Mavi Akım projesi... Derken yallah Dünya Ticaret Örgütü hazırlığına Seatle... Bir aydır, bir gece evimde kalamamıştım. Zeyno da, kızla oğlan da burnumda tütüyordu." Düşüncesi aldı

onu, o toplantı salonuna, o raslantı anına götürdü. Dünya Ticaret Örgütü toplanacaktı. Altkomiteler genel kurula sunulacak taslakları önceden hazırlıyordu. Örgütün gizil gücü, IMF ve Dünya bankası... Katılmış ya da katılmaya sıcak bakan hükümetlere diplomatik incelikle isimler önermiş... Gidecek kurullara hemen her ülkedeki eski memurlarından en az birinin katılmasını sağlamıştı.

Haklıydılar !.. Çünkü o eski memurlar, hem dünya çapındaki dengeler... Hem ulusal ölçekteki istemler konusunda yetkin... Hem evrenselle ulusalı aynı çıkar eğiminde buluşturacak birikimde... Hem bu tür ve çaptaki görüşmelerde pişmiş... Her ülkenin sorunlarını ayrıntısıyla bilmese de kolay anlayan... Güç, olanak ve fırsatlarıyla bunların faydalı kullanımından haberli... Evrensel çözümlere yatkındılar. Bu özellikleri makulü normalde aramalarını kolaylaştırıyor. Gereksinimlerin bilimsel gerçeklerle çok daha kolay bağdaşmasını sağlıyor... Hem örgütlenmenin... Hem hazırlığın... Hem de karar taslaklarının sorunsuz tamamlanmasını sağlıyordu. Tanışların alt komitelerdeki görüşmeleriyle.. Genel kurullardaki görüşleri, hem safraları kolay atıyor. Hem çözüme katkı veriyordu. Vermişti... Kısa sürede pek çok konuda uzlaşma sağlanmış... Taslak metinlerin çoğu hükümetlere sunulacak hale gelmişti. Zaten o metinleri hükümetler adına inceleyecek olanlar da, çoğun aynı kişilerdi. İletişim ve bilgi çağındaydık. Karar ve uygulama süreçleri bu nedenle, eskiye göre çok çabuk gerçekleşiyordu.

Donanımı ve birikimi benzeş uzmanlar, saptırma... Çaynaştırma... Uğraştırma yerine, çözüme yatkın olunca, zaman olumlu ve yararlı çalışıyordu. Aynı görüşleri, ayrı koşul ve ayrıntılara göre değerlendirirken, asıl ve temel bakışta birleşince... En keskin karşı sav... En aykırı

amaç... Ve en taşkın heves bile, ister istemez kendi yatağında akan ırmağa dönüşüyor. Görüşmecilerin uluslararası deneyimlere eklenen ulusal bilgileri, öteki üyelerin yığdığı engelleri çabuk aşıyor... Karşılıklı çıkarların evrensel boyutlardaki eğimini kolay yakalıyorlardı. O zaman çok çetrefil sanılan konular çabuk çözümleniyor. Geriye o ortak çözümün kâğıda geçirilmesi... Ve sorun yerine çözüm üretmenin kazandırdığı zamanı kendilerine ayırmak kalıyordu.

Alt komite toplantısı erken bitmiş... Herkes bir yere dağılmıştı. Genel toplantı iki gün sonraydı. Elinde bir öğleden sonra ile, bütün bir gün olunca, Ohio burnunda tüttü. Bir daha fırsat bulamayabilir. Raşel Ana gelip uğramadığını öğrenirse, kıyameti koparırdı. "Washington'a gelip Eric'i görmemek imkânsız. Onun gördüğünü, hele bir de konu bensem, ananın duymaması mümkün değil. Üstelik özledim de... Bir koşu gitmek en iyisi. Havaalanına taksiyle mi, otobüs ya da trenle mi gitmek iyi ?" Kararsızlığında, notebook'unu kapattı. Çok ve sık kullanmanın el alışkanlığı sessizce çantasına yerleştirdi. Birdenbire doğrulunca bilgisayarın ağırlığı dengesini bozdu. Kaykılınca altındaki koltuk hızla geri kaydı. İç kıyan bir gıcırtı, dalgın dalgın önündeki müsveddeleri sıralayan genç kadını zıplattı. Ürkek gözlerinden fışkıran filiz yeşili bir sel, gözbebeğinden yüreğinin bağına aktı. Derin bir şaşkınlıkla irkilirken; "Bağışlayın," diye özür diledi. Gecikme çekincesi mi, altkomite üyelerinden birine dalgın yakalanma kaygısı mı, bilinmez. Teni gelincik tarlasına döndü. O mahcubiyetin tezcanlılığıyla; "Bağışlayın, bütün komite üyeleri gitti sanmıştım. Bir an dalmışım," deyinceye... Komitedeki delegelerin çoğu tanıdık yüzlerini tek tek aklından geçirdi. Odd Perr Brekk'i geçer geçmez onun başına oturduğu bilgisayara geldi. Sigara

molalarından birinde Carlo Cotarelli ve Gughielmo Carchedi'yle italyanca konuşmuştu. Gelişi elinde dosyayla gidişine rastlamış. Carlo soran bakışlarına; "İtalyan kontenjanının yeni yıldızlarından," diye yanıtlamıştı. "Müthiş bir ekonomist. Torpili Stiglitz... Rudiger Dornsbuch'la doktora jürisindeymiş. Tezi Köhler'in elindeydi. Henüz hepimizin ilk basamağında. Dünya Bankasında stajyer... Wolfenshon onu iyice pişirmiştir. Yakında bize geçecek. Bakarsın Köhler'i kandırır yanıma, alırım. Prodi İtalya'ya gerekli diye el koymazsa, uzun süre sizin masada. Epeyce işiniz düşecek. Hatırlat da, bir ara tanıştırayım," demişti. Toplantı tez bitince fırsat olmadı. Banka baştan beri örgüt sekreteryasını üstlenmiş. Toplantıları en etkin eğitim olarak belirlemişti. Gencecik kızın ürkek gözlerinde çakan şimşek yeşili, bütün şiddetiyle yalnızlığına çarptı.

Gözleri şaşılaştı. Bedeni deprem titreşimiyle sarsıldı. İçini çekmek üzereyken, bakışlarının dibinde, kendi şaşkınlığının benzerini yakaladı. Kuruyan tükrüğünü zorla yutarak; "Bağışlayın,"ı yineledikten sonra ayırdı. Dili çözülmüştü. Kendini tutamadı. Üstüne basa basa; "Rahatsız ettim," deyişi, kızın şaşkınlığını büsbütün artırdı. "Çok Doğal." Diye geçirirken, kendi stajyerliğine döndü. "O parlak eğitimden büyük umut ve hayallerle uluslararası kuruluşa girmişsin. Öyle yalvar yakar değil. Oralarda tek geçerli şey bilgi ve birikim. Ya master doktora evresinde sivrilmiş, seçkin gençlerin en seçkinini seçerek kendileri almış... Ya büyük patronlardan biri, benimki gibi bir geçerli gerekçeyle tanıyıp önermiş. Ya devletlerinin kontenjanından hükümetleri göndermiş. 20-25 yaşındaki genç insanın böyle bir onura kavuşması, küçük dağları yaratmasına yetmez mi ? Yetmese de, dünyaya nizamat verdiğini sanmaya kışkırtır ya !.. Tam böyle burnundan kıl

aldırmaz bir kasıntıyla kapısından girdiği kurum, ayak işlerine koşmaz mı ? Burnunu yerde ararken, düşlerini yaşayan uzman büyükleri, gözüne Olimpos'un tanrıları gibi görünür elbet. Azar beklerken, özür duymak ne güzeldir.

Hükümetlere hükmeden o yüce kişilerin, olağanüstü bir kusuru olmadıkça bir stajyerden özür dilemesi ne demek ? Yüce tanrının Hira mağarasında, Musa'dan af dilemesi gibi bir şey. Başını göğe erdirmese de, gönlünü sevince boğuverir. Kızcağız da her halde ona sığındı. Yine de duraksaya kekeleye, kendi kendineymiş gibi; "Taslakların tamamı, genel toplantıya yetişecek mi ?" diye kaygıyla sordu. Başını sallayınca, bakışlarındaki o çekici şaşkınlık, yerini umutsuzluk bulutlarına terketti. Birden içi acıdı; "Kaç projem kaç kez, bu nedenle uçup gitmişti," anlayışı gözlerinde yanıp sönünce, cesaretlendi; "Desenize hemen oturup çözmekten başka çarem yok," teslimiyetini; "Yazık!.. Anneannem İtalya'dan kalkıp gelmişti. Görüşemeden dönecek." Yakınmasıyla bitirince; "Neden? Önünüzde iki boş gününüz var?" sorusuyla büsbütün şaşırdı. Uzmanlar Olimposlu ya!.. Ol deyince oluyor... Öl dediği ölüyor. Herşey önüne hazır gelince, bunca taslağı yazmak kolay sanıyor. Alaylı mı, öfkeli mi belirsiz bakışı, gözlerinden akıyordu. Ama, "Taslaklar yetişecek olmasa vardı," yanıtını terslenme yerine hayıflanarak verince şaşırma sırası ondaydı; "Anlamadım !.." Neyi anlamadığını bilmeden, açıklamaya girişti; "Anneannem geldiği gün, Banka beni hazırlık toplantısında görevlendirdi. Onu havaalanından doğru teyzeme... Ohio'ya gönderdim. Ben Seatle'a uçtum. Komitelerin genellikle erken dağıldığını duymuştum. Arada gelir görürüm, dedim." Açıklamasına; "İyi ya, işte erken dağıldık. Gidin görün," yanıtı asıl konuyu halâ anlamadığını gösterdi. Kız o zaman anlayışsızlığına mı,

anlatamamasına mı yandığı kestirilemeyen bir sesle; "Taslakların hazırlanması en az iki gün sürer. Sonra da ana toplantı." Dedikten sonra, cep telefonuna sarılarak; "En az bir hafta görüşemeyeceğimizi bildirsem iyi olur," diye uğraşırken; "Neden?" sorusuyla yeniden şaşaladı. Sonra büsbütün açıldı; "Hafta sonu gelirim demiştim. Allahtan deneyimli ve çok anlayışlıdır. AB'den önce... Roma Kulübünün kuruluş evresinde, sekreteryadaymış. Bonn, Paris, Bürüksel, Roma arasında koşuşturmaktan günler hatta bazen haftalarca annemle teyzemi göremediği olurmuş. Biz kadın-erkek eşitliğinin ilk kurbanlarıyız diye, yeriniyor havasında övünür.Herşeyi en az onlar kadar yapabileceğimizi kanıtlamak için, kendimizi de, sevdalarımızı da savsadık... Zaman zaman çocuklarımızı unuttuk. O dönem doruğunda bir Kraliçe Elizabeth... Bir Bayan Bandranaike bir de Evita vardı. İndralar, Benazirler, İsabel Peronlar, Thatcherler o günlerin armağanı sayılsa yeridir. Henüz İtalya, İspanya, Portekiz Katolikleri bir kadın başkan görmedi. Ama Gisgard d'Estaing'le, Simon Veyl bakanlığına alışan Fransa... Mitterand'da Edith Cresson'a Başbakanım demek zorunda kaldı, derken öyle bir onurla başını diker ki... İş diye başına taş yağdırsanız, yağmur diye algılayabilir. O yüzden haber verir de, hemen işe girişirsem, bakarsınız o gelir. Çünkü toplantıya ancak yetiştiririm," tasasını o kadar içten... O kadar sıcak belirtti ki, dayanamadı; "Taslaklar son biçimiyle bir kez daha okunmuştu. O zaman kaydetmediniz mi ?"

Kayıt hepsinin gözü önünde yapılmış. Hatta doğruluğu bir kez de yinelenerek onaylanmıştı. Bu küflenmiş delegeler, çaylaklarla alay etmeden duramazlardı. En küçük boşluğuyla, saflığını yakalamasınlar. Anında oradan tuttukları gibi insanı yere sererlerdi. Her elemede dünya akıl ve zekâ kalburunun üstünde kalabildiklerinden dünya

örgütlerini yöneten bu kumkumalarla başetmek zordur. Hele işi aptallığa ya da saflığa vurup, bir aceminin kuyruğundan yakalamışlarsa, iş büsbütün çığırından çıkabilir. O yüzden şeflerin stajyerlerine en etkin öğüdü; "Eskilerin en aksi çıkışlarına, daima kesinlikle kısa, kesin ve mutlaka olumlu yanıt ver," olurdu. İster sitemez uydu. Bütün içtenliğiyle ellerini açıp, boynunu bükerek titrek titrek; "Ettim," dedi.

Birden kendi staj döneminin coşkusuna kapıldı. Bilgiçlik fırsatı ayağına gelmişti. Kaçırmadı. Sanki bilinmeyeni bildiriyormuş gibi kasıla kasıla gülerek; "Sesten yazıya dökün." Der demez kızın yüzü kendisininkine benzer bir coşkuyla aydınlandı. Ve tane tene bir başka bilinmeyeni bildirircesine; "O yazılımlar çok yeni. Bizim bilgisayarlara verilmedi." Yanıtıyla, dolgun dudaklarına astığı yarım gülümseme, aynı zarı atmanın bozgununu bekledi. İçinden; "Aferin. Alay etmesini de, dayanmasını da biliyor. Carlo haklı. Elini tez tutmazsa, başka masalara kaptırır," beğenisi geçirince, uzatmadı. Aynı yollardan geçmiş... Aynı çıkmazlara girmiş... Aynı açmazlarla karşılaşmış olmanın deneyimiyle yumuşadı. Gözlerine sığ bir merakın ışıldaklarını dikti. Hoşgörüsüne, özel yaşamının sorgulamasını sığdırarak; "Bazen görev, kaçış gerekçesidir !.." Dedi, gözlerinin derinliklerinde muzip bir onay aradı. Duru bakışlarının kristalleri kuşkunun bütün kırıntılarını silip süpürmesine karşın; "Gerçekten gitmek istiyor musunuz ?" Sorusuna yanıtı hiç bir kuşkuya yer vermeyecek kadar pürüzsüzdü. "Elbette !.."

O zaman hemen yerine oturdu. Notebook'unu çantasından çıkararak masanın üstüne yerleştirdi. Fişini taktıktan sonra açış düğmesine bastı. Masanın öbür tarafına geçerek, parmak uçlarını kızın omuzlarına değdirdi. Kollarının arasında, Giselle'e çıkmış bir balerin

hafifliğiyle doğrulur doğrulmaz, sandalyenin yanına çekti. Döner koltuğuna oturarak bilgisayara kendi e-mailini yazarken; "Öyleyse bunu sağlayalım. Umarım böylelikle bağışlanırız," diye yerine oturdu. Bilgisayarı açıktı. Sesin kayıtlı olduğu dosyayı kendi e-mail'ine göndererek yer değiştirdi. "Program bende var. Enternetten indirir, benimkinde yazıya döker... Çıkış almanızı kolaylaştırırız" deyince, genç stajyer bir mucizeyle karşılaştığına inanmakta zorlandı; "Sahi bu mümkün mü ?" Sonunda bilgiçliğin o keyfine doyulmaz cakasını kabûl ettirmenin kıvancıyla başını salladı. "Mümkünse, bana öyle büyük bir iyilik yaparsınız ki..." Demesine kalmadı. Gönderdiği dosya, posta kutusuna akmaya başladı. Onun dikkat kesildiğini gören kız, masayı dolaştı. Yanıbaşına dikilerek ekranın altında alındıyı gösteren mavi çizgiye baktı. Bumunda tüten ten kokusuna bulanmış saf leylak esansı, tanrıça Kibele'nin bereket büyüsü gibi uğrun uğrun ciğerlerine yerleşti. Çerçevenin sonuna erişip de, şimşek hızıyla yiter yitmez, düğmelere yüklendi. Parmaklarının kısa vuruşlarıyla, içiçe geçen... Yan yana gelen komutların yanar döner ışıltılarında çevrimi gerçekleştirdi. Başını kaldırdığında gözleri yeşil deryalar dibinde, peri padişahlarının saraylarında ağırlandı. Bütün fiyakasını yıkayan durulukta yıkana yıkana; "e-mailinize, gönderin," diye karşı bilgisayarı işaret edip notebook'u hafifçe ona doğru çevirdi. Kalkıp yerini vermek için davrandığı an, soluksuz kaldı.

Genç kız adresini yazmak amacıyla biraz daha yanaşıp eğildi. Teni nârin bir gül yaprağı gibi tenine değdi. Ciğerlerinde biriken leylak esansı bahar yeli oldu damarlarına püskürdü. Bir an nefesleri birbirine karıştı. Kokuları bütünleşti. Gövdeleri ılık bir okşayışın basıncında titredi. Tüyleri tane tane dikildi. Hücreleri damla damla

kabarcıklandı. Kulak tozları nemlendi. Damakları kurudu. Gözleri kaydı. Ekrandaki yazılar dalgalandı. Derin derin soluyarak gözlerini kapadılar. Açtıklarında herşey yerli yerindeydi. Adresini tamamladı. "Gönder"e basarak doğruldu. Kokusunu yaya yaya karşıya geçti. Monitöre gözatıp başını kaldırdı. Gözlerindeki minnet, tutku oklarına dönüştü. Bakışlarına saplandı. Dosya ininceye bir masalın gizeminde daldılar. Kız "yazdır"a basınca notebook'unu kapadı. Çıkışın ince hışırtısıyla birlikte yavaşça kalktı; "Çıkış başladı," dedi. " Fazla gecikmezsiniz... Anneanneniz kimbilir ne çok sevinir ? Ben de Ohio'ya gideceğim. Bileti buradan mı... Everett'te alanda mı alsam ? Oraya metroyla mı, taksiyle mi gitsem derken oturup kalmam bir işe yaradı." Der demez kız şaşkınlığına hemen göze batacak oranda sevinç katarak; "Götürmeme izin verirseniz, borcumun birazını ödemiş olurum," demez mi ? Daha ne isterdi ki !..

Çıkış biter bitmez, bilgisayarı kapadı. Versace mantosunu giydi. Şapkasını bir demet kır çiçeği gibi kumral saçlarının üstüne yerleştirdi. İvecen çantasını kaptı. "Gidelim mi ?" Sorusuyla onu ardına taktı. Kapıdan çıkar çıkmaz; "Valizim hazır. Ama böyle bir sürpriz beklemediğim için yukarıda... Odada," diye asansöre yöneldi; "Alıp geleyim. Sizi nerde bulurum ?" Sorusunu asansörü dolduran leylâk kokusu yanıtladı. Asansör kalabalıktı. Bedenleri, birbirine yaslanmaktan başka yer bulamadı. Yüzyüze sıkıştılar. Nefesleri biribirine karıştı. Gövdeleri kenetlendi. Solukları harmanlandı. Bakışları kilitlendi. Hızlı asansör on katı, beş saniyede aştı. Kata geldiklerinde, tüm yaşam gizemlerini... Diğeri içinde yiten gözler. İnce ince titreşen tenler... Ve birbirine yapışan ellerle anlatmışlardı. Telâşlı ayak seslerini koridorun kalın halısına sindirerek odasına geçtiler. Anahtarı cebindeydi.

Birbirine yapışmış iki el çıkardı. Titreye titreye kapıyı açtı. Çarpan kapıyla, düşen notebookun patırtısı birbirine karıştı. Birleşen dudakların alazı, tükrüklerini kuruttu. Dillerinin zamkını eme eme, sıklaşan soluklarını yuta yuta, giysilerini çeke çeke soyundular. Çıplak tenlerinin nemini sile sile... Katılan gövdelerinin titreşimini okşaya okşaya... Gerilen kaslarının kütürtüsünü ova ova yatağa düştüler. Bir ömrün özlemini, bir ana sıkıştırma telâşıyla, tutku çığlıklarının yankısında, bütün giz ve düşlerini tenden tene aktardılar. Doyumsuz açlıklarını, didiklenmekten bitkin düşen bedenleri noktaladı. İkisi de, birbrinin içinde sızdılar.

Aynı anda açtıkları gözleri, bin tonluk yükten kurtulmuş bir yeğnilikte yıkandı. Kuş gibi hafiflemişlerdi. Yüzlerine yayılan gülümseme, şakıyan bülbüle açılan gül rengine bezendi. Dinginlikleri ılgıt ılgıt tenlerine yayıldı. Bakışlarının duruluğu sevinç, yıldızları halinde kaydı. İçlerinin alazı uğrun uğrun dışlarına vurdu. Coşku dalgası, tutku cennetlerinde dolaştıra dolaştıra, yeniden derin uykunun düşlerine sarmaladı. Gözleri açılır açılmaz; "Gitmesek mi ?" sorusu ikisinin de ağzından aynı anda çıktı. Ve aynı anda; "Bu büyüyü bozmaya hakkımız var mı ?" Sorusuyla irkildiler. Yitirme kaygısı bütünleşen gövdelerini aynı potada eritti. Yılgın ve telâşlı sımsıkı sarıldılar. Kemiklerinin kütürtüsü, kulaklarında Ravel'in trampetlerini çaldı. Derin bir hüznün çavlanına kapıldılar. Çığlık çığlığa kendilerinden geçtikten hemen sonra dehşetli bir açlıkla uyandılar. Kız ancak o zaman, kesin bir kararla; "Bozmamak elimizde," dedi. "Mucizeden kim vazgeçer ki ?" Kaygının yerini inan, kuşkununkini güven alıverdi. Dudaklarını ayırmadan kalktılar... Ilık duşta sevişe oynaşa yıkandılar. Bornuzlarının içinde banyodan çıktılar. Bedenlerinde çiğ tanelerine dönüşen, nemi dudaklarıyla kuruturken mideleri kazındı. Bedenleri kasılıverdi. İlkkez

birbirini yitirdiler. Kaygılara düştüler. Elleri ellerini bulduğu an, ikisinin de ağzından; "Çok acıktım," döküldü. Bir şeyler atıştırma zorunluluğu, giyinmeyi dayattı. Giysilerini el yordamıyla arayınca, kıkırdadılar. Elektrik düğmesine basmaya vakitleri olmamıştı. Gereksinimleri yoktu ki... Duygu ve tutkunun günışığında birbirlerinin içini görmüş... Dışını ezberlemişlerdi.

Başuca uzanıp yaktığı ampûl, ikisini de irkiltti. Hücrelerinin, her dokusunu... Dokularının her zerresini... Duyularının her kıvrımını çok iyi tanıyan bedenleri, dingin ve çıplak gözlerinin önündeydi. Münhanilerinin tamamı ezberlerine uygundu. Yine de bildiklerini görmekten derin bir şaşkınlığa düştüler. Sessiz ve mahçup yeniden sarıldıklarında, midelerinin sızısı baskın çıktı. Odanın içinde kapıyla yatak arasında gide gele... Bazıları saçılmış, bazıları dertop giysilerinden bulduklarını giydiler. Yatağın altına kayan Rolex saati gözüne ilişti. Eğilip alırken, dünün bu güne devrildiğini gördü. Yerinden fırladı. "Saat sabahın üçü," diye sarıldı. "Buz dolabında ne varsa ona mahkûmuz. Bağışla. Ne yolu, ne yemeği düşündüm." Yakarısı anında alınganlığını kusan bakışlarla karşılaştı. "Düşünseydik... Düşünebilseydik, bu mucize gerçekleşir miydi ? Birbiriyle hiç konuşmadan... Hiçbir şey istemeden... Hiçbir vaatte bulunmadan. Ve hiçbir umuda kapılmadan bu kadar mutlu olabilen başka insanlar var mıdır. Beni nasıl bu kadar borçlandırırsını... Borçlandırırsın?" Minnetle gözlerinden öperek; "Çok daha fazla borçlandığım için," dedi. "Çok daha fazla borçlandığım için."

Birden alınganlığı sevince dönüştü; "Tamam," diye yeniden boynuna sarıldı. Bir kezlik kaçamak olmadığına inancın güveniyle uzun uzun öptü. Sonra gözlerinin bütün berraklığıyla bakarak; "Alacağımı taksite bağlıyorum.

Tahsilât yer, gün ve saati bana... Koşullarını düzenleyerek, ödemek sana bağlı." Bu hem bir bütünlük, hem ayrılık türküsüydü. Unuttuğu herşey, gözlerinde belirdi. Beliren anında ikisine yansıdı. "Mutluluk insana hep az gelir, diye düşünürdüm. Meğer ancak böylesine genç, güzel ve akıllı biriyle paylaşıldığında yeterliymiş," dedi. "Borcum borç. Ne zaman, nerede, nasıl istersen hem öder hem paylaşırım." Sonunda giyinmişlerdi. Vazgeçme kaygısını zorla bastırırlarken; "Öyleyse hemen yola çıkalım," dedi kız. "Yoksa duygularımın selinde boğulacağım." Zorluğunu göstere göstere koparken; "O kadarına cesaret edemem," dedi. "Ben borçluyum, unuttun mu ? " Gülümsemesiyle pişmanlığı aynı âna rastladı. İçgüdüsü bütün basıncıyla kollarına abandığı halde, ayrıldı. O; "İlk açık restoranda ne varsa silip süpüreceğim. Kurt gibi acıktım." Diyordu. Hemen valiziyle, notebookunu aldı. Asansörle garaj katına indiler. Sevimli bir Fiat'a doğru ilerlerlediler.

Sarı zarf en üstteydi.

Çantasını özenle masanın üstüne boşalttı.

Zarfı avucunda tarttı. Üst köşe Bakanlıktan geldiğini belirtiyordu. Şaşkınlıkla irkildi. Şimdiye kadar İl Eğitim Müdürlüğü yazışmaları... "Talim Terbiye Kurulunun" ayrıntılı "Müfredât" değişiklikleri... Özlük işleri... Maaş ve ücret artışları... Hastalık, emeklilik işlemleri... Elektrik, su, yakıt ve onarım "tahsisatları..." Yasaklarla izinlerin "Tebliğler Dergisi..." Hatta "Resmî Gazete" tanıdıktı. Ama zarf bildik çağrışımların hiç biriyle uyuşmuyordu. Merakını zor bastırdı. Ağırca zarfı, istemeye istemeye açtığı boşluğa bıraktı. Değişmez programını uygulamaya başladı.

Postane yolunun üstündeydi. Her sabah önce oraya uğrar... Okula gelen bütün gönderileri dağıtıcıya bırakmadan çantasına doldurur... Bazen yükünün ağırlığından yol üstündeki esnafa selâm vermeyi unutur... Oflaya puflaya odasına girer girmez masasının üstüne boşaltırdı. Sonra her yıl biraz daha yıpranan paltosunu çıkarır... Havını fiskeleye silkeleye tahta askıya takıp kapı ardındaki çiviye asar... Boşalınca, pörsüyen körüklü çantayı, dolapta ayarladığı boşluğa saklar. Lâstikli, kara kolluklarını akşam bıraktığı yerden alıp tek tek takar. Çentik, çizik ve ulukları, kazına cilâlana ağaçken çektiği

fotoğraflara sığınmış, ceviz masaya yönelirdi. Kantinci Faik, izlemiş gibi elinde tepsiyle o an girer... Fincanı ustalıkla zarflardan birinin... Su bardağını, minik nihalenin üstüne bırakır... O çıkar çıkmaz kapıyı kilitleyip avluya açılan pencereyi hafifçe aralar. Koltuğuna oturup masanın alt çekmecesine eğilir. Kaçakçılık yaygınlaşınca üretilen filtreli Samsunlardan biriyle, benzinli Zippo çakmağı alır. Çekmeceyi açık bırakarak doğrulur. Bardaktaki suyla, fincandaki kahveden birer yudum içtikten sonra koltuğuna yaslanıp sigarasını yakar. Derin bir nefes çekip uzun uzun üfler. Düşlerini, dalga dalga dağılan duman bulutçuklarına yükleyip çakmağı aldığı yere kor. Çekmeceyle birlikte gözlerini kapayarak koltuğa kaykılır... Kahvesiyle sigarası bitinceye, aransa da aldırmadan sabah yorgunluğunu atardı.

Ateşi filtresine dayanan sigaradan son nefesi çekip... Telveye karışan son yudumu içtikten sonra dingin doğrulur. Kullanılmış zarflardan birini şekerci külâhı gibi açar. Telvede söndürdüğü izmaritle, fincan tabağına silkelediği külü içine döker. İyice buruşturup çöp kutusuna atar. Ayırdına varmayacağını bile bile çevreyi koklayarak tütünün sinip sinmediğini denetler. Hergün yinelediği; "Hocanın dediğini yap, yaptığını yapma," özeleştirisiyle kalkar. Aralık pencereyi kapar. Kapının kilidini açar... Koltuğa oturur oturmaz, doğal bir işgüzarlıkla gönderi yığınına yumulur. İlkin resmî yazışmaları kişisellerden ayırır. Sonra özelleri... Özellikle de yatılıların, bildik yakınlarından gelenleri üstüste yığar. Tanımadıklarını önüne çeker. Parmaklarının usta çimdikleriyle katlıysa zımbasını çıkarır... Kuşaklıysa ek yerindeki pulu söker. Paketliyse ipini çözüp içeriklerini sıkıca denetler. Yasa, yönetmelik, yönerge ve kendi ilkelerine aykırı... Çocuklarına zararlı ne görse... Elceğiziyle kalorifer

kazanında yakılmak üzere çöp sepetini boylar. Sakıncasızlarla, çoğun hiç dokunmadığı yakın gönderilerini teneffüslerde sahiplerine ulaştırmak üzere listeler. Resmî yazıları dikkatle inceler. Titizlikle dosyasına yerleştirir. Gönderi az, işi tez bitmişse hemen... Yetişemezse, ikinci derste koltuk altında dosyalar... Yüzünde resmî bir gülümsemeyle, uygun adım müdür ve öteki yardımcıları dolaşmaya çıkar. Görevlerini ilgilendiren konuda sözlü bilgi verir. Gerekiyorsa dosyayı açarak yeni belgeyi okumalarını sağlardı.

Sarı zarf gözüne her değişte, alışkanlığına saldırıyordu. Başta aldırmadı. İşi yoğundu. Gönderilerin denetimi dikkat istiyor... Gecikme telâşı merakını bastırıyordu. Yığın azalıp zamanı genişleyince merakı arttı. Elindekini denetleyip bir yenisini her alışında; "Bir baksam mı ?" Hevesi, ilkesini de, direncini de oymaya başladı. Yine de merakıyla kaygısı arasında gide gele son paketi de gözden geçirdi. Derin bir solukla alıcıları numara sırasıyla listeledi. Kendinden hoşnut kol saatıyla, duvardakini karşılaştırdı. Teneffüse 10 dakika vardı.

Artık merakını bastırması hem gereksiz, hem anlamsızdı. Zarfı saygıyla aldı. Eli kendiliğinden, 364 Adnan'ın armağanı açacağa gitti. Şaşkınlığını sindire sindire ilk kez alıcı gözüyle baktı. Bakar bakmaz pişmanlık, kirpiklerinde canlanan resimlere dönüştü. Askerlik şubesi yedek subaylık için diploma istemiş... Başta umursamadığı belgeyi, süklüm püklüm almaya gelmişti. Artık utanç mı? Hüner gösterisi mi? Hizmet rüşveti mi ? Sevgi ve saygı nişânesi mi ? Her neyse, tazelenen kızgınlığı yüzünden; "Hocam ellerimle yaptım," övüncünü duymadan kalkmış.. Özenle sakladığı diplomayı, çıkarıp vermiş... Açacağı kuru bir teşekkürle alıp sumenin yanına bırakmış... Yıllardır hiç

kullanmamıştı. Kendi kinine şaştı. Oysa Adnan, kendini çoktan aklamıştı.

Geçen yılın o gününü unutabilir mi ? Onca izin, görevden kaçıştı. Gerekçesi ne olursa olsun zor verir... Kendi hiç isteyemezdi. Bu yüzden günlerce karabasanlara düşmüş... Sonunda yarım gün izin almayı içine sindirmişti. O gün erkenden karşıya geçti. 12 Mart 1971 öncesi TÖS'de yazgı birliği ettiği tutuklu dostlarını görecekti.

Nizamiyenin önü eş ya da ana babalarını ziyarete gelen tanıdık öbeklerle doluydu. Öğretmen guruplarını tek tek dolaştı... Kapıdaki teğmene adını yazdırıp döndüğünde, Yaşar Kemal'le burun buruna geldi. Düşünce birliğinin bildik gözleri, hüznün içtenliğiyle bakıştı. "Tilda hanım içerde," ansımasıyla sokuldu. Ağzından zorla bir "geçmiş olsun," döküldü. Bazıları tanıdık eş ya da çocukların eğilip eğilip teğmene yazdırdıkları soyadların çağrışımıyla irkildi. "Altan, (Çetin)... Selçuk, (İlhan)... Kurtböke, (Oktay)... Eyüboğlu, (Sabahattin)... Günyol, (Vedat)...Özek, (Çetin)" adları, bellek deryasının fenerleri olarak ışıladı. Bir erin gür sesiyle çağrılan adlar küme küme... Sıra sıra nizamiyeden geçip özlem giderdi. Ziyaret saati bitti. Adı çağrılmadı. Sorduğunda, görüşmek istediklerinin hiç biriyle, soyadının uyuşmadığını öğrendi. Birinci derece yakınlar dışında, görüş yasaktı. Tüm girişimleri boşa çıkınca, "biz bunu haketmedik !.." Hüsranıyla durağa geldi. "Partizanlığın gevşettiği birliği pekiştirmek... Ücret yetersizliğinin hızlandırdığı yozlaşmayı durdurmak... Her gün toplumsal onurla, erdemden biraz daha uzaklaşan duyguları güçlendirmek... Gittikçe azalan bilgi birikimini çoğaltmak... Ve gitgide horlanmaya başlayan öğretmenliği; Cumhuriyetin ilk yıllarındaki, "eğitim ordusu" saygınlığına ulaştırmaktan başka amacımız da, niyetimiz de yoktu. Öğretmenle örgütünün eylem ve

etkinliği başka ne isteyebilir? İki yıldır kuru yanında yaş da yakılıyor... Suçun kişiselliği gözardı edilerek, elmalarla armutlar aynı yerde toplanıyor. Tek gerekçe, kargaşa taka tukası. Değdi, değmedi diyen yok. Kana bulaşan çok kişi, elini kolunu sallayarak aramızda dolaşıyor. İktidarı, muhalefetiyle omuzu kalabalık... Ensesi kızarık... Yakası kabarıklar yine ve aynen tepemizde. Ama, doğruları savunmaktan öte suçu olmayan düşünür... Yazar... Aydın... Öğretmen... Öğrenci... Sendikacı... Dernekçi... Partici içerde. Diyelim, darbe öncesi kötülüklerinin tek faili ülkenin bu aydınlık yüzü... Bizdik. Şimdi bir bölüğümüz içerde. Üç taze fidan... Neden oldukları darbe kurbanı, üç kart siyasetçinin diyeti olarak darağacına çekildi. Bir büyük bölüğümüzün ödü patladı. Bir bölüğümüz bunu fırsat belledi külâh kapmaya koştu. Topluma bol geldiği söylenen özgürlük, kırpıla kırpıla Nasreddin Hoca'nın leyleğine döndü. İki yıldır ortalık süt liman. Onca işkence... Zûlüm ve baskıya karşın örgütler de, kitleler ve kişiler de suspus. Eee ? Ücretler mi arttı ? Gelir dağılımı mı düzeldi ? Borcumuz mu azaldı? Paramız mı değerlendi ? Kıbrıs'ta Enosis hevesi...NATO'da Yunan şımarıklığı...Özentilerde yabancı hayranlığı... Halkta eziklik mi azaldı ? Üretim...Tüketim...Dışsatım mı arttı? Gelişme, büyüme, kalkınma... Çağdaş uygarlığı yakalayıp aşma, gerçekleşti de, başımız göğe mi erdi ? Ne değişti ki, insanlık bunca öldü ? Ve salt son kurultayda yönetici seçilemediği için aralarında olmadığı canlarını görmesi yasaklandı." Sorgulamasının dalgınlığı, yanlış otobüse binmesine neden olmuş... Kendini Taksim yerine Kadıköy iskelesinde bulmuştu.

Bir an tanımı zor bir şaşkınlıkla çevresine bakındı... İstanbulluluğunun el yordamı... Toplantı ve gösterilerin ayak yöntemi imdadına yetişti. İskele meydanını geçti.

Hem daha ucuz... Hem Eminönü'ne gittiği için hemen kalkar diye müşteri bekleyen motora bindi. Bataklığa dönüşen kıyıdan gözlerini kaçırıp martıların izine düştü. Mendirek açığına dala çıka yakamozlarda yıkanan aklı, yeniden duruldu. "Yargı kamuya açık... Duruşma da yakın," düşüncesiyle gözleri parladı. "Yine izin alırım. Onlar cepheye sürülüp terkedilmiş fedai mangası değil. Gidip dinleyici sırasına çöreklenir... Bir bakış, bir selâmla çoğunluğun gücü olmasa da, saygı ve sevgisini gösteririm ya !.." Kararıyla canlandı. Denizin kokusu, leşten iyota savruldu. Bulanığı, çamurdan firûzeye dönüştü. Başı yeğneldi. Gözleri çevrenin ayrıntılarıyla buluştu. Binlerce martının, biravuç gökyüzünde, sergilediği olağanüstü baleye daldı. Yanıbaşına, naylon poşetlere ekmek kırıntısı doldurmuş iki kız kurusu oturmuş... Motor hareket eder etmez kırıntıları, avuç avuç saçmaya başlamışlardı. Martılar çığlık çığlığa motorun gürültü konçertosuna katılıp... Boşluk perendebazlığının binbir hüneriyle, kırıntıları suya düşmeden kapıyorlardı. Aradabir oyunu bozan olsa da, genellikle lokmayı kapan yerini başkasına bırakıyor... Bu doğal dansla, kuş aklının bilinçli paylaşımı, izleyenleri dayanışmanın bulutlarına çıkarıyordu. Duygu seline, ilk gençler kapıldı. Martılara öykünürce, kaptan köşkünün gölgesinde pusuya yatmış simitçinin başına üşüştüler. Kırıntılara eklenen simit parçaları martıları büsbütün coşturdu. Bir simitle onlara katılma hevesi, boşalan tablayla kursağında kaldı. Ama, Eminönü'ne nasıl geldiğini farketmedi.

Yolculara dokunup sürtünmeden rıhtıma atladı. Haliç iskelesinden karşıya geçti. İşportacı şamatasına kulaklarını tıkadı. Kimseye çarpmamak için tüm dikkatini ayak ucuna topladı. Nefes nefese Mercan yokuşunu çıkıp Bakırcılar Çarşısı'ndan Beyazıt'a döneceği an, Adnan'la

burun buruna geldi. Diplomasını almaya geldiği güne göre, sanki biraz daha uzamış, genişlemişti. Çırpınma fırsatı vermeden eline yapıştı. Çekesiye öptü, başına koydu. Ve; "Kör de bakar Hocam... Siz bize görmeyi öğrettiniz. Ne yapabiliyorsam sayenizde..." sözleriyle atölyesine sürükledi.

Bir öğretmene bundan daha büyük övüncü ne verebilir?

Bu saf ve hesapsız değerbilirlik... Bir nice ilke ve kural adamı olursa olsun... Delik pabuçlarından sızan nemi, yıprak pantolonundan giren yele kattı. Eski paltosu kabardı, katılaştı, kanatlaştı... Onurun altın tâcıyla İkar gibi güneşi fethe çıkardı. Ve ister istemez artık kendinden çıkarı kalmamış eski öğrencisinin ardınca sürüklendi. Öğrenci, öğretmenine ilişkin herşeyi bilir. Diretmesine karşın, onu kendi koltuğuna oturturken, çırağa;

- Koş... İki şekerli kahve söyle,- dedikten sonra hiçbir derste olmadığı ölçüde canlı ve coşkulu bir biçimde geçen üç yılı özetlemeye başladı.

Doğunun kuş uçmaz kervan geçmez dağlarında beklediği nöbetler, gözlem gücünü mü ? Konuşma yetisini mi artırmış tam kestiremedi. Ama o anlattıkça, Kibele tapılarından Hurri kapılarına... Hazzi motiflerinden Zari oyalarına... Hitit anıtlarından Kaşka yontularına... Yahudi süslemelerinden, Pers bezemelerine...Asur yazıtlarından Lidya lâhitlerine... İyon görkeminden Hristiyan sadeliğine... Roma gösterişinden Bizans inceliğine...Selçuklu oymalarından Osmanlı kakmalarına Anadolu uygarlığının bütün evrelerinde dolandı. Muhteşem kültür ve sanat birikiminin derinliklerine daldı çıktı. Sözü bittiğinde, "baba mesleğine" duyduğu, öfkeden utandı.

Herkesin ölçüsü de, tutkusu da kendine göre. Çok parlak bir öğrenci değildi. Ama ortanın altında da değildi.

Sınavlara katılsa, istediği fakülteye yetecek puanı alacağından emindi. Onun çok önemsediği diploma yerine, pek önemsemediği mesleği seçmesine içerlemesi doğaldı. Her öğretmen gibi, emeğinin boşa gittiğini sanmış... Hem aktardığı birikimin... Hem her çocuk için yılda 50 milyon lira harcayan devlet hazinesinin zarar gördüğüne inanmıştı. Bunun sorumlusu da; "Tam ergenlik sürecinde, çocuklarının önüne servet yığarak, uçkuruna kanat takan ana-babalardı. Madem süreği olmayacak. Çocukları baştan mesleğe alsalar... Eğitimi sürdürecek birinin önünü kesmeseler daha iyi olmaz mıydı ?" İsyanıyla epeyce atıp tutmuştu. "Liseyi başarıyla tamamlayan çocuk mimar... Mühendis... Doktor ya da bilim insanı olur... Ülkeye de kendine de yararı dokunurdu. El zenaati, her heveslinin biraz çaba, biraz sabırla kazanacağı bir şeydi." Adnan'ın bilgisini zenginleştiren araştırmalarını anlatışı... Yoğun bir coşkuyla, dirilttiği antik ürünleri gösterişi... Babasının minik bir bebeyken, önce kendine... Sonra oğluna vazgeçilmez bir ninni... Unutulmaz bir masal gibi anlattığı Kurtuluş Savaşı anılarını çağrıştırmış. Küçümsediği zenaat büyümsediği bilime dönüşerek o kesin görüşünü iyice törpülemişti.

Yeniden açacağa baktı. Göz pınarlarını kavrayan bir el, belleğini coşkulu tarih derslerine saplayıverdi. Damağına uygarlığın gizemli tadı doldu. Kucağında güneş kursu, taş ustalarının atölyelerine girmiş. Ve onu geçmişi... Geleceği... Ve gelecekte o görkem ve gizemi aydınlatsın diye orada bırakıp... Elinde Hititlerin çakmaktaşı hançerlerinden biriyle çıkmış gibi gözleri büyüdü. Kendine şaşa şaşa koltuğundan kalktı. Birkaç adım atarak armağanı pencerenin bol aydınlığına tuttu. Lamba'sı harcanan emeği göze batacak incelik... Bin yılların birikimine saygı uyandıracak narinlikte yontulmuştu.

Gümüşle donatılmış sapı, ışık oyunlarının cilvesinde geçmiş görkeme tapınıyor... Kabzasının çenekli telkârilerine kakılı kehribar damlaları, sarıldıkları simlerle çiçek bahçelerini yansıtıyordu. Evirip çevirdikçe, beğenisi arttı. "Özür dilerim, Adnan," diye mırıldandı. "Böyle güzel ürünler verebilmek de ancak yüksek öğrenimle olurdu. Çekirdekten yetişenin, dalda olgunlaşanla yarışabileceğini gösterdin. Söz... Bundan sonra mesleğe soyunanları kınamayacağım. Meğer kısa zamanda işi büyütmenin gizi, içindeki o tutkuymuş... Aferin," deyip ucunu zarfın zamk aralığına soktu. Hafifçe itti. Açacak sabunlu yüzde kayan keskin bir jilet gibi sessizce ilerledi. Ve bir göz kırpışta, zarfın kenarını boydan boya kesiverdi. Gereksiz çabalarına acıyan gözlerle bir kırpık tırnaklarıyla, delik parmaklarına... Bir hasarsız zarfa baktı. "Hay aklıma turp suyu !.. Ben bunu niye kullanmadım ?" Utancıyla hafifçe okşadı. İlk alışını bağışlatan saygıyla yerine bıraktı.

Kâğıt tomarını, tereyağından kıl çekercesine zarftan çıkardı. Birbirinin benzeri kalın formalar sumenin üstüne döküldü. Bakanlığın fazla uzun olmayan yazısı en üste zımbalanmıştı. Sökmeden önce hızla okudu. "ABD Eğitim Bakanlığı liselerarası değişim programı adıyla yeni bir uygulama başlatmıştır. Buna göre şimdilik karşılıksız verilecek bursla son sınıfa geçen... (Sınıf birincileri, önceliklidir.) Başarılı öğrencilerin, liseyi ABD'de bitirmesi sağlanacaktır. Başlangıç yılı için ülkemize ayrılan 250 kişilik kontenjan, anılan nitelikteki öğrenciler arasından Bakanlığımızca seçilecektir. Uygun öğrencilerinizin bu seçmeye katılabilmesi, ekli formların el yazısıyla doldurulması... Okullarından onaylı, kimlik belgesi sureti... 18 yaşından küçüklerin yazılı veli izni... Ve 2 adet yeni çekilmiş vesikalık fotoğrafın okulu eliyle Bakanlığımıza gönderilmesiyle mümkündür. Seçmeler 15 Nisan 1973'e

kadar tamamlanarak, İngilizce yeterlik sınavı 15 Mayısta yapılacak... Kazananlar eğitim yılı başında... Yetersizler, dil öğrenimi için, en geç 30 Haziran 1973'te ABD'nin Newyork kentindeki (APS) merkezine ulaşmış olacaklardır. Zaman darlığı nedeniyle, işlemlere hemen başlanarak, aday öğrencilerin ivedi bildirilmesini rica ederiz."

"Eyvah, Bakanlık zaman darlığından söz ediyor. Biz en sona bırakmakla kalmadık. Epeyce de salladık. Gecikti mi acaba ?" Kaygısı ellerini titretti. Bakanlık yazısına zımbalı formayı kaldırdı. 6 form vardı. "Bizim lisede 5 ikinci sınıf var," güveniyle durakladı. Yine de aklının parmaklarında, "(a,b,c,d,e,)" diye sayarak sağlamasını yaptı. "İyi ki zımbayı çıkarmamışım. Her sınıfın birincisini istediklerine göre, üstteki okul örneği. Dosyasına girecek. İyi de, koskoca ülke için 250 kişilik kontenjan az değil mi ? Kaçbin lise var. Okul birincileri başvursa yetmez !.." Düşüncesiyle birlikte; "Adamların gönlünden kopan oysa, elden ne gelir ? Baksana başlangıç yılı diyor. Besbelli önümüzdeki yıllarda bu rakam artacak. Anlaşılan şimdilik onların arasından da, derecesi en iyi olanları seçecekler. Doğrusu kim düşündüyse iyi düşünmüş. Ağacın eğileceği yaşta, hem sıla... Hem değişik bir eğitim... Hem de en kötü varsayımla öğrenilmiş bir dil," derken güldü. "Hiç kuşkulanma Kemal hoca !.. O yaşta, filmlerde gördüğü düşü kim gerçeğe yorsa, kendi dilini yutar... Yenisini edinir. Tut ki özleme dayanamadı... Tut ki, değişiklikten etkilenerek eğitimini sürdüremedi. Taze beynine bir dil eklemek hepsine değer ?" Varsayımıyla, kalın parlak kâğıda çok sayfalı basıldığından kabarık formu incelemeye girişti.

Belge ingilizceydi. Tek kelime anlamamasına karşın, baştan sona büyük bir direnç ve caymaz bir inatla gözden geçirdi. Fakat çat pat fransızcasına, burs... Aile...

Değişim... Program sözcükleri dışında pek bir şey uyduramadı. Yeniden ve bu kez daha dikkatli okumaya hazırlanırken, gözü saate kaydı. Teneffüse 5 dakika kalmıştı. Formlardan daha fazla bir şey anlayamayacağına karar verdi. Onun fransızcası kadar İngilizce bilen yardımcılar vardı. Ama 5 dakika içinde odaları dolaşıp, bilene okutamazdı. Takılırsa, bu kez de çocukları üzülürdü. Zile bastı. Liste saati dışında dakikalarca duyuramadığı Celâl efendi anında kapıyı tıklattı. "Bu herif, çocuklardan otlanıyor olmasın," kuşkusuyla yeni bir gözetim görevi üstlendi. "Başka türlü, böylesi hevesle çağırmasını bekler mi ?" İyice araştırmadan rahat etmeyecekti. "Gir," der demez Celâl efendi, önünü iliklermiş gibi yaparak karşısına dikildi. Gönderisi olanların listesini uzattı. "Teneffüste sırayla çağır," emri gereksizdi. Kaç yıldır, her eğitim günü yinelenen bir göreve koşuluyordu. Ama Kemal bey kural ve ilke adamıydı. Ve yinelenmesinden değil, savsanması... Daha da beteri unutulmasından sakınırdı. Bu yüzden hiç ikircimsiz yineledi. Celâl içinden; "Yetti be hocam !.. Ezberledik..." Dese de, topuklarını tekmil veren bir asker takırtısıyla birbirine vurdu. Emir tekrarı sesiyle "başüstüne"yi bastırıp hafifçe eğilerek listeyi aldı. Dönerken iliklemediği ceket açıldı. Göbeği, beyaz gömleğine bohçalanmış patlak bir futbol topu gibi fırladı. "Bunu biraz koşturmalı," dedi ardından. "Rahat batmış."

Saatine baktı. Teneffüse halâ 4 dakika vardı. Formlara uzanırken, kasıldı. Müdürle ikinci dersin sessizliğinde konuşurdu. Celâl efendinin muştusu, özellikle yatılıları heyecanlandırıyordu. Sevinç pembesi yanaklar... Merak ışıldağı gözler... Ve kırışıksız alınlarda çok uzun bir yoldan, çok engebe aşıp gelmişlerin ter derecikleriyle... Çoğun kapı vurmayı unutarak soluk soluğa dikilişlerinde,

anımsanma duygusunun bütün fırtınaları yansıyordu. Önce onların coşkusuna katılmalıydı. Bakanlık yazısıyla zımbalı formu yeniden eline alıp koltuğuna yaslanırken gözleri parladı. "Bu çağrı, durduk yerde başımıza iş açtı," diye sevinçten kaygıya yalpaladı. "Olur desek, özleme... Olmaz desek, geleceğe karşı çıkarız. Bizim gibi yaşamı dümdüz insanlara ikilem yaramaz. Sakalla bıyığın arasına sıkışıp kaldık mı, eğri yapsak da yüreğimiz yanar... Doğru yapsak da... Ne var ki, elimizden bir şey gelmez. Emir yüksek yerden. Ve oğlan çok parlak bir öğrenci. Annesine danışsam, olmaz, diyeceği kesin. Tek çocuk. İngilizce öğretmeniyle bir iyice inceleyelim de... Gerekirse emr-i vâki yaparız," kararıyla koltuğuna kaykılarak, zilin çalmasını bekledi.

Garsonlann işi zordu.

Kalabalık gittikçe yoğunlaşıyordu.

Kümeler sıkıştıkça, içki dolu tepsileri dolaştırmak büsbütün hüner istiyordu. Ankara hizmetlilerin cehennemiydi. Çarpacak ya da çatacakları en küçük rütbelinin, genel müdür çıkması işten değildir. Allah korusun böyle bir kokteylde, bir ekselânsın üstüne bir damla içki dökülürse... Hele bir de o, İran, Arap yobazlarından biriyse, âlimallah savaş çıkar. Hizmet verenler, sonunda çareyi bulmuşlar. Bu tür toplantılara hizmet için genellikle en uzun boyluları seçiyorlar. Tepsiler onların eline verildi mi, rahat. Nasılsa hemen her köşeye bir bar yerleştirilmiştir. Meraklısı gider, bardağını oradan doldurur. Garsonlar da, sadece göz doyurur. Çünkü, tepsiyi o kadar yüksekte dolaştırırlar ki, bardağı almak için ya basketbolcu olmak... Ya da o kalabalığın içine merdiven

kurmak gerekir. O iki olanaktan da yoksundu. Köşedeki bara doğru hamle ederken, hemen ötesindeki boşluğa indirilmiş bir tepsi gördü. Kaçırma kaygısıyla uzandı. Eli viski bardağına değdi. Başı, Rus ve Çin Elçilerinin arasına sıkıştı. Gövdesi ister istemez başını izledi. Dolu bardakla sıyrılmaya uğraşırken Piyotr göbeğini içeri çekti. Yanlarında bir bedenlik yer boşaldı. Doğrulurken Hint elçisine sürtününce;

- Eyvah !..- dedi.- Başımızın enerjiyle birine... Midemizin sayısalla diğerine bağlanması yetmezmiş gibi... Bir yudum içecek uğruna, Asya cangılına daldık.

Hint elçisini geldiğinde tanımıştı. Ama Piyotr Stegniy'le Kuang Yi, eski dosttu. Birini ilk geldiğinde, diğerini Evren Paşa'yla Çin'e gittiğinde tanışmıştı. Piyotr o zaman TASS stajındaydı. "Sanki o yıl, bu yıldı," diye geçirdi. "Türke rahat haram. Yine böyle sıkışıktık. Seçimden 3 gün önce 5'i bir yerde Güneydoğu'ya giderek GAP'ın temelini attı. Bu sınır ötesi sulara dizgin vurmanın başlangıcıydı. Ve bütün komşuların küpünü kaparak üstüste yığmasının da başlangıcı oldu... Oysa, Ecevit yıllar önce KUP demiş, iktidardan kopmuş... Demirel, GAP demiş, bir güzel koltuğu "gaptırmıştı." Bir bu bile kıyamet alâmetiydi. 1983 Meclisin'in açılmasına bir hafta kala, Kıbrıs Türk kesimi bağımsızlığını ilân etmez mi ? Al sana üste dikili bu tüğ gibi. Avrupası... Amerikası... Hatta Birleşmiş Milletler'i ağzına biber sürülmüş gibi zıpladı. Topu birden üstümüze hörledi. BM Güvenlik Konseyi KKTC bağımsızlığını geçersiz saydı... Avrupa Konseyi üyeliğimizi tartışmaya açtı. "Süprem Konsey"in Davos yatırımcıları, her türlü girişimi askıya aldı. Ve tek başına iktidar olan ANAP'la Turgut abi, ister istemez bütün ateş toplarını kucakladı. Neylesin tonton abim ? Bir gayretle doğru topları, doğru kalelere sokup... Golü atmaya uğraşıyor. Bir yandan tıpkı

bugünler gibi, bütün ağırlığıyla 25 Mart 1984 yerel seçimlerine asılıyordu. Türkiye sıkışsın da sevgili ve kadîm komşumuz Yunanistan Hızır'lığa soyunmasın olmaz !.. "Sene-i kebise" Şubatının son günün, karasularını 12 mile çıkarma kararını açıklayıverdi. Ortalığın nasıl bir cadı kazanına döndüğünü anlatmaya... Mısır Başkanı Hüsnü Mubarek'in, Kenan Evren paşamıza arabuluculuk önermesi yeter.

Ama ne dünya... Ne BM yetinmekte. Genelsekreteri Perez de Cuellar, hiç zaman yitirmeden sahneye çıktı. Ve Maraş'ın en geç 9 ay içinde BM'e devrini isteyen 5 maddelik "uzlaşma metnini" Rauf Denktaş'ın burnuna dayayıverdi. Zavallı Turgut abi, yerel seçimleri yüzde 45 oyla silip süpürmenin keyfini süremediydi. Çünkü Genelsekreter Cuellar'ın dumanı tüterken sazı assolist aldı. ABD Kongresinin Dış İlişkiler Komisyonu, Türkiye'ye hibe edilecek 46 milyon doları, hiç gözünü kırpmadan Kıbrıs'taki Maraş'ın BM'ne devrine bağladı. O an bizimkileri görmek gerekir. Öfke ya da utançtan yüzü kızardı, deriz değil mi ? Esmerlerinkini ilk o zaman farkettim. Turgut abi de, Dışişleri Bakanımız Ekselâns Vahit Halefoğlu da, mosmordular. O sakin ve centilmen diplomatın, koskoca ABD Senato'sunu şantajla suçlaması beni ne çok şaşırtmıştı. Bunun üzerine Reagan yönetimi, aynı gün, Senato kararını protesto etti. Bize dönerek, o koşulun geçerli olmayacağına kesin güvence verdi. Ama, içimizde bir şeyler kırılmıştı. Her adımını ABD nasırına basmadan atmakta usta Turgut abi ilk kez bölgesel dostlukların önemini kavradı. Makamı cennet olsun, midesiyle beyni arasında 20 saniyeden fazla vardı. Ama fikriyle zikri arasında, bir salise bile yoktu.

İçi götürmese de, anında Sovyetlerle git gide yoğunlaşan ilişkileri daha da geliştirmeye yöneldi. Elde iyi

de bir koz vardı. Yeni yeni kullanılmasına karşın, doğalgaz bizde pek yok... Onlarda çoktu. Bu fırsattan yararlanarak, ticaret hacmini genişletmek... Özellikle doğalgaz alımıyla, dostluk kârını göstermeye kolları sıvadı. Doğrusu Şarık Tara, Ali Şen, Fuat Süren ve o zaman Hürriyet'in Moskova temsilcisi Ertuğrul Özkök'ün... Tikhonov'la doğrudan görüşme konusunda, harcadıkları çaba, hiçbir komisyonla ödenemez. Ama, Sovyetlerin bizimkinden çok daha ağır kuralcılığı Özal'ın ivecenliğine yetişemezdi. Nitekim yetişemedi. Az daha iş çığırından çıkıyordu. Bastırınca, Sovyet Başbakanı Tikhonov, 90 teknisyeniyle, Başbakan Özal'ın konuğu olarak Ankara'ya geldi. O kalabalığı devlet konuk evlerine dağıtmaktansa, Stad Otel'e yatırma konusunda uzlaşılmıştı. Niyetimiz, sosyalistlere keyifli bir Ortodoks Noel'i geçirtmekti. Yazık, Ankara Palas'taki resepsiyondan sonra, Nikolai Nikiforovio, otelde kalp krizi geçirdi. Oncağızı yitirdik. Ama cenazesi başlarına kalan biz iki çaylak 20 yıldır, hiçbir şeyin bozamadığı bir dostluk kazandık."

Kuangyi, Evren'in Çin gezisinde rehberdi. "Çin Seddi'nin üstünde bir yandan Asya bozkırını gösteriyor... Bir yandan başını gözünü yara yara Pekin ördeğinin nasıl pişirileceğini anlatıyordu. Aynı zamanda derin tarih bilgisi, Uygur kardeşlerimizle buluşmadan bile, bizi bize anlatmaya yetmişti. En çalkantılı dönemde Ankara'ya gelmesi, Çin'in şansı oldu. Yoksa Waryag olayı kolay kolay çözülmezdi. Zaten o da, aynı sıcak dostluğa dayanarak, sırıta sırıta;

- Türkler böyledir, demedim mi ?- Diye hemen şakaya katıldı.

- Biz Asya surunun dört kapısı da tamamlansın diye, aramızda yer açıyoruz. O anında, sıvışacak yön aramaya kalkışıyor.

- Bu kez öyle yağma yok,- dedi Piyotr Stegniy.- Üç yanı derya deniz. Yüzünü dönmese de, sırtını bize dayamaya koşulu. Biz tutmasak ayağı kaydı kayacaktı.

Deyince; "Bu sacayağı, anayurt ocağında yeni kazanların kaynadığına delil. Galiba Yukos'u çözdüler. Hodorovski'yle Lebedev yandı. Şimdi kazana Afganistan'ı mı atacaklar ? Pakistan o yüzden mi aralarında değil ? Oysa o da Asyalı... Ve kapılardan biri. Bunlar üçüz olduğuna göre, suçortağı. Besbelli Hindistan sonunda onların katkısıyla füzelerini yaptı. Dürtüklesem mi ? Elçiden lâf kapmak, deveye hendek atlatmaktan zordur. Neylersin, şu dünya çok zaman, kapılan o lâflar üstünde dönüyor. Yurttaş olmak kolay !.. Herşeyi olup bittikten sonra öğrenir... Zaten yapılması gerekenden başka şey yapamazsın. Oysa olup biten, genellikle bu dillerin altında ıslanan bakla ya da tohumdur. Bu ağızlardan çıkan elfaz... Ya da elyaf şimşir örekelerde, ince ince eğrilir... İşlek tezgâhlarda mekik mekik dokunur... Usta terzilerce, makas teğel dikilir. Kınalı ellerde iğne iplik işlenir... Geniş masalarda uzun uzun ütülenir... Dolu meydanlarda söylev vaat süslenir... Allanıp pullanarak, yurttaşa giydirilir. Gayrısı her zaman olduğu gibi oncağızıma kalır. Kuşandığı deli gömleğiyse, kurtulmak... Tulumsa çırpınmak... Düğünlükse kırıtmak... Ölümlükse yırtınmak paşa gönlüne bırakılmaz. Emr-i komuta altında debelenir ha debelenir. Şu başka amaçlar, başka heveslerle açılan er meydanlarında... Her biri her başpehlivana diz çöktürecek elenseleri bir bilse... Kuşandığı pusatın tezgâhını bir görse, yok mu ? Ters çevirip bize mi giydirir ? Aman ne güzel diye, bahşiş mi verir ? Bilinmez. Üç yanımız derya deniz. Ama ayağımız neden kaysın ? Sorusuyla kabardı.

- Bizden yana kaygılanmayın,- dedi.- Taşımız sert, toprağımız yumuşak. Kıyılarımız henüz mavi bayraklı.

Topuğumuz sağlam yerde çok şükür !.. Çevremiz derya, çok doğru. Yüzme bilene, su aşılmaz değil ki !.. Üstelik Boğazlarımız, oldum olası "kilitbahir." Simbad'ların, Ulis'lerin karabasanı yâni. Eh bekçisi de, ömrü uzun olsun bizim Tepegözümüz, Batılının Siklop'u.

- İyi de,- dedi Stegniy;- Şimdiki tankerler Titan... Siklopu, Tepegözü vincine taktı... Ambarına bastı mı, açık denize götürüp, sintinesinden boşaltıveriyor.

- Eğer gözcünün iyi zamanına rastlar... Hoşgörür göz yumarsa,- sözleriyle Hint elçisine göz kırparak Piyotr'la Kuangyi'ye baktı.- Göz yummadı mı, titanlar bir yana Zeus hamle eylese, Waryag gibi dönmekten başı döner.

Hint elçisi Ankara'da yeni, ama Çin'e komşuydu. Kastı Tayvan olsa bile, onun silâhlanması hem birebir ilgilendiriyor... Hem tüylerini diken diken ediyordu. O sırada BM'de, yardımcının yardımcısıydı. Ama her elçi gibi, kaba hatlarıyla da olsa, ülkesini ilgilendiren olayı bilirdi. Üstelik Çin'in, nükleer deney.. Uzay programından sonra, bir de uçak gemisine sahibolması, bütün Pasifik için önemliydi. O yüzden konunun ayrıntılarından haberi vardı. Fırsat ele gelmişken, "muhatabını" iğnelemeyen... Hatta açmaza düşürüp ağzındaki baklayı kapamayan diplomatın çıtası düşerdi. Gözlerinde yanıp sönen muzip soru işaretleriyle Rus ve Çin elçilerinin kaynaşmasını büsbütün körükledikten sonra;

- Şu uçak gemisi olayı mı ?- Diye soruverdi.

Çin, Rus ve Türkiye resmî ağzında Waryag, "turist gemisi"ydi. Ama salt Hintlinin değil, bütün dünyanın gözünde, uçak gemisi. Bu yüzden de, herkese açık su yolundan geçip gidecek uçak gemisi, herkesi ilgilendiriyordu. Kimi, en çok da gemiyi yapan Rusya ile... Yaptıran Çin, açılmasını istiyordu. Pasifiğe kıyısı olan bütün ülkeler... Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda'dan

ötürü İngiltere... ABD başta olmak üzere, Hindistan'ından Güney Amerika'sına tamamı kapanmasını. Hepsi Ankara'nın tepesine binmiş, kimi aç, kimi kapa diye tepiniyordu. Amerika küserim, diyordu. Rusya iyi komşu, sağlam dostuz. İngiltere turizmi baltalarım, diyordu. Jiang Zemin, benden 3 milyon turist. Çin turisti vaatti. Kırıkkale'ye silâh ve mermi siparişi, güncel. Ve çaktırmadan Vestel'e aktarılan son teknoloji bedel. "Sonunda bulduğumuz formül Montrö'ye pek güzel sığmış... Dev Waryag, Karadeniz'den Ege'ye bir güzel geçip gitmişti." Bir büyük ülke diplomatının gerçek tanımı, onu kıskıs güldürürken elçileri zıplattı. Stegniy;

- Biz barışçı bir ülkeyiz. Artık boyutu ne olursa olsun, yaptığımız gemiler de, uçaklar da taşıma amaçlı,- deyince, Hintli buruk buruk;

- Umarım öyledir. Dilerim, yolcusu olarak Pasifik'te dolaşmak bize de kısmet olur,- dedi. Yao Kuangyi, duymazlığa getirip, başladığı sözü bitirmeye girişti;

- Dedim ya !.. Aramıza kimler, neler girerse girsin. Gövdemiz ne kadar büyür... Dalımız budağımız genişlerse genişlesin. Derindeki köklerimiz aynı özsuyu taşıyor. Bu yüzden birbirimizin hiç kimsenin bilmediği özelliklerini biliriz.

Ötekiler anlayışlı anlayışlı baş sallayınca, ürktü. "Çinli lâfı bu kadar dolandırdı mı, zemini iyi yokla. Pusudan sakın. Eline, beline, diline mukayyet ol. Unutma !... Geçmişin destan kağanlarını sırtüstü götüren narin Çin prenseslerinin fesatlığı değil... General elçilerinin entrikalarıdır. Aynı oyuna geldin mi, kaymaz dediğin topuk havayı döver. Sağlam dediğin toprak batağa döner... Pek öğündüğün sır küpü, paramparça olur. Sonrası yandı kerimin arpa tarlası !.. Ya bir dişi bozkurt bekler... Ya yeni bir Ergenekon düşüne yatarsın." Uyarısıyla içkisini

yudumladı. Her atağa hazırdı. Elçinin sözlerini coşkuyla onaylayabilirdi;

-Ona ne şüphe !..

Elçi bunu bekliyor olmalıydı. İnce gövdesi yel yemiş dal gibi eğildi kalktı. Eliyle onu gösterip, diliyle neşter izi dudaklarını yalaya yalaya;

- Aralık bir kapı bulmasınlar. Ne açmaya uğraşırlar. Ne kapatmak akıllarına gelir. Oradan sızmak için, süzüm süzüm süzülürler.- Dedikten sonra, bütün dikkatiyle izlediğini görünce yumuşacık sürdürdü;- Hatırlar mısınız ?- Sorusuyla Stegniy'e döndü.- O sırada bize neler çektirdi.

"O satranç ustası... Biz piyon sürmekten âciz çaylağız ya !.. Aklı sıra, şahı mat ediyor, sarı benizli," diye geçirdi hemen. "Demek Çin kapısı aralık. Hongkong'la Asil Nadir sağolsun. Sayelerinde Vestel daha İngiliz toprağıyken sızdı. Çağdaş uygarlığı aşan, elektroniğimizin girdisi oradan. Koç, Demir Döküm'ün bir bölümünü oraya taşıyor. Açıp, kapamak bize bağlıysa, Elmor musluğuna döndük. Ticaret dengemiz kevgir gibi. Sızmadan kastı, siyasal olmalı. Tibet devinimi mi? Moğolistan gerilimi mi? Uygur yerinimi mi? MİT'in yeni bir girişimi mi? Yoksa, Tayvan'a aktarılan Hongkong ticaretinin bir bölümü mü ? İlişkiler tam gaz giderken, sızma neyin nesi ? Waryag'ı turist gemisi saydık. HSCB'ye vize verdik. Daha ne ister bu köşekler ? Kıyam çıkmasın diye araladıkları pencereleri halkların üstüne kapamak mı ? O yeni bir, Tienenmen ister. Formoza'yı mı zorlayacaklar ? Ellerini tutan yok ki... Kendileri söylüyor. Halkoylaması yapsalar, kazanmaları olasıymış. Afganistan ve Irak işgalini tehdit mi, sayıyorlar ? Güvenlik Konseyi'nde onay vermeselerdi. Öyle ya !.. İki yandan sarılınca, iştahları ertelendi. Biz 1 Martta dikilince, kıskaç hevesine düştüler ? Vay be !.. Commonwealth üyesi Hintliyi aralarına bu yüzden alıyor... Pakistan'ı

almıyorlar. Amaç gösteri mi ? Bir yedekle tehdit mi ? NATO, Afganistan közüne maşaydı. Bu sayede İslâm yayılmasını önlediler. Pakistan o yüzden uzak. Suçortağı mı sayılıyor ? Sona mı bıraktılar? Vay ki, vay vay!.. Besbelli Irak nazik bedenlerine battı. Sızma alkışı ondan. İyi de, Asya kaplanı kükremeye mi hazırlanıyor ? Kapan mı kuruyor ? Ne gam !.. Her ikisi için de, bize gereksinimi var. Dört kapı kapandı mı ? Yankke'yle Majestelerine Umman haram !.. Peki Anzaklar n'olacak ? Sen az daha sabret aslanım. Sal biraz daha silkelensinler. Piyotr eski dost. Madik atamaz. Ama Kuangyi yaman. Aklının gerisindekini simgelere gizlemeyi iyi biliyor. Acemiliğe yatacağım. Ne var ki, Mao'nun kurşun askeri, acemi şansına hiç itibar etmiyor. Bakalım arkası nasıl gelecek ?" Diye sessiz bir gülümseyişle beklemeye geçti.

- Unutulur mu ?- Dedi hemen Pyotr.- Dışişleri, Başbakanlık, elçilik arasında koşturmaktan, canımız çıkmış... Hükümetlerin inadı olmasa, bırakalım gemi Boğaz'ın açığında çürüsün, diyecek hallere gelmiştik.- Yakınmasına;

- Vazgeçen ilk olmazdınız ki !.. Hitler sizden çok önce havlu atmıştı.- Deyince hamlesi yanm kalan Hintli;

- Bildiğim, siz İkinci Savaşa katılmamıştınız. O nasıl oldu öyle ?

- Az önce ben, Boğaz'ın bekçisinden söz ettiğimde, Pyotr, Titan diyordu ya !.. İşte, Hitler de Ege filosunun bütün Titanlarını, Çanakkale ağzına yığmış. O zaman turizm bilinmediğinden, bir güzel boyayıp şilebe benzetmiş. Boğazlardan bir geçse de, 12. Ordu Junkerlerine denizden destek verebilse...- Stegniy'i göstererek;- Bunların canına okuyacak ya... Çanakkale'deki Siklop'un görüvereceği tutmuş. Görür görmez de, hele dur demiş. Bakalım içinde dişe dokunur

şey var mı ? Bir gümrük subayı saat tam dokuzda limandan sandala binmiş... Çala kürek yarım saatte ilk gemiye çıkmış. Montrö'nün izin vermediği silâh var mı, bakacak. Başlamış kaptan köşkünden araştırmaya. Daha dümendi, usturlap dolabıydı... Harita rafıydı derken, saat 11.30 olmuş. Hiçbir ikramı kabûl etmeden denetimi bırakmış. Sandalına bindiği gibi öğle yemeği için limana dönmüş... 13.30'da yeniden ve aynı biçimde gemiye... 16.30'da karaya. Ertesi sabah yine aynı. İkinci mi, üçüncü gün mü ne, halâ kaptan köşkünde oyalanıp, bir de döşemeleri sökmeye... Dümenin zincir yatağını açmaya kalkışınca, Alman Genelkurmayında jeton düşmüş. Onca geminin, bir tek denetçiyle incelenmesinin savaş bitinceye süreceğini anlamışlar. Hitler'in o kadar sabrı olsa, dünyayı ateşe vermezdi. Tankerler ister istemez yeniden zırhlıya dönüşüp Akdeniz'e çekilmişler,- sözleriyle kıkırdadı. Hintli yine dayanamadı.

- Çanakkale gümrüğünde, tek kişi mi var ?

- Çook !.. Ama raslantı bu ya !.. Tam o günlerde kimi izinliymiş.. Kimi ansızdan hastalanarak, rapor alıp gitmiş... Kimi yeni atanmış ama, daha göreve başlamamış !..

Deyince, üçü birden gülmeye başladı. Kâmuran Bahadrakumar kahkahasını bastırıp içkisinden bir yudum aldıktan sonra;

- Yâni hükümetiniz, kusura bakma, bu gemiler buradan geçmez, diyeceğine, anlaşmayı çarpıttı... Siklop ya da Tepegöz'ü uyardı. O da, suyu kepçeleyerek başladı Ulis ya da Mete'yi aramaya, öyle mi ?

- Evet,- dedi Stegniy.- Aynen öyle.

- Ne var ki, bu Ruslar da her büyük ulus gibi, borçlanmayı hiç sevmez. Paçayı kurtarır kurtarmaz teşekkürleri, Kars'la Ardahan'ı istemek oldu.

- Eee !..- dedi Yao.- İsteyenin bir, vermeyenin iki yüzü kara. Veriverseydiniz !..

- Kars Ardahan'ı pek bilmem.- Diye güldü Hintli.- Coğrafya dersimizde yoktu. Burada yeniyim... Henüz gidip görmedim. Ama BM'de Butros Gali ve Kofi Annan'la çalıştım. Kıbrıs'la uğraştıktı. Bunlar onu... Siz Sincan'ı... Biz Keşmir'i... Ekselânsları Çeçenistan'ı veriverse... Veriliverse, dünya daha yaşanır bir yer olurdu. Değil mi ?

- İşte bu !..- Dedi o zaman Stegniy.- Teşekkür ederim ekselânsları. O kadar güzel buyurdunuz ki !.. BM... ABD ve AB yıllardır Kuzey Kıbrıs'ı istiyor. Bu işler istemekle olsaydı, neden verilmedi ?- Kâmuran hemen soruyu dayadı;

- Verilmeyeceği neden istediniz ?

- Biz o zaman o çıkışı yapmaya koşuluyduk.

- Koşulu muydunuz ? O niye

- Massey Ferguson traktörüyle dolu gemiler, Vladivostok önlerine yığılmış... Bir türlü limana girip, yükünü boşaltmıyor. Bozkır ekilip biçilecek ki, yurdunu korumak için ölüme gidenlerin çocukları aç kalmasın. Savaşa katılmamışlar. Paylaşımın da, diyetin de dışındalar. Potsdam'da bunları kimse istememiş. Ortada kalırlarsa, herkes başına geleceği biliyor. Boğazlara olta atacak... Geçeni balık niyetine tutacaklar. Amerika gönüllü. Bunlar taze gelinden nazlı. Mevsim geçti geçiyor... Toprak tavda, traktörler gemilerde bekliyor. Dürtüklenmeden kıpırdamayacakları besbelli. Ne yapsın Stalin ? Molotof ağzıyla, Kars, Ardahan deyince, anne öcü !.. Haydi NATO'ya dilekçe. Onlar sağ... Biz selâmet. İyi, hoş !.. Şimdi de NATO Kıbrıs'ı istiyor !..

- Açtığınız boşlukta neden dikilip kaldık ? Ekselâns Kuangyi'ye hak vermek için. Madem bir kapı aralanmış... Açıp kapatmadan, sızmak ödevimiz.

- Sahibine haber vermeden mi ?- Dedi Stegniy.

- Genellikle,- diye tamamladı Yao.

- İzninizle nedenini açıklayayım. Aklımıza gelir de, sonunadek açarsak herkes girer. Kapatırsak hiç kimse giremez. Takdir buyurursunuz ki, bu da ateşe maşa isteyenlerin işine gelmez. İyisi mi, herkes incelmeyi öğrensin. Haksız mıyız ?

- Öyle ya !..- Dedi Hint Elçisi.- Kapı sade bizde mi ? Biri, hem de en önemlisi bunlarda. Oradan geçebilen, ne denizin dalgasına kapılır... Ne buzulun fırtınasına tutulur. Elini kolunu sallaya sallaya yürür gider.- İki eliyle bardağını okşayarak atıldı;

- Üstelik bizim kapının sövesinde, hoşgeldin, yazar. Hoş gelene elbette.- Deyip hafifçe dönerken Stegniy;

- Bizden de kimseye kötülük gelmez,- diye gözlerini az ötedeki Ukrayna elçisi Dohov'un ensesine kilitledi.- Yeter ki iyilik arayan, asıl pürüzü aşsın.

Kör değneğini bulmuştu. Hemen o yana doğru savruldu.

Okul yakındı. Eve erken döndü.

Kapının önüne geldiğinde, epeydir unuttuğu bir şeyle karşılaşınca irkildi.

"Postacı değişmiş olmalı." Eskisi, iyice seyrekleşen mektuplarını ya öğleden sonra... Ya okula getirirdi. Eski yoğun yazışma günleri burnunda tüttü. Her gelişinde kapı önüne yığılan bildiri... Dergi... Kitap... Gazete... Kart ve mektup yığınını kucaklamadan içeri giremezdi. Oysa üç yıldır ilk kez kapı aralığında bir mektup buluyordu. Zarfı aldı. Oğlunun adınaydı. "Haberleşme dokunulmazlığına uymuş !.." Beğenisiyle, elinde salladı. O ara Bakanlık etiketini gördü. "Kutlama için erken değil mi ?" Sorusuyla, kapıyı açtı. Yılların tek yatırımı küçük dairelerine girdi. Minik girişin solu mutfak, sağı salondu. Karşıdaki koridorun dibinde, iki odayla, salonu (L) yapan banyo vardı. Çantasıyla mektubu kilimin üstüne bıraktı. Ayakkabılarını terlikle değiştirdi. Mantosunu çıkardı. Aynalı portmantoya astı. Mektupla çantayı alıp bir adımda salonun eşiğine dikildi. Gözleri eski devinileri araken, kulakları eski sesleri duyar gibiydi. Bıraktığı gibi bulmasına karşın, salonu gözden geçirdi.

Sağ taraf, üzerinde mektup yazılan... Kitap, ödev ve sınav kâğıtları okunan... Ders çalışılan... Ütü yapılan... Çok az da olsa, arkadaşlar ya da baba-oğul konken, domino, tavla oynanan dikdörtgen masa. Yüksek arkalıklı 6 sandalye... Üstünde, nine çeyizinden kalma iğne oyalı bürümcük peşkir... Ortasına yapma çiçekle bezemiş, eski ve ağır Kütahya vazosu... Ucuna çöreklenmiş, örtülü Grundig radyonun altında ezilmiş büfe... Yan duvarda, le Jeune'ün her gözatışta iştah kabartan "Kral Yerken" tablosunun büyük boy kopyasıyla yemek... Ve rafları, askerî darbenin bütün baskın ve aramalarından kurtarılmış... Hepsi, hepsince okunmuş baba mirası "Maarif" klâsikleri. Birinin Gazi Eğitim, diğerinin Öğretmen okulundaki öğrenci yıllarının tanığı Yaban... Çankaya... Ateşten Gömlek... Çalıkuşu... İmzalı olduklarından özenle ciltlettikleri, Fakir Baykurt... Dursun Akçam... Yaşar Kemal... Kemal Tahir... Hasan İzzettin Dinamo... Orhan Kemal... Kemal Bilbaşar... Aziz Nesin... Bekir Yıldız... Rıfat Ilgaz... Dağlarca... Melih Cevdet... Cemal Süreya yapıtları. Yahya Kemal... Cahit Sıtkı... Sait Faik... Sabahattin Ali... Orhan Veli kitapları... Kocasının sahaflardan yok pahasına alıp... Önceleri salt kendinin... Özel uğraş ve hevesleri sonucu, şimdilerde oğlunun da okuyabildiği, eski yazılı Kâtip Çelebi "Cihannümâ"sı... Koçi Bey "Risalesi..." Cevdet Paşa "Tezakir" ve "Maruzat"ı... Evliyâ Çelebi "Seyahatnamesi..." Hammer'in Osmanlı... Mizancı Murat'ın "Tarih-il Ebu Faruk"uyla, Nutuk'un ilk baskısı. Onu tamamlayan "Söylev ve Demeçler." Sabahattin Selek'in Anadolu İhtilâli... Şevket Süreyya Aydemir'in "Tek Adam"ı... Nazım Hikmet'in Kuvva-yı Milli Destanı ile tıka basa dolu kitaplıkla çalışma odasını birleştirmiş. Karşı duvar, dostluğun ucuza malettiği... Nuri İyem'in'in buram buram Anadolu kokan, bir kadını... Avni Arbaş'ın Kuvvayı

Milli süvarileriyle yarışa koşan bir atı... Balaban'ın bütün bir tarihi boynuzlarına yüklemiş cılız öküzü... Habib Gerez'in, kişiyi bahara taşıyan gelincik tarlasıyla donanmıştı. Tabloların altında açılınca yatak olan divan... (L)nin uzun boyuna yerleştirilmiş ahşabı fazla üç koltuk... Biri ortada Bünyan halının üstünde, üç sehpa uyumlu bir oturma odası oluşturmuştu.

Daire küçüktü. Ama onun tüm takılarıyla, beş.. Kocasının on yıllık birikimlerinin tamamı peşinine ancak yetmişti. İki öğretmen maaşına, üç sefillik yılı daha ekleyerek artırabildikleriyle taksitleri çok zor ödemiş. O anların tarifsiz pişmanlık... Ve tanımsız karabasanlarına yıllar sonra. Evlenecek arkadaşlarına ev ararken... Bir gecekondu ederinin bile kaç öğretmen maaşının kaç yılıyla karşılanacağını hesapladıklarında gülebilmişler... Son taksitten sonraki aybaşını, yeniden yaşamışlardı.

Tek çocukları bebekliğini çok eksikle... Kendileri üç koca yılı, canları çeke çeke zorunlu gereksinimlerden vazgeçerek tamamlamışlardı. Ama borç bitmiş... Daire ipoteksiz taksitsiz onların olmuştu. Mutluluktan uçarak, artırmaya alıştıkları taksiti harcamak niyetiyle, Beyoğlu'na alış-verişe çıkmış... Ortak yaşamlarında ilk ve son kez, kaygısızca harcama tutkusuna kapılmış... Dahası Çiçek Pasajında bol mezeyle votkalı bira içip tiyatroya girmiş... Ceplerindeki son parayla, bayıla bayıla izledikleri Noel Coward'ın "Ben Çağırmadım"ı sonrası, hiç yüksünmeden... Hiç duraksamadan kucaklarında paketlerle yola düşmüş... Yüreklerinde ilk sevda günlerinin her düşü hayra yoran gamsız coşkusu. Dillerinde sevinç sarhoşluğunun türküye hazır kedersiz sözcükleriyle... Gece İstanbul'unun görkem ve gizemini ilk keşfetme mahmurluğunda, Beyoğlu'ndan Lâleli'deki eve yürümüşlerdi.

"Zavallı anneciğim," der demez gözleri yaşardı. Burnunun direği sızladı. Çenesi, dudakları titredi. "Saatlerce bizi beklemiş... Karanlık basınca oğlanı doyurup saatinde uyutmuş... Çay kahve, ahbabı yan komşuyu ağırlamış. Yatsı namazını da kıldıktan sonra iyice telâşlanmış. Neredeyse gecenin yarısında sokaklara düşüp karakol karakol bizi arayacakmış." Az daha ikimizi de bir temiz dövecekti. Telâşının öfkesi sabaha kadar geçmedi... Yatağında söylene söylene döndü durduydu nur içinde yatası !.." Sanki içinden bir şeyler koptu. Sesli sesli burnunu çekti. Elini göğsüne bastırdı. Bir süre hızlanan kalbini ovuşturdu. Derin bir soluk alarak; "iyi etmişiz, düşüncesiyle kasıldı. "O kıvanç bizim bir daha tadamadığımız bir düş oldu." Mektupla çantasını masanın üstüne bırakarak banyoya yöneldi. İkili eğitim nedeniyle, o yıl sabahçıydı. Çok erken gidiyor... Ama son ders, öğleden önce bitiyordu. Evin tenhalığı, boş durmaya alışmamış belleğini, kurgusu boşalmış bir zemberek hızıyla yakın geçmişe... 12 Mart öncesinin kalabalık günlerine sapladı.

Ne çok insan tanımış... Ne sık konuk ağırlamıştı. Bazen onları, üç yıldır tek başına açıp girdiği kapıda, beklerken bulurdu. Artık rahat rahat okuduğu kitap, ödev ve sınav kâğıtlarını unutur. Şimdi keyfince oyalandığı banyoya bile giremeden, ocak başına geçerdi. Kazan irisi tencerelerde makarna haşlar. Sini yarısı tavalarda kıyma kavurur... Ya bir söyleşi... Ya toplantı... Ya da gösteri için uzak yakın demeden gelmiş meslektaşları doyururdu. Keşke şafak yine sökse de, TÖS'ün o, bir ânı bir ömre bedel günlerini yeniden yaşayabilse !.. İçinde kıvılcımlanan tutkuyu kışkırta kışkırta oturağa yerleşti. "Üstümüzdeki ölü toprağını ilk, YÖN kürüdüydü." Dedi büyük bir haktanırlıkla. Yüzlerce aydının imzasıyla yayımlandığı 1963'te, eğitim daha tekliydi. Gazete bayii o okula

giderken çoğun kapalı olurdu. Her Cuma, öğleyi zor eder... Dergiyi almaya koşardı. Bir Cuma müfettiş gelince akşama bırakmış... "Tükendi," yanıtıyla, duydukları eksikliği bir başka tiryakiden ödünç alarak gidermek zorunda kalmışlardı. Çünkü daha ilk sayıdan başlayarak, Doğan Avcıoğlu... Mümtaz Soysal... İlhami Soysal... Mihri Belli'liğini sonradan öğrendiği E. Tüfekçi... Birikimiyle ironisine hep özendiği Nimet Arzık... Suyu Arayan Adam'ını o esinle bulup okuduğu Şevket Süreyya Aydemir... Salt onun değil, neredeyse bütün "irfan ordusu"nun fikir bahçesine ulu çınarlar gibi dikilmişti. Oturağa yerleşince boşalan ellerini kavuşturdu. Dirseklerini çıplak baldırlarına dayadı. Çenesini birbirine kenetlenen parmaklarının sırtına dayadı. Rodin'in ünlü "Düşünen Adam"ı pozunda o anlara gitti, geldi. Kalkıp lâvaboya yanaşırken, kimi ölmüş... Kimi içerde, kimi dışarda pek çok düşünce insanının anısına gülümsedi. "Onların fikir yumruklarıyla serseme dönmüş... Özenti softa hafızlığıyla, bıkıp usanmaksızın ezberleyip ezberlettiğimiz Atatürk'ün "Gençliğe Hitabe"sinin içerik ve anlamını o sâyede öğrenmiş... Anlaşılmayan bir dilde, hiç kimsenin önemsemediği şarkılar söylemekten o zaman vazgeçmiştik.

Tam kendimizce, kendimizi tanımlamaya girişeceğimiz an... 1968 Mayısında Fransız öğrencilerinin isyanı patladı. Başımızda toplanmaya başlayan akıl büsbütün savruldu. Bilmediğimiz sözcüklerle, tanımadığımız fikirlerin baskınına uğramıştık. Boğulup sürüklenmemek için kimimiz derinlere daldı. Kimimiz bağıra çağıra üstte çırpındı. Ama hepimiz aynı selin sürüklediği çakıl taşlarıydık. Her yeni sözcük, her birimiz için yeni bir can simidiydi. Kimimiz öğretmen, kimimiz öğrenciydi. Ama hepimiz bilgi deryasında, onu bilmeden yarışan balıklardık.

Hepimizin ağzında birlik türküsü vardı. Ama her birimiz birliği, egemenliğinin aracı sayıyordu. Her yürekte dayanışma aşkı yanıyordu... Ama, onu etkinliğine kaldıraç diye seviyordu. Her bilinçte direniş tutkusu tütüyordu. Ama, direneni aforozda bir an duraksamıyordu."

Aynada yüzüne baktı. Uzun uzun, alnıyla, dudaklarının kenarlarında belirmeye başlayan çizgileri inceledi. Teni halâ gergefteki ipek kadar gergin... Belleği, herşeyi en ince ayrıntısıyla anımsadığına göre, taptaze... Gözleri bütün görüp geçirdiklerine karşın ışıl ışıldı. Sabunu aldı. Suyu açarken, o destan günlerin küllerini deşmeyi sürdürdü. Sabahlaradek uzayan... Çoğun uyutmayı unuttuğu, oğlunun çocuk gözlerini açа açа izlediği tartışmaların közünü üfledi. "Kurtuluş Savaşını, 9 milyon kadın, 4.5 milyon erkekle kazanan Anadolu, yıllarca tarihsel zırhının içine kapanmıştı. Yarasını onarıp silkininçe, yeni bir Ergenekon gibi, demir dağını kevgire çevirmiş... Her deliğinden fışkıran insan pınarı, tufanıyla yalnız İstanbul'u değil, bütün büyük kentleri basmıştı. On yıldan az bir zamanda, eski yerleşiklerin, kuş uçmaz, kervan geçmez, diye unuttuğu... Yılan çıyan sokar... Kurt iner, çakal yer, diye gündüz bile uğramaya korktuğu yolsuz... Susuz... Işıksız bayırlar... Baharlarda mesir, kermes, panayır, gezi düzenledikleri çayırlar... Geçmiş zamanın masallarına sığınmış bağ... Bahçe... Ve çiftliklerde set set gecekondular yükseldi. Merkezlerin, yüz yılardır yetip de artan yolu daraldı... Suyu azaldı... Işığı köreldi... Okulu ikili eğitime bile yetmedi. Uzun kesintiler önce araç gereci bozdu. Sonra sağlık ve esenliği. Okulda, öğrencilerinki bir yana, öğretmen tuvaletine dahi girilmez oldu."

Sabunu iyice köpürttü. Ova ova elini yüzünü yıkadı. Tebeşir tozu tez arındı... Mürekkep lekeleri iki kez

sabunlamasına karşın çıkmamıştı. Kolonyayla temizlemek kararıyla ellerini kuruladı. Saçlarını fırçalarken uçuşanı, kepek kaygısıyla inceledi. Değildi. "Bir başımı yıkasam mı ?" Düşüncesi, çantasını dolduran ev ödevlerini anımsayınca, dağıldı. Hiç vakti yoktu. Saçlarını çitilercesine ovuşturup yeniden fırçalarken yakınması sürdü. "Biraz daha uzatmak için, onarılamayan yollar... Yazın toz kümbeti, kışın çamur göleti, delik deşik kaldırımlar... Üçlü eğitime zorlanan okullar... Uykunun en tatlı şafağında okula yollanıp... Akşamın kör karanlığında evine dönen minik bebeler. Onlara aydınlık ufuklar sunmaya koşulan yorgun öğretmenler. İş dönüşü yollarda araç beklemekten, çocuğuna ilgiyi yitiren ana-babalar. Aksayan ödevler. Eksilen hevesler. Yuvarlandıkça büyüyen... Büyüdükçe kentin üstüne abanıp boğan çığ, kocası... Ve onun gibi düşünenlere göre olağanmış.

"Tarım toplumu, endüstri toplumuna böyle dönüşürmüş." Artan nüfusla, daralan tarım alanlarının sıkıştırdığı kırsal... Elbette iş ve yaşam hayallerine akın edermiş. "O pek özenilen çağdaş uygarlık, bazılarının sandığı gibi, parayı bastırınca, kuşanılacak ingiliz kuponu değil... Ne yeni olabilen... Ne eski kalabilen toplumların kuşaklar boyu süren kan ve gözyaşının meyvesiymiş. O bile yüzyılların alışkınlığı... Zaman içinde gelişmiş teknik ve insan altyapısına karşın Onsekizinci Yüzyılda bozduğunu, Yirminci Yüzyılda zor onarmaktaymış. Bizim gibi, hazırlıksız bir toplumu, tepeden inme değişime zorlamak çok daha kanlı... Çok daha kıyımlı olabilir... Şu evrede yakınılan çok şey biraz hoşgörüyle, övünç bile sayılabilirmiş. Başkalarının, 7-8 yüzyılda yaptığını, 70-80 yıla sığdırmak gerçek bir mucizeymiş. Bir yirmi yıl daha böyle götürebilirse, bugünkü yoğun sis dağılmaya... En azından başarı umudu doğmaya başlarmış !.." Yirmi yılın

ne olduğunu sanki bilmiyor. Oğlumuzun 15 yılı, bir ömür. Bu ülkede yirmi yıl çalışan emekli oluyor. Onun "tarih sürecinden bakınca," insan ömrünün zerre kadar değeri yok. İnsan bir yana, yüzyıllar bile bazen birkaç cümlenin içine giriveriyor. Ama sancıyı yaşayan... Acıyı çeken... Boğulan insanın ömrü kendisiyle başlayıp bitiyor."

Saçı yumuşamış... Başı hafiflemişti. Banyodan çıktı. Odasına geçerek üstünü değiştirdi. Kamı acıkmıştı. Mutfağa yöneldi. Akşamdan kalan türlüyü soğutucudan çıkardı. Yaktığı ocağa yerleştirdi. Alt gözden aldığı tepsiye boş bir tabak, çatalla bıçak... Bir bardak da su koydu. Ekmek sepetindeki son dilimi aldığında, yemek ısınmıştı. Tabağa boca edip, tencereyi sudan geçirerek tezgâhın üstüne bıraktı. Tepsiyi alıp salona geçti. Masanın boş köşesinde karnını doyurdu. Bulaşıklarla akşam yemeğinin sebzelerini yıkadı. Ellerini kurulayarak tekrar masaya döndü. Çantayı boşaltırken gözü zarfa gitti. Açıp bakma dürtüsünü hızla bastırdı. 70 öğrencisinin ev ödevi okunup değerlendirilmeyi bekliyordu. Tomarı önüne çekerek oturdu. Yarıdan fazlasını dikkatle inceledi. Ve birden anlamadan, okuduğunu ayırdı. Ara verdi. Zarfı aldı. Evirdi, çevirdi. Bakanlık etiketinde yoğunlaşınca, tok öğüncüne yenisini ekleme onuruyla, geçen on yılın izine düştü.

O yıl bir devreyi tamamlamış... Yenisine birinci sınıftan başlıyordu. Her iyi öğretmen gibi, yazın doğurduğundan, oğlu beş yaşına yeni basmıştı. Anneannesinin yan dairedeki komşuyla eşik söyleşisine daldığı gün kaçıp okula gelmişti. Yaşından umulmaz bir düzenle, teneffüs arası sınıfa girmiş... Sıralardan birine çöreklenmişti. Gördüğü an, kendinden çok annesini düşündü. O yoğun göçe ne okul ne öğretmen yetiyordu. Dersi ister istemez başöğretmene bırakıp eve götürdü. Döndüğünde onu yine sınıfta... Başöğretmeni, kıkır kıkır gülüyor bulmuştu. Öfke

ve şaşkınlıkla kulağına yapışırken Başöğretmen; "Bırak... Çocuğun hevesini kırma," dedi. "Senin sınıfında. Başındasın. Bir süre hoşgörelim. Sıkılmaz, ağır gelmezse yarıyıl sonunda kaydını yaparız. Cayarsa, ben görmedim, sen duyma. Kendi düşen ağlamaz." Diye bastırınca okula başladı. İlk iki yıl, öğrencilerin hepsinin pekiyisi alıştırma rüşvetiydi. Üçüncü yılın ilk kurdelesi, vicdanını rahatsız etmeden müfettişçe takıldı. Sonrakiler birkaç kez sınavdan geçiren başöğretmenin diretmesiyle. Ve lisenin son sınıfına geçerken, hiç aksamayan kame... Kurdele... İftihar kıvancına şimdi galiba bakanlık da katılıyordu. Merakı yeniden işine dönmesini engelledi. Oğlunun öğüncüyle kıvanma isteği, ellerini titreterek zarfı açtı. A.P.S. bursu... 15 Nisanda Ankara'da yeterlik sınavı... Haziran ya da Eylül'de Amerika'da bulunma zorunluluğunu okudukça, başından aşağı kaynar sular döküldü. Satırlarla sözcükler birbirine karıştı. Oğlu elinden çekilip alınmış kaygısıyla, dehşete düştü. Eli ayağı kesildi... İçi boşaldı... Bütün ağırlığıyla omuzlarına çöktü. Yaşamla bağı kesildi. Elinde mektupla, sandalyeye yığılıp kaldı. Dış kapının tıkırtısını duymadı. Oğlunun her zamanki gibi babasından önce geldiğini ayırmadı. Oturduğu yerde, donup kalmıştı.

Eşiği aşar aşmaz pabuçlarını çıkardı. Salon kapısı kapalı... Mutfakta kimse yoktu. Annesi çalışıyor olmalı. Ayaklarının ucuna basarak sessizce odasına geçti. Çantasını bıraktı. Banyoya girdi çıktı. İkinci devre, ev ödevi verilmiyordu. Okula başladığından beri, bir sonraki günün derslerini hazırlamadan evden çıkmazdı. Kitaplar kucağında salona girdi. Annesi ancak o zaman kıpırdadı. Yüzü kıpkırmızı... Gözleri çakmak çakmak, elindeki kâğıdı sallayarak;

- Bu ne ?- Diye en tiz sesiyle haykırdı.

Onu hiç böyle görmemişti. Neye uğradığını bilemeden dikildi. Büyük bir hızla, son iki haftasını bir göz kırpışına sığdırdı. Okul takımıyla yaptıkları voleybol maçları, aylardır sürüyor... Liselerarası şampiyonluk iddiaları her karşılaşmada biraz daha artıyordu. Takımın vazgeçilmezlerinden biriydi. Bu yüzden o ara bütün sataşmalara karşın kimseyle tartışmamış... Hiç kavga etmemişti. İki eliyle de yazabilme... Okurken dinleyip konuşma gibi geliştirdiği... Birkaç işi bir arada yapma yeteneği hiçbir dersini aksatmamış... Sözlüleri de, yazılıları da, her zamanki kadar iyi gidiyordu. Sağlığı yerinde... Arkadaşlarının "hanımevlâdı" kışkırtmalarına karşın, okulu asmadığından, devamı düzgün... Gün ve ders eksiği yoktu. Üstelik babası okulun en kıdemli müdür yardımcısıydı. Ayırımına varmadığı aykırı bir davranışta bulunsa, gereğini yapardı. Belleğinin hiçbir koyağında, annesini böylesine kızdıracak bir şey bulamayınca;

- Ne, ne ?- Sorusuyla, kaskatı dikilmekten başka çare bulamadı.

Annesi şaşkınlığını ayırmadı. Gözlerindeki küskünlüğü alevlendirerek;

- Bu,- hışmıyla, kâğıdı âdeta başına çarptı.

Sakınırken mektubu kaptı. Adını, adresini... Burs... Sınav ve Amerika'yı okur okumaz... Bir seçilme kıvancıyla şişti... Bir ayrılık acısıyla pörsüdü. Bir sevinçle coştu... Bir hüzünle acındı. İçinin bir yanı, daha ilk sözcükle kanatlandı... Amerikan rüyasının bulutlarına tünedi... Atlantik Okyanusunu cevelana çıktı. Bir yanı, derin bir sıla özleminin sızısıyla kasıldı. İkilem dalgalarının arasında çırpındı. Ve bitirir bitirmez annesini bile yatıştıran bir şaşkınlıkla;

- Bu da nerden çıktı ?- Demekten kendini alamadı.

Ana oğul, yanıtsız sorular baskınına uğramış tembel öğrenciye döndü... Şaşkın şaşkın birbirine bakakaldı. Babası o an kapıdan girdi. İkisi de, soyunup dökünmesine izin vermeden;

- Bu ne ? Diye karşısına dikildi.

O hiç istifini bozmadı. Mektubu aldı. Sindire sindire baştan sona okudu. Bitirince başını kaldırdı. Gözlerinin içine bakarak tane tane;

- Amerika bu yıl, liselerarası öğrenci değişimini amaçlayan...Ama şimdilik diğer ülkeler hazır olamayacağından, tek yanlı bir burs programı başlatıyormuş. Bizden de, 250 yetenekli öğrenci istemişler. Bakanlık geçen ay, bütün liselerden, ikinci sınıf birincilerinin bildirilmesini istemiş... Bildirmiştik. Binlerce öğrenci arasından yapılacak eleme sonuç vermeyebilir diye sözünü etmemiştim. Bu yazı, seçilen 250 kişi arasında olduğunun göstergesi. Kutlarım !..

Deyince, o her zaman onlara karşı melek annesi, hışımla ayaklandı.

-Olamaz !.. Ben çocuğumu, elin Amerikalarına gönderemem.

Besbelli babası böylesine sert ve olumsuz bir tepki beklemiyordu. Bozguna uğradı. Olduğu yerde bir iki sallandı. Ne diyeceğini bilememe telâşıyla mektuba göz attı. Diliyle dudaklarını yalayarak, sözcükleri tarttı. Yan yana getirirken ya etkisinden kuşkuya düştü. Ya anlamını beğenmedi. Birkaç kez silip yeniden dizdi. Bir türlü istediği dizgeyi bulamıyordu. Oysa formu, İngilizce öğretmeninin yardımıyla oğlu adına doldururken ne çok gerekçe hazırlamış... Kendini nasıl da kandırmıştı. Aklınca mektup ona gelecek... Hazırladıklarını evire çevire, tam bir muştuya dönüştürerek... Eve elinde bir yengi tâcıyla girecekti. Okuldaki hesap eve uymadı. Uğradığı baskının

bozgunu aklından geçenlerin tamamını sildi süpürdü. Kendini zorladı. Bulduğu açıklamaların hiç biri aklına yatmıyordu. Şaşkın şaşkın yutkundu. Sonunda gözleri parlayarak her küçük memurun kalın zırhı, en etkin gerekçenin çaresizliğine sığındı;

- Bakanlık emri,- diyerek mektubu ona uzattı.

- Ne emri olursa olsun !.. Ben oğlumu bu yaşta gurbete salamam.

Karısının sesi tizliğiyle, kesinliğini yitirmiş... Ürkek bir ağıt yakınmasıyla titreşmişti. Bulduğu sağlam dayanağa iyice yaslanarak;

- Bakanlık emri,- diye yineledi.- Uymak zorundayız.

Savrulurken, hafifçe yaylanıp yarım sağa döndü.

Ayağını sürürürken Ukrayna Elçisi Dohov'la, Kübalı Lemazeres'in arasına düştü. Gürcü, Azerî, Kazak, Türkmen, Kırgız ve Moğol elçileri, lâflarını bitirmiş olmalı. Yeni bir söyleşiye başlama umuduyla onu hemen aralarına aldılar. Tek tek ellerini sıkarken, içtenlikle şakalaştı;

- Ooo !.. Bakıyorum, eski dostlar bir arada !.. Eski güzel günleri anar gibi özlem gideriyor,- diye takıldı. Hemen ardından da göz kırparak, az gerilerindeki Rus ve Çin elçilerini işaret etti.- Fakat bazıları ayrı boy çekmiş.

- Biri her zaman ayrı boy çekmişti;- diye atıldı Ukrayna elçisi Dohov;- Ama Türkiye'yle Rusya'nın huyudur. Ne zaman ellerine bir fırsat geçse, hemen Batıya dönerler. Yaklaşık iki yüzyıllık eğitim öğretim dayatmasının, artık iyi mi, kötü sonucu mu desek. Çağdaş uygarlık denince seçkinlerinin aklına hemen orası gelir. Hani bize bile kabûl ettirdikleri gerekçeleri de hazırdır. Biri Baltık, biri Akdeniz'den Atlantiğe açılır. Ama biri aynı zamanda Pasifik kıyılarına uzanırken... Öteki Asya'nın ortasına yaslanır. Yine de, komşuluk hakkı mı, dersiniz... Yoksa hatırı mı ? Alın teri göz nuru dökerek uygarlığa katkı

yapacaklarına, kolayına kaçarak hazıra konma hevesleri mi ? Yoksa bir kendilerinden kaçış... Benliklerine yabancılaşma mı ? Her neyse içleri dışları Avrupa, Amerika kesilir. Eh, hani biz de 70 yıl topuk direttikten sonra aynı özenin tutsağı olduğumuza göre,çok da iyi yaparlar demenize kalmaz. Doğuyla davullu zurnalı şölene oturuverirler. Şaşırır kalırsınız.

- Olaya böyle bakınca ekselânsları,- dedi Moğol Elçisi Buulga Atangerel;- O dönüş zamanına dikkat etmek gerek. Ya Batıdan bir temiz sopa yemişlerdir... Ya kapitalist piranaların saldırılarıyla didiklenmişlerdir. Ya da uygarlığın öğrenmek, bilmek, üretmek olduğunu görünce mızmışlardır. Artık yaralı bereli... Evden kaçmış ve tecavüze uğramış çocuk suçluluğuyla Asya ananın kucağına serilirler. Az önce ayrı boy çeker dediğiniz Çin, bunlardan kalır mı sanıyorsunuz ?

- Ne yapalım ?- Diye güldü.- Hepimizde Cengiz Han'la, Timur'un kuyruk acısı var. Batıdan yediğimiz sopadan fazla, atmışlığımız var. Bu nedenle hem yaramız tez sağılıyor... Hem derlenip toparlanmamız kolay oluyor. Asya ana çok sevecen. Gönlü hoşsa, uygarlığın bütün temel gereksinimlerini sunmakta çok cömert. Tıpkı şimdilerde olduğu gibi, enerji kaynaklarının en zengini... Sayısal teknolojinin merkezi.. Ama bir kez de öfkelendi mi, çok acımasız. Batıya yenildiğinde toparlanır yenersin. Eski zengin. Canı çok tatlı. Sopayı görünce döner gider. Asya ana öyle mi ? Şamarı patlattı da, yere serdi mi, lök gibi ümüğüne çöker. Fukara Çin, King'inden Han'ına... Mete'sinden Kubilay'ına az mı çekti ? Selçuklusu, Hazar'ı Cengiz'in torunlarına haraç ödemekten batmadı mı ? Osmanlı'yla Boyarlar Avrupa karşısında kale gibiyken, Timur'un karşısında güneş görmüş kara dönmedi mi ? Zavallı Hint'in paryaları Babür aryalarının kamçısına

yüzyıllarca kul olmadı mı ? Asya ananın nimeti de, mihneti de pek bol. O yüzden kuyruğu doğrultan sıyrılıp kaçmak istiyor. Ama kökümüz derin... Gövdemiz kalın. Bir nice dal saçak salsan, kucağına dönüyorsun.

- İşte gördünüz, duydunuz,- dedi hemen Türkmenistan elçisi Nur Muhammed Hannanov.- Bu da, her bulunan... Daha doğrusu bulundu sanılan fırsatta soydaşları terkedivermenin gerekçesini oluşturur. Galiba o gelgitlerin foyası iyice ortaya çıktı.

- Siz galiba "Ruhnama"yı okumamışsınız ekselâns,- diye muzip muzip güldü. Elçiler hükümetleri değil, devleti temsil ederler. O nedenle de, Devlet başkanlarının ağzından çıkanı ilk elçiler duyar. Sanki bilmiyor gibi üsteledi.- Sayın Türkmenbaşı orada; "Yalnız kan bağı değil, insanlığın tamamının dostluk, sevgi ve uygarlık bağıyla kardeş olacağı günleri göreceğiz. Benim bütün hasretim Türkmenistan'ı o günlere, çağdaş uygarlık âleminin onurlu bir üyesi olarak hazırlamak," demiyor mu ?

- Ruhname'yi pek güzel okumuşsunuz. Diyor.

- Eee !.. Soydaşlarınız da sayın başkanınızın dileğine uyuyor. "Yurtta barış, dünyada barış," ilkesiyle hem komşularıyla iyi geçinmeyi... Bunun için de, fazlasını eksikle değişip dayanışmayı güçlendirmeye uğraşıyor. Hem uzak yakın her devlet ve halkla çıkar, dostluk ve sevgi birliği oluşturmaya çalışıyor.

- Bizim ucuza verdiğimiz petrol ve doğal gazı, bu yüzden mi,- hemen arkadaki Rus elçisiyle, karşısındaki Ukrayna elçisini göstererek;- Bunlardan pahalıya alıyor ?

- İyi de,- yadsımasıyla hemen söze girdi Dohov.- Sizin fiat kaynakta ucuz. Kuyunun ağzında. Kendi kendine fışkıranı, alıcının küpüne boşaltma üzerine kurulu bir fiat. Doldur, parayı ver, ötesinde neylersen eyle !..

Türkmenistan'dan Türkiye'ye petrolle doğalgaz neyle, nasıl, kaça gelir ?

- İşte Bakü Ceyhan'a bağlanıyor ya !.. Boru hattına biz de katılırsak, Avrupa da Türkiye de enerjiyi daha ucuza sağlar.

- Biz isteriz,- Gürcü Tariel Labanidze ile Azeri Mehmet Nevruzoğlu Aliyev, aynı anda atıldılar. Bir süre birbirlerine söz vererek sustular. Labanidze sürdürdü;- Biz isteriz de, öbür ortaklar razı olur mu ? Sizin gazla petrolü Rusya pazarlıyor. Bakü-Tiflis-Ceyhan Konsorsiyumunda ortak ve söz sahibi. Sonrasını Amerikan-İngiliz ortaklığı dağıtacak. Büyük ortak onlar.- Dohov'u göstererek;- Bunlar Rusya'nın geçiş ülkesi. Gelir kaynaklarının büyük bir bölümü boru hattına çevrilirse, razı olurlar mı ? Ayrıca sizin şu ünlü Hazar kavganız da var. İran'la bir ortay hatta anlaşıp çözemiyorsunuz. Bakü Ceyhan'a bağlanmak için de ya suyun altından geçecek. Ya çevresini dolanacaksınız ki, İran'la,- Kazak elçisi Kayrat Sarıbay'ı göstererek;- bunlara gereksiniminiz olacak.

- Desenize,- diye başını salladı Hannanov;- Neresinden bakarsak bakalım, hayallerimiz birbirine düğümlü.

- Bir de reel politika var canım,- dedi bu kez de Kazakistan eşçisi Kayret Sarıbay;- Çağdaş uygarlığın can daman enerji. Herkes çıkarı için güvenliğinden sorumlu. Hazar sorunu bütün kıyı devletlerin uzlaşmasıyla çözümlenmeden, sizin enerji Türkiye'ye bir kara, bir de havayoluyla taşınabilir. Haydi ortak demiryolu kurduk diyelim. Maliyetini karşılayabilir miyiz ? Daha hayalini bile kuramıyoruz. O zamana makineler dursun, insanlar donsun mu ?

- Hayalini neden kuramayalım ekselâns,- yadsımasıyla atıldı.- Daha şimdiden yaptıklarımıza bir baksanıza... Bizim

sizden gizlimiz saklımız mı var ? Çin'in digital teknolojisine Vestel'de kendimizinki ekleyerek Avrupa'ya... Amerika'nın demir-döküm tekniğini, kendimizden katarak Çin'e veriyoruz. Şişe Cam, Ukrayna'da başladığı üretimi, hepinize yayıyor. Hepinizin ürettiği pamuğun nerdeyse tek alıcısı biziz. Pek çok seçkinimiz, daha çok üretmek için daha çok almamız gerektiğini bile bile dışa bağımlılıkla suçlarken bunlar oluyor. Tekstillerimizin çoğu, emek ve hammaddenizi yerinde değerlendirmeye özendirildi. Örneğin Esen plâstik Batum'da boru... Zorlu gurubu Makedonya'da havlu fabrikası kurmaya hazırlanıyor. Teşvik için, seçimlerin beklenmesini. Projeleri bir de yeni hükümetlere onaylatmalarını önerdik. Dost ve komşularımıza gösterdimiz saygıya yanıt verileceğini umarım. Bunların tamamı barış ve dostluğun, halklar için de devletler için de en yararlı ilişkiler olduğunu kanıtlıyor. Hele şu Bakü-Tiflis-Ceyhan'ı da hayırlısıyla bir tamamlayalım. Marifet iltifata tâbidir sözü hepimizin en eski özdeyişlerinden biri. Türkiye, sizin enerji kaynaklarını Batının gereksinimine... Oranın teknolojisini sizin hizmetinize aktaran bir köprü haline gelsin. Batı satınalmanın, zorla almaktan... Doğu kaynaklarını işletmenin doğanın şansını tüketmekten iyi, verimli, kârlı ve ucuz olduğunu bir anlasın da,- dedi coşkuyla;- Bütün bunları yapmak zor değil. Hatta belki daha başka seçenekler de çıkar. İran'ın boru hattı Erzurum'a vardı. Belki bu bile Hazar paylaşımını kolaylaştırır. Bütün hammadde kaynaklarını işleyecek endüstri tesisleri ortaklaşa kurulur. İnsan akıl ve emeğinin yapmayacağı var mı ? Bakarsınız bütün okyanusların limanlarını, demir ve kara yollarıyla birbirine bağlamak ortak kafa va kasayla kolaylaşır. Herkesin düşü, kardeşlik, eşitlik, özgürlük ve adalet değil mi ?- derken bardağını tokuşturdu.

İçkilerini yudumlarken, hepsi dalıp gitmişti. Besbelli her biri kendi geleceğinin düşüne kapıldı. Böylesine birbiriyle bağdaşmış çıkarlar, ister istemez halkların da devletlerin de eşitliğini sağlardı. Bakarsınız Birleşmiş Milletlerin büyük biraderlerine... Yâni Güvenlik Konseyi'nin veto hakkına sahip üyelerine bile gerek kalmaz.. Wilson'un Birinci... Roosewelt, Stalin ve Churchill'in ikinci paylaşım savaşları sonrasında... Ama Kuvvayı Millicilerin daha Cumhuriyetle birlikte düşlediği; "Yurtta barış, dünyada barış," gerçekleşiverirdi. Galiba sömürgeciliği kan ve ateşle zor tasfiye eden iki dünya savaşı, insanlığa gerekli dersi verdi. Sosyalist emperyelizm, mitingler gösterilerle tasfiye edildi. Kapitalist emperyalizm şu anda en saldırgan dönemini yaşıyor. Ama saldırganlığından anlaşılıyor ki, dolaylı sömürüyü beceremedi. Yaşasın halkların bilinci ve direnci. Yakındır, o da aklını başına devşirmek zorunda kalır. Kabadayılığın da, külhanîliğin de geçmediği bir dünyada yaşandığını anlar. O zamana çok can yanar, doğru... Çok kan dökülür, gerçek. Ama bunların zamana yayılan tamamı hiçbir zaman bir topyekûn savaşın 50-60 milyon insanı yokeden hasarını veremez.

Düşten ilk uyanan Küba elçisi Lemazeres oldu. Sevecenlikle elini kaptı;

- Yarın bir boş ânınız var mı ?- Diye köfteledi;- Başkan Türkiye gezisinde sizi çok sevmiş. O arada kotardığınız ortak puro üretiminden duyduğu sevinci mutlaka iletmemi... Ve önümüzdeki 1 Ocak törenlerine kendi adına çağırmamı emretti.

- Biz, kalp kalbe karşı, deriz. Başkan Castro'ya derin teşekkürlerimi sunarsanız sevinirim,- derken Dohov kulağına;

- Gaz pürüzü bizden değil,- diye fısıldadı.

Besbelli aynı düşün sevinci, herkesin dilini çözmüştü. Coşkun bir; "Sağol !.." fışkırtarak, kafasını çevirdi. Dohov gözlerini izledi. Çakmak çakmak Stegniy'i süzdüğünü görünce kaykıldı; "Alacağın olsun Pyotr yoldaş. Ben bunun acısını, helikopter alımında çıkartmaz... Amerikalıları devreye sokarak, senin İsrail'le ortak Erdoğan'larını sürüm sürüm süründürmez miyim, gör bak. O zaman bir iyice anlarsın, baştan bağlıyızı, salt biz bağlıyız diye almak nasılmış ? O söz, karşılıklı bağımlıyız anlamında söylendi. Moskova'ya gidip gelirken, şöyle bir merak ederek uçağın penceresinden bakmıyor musun ? Ben her uçuşumda, sadece orayı değil... Umman'dan, Atlantiğe bütün coğrafyayı dikkatle inceliyorum. Sen de bir kez merak edip bakıversen Tuna'dan Kafkaslara, suyumuzun aynı olduğunu görürsün. Evet senin iki yakan, Pasifik'le Atlantik. Bizimki Karadeniz'le Akdeniz. Ama dilimniz, dinimiz, görüşümüz farklı olsa da, suyumuz, dağımız, sınırımız yâni coğrafyamız bir. Ve insanı coğrafyası belirler. İçimize girme, dışımız ne kadar belirliyse, içimiz onca karışık. Çerkez'i Çeçen'i, Kırgız'ı Kazak'ı... Türkmen'i Tatar'ı, Laz'ı Gürcüsü sizde de. Bizde de bol. Siz bunları 70 yıl Sovyet kazanında kaynattınız. Kaynaştıramadınız. Biz Osmanlı ocağında etüvleyip Cumhuriyet kazanında bileştirdik. Baksanıza, sizin küp paramparça. Bizimki 2002 seçiminde ırk kavgasını sildi süpürdü. 2003 yılına mezhep kavgasıyla girdi. Şimdi derdimiz lâik demokratlar mı, Müslüman demokratlar mı daha iyi üzerine. Dananın kuyruğu, önümüzdeki yerel seçimlerin elinde. Herkesin kolayca bildiğidir. Yerel seçimde iktidar üstünlüğü iyi parsa toplar. Ama bizde elli yılı aşkındır, hiçbir güç, hiçbir biçimde uzun zamandır seçmenin elini tutamıyor. Darısı dostlar başına. Sandığa gitti mi, öyle isterse, öyle verir. Böyle isterse böyle. Bu evre de geçerse, yüzünüz iyice

yumuşar." Düşüncesiyle gözünün ucu BOTAŞ Başkanı Gökhan Bildan'ı aramaya başladı. Kalabalığı küme küme tararken Dohov sözünün devamıymış gibi sürdürdü;

- Sizce Irak sorunu çözümlenir mi ?

- Çözümlenmeyen sorun olur mu ekselâns ?

- Olmaz mı?- Diyen Dohov'dan kaçırdığı gözlerini gülerek Lemazeres'e çevirdi;

- Siz diplomatlar ömürsünüz !.. Kulaklarımla duyup... Gözlerimle görmesem, hayatta inanmazdım. Ne zaman bir araya gelseniz... Örneğin Birleşmiş Milletler'de... Karadeniz İşbirliği... Güney Amerika Devletleri toplantılarında,- diyerek Sovyetler döneminde, Küba'da görev yaptığını anımsatırcasına göz kırparak;- Görüşe görüşe bütün sorunların uzlaşmayla çözümleneceğini o kadar güzel anlatıyorsunuz ki.. İnsan o güzel sözlerin doğruluğuna kalıbını basabilir. Sonra tam düşlerimizi kanatlandırmak üzereyken... Ya da bizcileyin sıradan memurlarla başbaşa kalır kalmaz, sorunlar da, çözülmeyebilir anlamında söylenip çıkıyorsunuz.

Lemazeres yakalanan çelişkiden pay çıkarmakta gecikmedi;

- Bana bakmayın. Biz halâ sosyalistiz. Hem galiba tek sosyalistiz. Üstelik sorunların neyle çözümleneceğini ispatlamışlardanız. O yüzden her sorunun şöyle ya da böyle çözüleceğine inanırız,- demeye durduğunda düşünceye daldı.

"Ha şöyle !.. Arada olumlu şeyler de duyalım yahu !.. Son on yıldır siz egemenlik ve demokrasinizi pekiştirmeye uğraşır... Karabağ ve Çeçen olaylarındaki gibi birbirinizin gırtlağına sarılırken, biz altyapımızı geliştirdik. Sınırlar boşuna mı ticarete açıldı ? Bavullarınız boşuna mı, boş gelip dolu gitti ? Çok şeyi, çok yerden daha ucuz ve kaliteli yapmasaydık, daha gelişmiş ülkelere satabilir... Hemen

hemen her düdüğü burada da, sizde de parası olana çaldırabilir miydik ? Bu değirmenin suyu nereden geliyor, sanıyorsunuz ? Komşunuz, dostunuz, müttefikiniz Türkiye, çok olasıdır ki, önümüzdeki yıl, borç aramaktan kurtulacak.Bakalım o zaman da başına vurursak, sersemler.. Ümüğünü sıkarsak yutar, diyen çıkacak mı ? Çıkarsa, başımıza vuranın başı acır. Boğazımızı sıkan aç kalır. Nedeni, birbirine iyice girecek ortak çıkarlar dostum. Bize verilen sıkıntı, kaynağında sızı bulur da ondan. Senin de alacağın olsun Stegny. Dost diye bağrımıza bastıydık. Bağımız bir Mavi Akım değil ki !.. Daha neler neler var. Bozkırlarda kurulan fabrikalar... Ardardına açılan büyük mağazalar. Moskova, Kiev, Petersburg, Tula, Novgorod ve daha nicelerinde yapılan binalar... Hatta Yeltsin'in topa tutup yıktığı Duma'nızın yenilenmesi bile bu kardeşlerinizin eseri. Bir tek Bakü-Ceyhan Hattı bile size de, bize de daha kaç çuval pirinç ayıklatır haberin var mı ?

Hele dur, bu tavşana kaç, tazıya tut oyunu nasıl biter, görürsün. Gökhan Bildan sabah 6'da Moskova'ya uçacak. Alexei Miller'in inadı tam tahkimle kırılmışken, sen yorgunu yokuşa sürersin ha !.. Dohov'dan aldığım sakızı, ağzına yerleştirdiğinde seyreyle, Miller'le Korchagina'nın feryatlannı. Kişi eli zayıfken başka pazarlık eder, güçlüyken başka. Yörük beyi; "Deve bir kuruş," dendiğinde götür sat. "Bin kuruş" dendiğinde dur alalımı neden kural saymış ? Elinin gücünden bir... Gereksinimin dayatmasından iki. Şimdi Gökhan'ın eli güçlü. Bir yanda Boru Hattı kotarıldı. Öte yandan Acem Meşhedisi kârın kokusunu aldı. Siz kardeşimizsiniz de, onlar değil mi ?

Bir yerden esirgenen başka yerden bulunur da sunulur da kuralı, takastan beri bilinen bir doğru. Sizden kötü bir şey istemedik ki !.. Biraz yumuşayın, tek fiyata çekelim dedik. Biz Türkleri anlaşmalarına sadık bilirdik. Bozmak

doğru olmaz buyurdunuz. Ali Şen'in komisyonunu şimdiye kadar biz ödedik. Vazgeçemezseniz bundan sonra siz ödeyin, ricasında bulunduk. Biz verilen sözden dönemeyiz, nanik... Şu sattığınız, doğanın Sibirya'ya bağışladığı şans. Azbiraz fiat kırın dedik, panik... Sözleşmeleri birleştirelim, en azından ortalama fiat belirleyelim dedik, çimdik. Az gittik... Uz gittik... Dere tepe düz gittik. Bir de dönüp baktık ki, bir arpa boyu yol gittik. Ama döndük dolaştık, işte geldik bu değirmene. Ali Şen'i biz çözdük. Bavul ticareti daralınca Ukrayna kendi çözülmüş. Bu haber Gökhan'nın can simidi. Duyunca zıplayacağına kalıbımı basarım. Geldiğimde, göremedim. Acaba dairede mi ? Yoksa hazırlık ya da kokteyl bahanesiyle, erkenden sıvıştı... Namazını kılıp yatacak mı ? Öyleyse yandık !.. Evi uzak. Uykusu ağır. Tez varıp iletmek de en bir kutsal vazife !..

Gelirken halâ rastlayamadığım hayalin peşine düşmekten, ardıma bakamadım ki... Herkes gibi bu şenliğe katıldıysa iş kolay." Telâşıyla boyunu uzattı. Boynunu çarpıttı. Bakışlarını deniz feneri gibi kalabalıkların üstünde gezdirerek hızla salonu taradı. Ters yönden başlamasa, BOTAŞ Başkanını, az ötesinde medya yumağına dolanmış; "Mavi Akım güvencesi... Doğalgaz indirimi... İran'la bağlantı... Irak hattına ardarda düzenlenen sabotajların zararı," sorularına yanıt yetiştirirken daha çabuk bulacakmış. Görünce içi açıldı. "Azbiraz bunalsın. Vereceğim haberin ilâcı o zaman daha çok işine yarar." Düşüncesiyle kösülürken;

- Doğrusu da bu. Hiç olmazsa kimseyi aldatmıyorsunuz. Başkan Castro'nun bunca uzun zamandır kalabilmesinin gizi de o olsa gerek. Dobralığı dostunda ne kadar sevgi uyandırıyorsa, düşmanında da o kadar saygı uyandırıyor.

- Biz öyle çok pislikten geçtik ki... Ne kadar temiz kalırsak, o kadar arınacağız. Şimdi sıra Irak halkında. Duyumum doğruysa, direniyorlarmış. Eğer öyleyse, savaş Anglo-Amerikan askerleri için asıl şimdi başlıyor, demektir.

- Vedaya geldiğinde Pearsson, aynı düşünceye kahkahalar atmıştı. Bağdat'ı kapınca iş bitti sanıyorlar. Sizin Tiflis, bizim İstanbul da alınmıştı. Epeyce Saygon'da da oturdulardı. Ondan olacak; "Bir avuç terörist... Direnir direnir, tükenirler," dediydi.

- Berlin, Tokyo, Seul ve Manila'da oturup kaldılar ya !..- Dedi deminden beri dinleyen Özbek elçisi Rüstem İsaev.- Örneğin Kâbil, Kosova, Bosna gibi yerler de var. Ama onlar Birleşmiş Milletler ve NATO patentli.

Dohov, savaşmış her milis gibi coştu. Bardağını bardaklarıyla tokuşturdu. Büyükçe bir yudum aldıktan sonra, bir iyice yutkundu. Kristal tınısını kıskandıran bir berraklık... Ve kendini savunan bir tutkuyla, tane tane karşılık verdi.

- Bir halk savaşı kabûl ederse, işgalin sonu mutlak hüsrandır. Nazi işgalinde çocuktum. Belki o yüzden unutamam. Bizim mujikler de böyle başlamışlardı. Sonra bebeler bile katıldı. Herkes Nazileri Stalingrad savunması çözdü sanır. Milisler ikmal yollarıyla bütün bağlantılarını daha Smolensk şosesine varmadan kesmese, kent zor tutunurdu. Stalingrad, o başlangıcın sonudur. Bizim ünlü Afganistan serüveninde Kâbil'deydim. Patan, Peştun ve Özbekler çocukken ne yaşadımsa, aynını yaşıyordu. Bize karşıydı. Evet... Olaylar ve insanlar aynıydı. Küçük bir üçüncü kâtiptim. Rütbeme bakmadan haddimi aştım. Sonumuz kötü, raporum için ekselâns Scvardznadze'den yediğim fırça halâ beynimde şaklar.

- Ne gam,- dedi ses titreşimleriyle kutlayarak.- Sonunda haklı çıktınız. Bilirsiniz kurtuluş savaşları ayrı ayrı

dağlarda, tek tek yanan çoban ateşleri gibi başlar. Sonra demet demet birleşir. Ve yanardağa dönüşerek önüne geleni lavının içinde eritir.

Lamazeres, ellerini ovuşturarak bakıyordu.

- Haklısınız,- diye atıldı.- Ben de çocuktum. Ne Moncada kışlası'nı duymuştuk. Ne 26 Temmuz Hareketini. Ama 1956 Aralığında hepimiz 26 Temmuzcu... Hepimiz Başkan Castro'nun neferi... Che'nin gerillasıydık. Çünkü Sierra Maestra'da yanan çoban ateşi Guaniguanico ve Trinidad'larınkiyle birleşmiş... Bir yanardağ gibi Küba'yı sarmıştı. Yoksa yılların diktatörü Batista, tam yılbaşı gecesi, can kaygısıyla kaçar... Başkan Castro'nun 1.000 askeri, koskoca Havana'yı teslim alır mıydı ?

Henry Ford II. konuklarına yer gösterdi.

Onlar otururken, üstünde mavi sırtlı bir sunum dosyası... Üç kenarı tezhipli bir sumen... Ağzının zarif büklümü... Kabzasının ince oyası... Yetkin bir ustanın göznuru, elemeği ve sabrını her gözün zevkine sunan antika bir zarf açacağı... Renkli firavun armasıyla, papürüs döneminden kalma altın hokkaya saplanmış tarih öncesi bir divit. Solunda yanınca, inceltilmiş deve derisine nakşedilmiş Pers minyatürleri canlanan... Yüzlerce yılın cilâsıyla insanın üstüne yürüyor izlenimi veren abajuru.. King hanedanı mirası Çin vazosunu zedelemeden oluşturulmuş masa lâmbası... Sağında lülesi Hacı Bektaş taşı... Sapı bruer ağacı... Ağızlığı kehribar boş bir pipo... Onsekizinci yüzyıl Shefield işi, bakır gümüş karışımı zarif kaşığı... Aynı metalden özel yapıldığı belli çakmak... Armalı tütün kesesi yerleştirilmiş kristal kül tablasıyla donanmış... Gül ağacından dev Luikenz masanın arkasına geçti.

Ceylan derisi döner koltuğuna oturdu. Sessiz, sakin ve deneyimli bir rahibin âyin hazırlığına özenerek kül tablasına uzandı. Ağır ağır tütün kesesiyle lüle ağzı belli belirsiz sararmış pipoyu aldı. Konuklarından yaşlıca olanın gözleri parladı. Sevinçle kaykılarak, beş yıl öncesine kaydı; "O ilk buluşmada tiryakiliğini görünce, Newyork'ta

az mı antikacı dolaşmıştım. Sonunda tamircinin birine yalvar yakar el kadar bir bruer takozu kestirdim. Hamburg'lu kuyumcu bir tutam saf kehribar için amma nazlanmıştı ha !.. İlk kez üçe beşe bakmadım. Eskişehir'de bayi toplantısını açar açmaz Hulki beye emanet edip... Eski dost Necati ustanın başına çöreklenmiştim. Dükkânı yine İstasyonun hemen yanında, aynı yerde. Aynı salaşlık, aynı miniklikteydi. İnsan yine, o kadar ürün ve gereci nereye sığdırdığına şaşıyor. Ama kapı ağzında durup Porsuk'un sarı sularıyla, karşı söğütlere baktığında yine içi ferahlıyordu.

Dostluğumuz, eski yılların Ankara-İstanbul koşuşturmalarına uzanıyordu. O zamanın trenleri hem çok yavaş, hem çok gecikmeliydi. Eskişehir, demiryolu kavşağı. Her kezinde, ya Ankara ya İstanbul ya Afyon'dan gelen bir tren beklenirdi. Yazsa bohça derdi pencere kapattırır... Kışsa tren durunca istim kesilir, kalorifer sönerdi. O uzun bekleyişi trende geçirmek imkânsız. Peronlar hep çok kalabalık ve gürültülüydü. Para tehlike !.. Taşımazdım. Gidiş İstanbul'aysa Osmanlı Bankası'ndan tiraj çeki alır. Galata'da bozdurup borç öder... Siparişleri verirdim. Bohçam, salt kumanyayaydı. Vagon Restaurant hem çok pahalı. Hem uyduruktu. İnsanoğlu çiğ süt emmiş. Kompartmanlar sürekli dolu... Kuşetli büyüklerimize aitti. Ankara Ticaret Odası Başkanı oluncaya o lüks içime sinmemişti. Zaten az sonra da, İstanbul'a taşındık.

İşler büyüdü... Gidiş geliş seyrekleşti. Eskişehir'e de pek uğramaz oldum. Ama ne zaman gelsem mutlaka bir vakit ayırır... O belki bizden bile eski hasır tabureye oturur... Nazlı nazlı akan Porsuk'a... Yapraklarını mille bezeyen salkım söğütlere... Gün günden büyüyen, kente bakar... Necati ustayla söyleşir. Dinlenir, dirilirim. Vefam gençliğime mi, dostluğa mı, hiç sorgulamadım. Gençlik

günlerindeki gibi kampana sesi saydım. Çünkü beklenen tren istasyona girip de makası geçti mi, bekleyen hareket eder... Çalan kampanayı duymazsan, kaçan trenin ardından bakar kalırdın. İki kez geç uyanmış... Trenin ardından epey koşmuştum. Yıllar sonra, beni alı al, moru mor dükkânın ağzında gören Necati ustanın hayreti ne kadar büyük olmuştu ?

Kalkıp boynuma mı sarılsa, oturup vefasızlığıma mı yakınsa bir süre bilemedi. Ben varıp kirli sakalını öpmesem, belki küskünlüğü sürecekti. İçtenliğime inanmış olmalı. Yüzü aydınlandı. İpek gibi bir sesle; "Namın pek yürüdü Vehbi Bey," dedi. "Adının geçtiği yerde kimi salâvat getiriyor, kimi namaza duruyor. Kişi bu mertebeye erdi mi, şakşakçısı da, vakvakçısı da pek bollaşır. Gayrı dostun yeri ihtiyaçtadır. Hele toplantısı bitsin o zaman yoklarım, diyordum. Sen benden önce davrandın. Topal Sabit sizlere ömür. Ama oğlu Kemal'in çayı da onunki kadar güzel. Yine sakarinle mi içiyorsun ?" Sorusuna başımı sallamamla; "Oğlum Kemal. İki çay, biri şekersiz," diye bağırması bir oldu. Çaylar gelince başsağlığı diledim. Çocuk şaşkınlığından çayı üstüme dökeyazdıydı. Bardaklarımızdan son yudumları alıncaya görücü gelmiş kız gibi kırıtması, şimdi bile gözümün önünde.

Laflayarak ne kadar oturdum bilemem. Öyle bir lâf etmişti ki, ihtiyaçla dostluğu bir türlü bağdaştıramadım. Allah'tan ağaçla kehribarı alırken, birer de yontma takımı almıştım. Birden aklıma bir şeytanlık geldi. "Bizim büyük patron, Ford, pipo tiryakisi," diye söze girdim. Senden... Ürettiğin bu harika lülelerden söz ettim." Deyince, kendi ağzıyla yakalandı. "İyi de bunlar süs. Tamamı taştan. Lülesi âlâdır. Ama sapına iyi ağaç ister. Ağzı kehribar olmalı." İşini iyi bilen adam, iyinin iyisini her zaman yapar. Newyork'taki antikacı burun kıvırmıştı. Gelsin de, Porsuk

kıyısındaki ustanın bilgisine parmak ısırsın. Benim, belki onun da kitaptan öğrendiğimizi, adam ezbere biliyor. Uzatmak anlamsızdı. Çantamı açtım. Önce gereç kutularını çıkardım. "Ford'un ilgisi beni de meraklandırdı. Pipo neden, nasıl yapılır araştırdım. Bunlar âlet edevatı," diye uzattım. Sonra da ağaçla kehribar paketini önüne koydum "Bunlar da, o dediğin gereçler. Elin boşaldığında şuna bir pipo yap da, ustalık neymiş anlasın."

"Vaktin var mı ?" demesiyle, eliyle, üstünde çalıştığı deri örtüyü boşaltması bir oldu. Edevat kutularını tezgâhının üstüne koydu. Tıpkı bu gibi, adakmışçasına paketi açtı. Dükkânın önüne çıktı. Dik bozkır ışığında uzun uzun kehribarı inceledi. "Tek kabarcık yok. Bu kadar safı zor bulunur. Çok mu aradın ?" Dedikten sonra "eh"imi beklemedi. Bruer takozunu çıkardı. Parmaklarıyla yokladı. Derin derin kokladı. "Hint malı. En iyisi. Yıllar var ki, bizde bilen eden kalmadı. Bunlar taşın hasıyla birleşti mi ? Senin ağanın ne piposu söner... Ne ciğeri yanar. Zifiri dumanıyla tüter gider... Oğlum Kemal, bize iki çay, biri şekersiz," diye bağırarak çocuk sevinciyle işe girişti.

Bir koşu gidip toplantıya baksam mıyı, düşünmemle, unutmam bir oldu. Aldığı taş topağını bir süre evirip çevirdikten sonra başını kaldırarak; "Bu Ford'un bir resmi var mı ?" Deyince afalladım. Bir yanım herif delirdi, diye tutturdu. Lüle taşına kasaba papazı yontmak kolay. Kim tanır, kim bilir. Resmini istediği Henry Ford II. Dünyanın en bir büyük otomobilcisi. Bu tutturamaz, o beğenmezse, rezil oluruz, diyor. Bir yanım, o işinin erbabıdır. Yiyemeyeceği haltın iştahına soyunmaz. İstediğine göre bir bildiği var. En sağlam yanım da bozarsa, kendi taşını bozar, deyince, duraksamadım. Nadir buluşmanın birinde, çektirdiğimiz bir resmi her zaman çantamda taşıyordum. Bazı görüşmelerde çok işime yarıyor. Çıkarıp verdim. Bir dakika

kadar, sağdan, soldan, uzaktan, yakından her hücresini beynine geçiriyormuşcasına inceledi. Resmi geri uzattıktan sonra, çantama koymamı bekledi. Yeni edevatı hûşûyla açtı. Asal çelik elinde serçeler gibi çırpınıyor. Sanki tulum topağından, karınca yongası çıkarıyordu. Saçları... Alnı... Kaşlarıyla gözleri yontulunca Ford, avucunun içinden bakmaya başladı. Burnu, dudakları, ağzı ve çenesi belirince, kalkıp alnından öpesim geldi. Böyle şeylerden hoşlanmadığını bildiğim halde; "Piposunu yakarken aynaya bakıyorum sanmazsa ne olayım," demekten kendimi alamadım. Sapsade bir; "Alışkanlık," demez mi ? Dostlarım benimle övünür mü, bilmem. Ama ben her zaman dostlarımla da, düşmanlarımla da öğündüm. Talihim beni, hep işini iyi yapanlarla buluşturdu. Çatıştırdığı zaman bile. O sayede ağız dalaşını değil, adam gibi "harb"i öğrendim. Yenildimse adamına yenildim. Yendimse, adam yendim. Her iki durumu da onurla taşımayı, sayelerinde öğrendim. İşte bu da dostlardan biri. Ve yaptığı iş, her bakımdan ürküttüğü kurbağaya değiyor.

Lülenin haznesini açmadan tezgâhın üstüne koydu. Takozdan keserin ucuyla bir çıta kopardı. Lüleyle oranlayarak ölçtü... Biçti... Biçimledi. İnce ince zımparaladı. Kehribar'ı ısıttı, eğdi, büktü, yoğurdu, yaydı. Enfes bir ağızlığa dönüştürdü. Hepsini topluca, teker teker birbirine alıştırdı. Onay beklemeyen bir kesinlikle; "Sapı simlemeyeceğim. Bu adam sade sever," deyince, hem şaşırdım. Hem resmi nakış gibi bilincine işlediğini anladım. Bu işten anlamam. Ama şimdiden, bu piponun nasıl bir üst ürün olduğunun farkındaydım. Hulki Bey de yeri biliyordu. Tam ince işe geçtiği sırada nefes nefese, geldi. "Toplantıya 20 dakika ara verdim. Ayrıca rapor edeceğim. Ama yolda bayi dileklerinin bir özetini aktarayım da, kapatırken değinirsiniz, derken lüleyi gördü. Az daha

düşüp bayılıyordu. "Bu... Bu..." Dedi kaldı. Büsbütün üstüne vardım. "Hani birlikte resmimiz var ya !.. Ona bir defa baktı. Ve bunu çıkardı." Elini uzatırken ters ters bakınca sakındı. Taş tam donmamışsa bozulurdu. Tezgâhın sağından solundan incelemek istedi. Allah onu geniş alan için yaratmıştı. Uzatmadan kalktım. "Toplantıyı kapatıp geliyorum. Yengeye haber ver. Bunlar nasılsa bayilere ziyafet çekeceklerdir. Ucundan biz de çöpleniriz," deyip Hulki beyi çektim çıkardım. Allah muhafaza, şaşkınlıktan başımıza iş açacaktı," diye gülümsedi.

"Sabah adamın günahını aldım. Ne yapayım ? Lee Iaccoca, yan odada bizi karşısına oturtmuş... Satış azlığı sanki bizim suçumuzmuş gibi, camı kırılmış okul müdürüne özenmişti. Allah'tan ben tamamını anlamıyorum. Ama Rahmi'nin, kızarıp bozarmasından kestiriyorum ki, epeyce papara yiyoruz. Bir yandan onun fıraçasını yumuşatıp çeviriyor. Bir yandan, hem işin içinde... Hem uzun yol boyunca en az kırk kez evirip çevirdiğimizden yanıtları ezbere veriyor. Ekonomik krizden... Pahalılıktan... Bir ara yükselir gibi olan araba sevdasının, birden kösüldüğünden... Elden gelen her şeyi yaptığımız halde, pazarın daraldığından. Öteki markaların da aynı durumda olduğundan... Borcumuzun, Merkez Bankası döviz aktaramadığı için biriktiği sözleri, bir kulağından girip ötekinden çıkıyordu. "Yemek patrondan," diye sürüklediğinde öyle sersemlemiştim ki, adamın elindeki pipoyu sürekli kullandığını farketmemiş... Sadece ne incelik. Benim hediyem diye, kullandığını gösteriyor, demiştim.

Şimdi kesin eminim. Necati ustanın hüneri, ağzının tadını bilen için gerçek bir şölen. O bu pipoyu nasıl meydana getirdiyse, bu da öyle kullanıyor." Hayranlığıyla izlemeye başladı. Ford, pipoyu sol, keseyi sağ eline aldı.

Baş ve işaret parmağını ağzını gevşettiği kesenin içine soktu. Çıkardığı ince kıyılmış tütünü lülenin haznesine bastı. Dolunca, kesenin ağzını kapattı. Tablanın yanına bıraktı. Başparmağıyla tütünü yeniden yokladı. Kıvamını bulunca, çakmağı çaktı. Tören dikkatini alevin ucunda toplayarak hafifçe büküldü. Ağır ağır piposunu yaktı. Yağmur artığı bulut saçağı dumanını dağınık düzen savururken, puro kutusunu konuklarının önüne sürdü. Vehbi Koç, oğlunun hayretten açılan gözlerine; "Ağa ikrâmı, ödül," deresine uzandı. Füzeler gibi istiflenmiş Ford armalı Cohiba purolarından bir Esplandidos aldı. Iaccocca'yla Rahmi, başlarıyla yadsıdı. Kutuyu yerine yerleştirdikten sonra koltuğuna kaykıldı. Kısa bir süre baba oğulu süzdükten sonra;

- Öyleyse esasa geçebiliriz. Biz bugünkü sıkıntılarla kısıtlamaların geçiciliğine inanıyor. Türkiye geleceğini parlak görüyoruz. İlk üç yıl pazarda açlık, yastık altında para, hazinenizde döviz vardı. Satış iyi gitti. Bu yüzden duraklama o ölçüde ürkütücü değil. Yeniden birikim sağlanır. Yeniden heves doğar. Fakat pahalılık çok tehlikeli. Pazarı bir avuç zenginin hevesine kilitler. İlkin çok kârlıdır. Ama bugünden yarına zengin sayısını artırmak mümkün değil. O bir avuç hevesini yitirdi mi, satış bıçakla kesilmiş gibi durur. Size de bize de büyük zarar açar. Deneyimlerimize güvenin. Aynı şey pek çok ülkede başımıza geliyor. Hepsine kendi koşulları içinde çözüm üretmeye çalışıyoruz. Lee sizin rapor ve önerilerinize dayanarak ülkeniz pazarını geliştirmenin yolunu bulmuş,- diye sözü ustalıkla Iacocco'ya aktararak, piposunu tüttürdü.

- Fiat farkı montajdan kaynaklanıyor,- dedi Ford'un efsâne Genelmüdürü. Baba oğul yüzlerini ekşiterek yadsımaya hazırlanınca, çabuk çabuk;- Sizin kusurunuz

yok. Bir aracı bütün ithâl etseniz, yüzde 60 gümrük ödeyeceksiniz. Hatta traktörle eklentileri gibi tarım araç ve gereçleri ithalinde hiç vergi yok. Alış değerine, taşımayla kâr ekleyip satsanız, fiatı şimdikinin yarısı ya tutar, ya tutmaz. Oysa montajda bütün parçalar ithâl. Her biri için ayrı ve yüksek gümrük vergisine tâbi. Çare düşünmekten ince hesaba vaktim olmadı. Ama sonuç gözümü açmaya yetti. Bitmişini getirseniz, hiç gümrük vergisi ödemeyeceğiniz traktörün her bir parçasına... Bazıları daha da fazla ya... En az yüzde 60 oranında gümrük vergisi ödüyorsunuz. Bu otomobilde yüzde 110'u bile aşıyor. Yapabileceğiniz bir şey yok. Montaj maliyetiyle kârınızı bunun üstüne ekleyeceksiniz. Verimlilik olarak çekici. Ama satışı daralttığından aynı oranda yük. Ford'un önce ülkenizde, ardından bölgenizde kalıcı olabilmesi, pazarda derinleşmesine bağlı. Bunun yolu da mümkün olduğu kadar çok satmak,- deyince biraz durakladı. Gözucuyla Ford'a baktı. Diliyle dudaklarını ıslattı. Çok önemli bir giz verircesine sesini ayarladı. Dimdik Vehbi Bey'in gözlerine bakarak tane tane;- Ağaç, metal, deri, kumaş ve plastik işleyecek ustalarınız yok mu ?

Vehbi bey, çipil gözünün birini; "Bu adam gerçekten bir dâhi," beğenisi... Birini; "Biz bunu neden düşünmedik," yerinisiyle kırpıştırarak yerinden uğradı;

- Olmaz olur mu ?

- Madem var... Çok şeyi içerde yapabilirsiniz.- Deyip bir an durakladı. Vehbi beyin şu şu diye devinmesini bekledi. Suskun bir dikkatle dinleyince, sürdürdü;- Örneğin karoseri,- dedi gözbebeğinde şakıyıp geçen şimşeği sezemeden.- Ağır, hacimli ve pahalı. Taşıması zor, gümrüğü yüksek. Sizde saç halâ bol ve ucuz. Bizde de kalıp ve pres fazla. Ortağını kendi saymak Ford ilkesi. Hem onları... Hem personel eğitimi için teknik eleman

göndeririz,- dediği an Ford piposunu ağzından çekti. Iacocca sanki dilini yuttu. Vehbi bey; "Eyvah !.. Baltayı taşa vurdu. Kimin malını kime veriyorsun, diye papara çekecek. Bizim hayaller de, güme gidecek. Zengine iş kolay. Adam için fabrika kurmak çocuk oyuncağı. Biz o kadar büyük masrafı nerden denkleştirip, edeceğiz ?" Sorusuna yanıt gibi İacocca'nın suskunluğunu yardı;

- Bunlar için sıkışıklık olmasın. Yasal duruma göre, ya yeni fatura bedellerini... Ya, Merkez Bankasının aktaramadıklarından çeker, ortaklığa aktarırsınız.- Deyip, piposunu ağzına soktu. Vehbi beyi; "Yahu bunlar ne biçim bir adamlar ? Biz körüz, değneğimiz yok diye dert yanıyoruz. Onlar al sana iki göz diyor," düşüncesine salarak sözü yine Iacocca'ya aktardı. O da;

- Örneğin,- diye, ufkunu daha açacak. Düşlerini otomobil üretimine dayayacak ölçüde kışkırtarak sürdürdü;- Somun, civata... Süspansuar, döşeme yayı... Zincir, mil kapağı, pulluk ve tırmığı bizim standartlara uygun üretecek bir demir döküm fabrikası, çok şeyi çok farkettirir. Herşey bir yana, taşıma ve gümrük vergisinden kurtarsa, hem satışımız, hem kârımız artar. Hem de, ileride işler iyice geliştiğinde, ortak üretimin altyapısı oluşur. Açılan yeni iş alanları ücretleri artırır. Umut ve hevesleri besler. Hem satınalma isteği... Hem yan endüstrinin gücü sizin etkinliğinizi artırır.

Vehbi bey elindeki puroyu yaksam mı, saklasam mı ikircimiyle evirip çevirdi. Oğlu, daha ilk soruda öneriyi kaptığını... Üçüncü sözcükte, nelerin nasıl yapılacağını aklından geçirmeye başladığını hemen ayırdı. Yine de hiçbir şey belli etmeden sessizce baktığına göre, bir düşündüğü var diye yutkundu. Ve onun;

- Anladım efendim,- deyişindeki güvence arayışını izlemeye başladı.- Keşke aklımdan geçseydi de, gelmeden

neler yapabileceğimizi bir iyice araştırsaydım. Gider gitmez, ilk işim bu olacak. Size geniş bir rapor gönderirim.

- İyi olur... Biz de, hem size güvendiğimizi gösterir... Hem parlak geleceğinize katkıda bulunmanın sevinç ve onurunu taşırız.

Mal bulmuş mağrıbî gibiydiler. Bir Henry Ford'un, bir Lee İococca'nın yüzüne bakıyorlar. Yemek öncesi ondan duyduklarına, sonrası başlarına konan devlet kuşunun hikmetini eklemeye çalışıyorlardı. İacocca sanki üç saat önceki adam değildi. Bütün o azarların, baba oğul Koç'ları istedikleri fikre yatırmanın peşrevi olduğu ortaya çıkmıştı. Artık uzatmanın anlamı yoktu. Meğer hepsi bu kadar değilmiş. Henry Ford, piposunu birkaç kez emdikten sonra;

- Kamyon ortaklığına gideceğiz ya !..- Dedi, Tofaş'la Fiat ortaklığını nasıl kotardıklarını anımsatarak.- Otomobil fuarı için geldiğinde Agnelli'yle konuştum. O da hem satışların düşmesinden. Hem Fransız pisliğinden dertli. General de Gaulle'ün Ankara'ya kadar gidip, OYAK'la kurduğu ortaklık onu da, bizi de düşündürüyor,- deyince Fehmi bey gözleri menevişlenerek Rahmi'ye baktı. Onun gözlerinde; "Devlet kuşunun tüneği kendini gösterdi," diyi okurken, kendisininkinde; "Rekabet, sen nelere kadirsin!.." Belirdi yitti. Iacocca'nın gözlerini yüzlerinde bulunca, bakışlarını kaçınp huşûyla dinlemeye döndüler. Ford bir şey farketmedi. Piposundan saldığı her istimle, burunlarını saf tütün kokusuyla gıdıklaya gıdıklaya sürdürüyordu.- Onlar montaj oranını azaltır... Fiat farkıyla pazara girerse, epey derinleşirler. Bir de buna satınalma gücü yüksek subay kesimiyle, Ordu Yardımlaşma kredileri eklendi mi, bizi çok etkiler. Lee, yolunu buldu. Size de taksitli satış öneriyor.- Sözüyle irkildi. "Batarız yahu !.." Sanki aklından geçeni bildi.- İlk babam denemişti. Bizde hem çok tutuldu, hem yaygınlaştı. Yoksul her yer ve zamanda namusludur.

Amerika'nın taksit genel firesi yüzde 6. O da gerçekten ödeyemeyen işsizlerin son ya da küçük borçları. Sizde yeni olacak. 6'yı bulmaz. Kaldı ki, montajla imalât farkı bundan çoğunu kaldırır. Ama müthiş etkili bir satış yöntemidir. Daha Fransızlann size açılacağını hissettiğimizde düşünmüştük. Ama o ara, Agnelli Almanya'yı kaçırdığı için daha çok sosyalist ülkelerde üretimin yollarını arıyor. Biz Hongkong'un 1999'da Çin'e katılmasından sonra da tutunmak,- sözüyle piposunu karıştırdı. Baba oğul; "Adamlara bak !.. Çeyrek yüzyıl sonraki yaranın merhemini bugünden karıyorlar. Onlar bu yüzden sanayici," düşüncesiyle bakıştılar. O piposuna dalmış... Iacocca, gözlerini kaydırmıştı. Biriki fıslayarak başını kaldırınca herkes dikkatini biledi;- Pasifik yatırımlarını güçlendirmek için bütün ağırlığımızı Japonya ve Güney Kore'ye verdik. Formoza da Çin'e katılırsa, Savaş sonu kazanımlarımız çok törpülenir.Oraları takviye ederken sizin bölgede biraz geciktik. Agnelli de aynı kanıda. Montaj maliyetini düşürme yolu ararken, hem yerli parça sayısını artırma... Hem işi aynı elden yürütmenin faydasında birleştik. Biliyordu. Her yıl artan oranda iş yapıyormuşsunuz. Sizden çok memnun ama, ben yine de yetkinliğinizi övdüm. Heveslendi. Bizim için sakıncası yok. Hatta rekabetin tabanda ayrı... Tavanda aynı bilgili ve güçlü elle yürütülmesi, daha yararlı. Biz burada denedik. Çok iyi sonuç aldık. Holdingleşme ondan doğdu. Çünkü üretim, dağıtım ve servis, kesinlikle yetişkin personel istiyor. Bunu da ancak büyüklükle devamlılık sağlıyor. Hem böylelikle, kârın tamamı aynı havuzda toplanıyor. Hem yeni iş alanları açılıyor.- Dedikten sonra birden sordu;

- Ne zaman gidiyorsunuz ?- Sorusuna, Koç hiç boşluk bırakmadan atıldı.

- Bu akşam treniyle Newyork'a, yarın öğleyin Londra'ya... Oradan da İstanbul.

- Bu akşam kalın. Umberto Agnelli'yle, Vittorio Valetta şu ortak kamyon işi için burada.- Iacocca'ya bakıp onaylatarak;- Yemeği birlikte yeriz. Siz Torino'ya gitmekten kurtulursunuz. Onlar bir taşla iki kuş vurmuş olur.

Vehbi bey ne sevinç gösterdi... Ne nazlandı. Ceketinin iç cebinden, tren ve uçak biletlerini çıkardı. Ertesi güne, değiştirilmesi ricasıyla Iacocca'ya uzattı.

Gökhan'la gözgöze geldi.

Bakışlarıyla, beklemesini söyleyerek bir adım attı. AB ile aday ülkelerin elçileri ortak gövde gösterisinde gibiydi. Hepsi bir çember oluşturmuş. Kendi aralarında gülüşüyorlardı. Fransa Büyükelçisi Bernard Garcia onu görünce, kolundan çekip;

- İşte son aday adayımız,- diye çemberin içine alırken;

- Ooo !..- Dedi.- AB Ankara'ya mı taşındı ?

- Elbet o da olur,- dedi hemen Bernard Garcia;- Gelecek yıl Almanya'da eyâlet seçimleri var. Görünürde Türk seçmen 600 bin. Sandıkta 3 milyonu aşıyor. Hollanda ve Danimarka'da, iktidarı sizinkilerin oyu belirledi. Bizim başımız türbanla...- İngiliz elçisini gösterek;- Bunların sömürge artıklarıyla dertte. Türklerin oyu altın. Ona, hızlı demiryoluyla uçak alım-kira projeleri de eklendi mi ? Türkiye, "I love you !.." Hazır etrafınız Anglo-Amerikan sargısıyla güvenceye alınmış. Ehlileşmeye pek heveslisiniz. Şimdiden Ankara'ya da, başkentlerimizden biri gibi davranmamız, yanlış mı ?

- Çok doğru ekselâns !.. Kalp kalbe karşıdır. Bundan iyisi can sağlığı !..

- Bir o mu ? Bunlar ayak sürüse, üstten Gürcistan'la Ermenistan... Arkadan İran... Aşağıdan Kürtler itecek, ister

istemez Avrupa'ya sanlacaklarından dediğiniz olacak,- diye söze karıştı Belçika elçisi Jon Mattysen.

- Evet ekselâns,- onayıyla gülümsedi.

- Osmanlı'da da tıpkı buyurduğunuz gibi olduydu... O da can havliyle Avrupa'ya sıçradıydı !..

- Ama, kabûl etmek gerekli ki, Kürtler egemenliğe ilk kez bu kadar yakın,- dedi ânında Garcia.- Galiba bir emr-i vakiyle bunu başaracaklar da...

- Hakları, - diye atıldı Norveç elçisi Hans Wilhelm Longua;- Yüzyılların özlemini gidermiş olurlar. Bunlar da, ister istemez iyi komşuluk ilişkilerine girer.

- Koalisyon da kararlı görünüyor,- diye biraz daha altını çizdi Romanya elçisi George Ciamba.- Gerçi bunlar da İran ve Suriye ile ortaklık kurmaya çalışıyorlar ya !.. Galiba geç kaldılar. Baksanıza açık açık Meclis topluyor... Hükümet kuruyor... Yavaş yavaş seçimlere hazırlanıyorlar. Yarın öbürgün Anglo-Amerikan şemsiyesi altında Kerkük'ü de alıp, egemenliklerini ilân ediverirlerse, ne yapılabilir ki ?

"Kuyruğuma niye yapıştıklan anlaşılıyor. Kıbns kulaklarına kar suyu kaçırdı. İşin içinden çıkamayacaklarını anladılar. Akılları sıra önümüze Kürt kemiği atacaklar. Biz bütün gücümüzle o yana savrulunca, Kıbrıs'ı kapacaklar. Bu kaçıncı dolap be yahu !.. Motor icadedildiğinden beri fukara Kürtler de, biz de dolap beygirine döndük. Kürt, Ermeni, Rum, Türk'ü vurabilseydi, Anadolu'da... Hadi onun bir adı Önasya. Avrupa, Afrika'da işleri neydi demek akıllarına gelmiyor mu ? Akıllarına geliyor da, işlerine gelmiyor. Birkaç serüvenci buldu... Bizi uykuda bastırttılar mı, yestehlemekten geri duramıyorlar. İngilizler bu oyunu onlara da bize de yüz yıldır oynuyor. Amaç Musul. Ama Türkmenlerle Kürtleri ezmeden sahiplenmek zor. Veya birine dayanarak ötekini yoketmeden. Saddam ezdi sahiplendi. Kürtler yokederse

sahiplenir. Fukara Türkmen'in salt Allah'ı mı var ? Kıbrıs'tan derslerini iyi almış zontalar. Şimdi ortalık karışık, ya !.. Kürt Türkmeni ezecek. Türk Kürt'ü... Bunlar da kerevetine çıkacak. İyi de, niye Kıbrıs diye tepiniyorlar öyleyse ? Marazayla alınan yer verilmiş mi ? Orası onların batmayan uçak gemisi de, bizim yalpalayan keleğimiz mi ? Albay William Maywille subaylarımızın başına çuval geçirince pıstık mı sanıyorlar? O subayların ayıbı !.. Bir zaman, PKK militanları Maywille'den beterini etmiyor muydu ? Memetçik biyol dellendi... Başına da uygun birini buldu mu... Neler ettiğini, Osman Pamukoğlu paşam, peşmergeleri uykuda nasıl telef eylediği de içinde, ne tatlı anlatıyor. Sonra ? TC'ni altına oturak etmeyen Apo, aldatılmış ve terkedilmiş kenar mahalle dilberi gibi İmralı'da başına taç eylemekte. Amerikalılara n'oluyor ? Lozan'ın öcü mü ? Başımızla beraber !.. Zaten o bir kan davasıysa, kaçınmak olasız." Düşüncesini yuttuktan sonra;

- Şemsiye altında egemenliğin niteliğini de, niceliğini de siz bizden iyi bilirsiniz ekselâns,- dedi sesini iyice yumuşatarak;- Eğer dediğiniz olur da, Kürt kardeşlerimiz bunu içlerine sindirirlerse, gözümüzde iyice küçülürler.

Lâf kapayım derken, lâf kaptıracaklarını görünce duraksadılar. İngiliz Elçisi Peter Westmacott hafifce kolunu sıkarak konuyu değiştirdi;

- Ne dersiniz ? Tezkere bu kez geçer mi ?

- Geçer,- dedi hiç duraksamadan.

- Çok ilginç !..- Dedi Yunan Büyükelçisi Christis Corantis;- Bakû Ceyhan Boru Hattı Şubat toplantısında, ortada bir "mutabakat muhtırası" varken tezkere geçmez demiş... Pearsson'u da, beni de çok şaşırtmıştınız.- Deyince Bulgar elçisi Stalev;

- En çok da, Rusya Bakan yardımcısı Çernişev'i şaşırtmıştı,- diye atıldı.- Üstad kendini en yetkin Türkiye

uzmanı sayıyor ya !.. Ağzımızı açmaya fırsat vermiyor. Türkiye Irak'a belki Koalisyondan önce girecek, diye kehanette bulunuyordu. Bunun geçmezi, bütün İskambil şatolarını yerle bir etmişti,- girişinden sonra... Söylenmesi gerekene fırsatın kıvancıyla İngiliz'e bakarak;- Oysa şimdi durum daha karanlık.

İtalyan Surdo kızıştırma mı, yatıştırma mı belirsiz bir rahatlıkla konuya döndü;

- Koalisyon'a girme fırsatı varken geçmez diyordunuz, geçmedi. İşgalin kalıcı olup olamayacağının tartışıldığı bir anda, geçer diyorsunuz. Aradan geçen zamanda, ne değişti ki, hepimize parmak ısırtan o direnişin ardından, bu teslimiyet geldi ?

Birden irkildi. İngiliz gözünü, Yunan elçisi kulağını açarak dikkat kesilmişti. Diğerleri ilgiyle sıkıştılar. "Diplomatların işi de bu." Diye düşündü hemen; "Suret-i haktan görünüp bam teline basacak ki, baklayı ağzımızdan çıkartsın. Eskiden, soyunup dökünüverirdim. 20 yıl ne çok şeyi değiştirdi ? Şimdi niyet ne, kısmet ne anlar olduk. Madem parsayı önceden atıp kendileri arandı, mamanın ucundan tattırmalı. Düş kırıklığına uğratırsam ayıp." Diye gülümsedi.

- Siz galiba Türkçeyi öğreneli bizim basına iyi okuyucu oldunuz. Çok ekselâns gibi, Daily News'e göz atıp, özetlere bakmakla yetinmiyor... Kendiniz okuyorsunuz. Bilseler kimbilir ne çok sevinirlerdi !.. İlk görüşte, müjdeyi vereceğim.

- Teşekkür ederim. Ben o işi de kendim yapıyorum. Bir ayrıntıya takıldığımda ya telefonu, ya bilgisayarı açıyorum. Sağolsunlar, bazen dakikalarca tartıştığımız bile oluyor. Ama dostluğumuz hiç bozulmuyor.

- Desenize diplomasi, halkla ilişkileri öğrendi.

- Zaten başından beri bilmiyor muydu ?- Sorusu Peter Wesmacott'tan geldi.

- Şimdi anladım !.. Başımıza yağan taşların ocağı bu halkla ilişkiler ?!

- İyi yöntem,- dedi Stoyan Stalev.- Biz sosyalist dönemde tıpkı Sovyetler gibi, önümüze geleni çağrılar... Krallar gibi ağırlardık. O borçla dönen, gazete ya da kitabında önce bir iki alkış çekerdi. Karşıtları öfkeyle üstüne yürüyünce de bir güzel çarkeder... Olmayanlarımızı sayıp dökmeye girişirdi.

- Sonra siz de, çağrı hayali kuranlarla onları kapıştırır. Sistem savunmasını bir iyice güçlendirir... Ülkelerin içini iyice karıştırırdınız.

- Ne yapalım ? Her söveni dövecek değiliz. İşe gönüllüler de katıldı mı, kavga kendiliğinden büyür. Sonunda kimse yengi şöleni kurmasa da, zihinlerde, güç ve görkemin tortusu kalır. Öyle değil mi?- Sorusunu doğrudan Wesmacott'a yöneltti.

İngiliz Büyükelçisi dargın dargın bakarak, içkisini yudumladı. Merakla yanıtını beklediklerini bile bile düşünüyormuş gibi yaptıktan sonra;

- Böl ve yönet yöntemini sadece bizim uyguladığımızı sananlar ne kadar yanıldıklarını görsünler. Lenin Çarlık arşivlerini açıklamış... Avrupa diplomasisini allak bullak etmişti. Yeltsin Sovyet arşivlerini saçarak bütün foyaları ortaya döktü. Ben ne diyebilirim ? Kendileri söylüyor. İletişim gelişip dünya bu kadar küçüldükten... Herşey herkesin gözü önünde olup bitmeye başladıktan sonra diplomasi, keskin kılıç üstünde cambazlığa döndü. Üstelik kimse eskisi gibi, bir düşsel gezi... Birkaç huri ve gılmanla yetinmiyor. Faturalar kabarıp tasarruf önlemleri sıkılaştırılınca, ister istemez etkinlik düşleyen herkes halkla ilişkiler uzmanı kesildi.

- Anlıyorum,- diye başını salladı.- Bu yüzden, aylardır canımıza okunuyor. Kimi duygu kamçısını kullanıyor. Büyük dost ve müttefiklerimizi kırdığımıza... Bu yüzden, en ağır cezayı hakettiğimize inanıyor. Kimi ürküyor. Sayın Wolfowitz'le Perle'ün Türk dostluğuyla açtığı kapıdan derhal girmek. ABD'den hemen özür dilemek gerektiğini savunuyor. Kimi AB ne derse yaşama aynen geçirmemizi.. Kimi AB'ne baskı için ABD'ne teslim olmamızı istiyor.

Clodio Surda dersini iyi çalışmış öğrenci kasıntısıyla bilgiç bilgiç sırıtarak;

- Siz galiba, Ertuğrul Özkök... Mehmet Ali Birand... Hasan Cemal... İlnur Çevik... Cengiz Çandar... Taha Akyol... Metin Münir... Mehmet Barlas... Fehmi Koru... Nazlı Ilıcak... Cüneyt Ülsever... Hadi Uluengin... İlter Türkmen... Yalım Eralp... Cem Duna ve benzerlerini kasdediyorsunuz,- dedi hepsini kapsayan bir el devinisiyle.

- Keşke salt o kadarla kalsa !.. Onların fikri açık. Herkesin gözü önünde, kulağının içinde. Demokraside asıl tehlike, gizli fikirdir. Açığı hiç içimize sinmese... Zaman zaman sinirlerimizi gerse de, madolyonun bir yüzü diye katlanmak, doğruyu güçlendirir. Üstelik aydınlar, çok zaman fikir yarışıyla, kimlik yarışını karıştırır. O yüzden karşıtını tez geliştirir. Yararı hepimize, zararı geçersiz fikrin sahibinedir. Eh, siz pek inanmasanız da, Türkiye herşeye karşın, demokratik bir ülke !.. Kaldı ki, bedeline razı herkes, düşünce ve fikrini dünyanın en katı diktasında da savunur. O buyurduklarınız öyle yazar, söyler. İlhan Selçuk... Oktay Ekşi... Emin Çölaşan... Bekir Coşkun... Uluç Gürkan... Hikmet Çetinkaya... Cüneyt Arcayürek... Orhan Birgit... Orhan Erinç... Deniz Som... Hasan Pulur... Serdar Turgut, Engin Ardıç, Tufan Türenç, Yalçın Bayer, Rahmi Turan, Gündüz Aktan, Coşkun Kırca ve Kemal Yavuz tam tersini savunur. Devletle ödevlileri de bu

sayede, hem çıkar ve ilişkiler yumağını çözer. Hem yerine göre biri ya da ötekinden yararlanır. Doğrusu harikasınız ekselâns !.. Her sabah bütün gazeteleri okuyup.. Onca toplantı, kokteyl ve resepsiyondan sonra, akşam da tüm kanalları izleyebiliyorsunuz. Kuzum siz hiç uymaz mısınız?

- Bizim gibi görev aşıklarına, uyku haram. Siz uyuyabiliyor musunuz ?

- Pek çok dışişlerinin aynı diplomatı aynı yere en az iki kez gönderme gizini hep merak etmiştim. Demek ilkinde ülke, dil ve toplumu tanıyor. Sonrasında, neyi, nerde, nasıl bulacağını bilmenin fırsatını kullanıyor. Ülkesine dönünce de, o bölgenin bilirkişisi olarak politikasını düzenliyor.

- Her fırsatta Ankara'nın önemli bir Başkent olduğuyla öğünene bakın. Az daha önem veriliyor diye dünyayı suçlayacak.

- Ne münasebet !.. Herşeyi okuduğunuza göre, bu yeni tezkereyi pişmanlık diyeti... Büyük ortak önünde âczin diz çöküşü... Hatta 1 Mart "özürü," sayarak ulusal onur suçlusu görenlerden de haberiniz vardır, diye söyledim.

- Olmaz olur mu ?- Dedi Hollandalı.- O kadarından benim bile haberim var.

- Oysa yeni tezkere o kadar farklı ki,- diye başladı. Bir an duraksadıktan sonra; "Dikkatli bir gözün farkedeceğini söylemek, söylememekten iyidir," düşüncesiyle sürdürdü;- 1 Marttaki, yabancı askeri,- dilinin ucuna gelen "kovmak" sözcüğünü, ivecenlikle yuttu;- Sınır dışı etmek amacıyla kurulmuş bir Meclis'e, yabancı asker sokmayı dayatıyordu. Meclis'in doğasına aykırıydı. O zaman inancımı söyledim. Buysa askerini gönderme izni. Doğasına uygun. Anında geçer.- Deyince, bir an derin bir sessizlik oldu. O günü bilenler aynı anda Şubat İstanbul'una yollandı. Hava billûr kadar berrak... Buz gibi soğuktu. Boğaz, Yahya Kemal'in "firûze nehri..." Poyraz horonunda çırpınıyor. Hırçın

yakamozlarıyla Çırağan rıhtımına binbir rengin cümbüşünü çalıyordu. Ellerinde içki bardaklarıyla, "Muayede salonu"nun, yumuşak kadife koltuklarına kaykılmışlardı;- O zaman Ay'dan gelmişim gibi bakıyordunuz,- diye ağır ağır sürdürdü;- Gözünüz de, gönlünüz de, William Safir'in Newyork'tan; "Bastır parayı, çal düdüğü..." Soros'un Londra'dan; "Türklerin en değerli ihraç malı, askeri," gazıyla doluydu. İntemetinden medyasına. Elçiliklerden hükümet kulislerine "müzayede salonları" kuruluyor. Her şey çığırtkanların, hayâlî rakamlarıyla açık artırmaya çıkarılıyor. Her fısıltıya kulak veriliyor. Herkes her palavraya inanıyordu ya ! Parayı basan, düdüğü çalacak... Şamarı patlatan enseyi kızartacak sanılıyordu.

Hollanda elçisi ortak dilleri ingilizcenin ince süsleriyle bezenen eleştiri, kendine mi, Peter Wesmecott'a mı kestiremedi. Ama;

- Bütün bunları sizin gazeteler manşete geçirdi... Medyanız alınacak paralarla yapılacak işleri bile günlerce anlattı ya,- demekten kendini alamadı.

- Sanırım sayın Bush'u da bu yanılttı,- dedi yumuşacık.- Türkiye'yi, egemenlik özleminin otuna koşacak Peşmerge... Sopayı görünce pısacak Libya veya Suriye... Vurunca tozu atılacak Afganistan'la Irak... İyiliği de kötülüğü de Allah'tan bilen İran... Pakistan... Mısır ve arka bahçesi saydığı ülkelerle karıştırdı. Oysa alıcı da, görücü de kendileriydi. Biz Irak'la iyi komşu... ABD ve sizlerle dost ve müttefik... Yâni bu olayda kız eviydik. Kaçan göçen de yoktu. Başlık öneren,- derken İngiliz Elçisi'nin gözlerini bakışlarına hapsederek;- kendileriydi. Topatmış tüccarmışız gibi, yüzümüzü dolarla yelpazeleyen, Cheney, Powell, Rumsfield, Perle, Wolfovitz ve Mayers'iyle en yakın adamları. Pazarlığın ortasında, sanki Irak'la biz savaşacakmışız da... Desteğini

istiyormuşuz gibi, Dışişleri Bakanı sayın Yaşar Yakış'la, Hazine Bakanımız sayın Ali Babacan'ı celep pazarından kowboy kamçısıyla kovalayan bizzat kendisi.-Der demez Westmacott, aniden silkindi. Bütün gözler üstüne çevrilince;

- Ama siz de çok para istemişsiniz,- dedi alaylı alaylı.

- Galiba Beyaz Evin Sarı Benizlisiyle, Dovning Street 10'daki Gentlemen, can pazarlığını bağışlanacak sadaka... Buyurganlığı her ulusta geçerli Âyet sandılar.- Dedikten sonra; "Hükümetimiz, bir yıkım furyasından yararlanmış... Düzen dışıyken tek başına iktidar olmuş acemiler mangası görünümündeydi. Tamam !.. Tek başına iktidarı kendi önceliklerini, gerekenin önüne geçirme fırsatı sayıyordu. Kabûl!.. Meclisteki çoğunluğu, toplum çoğunluğuna dayatmaya yetmediğinden iç ve dış, yüce efendilerin desteği gerekirdi... Âmenna !.. Ama ekselânsları, yüce efendilerin sığınanı kollaması şânından değil midir ? Yola düşmüş kaçak kız gibi, hemen ırzına geçmeye kalkışmak koşul muydu ? Kimsenin aklına, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'yle Meclisinin 80 yıldır tek... Bu Hükümetin 58'inci olduğu gelmedi mi ? Bizde acemi nalbatın gâvur eşeğinde sınandığını bilmemeyi yeğlediniz, değil mi?" Diyecekti. Birden dudaklarını büzerek, söyleyeceklerini diliyle damağı arasına sıkıştırdı. Sıkı sıkıya aklının ücra köşelerine yerleştirdikten sonra, gözleri parladı;- O durumda Meclisimizin Kongre... Kamara ya da Senato'lardan farkı ne ? Onlar doğasına aykırı karar alabilir mi ? Ve doğasına asıl uygunu bu tezkere değil mi ki? - Sorusunu; "Sarı öküzle yatan, ya huyundan, ya tüyünden misâli, hemen bize mi benziyor ?" Diye tamamlayacaktı. Yeniden yutkundu. " Diplomasi dedi-kodu üzerine binâ edilmiştir. Bu yüzden, dili de, dini de, milleti de bambaşka. Boş bulunarak edilen bir lâf, çuvala girmiş

mızrak olur... Yeri, zamanı gelende edenin münasip yerine saplanır." Düşüncesiyle sustu. Wesmecot hepsinin dalıp gitmesinden etkilenmişti;

- Öyleyse bu, Hükümete savaş yetkisi veriyor ?- Deyince, hemen diklendi.

- Hayır, o yetki devredilemez. Ancak Meclis tatildeyken, âni savunma gereği doğarsa, Cumhurbaşkanınca kullanılabilir.- Yunan Elçisi Corantis dayanamadı;

- Yâni bu tezkere, Irak'ın gölgesine, başka bir saldırıyı saklamıyor ?

- İçinizi ferah tutun ekselâns,- derken; "Cinlere bak. Benden ayaküstü savaş ilânı koparacaklar. Anlaşılan Denktaş bunları iyi bunaltmış. Ayakları suya ermeye... Askerin aldığının, askersiz alınamayacağını anlamaya başlamışlar. Dehşetleri ondan. Ha gayret Memet... Dayan yiğitim, az daha sabret. Galiba Sisifus sonunda taşı gediğine koyacak," umuduyla güvence verdi.- O karar Irak gereksinimi için.- Dedikten sonra, Corantis'le ikisinin kollarına dokunarak;- Bizim geleneğimizde, saldırı yoktur. Bakın geçmişimize... Savaşlarımızın tamamı hep savunmadır,- dedikten sonra, Hollandalıyı hafiçe kıyıya çekerek, belli bir serzenişle;- Zaten bulaşan da genellikle bu ilkemizden cesaret alır. Barışçı bir toplum olduğumuzdan, sabrımızın sonu yoktur. Ta ki bütün dünya, bunlar bu haksızlığa nasıl katlanıyor ? Diye ayağa kalkmadıkça bizim savaşmadığımızı da sanırım, bilmeyen yok.

- Peki,- diye direndi yine de Corantis,- Kıbrıs'ta Talât yüzde 60-70 oy alır... Kuzey Kıbrıs Meclisi, Annan planını sunulduğu gibi onaylarsa... Sizin Meclis, madem Kıbrıs halkı böyle istiyor, istediğine uymak demokrasi borcum, diyebilir mi ?

- Halamın bıyıklan olsa, dayım olurdu, deyimi sizde de var. Tutalım dediğiniz oldu. Talât'ın Annan planını şak diye onaylayacağı nerden belli ? Eğer umulduğu gibi, 70'ini bırakın. Yarıdan fazla oy alır... Meclis'te çoğunluk oluşturabilirse, çok daha sorumlu davranacak... Kabak, kendi yapamadığını, başkalarına yaptırmaya soyunan sizinkilerin başında patlayacaktır. Bakınız ekselânslarına, gözleri ışıl ışıl. Yüzlerinde güller açıyor. AB de, BM de, ABD de pek yamandır. Görürsünüz ne yapar eder, leşi size sürürtürler. Bizi çözemeyen baskı, size yönelmeye görsün. Simitis, anında sıvışır. Halkınız da, ya vaktiyle çözseydi diye yeğen Karamanlis'e... Ya başımıza bu derdi dedenle baban açtı... AB'ne sen taşıdın diye, torun Papaandreu'ya oyları basar. Hadi bakalım, şimdi siz çözün, der çıkarlar.

- Ne yâni !... Bunca uğraşa karşın, Talât çoğunluğu alamaz mı ?

- Siz defalarca ve uzunca süreler Kıbrıs'ta bulundunuz. Alır mı ?

Yakındaki elçiler sıcak söyleşinin kokusunu çabuk almışlar... Yavaş yavaş çevrelerini sarmışlardı. Gittikçe daralan diplomat çemberi hepsini daha sıkıştırmış... Gözlerde yanıp sönen ışıltılar, arayı iyice kızıştırmıştı. Corantis, alı al, moru mor;

- BM çözüm. AB işgalin sona ermesi için uğraşıyor. ABD'nin Weston'u, De Soto'dan fazla adada. Hükümetiniz görüşmeden yana. Talât'la Akıncı, Annan plânına angaje. Bunlar,- diye parmağıyla Westmacott'u gösterdi.- Yalnız temsilcileriyle değil, üs komutanlarıyla da, muhalefete destek veriyor. Oradaki halkın yüzde 90'ı... Buradakinin 75'i AB üyeliğini cânı gönülden istiyor.- Deyince İngiliz elçisi;

- Kimin aklından ne geçiyorsa unutsun,- dedi.- Bu rüzgârı kim yakalasa, tulum çıkarır. Şimdi yel bütün şiddetiyle Talât'ın arkasından esiyor. Aralığa kadar bu temppo, artarak gider. Seçim günü siz de görürsünüz en az yüzde 60-65 oy alır. Denktaş'ı... Oğlunu... Eroğlu'nu siler süpürür. Olasıdır ki, Akıncı'ya bile gereksinim duymadan, tıpkı AKP gibi hükümeti tek başına kurar.

- Eh, n'apalım,- alayıyla boynunu büktü.- Biz genellikle duygusal davranırız. Siz bilimsel. Verileriniz sağlamdır !.. Varsayımınız gerçekleşirse, Hükümetlerin boynu kıldan ince. Kıbrıs herkesin hevesini karşılayacak yağlı bir diyet. 30 yıl önce, askerin aldıydı. Ama Madem AB'si, ABD'si ve daha da önemlisi BM onu istiyor !.. Halkın da, vermeye gönlü var. Diretirsek kız kaçacak, diye yüce Meclis'e sunar. Dünya bir yana, O bir yana olduğunda, neye karar vereceği, verdiğinden bellidir. Ama ola ki, namus kaygısına düşer... Onayı basıverir. Bence azbiraz sabırlı olmakta yarar var. Hele Aralık gelsin... Seçim yapılsın. Varsayımınız doğrulanırsa, TBMM de gereken kararı elbet alır.- Derken gözü kaydı. Gökhan Bildan'ı yitirmişti. Kaygıyla söyleşiden koptu.

Newyork terminali çok kalabalıktı.

Rahmi bey, valiz ve çantalarını yerleştirdikleri şaryoyu iterek yol açıyor. Vehbi bey elinde günü değiştirilen biletleri onu izliyordu. THY gişesine yaklaşınca duraladı. Nejat Eczacıbaşı... Sakıp Sabancı... Raif Diçkök ve Feyyaz Berker, arka arkaya sıraya girmiş, hem lâflıyor... Hem öndeki gençlerin işlemlerini bitirmesini bekliyorlardı.

"Bunda bir iş var," diye düşündü. "Hadi Feyyaz, Nihat ve Necati bey ortaklığı rakibimiz. Philipps lisansıyla ampûl üretiyorlar. Amerikalıların âdeti. İşler iyi gittiğinde, bir aferin yazısı, biraz da primle kutlar... Azbiraz kesatlaştı mı, gel anlat der. Burada oluşu, bizimkine uygun. Raif bey dokumacı. Makine almaya gelmiştir ? Sakıp bey hem dokumacı, hem bankacı. İşi vardır, diyelim. Nejat bey Alman Thyssen'le, İsviçre ilâçlarının temsilcisi değil mi ? Amerika'da işi ne ?" Telâşına karşın kollarını iki yana açarak doğrudan üstlerine yürüdü.

- Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşurmuş. Newyork havaalanında size rastayacağımı rüyamda görsem, inanmazdım.- Deyince Eczacıbaşı, sanki oradaki varlığına bir gerekçe koşulmuş gibi, ayaküstü anlatmaya girişti;

- Biliyorsunuz, dağ yürümezse tavşan yürür. Öyle anlaşılıyor ki, Amerikalılar zenginliklerini yaymaya karar

vermişler. Son yıllarında Pucchof şatosuna giderek Barones Amelia'ya ne söylesem, merkeze bir soralım diyordu. İş, ölünce meydana çıktı. Meğer bizim Thyssen'in en büyük ortağı J.P. Morgan'mış. Başta Krupp, Bosc ve Siemens olmak üzere bütün sanayi baronları.. Bir bölümü, tıpkı sizin DP serüveninize benzer biçimde gönülsüz... Bazıları başından başlayarak Hitler'i desteklediklerinden.. İkinci Dünya Savaşı sonrasında varlıkları paylaşılmıştı. Eski yöneticiler Çin modeli gibi çok küçük paylarla da olsa görevde kaldığından pek farkına varmıyorduk. 1965'te şirketleri bunalıma sürükleyerek halka açtırmışlar. O son payları da borsadan almış. Tam anlamıyla merkez haline gelmişler.

Vehbi beyle birlikte, hem dinliyor... Hem sırayı izliyorlardı.

- Sakıp Ağa da bundan yakınıyordu,- diye Sabancı'ya bakarak araya girdi Vehbi bey.- Dünya Ticaret Birliğinin, toplantılarından birinde, Toyoda; "Sürekli birlik, beraberlikten söz ediyoruz... Neden ortak iş yapmıyoruz ?" Diye sormuş. Öyle şeyleri kaçırmaz sağolsun !.. "Neden yapmayalım ?" deyince, başta kendisininki... Bir koca defter dolusu adres vermiş. Sakıp ağa yarı gezgin. İstimi aldı ya !.. Özdemir beyi de kaptığı gibi varmış Tokyo'ya...- Diye sözü aktarıverdi.

- Vardık,- dedi Sakıp ağa.- Çekik gözleriyle, basık suratlarını görmezden gel... Kendini Newyork'ta, Londra'da farzet. Buralarda ne varsa, hepsinin dahha temiz... Dahha eyi... Dahha işe yararı orda. İki gardaş ikimizin de ağzımızın suyu akdı. O ne biçim kalkınma ööle ağam. Zaten Türkiya'daykan Japon ateşesi de dürtükledi durdu. Ne yalan söyleyim. O muazzam işleri de görünce, hem heveslendim... Hem bir eyice niyetlendim. Başladık yapalım, edelim gonuşmaya... Gonuşuyoruz gonuşuyoruz,

tam biz, işi bağladık diye, masadan kalkıyoruz. Biz tamamız, bir de merkeze soralım, demiyorlar mı ? İnsan kahroluyor. Sonunda dayanamadık. İşte buyrun bizim adres, dedik... Danışın görüşün, merkezinizin de aklı yatarsa, siz bizi arayın. Bunca zaman sonra bir baktım Du Pont, Raif ağa gibi beni de çağırtmış. Koşup geldik ki, bizim şu şu ortaklarla epeyce iş görüşmüşsünüz. Biz de inceledik. Ortak bir plastik fabrikası kuralım, demezler mi ? Bayılayazdım.

Nejat bey ağzını açmak üzereyken, sıraları geldi. Birbirlerine öncelik tanıma inceliği, zaman yitirmelerine neden olunca, valizlerini, bilet ve pasaportlarını topluca verdiler. Gişedeki hanım, Amerikalıydı. Toplu belgeleri alırken, yüzünü buruşturdu. Ama bagaj görevlisi kendilerini tanımasa da, adlarını biliyordu. Her bilet okunuşta, biraz daha ısınan gülümsemelerle selâmlayarak tartıp etiketledi. Gişe memuresi işlemi bitirdikten sonra, biniş kartlarını verirken;

- Uçağımız Londra'ya gecikmeli indi. Biraz önce telsiz aldık. Havalanalı üç saat olmuş. Yolu yarılamıştır. En erken üç saat sonra burada. Beş saatten önce kalkamaz. Newyork'ta eksik kalmış bir işiniz varsa, zaman kazandınız.

İlkin alay ettiğini sanarak öfkeyle baktılar. Tersine iyilik ediyordu. Ama onlar çalışmaya öylesine alışmışlardı ki, bir fırsat gibi birdenbire önlerine çıkıveren dört boş saati ne yapacaklarını bilemediler. Bir süre birbirinin yüzüne bakarak sallandılar. Bir süre hemen yanlarındaki Pan-Am gişelerinin önüne yığılıp eriyen kuyruklara baktılar. Âlemin herşeyi tıkır tıkırdı. Bizimkiyse, tıngır mıngır. Saatinde gelip, zamanında giden tek aracımız yoktu ki... Koyu koyu ne yapacaklarını düşünürken Raif beyin;

- Benim karnım acıktı. Vehbi bey şeker hastası. Nejat beyle Feyyaz bey hazır gelmişken doktora görünmüşler. Bu hekimleri anlamak mümkün değil. İnsanın seçimine göre yaşamasına yardımcı olacaklarına, yaşama sevincine ilişkin herşeyi yasaklıyorlar. Sanki keşişler ölmüyor. Yâni anlayacağınız, ikisi de perhizli. Rahmi bey'le Sakıp ağa daha genç. Maşaallah hiçbir sıkıntıları yok. Buranın yemekleri pek bize göre değil. Ya cimrilik edip birer kaşarlı sandwiçle yetineceğiz. Ya ağız tadıyla bir şey yemeden, dünyanın parasını vereceğiz. İyisi mi burada dört uzun saat tıkılıp kalacağımıza, bir taksiye atlayalım. Walley Stream'a kadar uzanalım. Gelirken şık bir restoran gördüm. Hem yemek yer, hem rahat rahat söyleşerek vakit geçirmiş oluruz.

Nejat beyin seçkin ingilizcesine karşın, taksi şöförü altı kişiyi arabasına sokmadı. Ne bol bahşiş kâr etti. Ne cezayı ödeme güvencesi. Ne Sakıp ağa'nın, çat pat; "N'olacak ağam, şunun şurası iki adımlık yer," baskısı. Sonunda Raif, Nejat ve Feyyaz beyler birinde... Koçlarla Sakıp Ağa diğerinde, iki taksiye binmek zorunda kaldılar. Havaalanı bariyerlerini ardarda yavaşlayarak aşar aşmaz hızlandılar. Uçak pistini andıran yolun yüksek ve kalın elektrik direkleri, birbirine yapışmışcasına geriye doğru akmaya başlayınca, ürkek ürkek birbirine baktılar. Raif bey az daha lokantayı kaçırıyordu. Farkedince, zınk diye durdular. Yol bu kadar geniş, arabaların frenleri bu kadar sağlam olmasa, kaza kesindi. Yutkuna yutkuna inerlerken; "İki saat sonra gelip buradan almalarını," tembihlediler.

Bir an taş binanın önündeki kaldırımda dikildiler. İçlerinden kabaran okuldan kaçmış çocuk coşkusuyla birbirlerinin yüzüne baktılar. Uçarı sevinçlerini paylaşarak itiş kakış restauranttan içeri girdiler. Raif beyin Rumeli zevkine hep güvenmişlerdi. Boşa çıkmadı. Gözüne çarpan

lokanta, yolüstü olmasına karşın kendini hepsine beğendirecek kadar şıktı. Feyyaz bey içeri bir göz attıktan sonra;

- Ne kadar dikkatlisiniz Raif beyciğim,- diye kutladı.- Burada yediği yemek pek olağanüstü olmasa bile insanın içine siner.

- Sindirmeye çalışın,- dedi hemen Raif bey.- Onu garanti edemem. Ben de ilk kez geliyorum. Havaalanına giderken bu boşlukta, bu güzel bina nedir merakıyla dikkat ettim. Yine de temkinli olalım.

Bakımlı bir koruya bakan dip yanda boş bir küçük salon vardı. Şef onları beş kişi görünce önlerine düştü. Doğru oraya götürdü. Gülkurusu duvarlara tutunmuş tunç aplikler, ışıl ışıldı. Pencereleri manzara kartpostalına çeviren yarı açık atlas perdeler, odayı hem koru ve ufukla birleştiriyor... Hem gizemli bir hava vererek daha girer girmez insanı ferahlatıyordu. Cilâlı İrlanda kalası geniş masanın çevresine birbirinden aralı... Oturacakların hem çok rahat hareket edebileceği... Hem uzaklaşmayacağı biçimde yerleştirilmiş altı kunt sandelye vardı. Başlarına dikilen vestiyerci, paltolarını kapının kenarındaki portmantoya astı. Çantalarını göstere göstere girişteki çıkıntıya yerleştirdi. Onlar sandalyelere otururken selâmlayarak yitti. Şef bir kominin sürdüğü ordövr sehpasını çekermişcesine geldiği an, bir garson belirdi. Sehpanın altından çıkardığı küçük kavda şarap şişeleri boyunlarını uzatmış yatıyordu. Şef bir Bordeux çekerek tirbuşona yapıştı. Garson göz açıp kapayana ordövrü tabaklarına dağıttı. Hepsi gezi alışkınıydı. Nejat bey şarabı tadarak beğenisini belrtirken;

- Ne önerirsiniz ?- Diye sordu.

- Bıldırcın sever misiniz ?

Hepsinin başı aynı anda onayladı. Sipariş bitti. Oda sessizleşti. Vehbi bey;

- Öneriyi söylemedin Nejat Bey ?- Sorusuyla konuyu yeniden açtı.

"Hiçbir şeyi unutmaz," düşüncesiyle bir an duraksadı. "Atlattım sanıyordum. Her şeyi öğrenmeden bırakmayacağı belli. Besbelli o da yüklü dönüyor."

- Merkeze girince, boş çıkılmıyor,- diye söze başladı.- Bu Amerikalılar çılgın. Biz hadımız diyoruz, oğul kaç diyorlar. Ben ilaçta ne kadar daraldığımızı anlatmaya çalıştım. Onlar Thyssen'le hafif metale girmemizi istiyorlar. Biz eczacıyız, konumuz değil, dedim. Damlamayan musluk... Paslanmayan vana... Tıkanmayan boru sağlığa ilişkin değil mi ? Dediklerinde, yutkundum kaldım. Üstelik demiriniz bol.. Gerekmez ya, hammadde sağlarız. Teknik destek veririz. Personelinizi eğitiriz. Eksiğiniz olursa, kredi açarız. Biz Türkiye'nin geleceğine güveniyoruz. Uzun vadeli yatırımlara girmek istiyoruz. Her halde her çağırdıklarına, Türkiye'deki başat ortağımız sizsiniz... Siz istemezseniz, ötekilere önereceğiz, diyorlardır. James River ve Procter & Gamble'yla ilişkileri ne, bilemem. Birlikte kâğıt işine girmemizi istediler.

Kâğıdın sağlıkla ilgisini hiç biri çıkaramamıştı. Hepsinin aklından aynı anda; "Galiba ambalaj sanayiine girecekler," geçti. Sakıp ağa hepsinden önce davrandı;

- Kâğıt tekel, demedin mi ?

- Demez miyim ? Ama adamlar bizim röntgenimizi çekmiş. İnsanların hastalığı için dünyanın ilâcını üretiyorsunuz. Bebeklere mama yapıyorsunuz. Hastalanmaması için de katkıda bulunmaz mısınız, dediklerinde baktım kaldım. Meğer, tuvalet kâğıdı... Peçete... Mendil ve çocuk bezi, afedersiniz aybaşı tıkacı yapalım isterlermiş.

Deyince ilk kahkaha Feyyaz beyden geldi.

- İyi de, onları kime satacakmışsınız ?

Vehbi bey ceketinin cebinden bir kâğıt mendil çıkardı. Masanın ortasındaki gümüş maşanın içinden bir kâğıt peçete çekti. Parmaklarıyla yoklaya yoklaya;

- İpek gibi. Yumuşacık. Sil at. Mikrop, hastalık korkusu da yok. Burda satabildiklerine göre, bizde de alan olur. Ben alırım. Yalnız birden yüklenmeyin. Bizde halâ hanımlar analık duygusunu çocuk bokuyla ölçer. Bezini yıkadıkça mestolur. O zevki elinden alırsan, küsebilir. Burada kadınların çoğu çalışıyor. Zevk zaten işe kaçmış. Bizde nerdeyse tamamı ev kadını. Vakti bol... Emeği bedava. Eziyeti kendine keyif saymasa, dama çıkar. Dikkat edin derim. Bilirsiniz, insanoğlu için halâ en zoru, alışkanlığını değiştirmektir. Fabrika pazar açıldıkça büyüyecek gibi kurulursa hem sınanmış... Hem büyük zarar açmamış olur.- Dedikten sonra birden;- E, Feyyaz bey,- diye lâfı çevirdi.- Sizden ne haber ? Ampûl fabrikasını mı büyütüyorsunuz ? Kablo işine mi giriyorsunuz ? Arçelik'e rakip mi olacaksınız ? Yoksa ortak ihale hevesi mi ? Deminden beri hiç sesin çıkmıyor.

- Benimki tetkik gezisi Vehbi bey. Mersin'de nineden kalma genişçe bir arazi vardı. Oraya bir gübre fabrikası kuralım, diyoruz. Bu işin pîrî Amerikalılar. Gerçi bizim Karabük'le Bagfaş da fena sayılmaz. Ama ürünleri daha çok öntarım... Toprak için. Biz daha ince.. Doğrudan ürüne ilişkin üretime hevesliyiz. Ortaklar beni görevlendirdi. Epeyce bilgi topladım. Eh, gelmişken Philips'e şöyle bir uğrayıp ampûl işine de göz atmadan dönülmez değil mi ?

- Herkesi anladım da Raif bey,- dedi bu kez Vehbi bey.- Sen dokumacısın. Yünün pamuğun yerli. Kastarın boyan da... Makinaların yepyeni. Maşaallah sağlığın da yerinde görünüyor. Amerika'da senin işin ne ?

- Sevgili dostun Cahit Kocaömer, geçende banka toplantısına gelmişti ya !.. Bu adamların on parmağında yirmi marifet. Silâh, barut ve motor üreticisi du Pont'unun bir yanı, Tıpkı Mellon ve Rockafellerler gibi bankacı. Bir yanı, petro-kimya. Kumaş buruşmasını önleyen elyaf üretmişler. Seninki hemen dokumacılığımız iyidir. Yün ve pamuğumuz da bol. Bu sizin elyaftan çok kullanırız, muhabbetine girişmiş. Ondan, İş Bankası varsa biz de varız yanıtını alınca, Ankara'ya geçerken evine gitmedi, bana uğradı. Ne dersin ? Dedi. Aklım ermez desem, ayıp. Nazlansam sana koşacak. Büyük bankanın, büyük başının aklı yattı mı, engel dinlemez. Banka varsa, ben de varım, dedim. Du Pont'tan telefonla randevu alacağım diye, uçağını kaçırdı. O Ankara'ya gitti. Ben buraya geldim. Nejat bey haklı. Bunlar çıldırmış. Çok değil on yıl önce... Parası peşin bir dokuma tezgâhı için anamdan emdiğim sütü, fitil fitil bumumdan getiriyorlardı. Şimdi bütün fabrikayı kurmaya kalkıyorlar. Bu işin içinde bir iş var ya !.. Dilerim sonumuz hay'rolur.

- Hay'rolur Raif beyciğim, hay'rolur. Biz Sovyetlerin burnu dibinde, adamların son kalesiyiz. Bizi güçlendirdikçe, kendinin güçlendiğini gördüler. Yeni yeni yatırımlar, yeni yeni iş alanları açtıkça, yalnız üretim mi artar ? Çok yakındır, bizim yaştakiler nüfusun onda biri ya kalır ya kalmaz. Onca genç avara kasnak ortalığa saçılırsa ne olur ? 12 Mart öncesi bir avuçken iktidarlara da, onların deniz piyadelerine de kök söktürdülar. Nüfusun çoğunluğunu oluşturduğunda o sele kütük... Estirdiği yele kaya mı dayanır ? Kapı açacak... Umut verecek ki, insanların hayalleri coşsun. Biz ha babam, de babam niye koşuşturmaktayız ? Birkaç kişi daha iş bulsun, ekmek yesin... Elbette kârımıza kâr katsın, diye. Kötü mü ? Bakma sen solculara... Bir çuval lâf ederler, bir makine

kolu çeviremezler. Ekmek gayri aslanın ağzında. Parayla alınıyor. Lâfazan da eli hamur olsa, karnı aç kalıyor. Uçağın gecikmesi iyi oldu. Gurbet mi, kaybedildiğini sandığımız zaman mı, her neyse fayda doğurdu. Birbirimize ilk kez açılıyoruz. Gördünüz mü bir foyamız daha meydana çıktı. Elin Amerikalısı bize güveniyor. Önümüzü açıyor. Biz kendi kendimizden kaçıyoruz. Gelin şu birliği devam ettirelim. Burada oluşan çekirdeği biraz daha genişletelim,- deyince Nejat bey;

- Bu çok iyi bir fikir,- dedi.- Solcular, zaman zaman dünyayı yöneten akıl... Kâğıttan kaplan... Emperyalizm deseler de, burada... Ve hür dünyada... Her şeyi 15-16 aileninin denetlediğini savlar, bizi güldürürlerdi. Thyssen öyküsünden anladım ki, haksızlık etmişiz. Adamlar sürek avında süpermen. Hem herşeyden haberleri var... Hem herşeyi yönlendirecek güçleri. Biz de böyle bir birlik oluşturabiliriz. Ülkenin hayrına gelişen şeyi destekler... Şerrine oluşan ne varsa köstekleriz.

Raif bey hemen bardağını kaldırdı. Pencereden sızan yoğun ışıkta hayran hayran berraklığına baktı. Hepsiyle onay anlamında tek tek tokuştururken;

- İyi ama, Vehbi bey halâ neler olup bittiğini anlatmadı,- dedi.

Vehbi bey bir an dudağına götürdüğü bardağın üstünden baktı. Çabucak bir yudum şarap içti. Diliyle damağında ezdikten sonra, boğazında... Gırtlağında... Midesinde tat ve kokusunu yedire yedire gözlerini kırpıştırarak;

- Hay Allah,- dedi !..- Ele verir talkını, kendi yutar salkımı. Hay sen çok yaşa Raif bey. Öyle fena yakaladın ki, ne etsem ne desem boş !.. Ne dersin Rahmi bey ? Bu güzel yemekleri biz ısmarlarsak, bağışlarlar mı ?- Sorusu hesaplılığını bilen hepsini güldürünce;- Çok haklısınız,-

diye sürdürdü.-Bu Amerikalılar gerçekten çılgın. Ford bize ne dese beğenirsiniz ? Sıkı durun !.. Böyle parça parça araba montajıyla olmuyor. Motor gibi çok gerekli olanların dışındakileri siz yapsanız. Hem maliyet, hem fiatlar düşer. Hem de !..- Dedikten sonra kendi hayallerini dile getirdiğini anlatan bir yüz ve mimikle dalgın dalgın;- Bakarsınız bu iş, otomobil üretimine kadar gider.- Deyince düşleri kanatlandı.- Madem siz plâstiğe de giriyorsunuz,- dedi Sakıp ağaya.- Döşemeyi siz verirsiniz. Raif bey dokuma aksamını sağlar... Feyyaz beyle ortakları da, biz traktör yapıp sattıkça gübre fabrikasına yenilerini ekler. Yahu adamlar bize zenginliğin kapısını açmışlar da, bir araya gelmesek ayırdına varmayacağız.

Feyyaz bey işi biraz daha pekiştirmek amacıyla atıldı;

- Öyleyse söz... İstanbul'da, yeniden bir araya geliyor. Altımızın da... 7 olunca yedi...10 olunca on... 20'ysek yirmimizin de seçkinliğini duraksamadan onaylayacağı 10-15 dostumuzu da alıp... En kısa zamanda sanayici ve işadamları derneğini mi, deriz artık... Birliğini mi, oybirliğiyle her neye karar verirsek, kuruyoruz.

Kadehlerini bu kez de birlik için tokuşturdular. Ağır ağır şaraplannı emerlerken şef, garson ve komi aynı törenle kapıdan girdi. Daha tabakların kapaklarını açmadan kızarmış bıldırcınlann kokusu, midelerine vurdu. Soğutma korkusuyla bir süre hiç ses çıkarmadan, atıştırdılar. Karınları doymaya başlarken Nejat bey;

- Teşekkür ederim Raif bey,- dedi.- Bıldırcın gerçekten nefisti. Çok iyi bir yer seçtin. Havaalanının restoranında ne böyle bir yemek yiyebilirdik... Ne bu kadar güzel karar alacak rahatlığı bulabilirdik. Sayende bir taşla kaç kuş vurduk.

- Haklısınız !.. Bazı raslantılar gerçekten çok verimli sonuçlar doğuruyor. Hani nerdeyse, iyi ki uçak gecikti, diye kalkıp oynayacağım.

Feyyaz bey ne zaman nasıl doldurulduğu sezilmeyen bardağını kaldırarak;

- Onu da yaparız Raif bey. Bu çelik çekirdeğin döndürmeyeceği çark var mı ?- Derken bir an durakladı. Sonra sanki sesli düşünür gibi mırıldandı;- Biz işi başından aşkın adamlarız. Üye seçimi kolay. Zaten bizim koşulumuzda 20 kişiyi zor buluruz. Uğraştıracak olan, kuruluş ve etkinlik. Çünkü bu birlik bir yanıyla kamuya alabildiğine açık. Bir yanıyla olabildiğince kapalı olmaya koşulu. Bu da, yetkin adam ister. Bu gezim bu kadar verimli ve işlevli geçtiyse... Güngör Uras adasında bir doktora öğrencisine borçluyum. Olağanüstü akıllı... Titiz ve becerikli. İktisat doktorası yapıyor. Hevesi üniversite. İlk kuruluş evresinde seçimi biz yapacağımıza göre, gerisi getir götür. Başına biri gerekir diyorsanız ondan iyisini bulmamız mümkün değil. Adresini vermişti. Bitirir bitirmez gel beni gör, demiştim. Dilerseniz tekrar yazar, ısrar ederim.

- Sence uygunsa,- dedi Vehbi bey.- Fikir senin. Biz uyanz. Başına geçer, gerekeni, gereğince yaparsın. İzmir'den Selçuk Yaşar'ı Nejat beyle bana bırakın. Siz o aklı başında gençle kuruluşu tamamlayın. Yazarken lütfen böyle bir oluşumun varlık ve işlevi konusunu iyi incelemesini belirtin. Bunun için bir masraf gerekiyorsa,- diye gözleriyle herkesin onayını aldıktan sonra;- Paylaşırız. Döner dönmez de, kuruluş masraflarını hazırlayalım. Hatta ben bir şey daha yapalım, derim. Ford'la yemekteyken anlattı. Bütün büyükler eğitim fonlarını birleştirmişler. Bir bölümüyle bütün dünya okullarından çocuk getirtip liseyi burda bitirtiyor... Hepsinin

mükemmel dil öğrenmesini sağlıyorlarmış. Buna benzer bir eğitim vakfı da biz kursak iyi olmaz mı ?- Der demez,Nejat bey zıplar gibi doğruldu;

- Çok iyi olur. Hatta bunun yanına bir de kültür ve sanat vakfı eklersek, çok daha iyi olur. Sanat ve kültürümüzün dünyayı tanımasını sağlarız.

- Birinin başına biriniz, ötekine diğeriniz geçerse biz varız,- dedi eliyle hepsini göstererek Raif bey. Tam o sırada, şöförlerin şapkası kapıda belirdi. Vehbi bey onları görür görmez cebine davrandı. Raif bey geliyoruz işaretiyle Türkçe;

- Tam zamanında geldiniz be birader. Biraz daha gecikseniz, biz burada Türkiye'yi kurtarıp, yola öyle çıkacaktık,- dedi.

Deliler gibi yoğun kalabalığı araştırdı.

Meğer ondan yanıt aldıkça, medya kuşatması yoğunlaşmış. Gökhan, uzun boylular arasında gözden yitmişti. Bulunca rahatladı. Bir an gözlerinin ucu kavuştu. Onun da kendini izlediğini, görmeden sezdi. Demek pek acelesi yoktu. Hazır fırsat düşmüşken hem muhataplarını biraz daha sağar. Hem görünenle, olması gereken konusunda biraz daha tüyo verebilirdi. Zaten Corantis konuşmaya pek hevesliydi;

- Bunu rapor edebilir miyim ?- Sorusunun son hecesini yakaladı. Kulağındaki ses dizgesine ekleyince bütünü çözdü. Hiç bekletmeden;

- Zaten etmiyecek miydiniz ? Ne ayıp !..- Diye dudak kıvırdıktan sonra;- Bence sakıncası yok. Umut ve hayaliniz gerçekleşirse, dostluğumuz pekişir. Olmazsa, her zamanki yöntem sağolsun !.. Yanıldım diyeceğinize, Türk bizi aldattı der çıkarsınız.

- Yâni siz, Hükümetinizin iyi niyet ve içtenliğine inanmıyorsunuz.

- Benden çok daha iyi bilirsiniz, ekselâns Corantis. Uluslararası ilişkiler iyi niyet ve içtenlik üzerine değil... Gerçek çıkarlar üzerine kurulur. Ve ancak öyle olduğunda

iyi niyetle uygulanıp gelişebilir. Gerisi ben sana hayran, sen cama tırmandır.

- ABD ile ilişkileriniz de böyle mi ?

- Her devletle ilişkilerimiz böyle.

- AB hayaliniz ne olacak ?

- Kendiniz buyuruyorsunuz... Hayalse, bir uygarlık ülküsü halinde, hayal olarak sürecek. Gerçekleşirse, ülke ve toplum çıkarına yenilikler getirmiş bir gerçek yaşam biçimine dönüşecek. Şimdiye değin hayalin kışkırttığı çok görülmüstür ekselâns. Ama tehdit öğesi olduğuna hiç rastlanmamıştır.

- Kıbrıs Cumhuriyeti,- dedi üstüne basa basa Yunan elçisi.- 1 Mayıs 2004'te AB üyesi olacak. O zaman hem veto hakkı kazanacak. Yâni dilerse sizin üyeliğinizi engelleyebilecek. Hem Ankara'da elçilik açacak.

- Üyeyse ve dilerse engeller. Ondan sonra da, kendi ağzıyla düşmanlık ilân ettiği bir devletin başkentinde illâ elçilik açacağım derse, bizde düşman da olsa, elçiye zevâl yoktur. Bakarsınız agreman da, yer de verilir.

- Anlamadım,- dedi bu kez Corantis.- Veto neden düşmanlık oluyor ?

- Dostluktan veto ettiğine inandırabilir misiniz ?- Deyince, elçilerin tamamı "hık" diye gülümsemekle yetinmedi. Bardaklarını tokuşturarak içkilerini yudumladı. Ve ıslak dilleriyle uzun uzun dudaklarını yaladılar. Bu diplomatik alkış Wesmacott'u kızdırdı. AB kulübü üyelerine ters ters bakarak, lâfı değiştirdi;

- Öyle anlaşılıyor ki siz, seçim tahminlerine inanmıyorsunuz ?

- Seçime inanmak, tahmine inanmaktan iyi değil mi ?- Deyince Corantis yine kendini tutamayarak heyecanla;

- Bu söz, hiçbir müdahalede bulunmayacağınız anlamına mı geliyor ?

- Niye bulunalım ? Kıbrıs halkı, en az bizim kadar ergen... Demokrasisi belki bizimkinden de sağlamdır. Eh, seçim süreci, herkesin eteğindeki taşı dökmesi... Pek çok gerçeğin ortaya çıkması demektir. Salt seçmen değil, yurttaşların tümü herşeyi, herkesi enine boyuna ölçer. Ağırlığına göre tartar. Aklına hangisi uygunsa, onu seçer.

- İyi de anketler ortada.Muhalefetin oyu şimdiden yüzde 60'ın üstünde. Seçime kadar yüzde 70'i aşması bizi şaşırtmayacak,- diyen Wesmacott'a dönerek;

- Sevgili Wesmacott,- diye elini okşadı;- Seçime daha iki ay var. Siz kaçyüz yıldır seçim yapan bir ülkenin temsilcisisiniz. O iki ayda köprülerin altından ne çok su akar.. Üstünden ne kadar kervan geçer, benden iyi bilirsiniz. Hele seçim bir olsun. Bakarsınız taraflar yarı yarıyı bile öpüp başına koyabilir.

- Öyle bir ihtimalin zerresi yok ya !..- Dedi kaygıyla yine Corantis;- Seçimin sonucu beklentinize... Yoksa umudunuza mı desem, uygun çıkarsa, Kıbrıs kilitlenir.

- Niye kilitlensin ?- Dedi saf saf.

Corantis, anlayışsızlığına şaşırmış gibi çırpınarak;

- Çoğunluk sağlanamazsa, hükümet kurulamaz.- Deyince, büsbütün üsteledi;

- Çoğunluk sağlanamayınca, kaç kez üstüste seçim yapan siz değil miydiniz ? Hani o seçimler demokrasi ömeğiydi ? Demokrasi Yunanca bir terim diye, salt size mi özgü ? Hükümet kurulamazsa, halk bir yana hak verip de kurduracak sayı ya da oranda oy verinceye seçim yinelenir. Eninde sonunda onu biri kazanır. Hükümeti kurar. Bunda bu kadar telâş edecek ne var ?

- Ama, zaman yok.

- Neyin zamanı ? Kimin için ?

Corantis'le Westmacott dağlanmış gibi zıpladılar.Az daha bardakları ellerinden düşüyordu. Son anda

toparlanıp üstlerini ıslatmaktan kurtuldular. Ama yüzlerindeki kendinden emin komedya maskesi çözüldü. Tragedyaya da dönüştüremediklerinden, parça bölük suratlarında dondu. Öteki elçiler dudak kıvrımlarında ince bir alay... Gözlerinde şakıyan alkışlarla önce ona baktılar. Sonra somurtan meslektaşlarına acır gibi hafifçe kaykıldılar. Ardından dayanışma ağır bastı. Kesik kesik öksürdüler. Ama gözlerinin ışıltısıyla,dudaklarını aydınlatan gülücük, üzünçlerini yalanlıyordu. Corantis oyunda el yitirmiş çocuk küskünlüğüne sığınırken, Westmacott toparlandı.

- 1 Mayıs 2004... Herkes için.

Bir an üstelemeyi...Hazır açmaza düşürmüşken, iyice sıkıştırmayı düşündü. "Bunların elinde bir şey yok ki !.. İplerinin ucu hükümetlerinde. Zaten boş bulundular. Kıbrıs konusunda sıkışanın, AB'si, ABD'si ile asıl BM olduğunu dilleri saklasa yüzleri, gözleri, bedenleri, sözleri ve suskuları açıkladı. Dayatma şiddetlendikçe, çözümün büsbütün çıkmaza gireceğini, herhalde hepsi anladı. Yüzlerindeki ifade, uzatmanın medya tekrarı gibi bıktıracağını gösteriyor. Ne olsa burası Ankara... Bunlar seçkin diplomatlar. Bu akşam, kokteylden hemen sonra, tamamı masasının başına geçecek. Kalktıklarında, Kıbrıs'ta çözüm... Ya da Türklerin ensesine vurursak lokmasını alırız. Bastırın. Biraz daha bastırın, diye tepinen bütün başkentlere, AB'nin kendi kalesine gol attığı... Topu Yunanistan'ın çıkarması gereğine ilişkin kriptoların uçuşacağına kalıbını basardı. "Ne iyi ettin de kokteyl onuruma diye herkesten önce gelmedin Eric," diye düşündü. "Gecikmeseydin, bu fırsat bulunmayabilirdi. Elin ayağın dert görmesin. Sağol !.." Bu yüzden konuyu mümkün olduğunca hafif geçiştirmeyi yeğledi;

- Bildiğim, bizim tarih için, tarih randevumuz 2004 Aralığında. Hemen hemen her resmî ağız, Kıbrıs'ın bir önkoşul olmadığını söylüyor. Zaten doğru da söylüyor. Bir adaya sorunlusun diyebilir. Bir ödenek de isteyebilir. Ama ya kendi, ya başkasının toprağından şurayı ver de öyle başvur diyemez. Derse, almaya niyeti olmadığından, altın post için Argonot İyason'a Aytes'in koşullarından beterini öne sürüyor, denir. Gerçi biz ateş saçan boğaları boyunduruğa vurup Ares tarlalarını çok sürdük. Ama bir kulüp adaylara temel ilkeler dışında koşul öne sürmeye başlarsa, kendi güvenilirliğini zedeler. Aday olduğumuz bir birliğe bunu hem kondurmaz... Hem kondurtmayız. O nedenle de, bildiğimiz bize yeter. Buyurduğunuz 1 Mayıs, Güney Kıbrıs'ın günü. Alıp almamak AB'ne, girip girmemek ona bağlı. Eh o zamana seçim çoktan yapılmış... Halkının eğilimi bütün açıklığıyla ortaya çıkmış olacağına göre, Kuzey'in çoğunluğu istemiyorsa salmak... İsteyeni almak daha demokratik değil mi ?

Corantis, Wesmecott'un onay ve desteğini alarak aba altından sopa gösterdi;

- Ama o durumda, AB topraklarında işgalci konumuna düşersiniz.

"Yirmibirinci yüzyıldayız yahu !.. Eski dünya paramparça oldu. Yeni bir dünya düzeni kuruluyor. İnsanlık barış ve güven peşine düşmüş. Ama kendini güçlü sayanın külhâniliğinden geçilmiyor. Kimi hürp diye Irak'ın ümüğüne çökmüş. Kimi elele bizim ensemizde boza pişirmeye hazırlanıyor. Eğer durum o kadar vahimse, yapılabilecek pek bir şey yok. Boynumuzu bükecek... Seksen yıl sonra bir kez daha bire kadar kıracağız. Ama galiba bu Yunan ve İngiliz propagandasını yine değişiremeyeceğiz," diye gözlerini kırpıştırdı. "Mama sökmedi mi, sopa hazır ha !.."

- Eh n'apalım !.. O zaman da, AB ordularını toplar, bizi oradan sürüp atar !..

Elçiler iyi mavra bulmuşardı. Elleri dolu olmasa, keyifle, oğuştururlardı. Ayın ondördüne benzeyen yüzleri, tartışmayı kızıştıracak ölçüde anlamlıydı. Hepsi birbirini çok iyi tanıdığından dikkat kesilmişlerdi. Gittikçe ağırlık kazanan makûlü normalde arama hevesi, Wesmecott'u yeniden lâfa bulaştırdı;

- Yâni savaş mı çıkarırsınız ?- Diye atıldı.

- Tövbe !..- Dedi uzata uzata türkçe. Bir süre şaşkınlıklarının tadını çıkardı. Sonra hemen ingilizceye dönerek;- Cumhuriyet'in temel ilkesi "yurtta barış, dünyada barış"tır. Biz barış için her ödünü verir, her zillete katlanırız. Çünkü barış, herşeye değer. Ama yine de saldıranı zilletin beterine gömüveririz. Çünkü haksız savaş, cinayet... Haklıyı yitiren görülmemiş. Ordaki varlığımız sizinle ekselânslarınki kadar yasal bir konum. Değilse, işgalci sayan atmaya koşulu. Diplomasiyi ekselânsları ölçüsünde bilemem. Ama kim ya da AB, konumumuzu savaş nedeni sayıyorsa, gereğini yapmaya koşulu. Zaten bu bizim yazgımız. Lütfen tarihe bir bakın. Topyekûn saldıranla topyekûn savunanı hemen ayırırsınız. İster Haçlı Seferlerinden Anadolu işgaline... İster Mısır, Balkan ve Kafkas savaşlarından Kıbrıs olaylarına bakın... Bir tekinde salt saldırı için saldırımızı görürseniz, boynumuz kıldan ince.

Corantis yine boş bulundu;

- Haçlı Seferleri ilerleyişinizi durdurmak içindi. Balkan Komitaları uluslarının egemenliği için. O sayede de pek çok ülke bağımsızlığına kavuştu.

Anadolu işgalini atlamıştı. Aldırmadı. Diyeceğinin çoğunu nasılsa demişti. Neyi ne kadar özümserse, o kadarını kabûllensin: Şu anda önemli olan geçmiş değil,

gelecek. O konuda, gereğince açık ve kesin olabilirse elçi raporlarını etkileyebilirdi. Yoksa önyargıları besler... Uzlaştırıyor... Barıştınyor görünümünde baskılarını daha bir artırırlardı. Yara deşmenin anlamı yoktu. Nice zaman geçerse geçsin... Üstü nice kabuk bağlarsa bağlasın, geçmişin acısı sürekli kanayan bir hicrandır. Hiçbir toplum bozgununu kolay sindiremez. Savaş alanlarına, doğru bakamayanın önyargısı yanlış. Örneği; "Yunanlı arazide yenilip masada kazanıyor savı." Ruslar hem 1768-74, hem 1877-78 savaşlarında Osmanlıyı bozguna uğratıp Küçük Kaynarca'yla Ayastefenos Antlaşmalarını dayatacağına tersi olsaydı da... Kiev ya da Petersburg Antlaşmaları yapılabilseydi.. Yunanlı kardeşlerimiz İbrahim ve Husrev paşalardan yediği sopanın şaşkınlığından arazide yitirdiğini, hangi masada kazanabilirdi ? Leşsen kuzgun üşüşecek. Değilsen ağzının suyu aka aka seyreyleyecek. Doğa yasası böyle. Asıl hicran yenilgidir. Kıbrıs hazımsızlığı ondan. Bir ulus, masada kazanmak için, arazide yenilmeye ne kadar katlanır ? Zaman zaman yönetenler ahmak olabilir. Bütün bir halka bühtan, kendine güvensizlik değil mi ? Bizde komşularından ödü patlayan yönetici... Amerika'nın adı geçtiğinde dizlerinin bağı çözülen general dolu. Göğsü madalyalı özel timimiz, daha geçen Temmuz'da tutuk tabanca misali torbaya girdi. Bunlar düşkünlük göstergesi değil... İnsan eksiğimiz. Ama iş, yer al-verinde, değişir. İsteyen, gider alır. Alamıyorsa, alıverin, veriverin diye dört dönmek, bunlara özgü. Büyükler de eğlence bulmuş, tavşana kaç, tazıya tut, vakit geçiriyor. Zevzeklik edeceğine, yürütür askerini. Kıbrıs'a mı çıkar. Anadolu kıyılarına mı, her nereyeyse... Önce tutunur. Sonra orduyu bozar. Ardından da Anadolu halkını pes ettirir. Elimizi kolumuzu budamak işine gelirse, o zaman budar. Yok o sıkmıyorsa yaparız, ederizle

geçiştiriverirler. Nasılsa hovardalık el kesesinden. Onu da en iyi biz biliriz. IMF'nin kucağına neden düştük ? Azbiraz daha sık dişini. Pazarlarda azbiraz daha derinleş. Sanayi dışsatımın 100 milyar doları... Demokratik girişimlerin "Kopenhag Kriterlerini" aşsın bir... Mama da sopa da senin elinde. O zamana almazsa, sen girmeyebilirsin. Almışsa, zaten bu varvara kof. Ona kadar borçluyuz. Boynumuz eğri." Diye düşünür düşünmez irkildi. Ayırımında olmadan, eleştirdiği duruma düşüyor... Alacaklının herşeye hakkı olduğu yanlışına sapıyordu. Hemen toparlandı; "Ama alınmış yenilmiş borç başka... O yiğidin kamçısı. Çalışıp ödeyecek. Demek ki, emeğimizi rehnettik. Kendimizi ve ülkeyi değil !.. Borçlar hukukunu bilen, bunu zaten biliyor. Bilmeyen dayatmaya kalktıkça öğrenir. Bütün dünya tanıktır. Hiçbir koşulda, tek bir karış toprak rehnetmedik... Edemeyiz... Ama tutun ki, kendini inkâr edecek kadar gözü kara bir hükümet çıktı, öyle bir koşulu kabûl etti. Gelip almaya kimin mecali var ? Haydi mecâl de buldular diyelim. Borç düzenli ödeniyorsa, haciz kalkar mı ? Ya hile yapılırsa ? Yapılmaz olur mu ? Hazreti Muhammed; "Savaş hiledir," buyurmuş. General Clausewitz cenapları; "Siyasetin en sıcak ve yoğun biçimi." Öyleyse, tutturana aşkolsun !.. Hangi hile zor karşısında tutunabilmiş ? Göz dikilmişse, almaya koşulu. Alabilirse !.. Hem alamıyor, hem de hile düzüyorsa, çekiver kuyruğunu. Bizim defterde, hır çıkarıp dayak yiyene oh olsun, denir... AB'ninkinde arka çıkılıyorsa ya gereğini yapar. Ya da böyle şapa oturur." Diye kendini yatıştırınca, iyice yumuşadı;

- Hem bütün varsayımlar, şimdilik varsayım. Seçim bu... Halkın oyu kimsenin cebinde değil ki !.. Ya tutar da, iktidardakini yine iktidarda bırakırsa ?

Westmacott bilgiç bilgiç gülümsedi;

- Onu aklınızdan bile geçirmeyin... AB kesin kararlı. Muhalefetin açık arayla kazanmadığı bir seçimi tanımayacak.

- Yaşasın !.. Demek AB, bunu bir karar haline getirdi ?- Diye sordu şimşek gibi.

- Sanırım,- dedi ister istemez İngiliz Elçisi. Gözlerinin içinde menevişlenen gönenci söndürmek istercesine üstüne basa basa sürdürdü;- Duyumum o yönde... Şu an getirmediyse de, seçim arifesinde mutlaka getirecek.

- Emin misiniz ?

- Sanırım... Nasılsa yakında Verheugen'den de duyarsınız.- Derken birden duraladı. Dikkatle süzüp dik dik yüzüne bakarak;- Bana sanki seviniyormuşsunuz gibi geliyor.- Der demez Corantis, ondan önce atılmıştı;

- Sevinir elbet !.. AB, iyi ya da kötü... Yanında karşı, bir kararı, KKTC adıyla bir belgesine geçerirse, resmen tanınmış olur. Hevesleri o. Annan planında iki devlet denilmesin diye, bizimkiler "kesim" görünmeye razı oldular ya !.. Ona yapışıyorlar,- Der demez lâfının arasına girdi;

- Zaten çözümün anahtarı da o. Adı ister iki kesim olsun... İster iki devlet ya da toplum. Eşitlikleri kabûl edildi mi, gerisi iki eşit ortağın, celep pazarlığına kalır.

- Öyle yağma yok!.. Türkler orada azınlık. Azınlık haklarının tamamı, tamam. Eşitlik hayal !.. O dünyanın bileğini bükmeniz demek. Ne biz, ne dünya razı olur.

- Peki, diyelim 1 Mayıs'a kadar uzlaşma olmadı. AB, adı ne olur olsun Güney'i alırsa, Türk tarafı egemen bir devlet olarak kalmayacak mı ? O zaman o bütün bir dünya ne yapacak ? KKTC'ni egemen bir devlet olarak tanımayacak mı?

- Zaten oyununuzun ekseni o. İş oraya varınca, Kıbrıs'ın yarım üyeliğini bize veto ettirecek. Tıpkı AGSP'deki gibi, üyesi olmadığınız kulübün kararını

kilitleyecek... Üyelerle adaylar gözünde, uzlaşmazlığın tek sorumlusu bizi göstereceksiniz.

- Demek ki uzlaşma sizin için de kaçınılmaz. Başkalarını karıştırmadan ödünü birbirimize vererek kendimiz çözersek, herkes rahat edecek. Karışırlarsa, hem siz, hem biz ödün vereceğiz. Üstelik bu çözümün vadesi de 1 Mayıs. Sonrası yeni bir dönem... Yeni ve başka koşullar, demek.

- Anlaşılan tutturamaz sıkışırsanız KKTC, BM, ve AB'nin tanıdığı bir devlet. Halkı şu kadar oyla başı Denktaş'ın arkasında. Biz söylüyoruz, dinlemiyor. Artık siz gidin de onunla anlaşın diye kenara çekiliverecekseniz.

- Zaten doğrusu da o.- Dedi bu kez de Bulgar Stalev.- Adam başkanı olduğu devletin varlığını savunuyor. Kazanılmış bir hakkı, kim yitirmek ister ki ?

- Galiba Türklerle yeni bir anlaşma var,- dedi öfkeyle Corantis. Böylelikle karşı sav sahibini savunmaya sokacağını umdu. Üstelik o üye, öteki adaydı. Çekinir, susar. Diğer elçilerin yanında, bir üyeyi zor durumda bırakmaktan kaçınırdı. Stalev anında ayıplayan gözlerle baktı. Sonra kafasını sallaya sallaya;

- Biz iyi komşuyuz,- diye sürdürdü keyifle üstüne basa basa.- 1912'den beri, dost ve iyi komşu kaldık. Zaman zaman aramızda rejim farkı nedeniyle atışma oldu. Ama hiç çatışma olmadı. 90 uzun yıl. Dile kolay. Demek ki, Balkan ve ilk Paylaşım Savaşının dersi ikimize de yetmiş.- Der demez Corantis, değişen yüzünü gizlemek amacıyla bardağına kapandı. Hemen ardından, boşalmış gibi dikildi. Az ötelerinde, tepsiyi herkesin başı üstünde dolaştıran garsona doğru hamle eyledi. Westmacott; "Avrupa ne zaman bandaklansa, bölünür... Toparlamaya uğraştıkça Balkanlaşır. İyisi uzatmamak," düşüncesiyle bir ona, bir ötekilere baktı. Sonra iyice azalan viskisini yudumlayarak

Yunan elçisini izledi. Fransız, Romen, Bulgar elçileri kıskıs gülen gözlerini, yüzüne dikmişlerdi. Borçlu borçlu gülümseyerek hafifçe döndü. Ayaklarının ucunda sallandı. Yan yan sokularak kuşatmayı araladı. Eski bir dost sıcaklığıyla, gözucu halâ üstünde gezinen Gökhan Bildan'ın boynuna sarılırken kulağına;

- Ukrayna râzı... Gazproma bastır,- diye fısıldadı.

Kulağında çınlayan "sağol !.." Onun da böyle bir haber beklediğini kanıtlıyordu. İstediğini elde etmenin çevikliğiyle toparlanarak;

- Eh artık bana izin... Yarın çok erken kalkacağım. Hazırlık lâzım,- dedikten sonra hemen kapıya yöneldi.

Bir süre arkasından baktı. "Galiba bu hınzır buraya, lâf kapmaya gelmiş. Beni halvette görünce, hazır maşa ateşte. Bir de ben körüklemeyeyim diye çekilivermiş. Hani değdi de... Orda işi kotarırsa, seyreyle Enerji Bakanımız Hilmi Güler'i... Eskiler kazıkladı, biz yutmadık cakasıyla ekranlara bir çıkar... Doğalgaz ucuzluyor, narasıyla ortalığı bir çınlatır ki... Sağır sultan duyar, kör dilenci görür. Ve o yüzünün makyajını silmeden IMF'nin Horst Köhler'i bir zıplar. Dünya Bankası'nın James Wolfenshon'u bir hoplar. Michael'le Odd Per Avrupa'dan.. Rıza Moghadam'la bizimki, Amerika'dan sökün edip bu değirmenin suyu nerden ? Diye ümüğümüze çökerler ki, aman Allah !.. Gayrı sen istediğin kadar, Ruslarla dostluk ve iyi komşuluk türküsü çığır... Kıran kırana pazarlık masalı anlat. Tahkimden ürküp indirim yaptılar mavalı oku. Tek fiyat girişi ucuzlattı... Biz de bir bölümünü halka yansıttık diye tepin. 2004 Martında yerel seçimi sen biliyorsun da, onlar bilmiyor mu ? Hiç gözünün yaşına bakmaz, uzun uzun raporları döktürür, ağababalarının önüne dayarlar. Köhler hele bir seçimi atlatsınlar dese bile, Anna kaşlarını bir yıkar. İki elini, iki kalçasına koyarak bir dikilir..."

Ucuzladıysa, toptan fiyatı ucuzladı. Farkı faiz dışı fazla için Hazine'ye. Hemen tüketiciye aktarıvermek de nerden çıktı ? O önce borcunu ödesin, sefayı sonra sürer," diye bir höykürdü mü ? Seyreyle sevgili "Bebecan"ın keyfini." Kaygısıyla bahçeye doğru dönerken duraladı.

Anlaşılan Pan-Am'da bursa katılıyordu.

Ankara'da toplanan 10 öğrenci, THY ile onlardan önce Yeşilköy havaalanına gelmişti. Dolu ve garipsi bakışlan, ayrılık sahnesinin hüznünü silip süpürdü. Hiç biri yaraya tuz basarcasına uzun uzun anne-babasına sarılamadı. Kızlar da içinde hiç biri gümrük kapısından gözü nemli geçemedi. Birinin zırlamaya başlamasının, alanı dram sahnesine çevireceğinden korkmuşlardı. Hıçkırıklarını uçağın kalkışına sakladılar. Hostes üniformalı bir bayan, Pan-Am gişesi önünde toplananları tek tek saydı. 20'yi bulunca pasaportlarını, biletlerini topladı. Valizlerinin bagaja alınmasını sağlarken, biletleri gişeye vererek biniş kartlarını aldı. İşlemleri tamamlamıştı. Belgeleri elinde sallaya sallaya geçirmeye gelmiş anne-babalara döndü; "Çocuklarınız artık bizim," dedi, büyük bir güvenle; "Merak etmeyin. Bundan sonra gidecekleri yere sağ esen, ulaştırmak Pan Amerikan Havayollarının görevi." O ana kadar Amerikalı sandıkları kadın, meğer Pan-Am'ın alan görevlisiymiş. Anne-babalarla çocukların beklentisi boşa çıkmıştı. Hüzünlü ayrılık törenine fırsat kalmamış... Bir çırpıda gerçekleşiveren kopuşun şaşkınlığında donup kalmılardı. Çocuklardan hiç biri devinmedi. Büyüklerin hiç biri, bir kez daha sarılıp koklamaya heveslenemedi. Ya

sarılınca ayrılamamaktan korkmuşlar... Ya Ankara'dan gelen gencecik gözlerin özencinden utanmışdı.

Görevli o donuk ve sessiz hıçkırıklar kulaklarını zonklatmış gibi başını salladı. Katılaşan çocukları, okşayarak birerle kol sıraladı. Bir daha dönüp bakarsa hepsinin yerine ağlamaktan çekindi. Topladığı pasaportlarla, biniş kartlarını sımsıkı tutarak, gümrük kapısına yöneldi. Polis biletlerle biniş kartlarına bakmadı. Pasaportların boş sayfasını çabuk çabuk açıp mühürledi. Yine toplu halde görevliye verdi. Saya saya turnikeden geçirdi. Sunta duvarların arkasında yitinceye donup kalan büyükler, bir an gözleri kapıda devinisiz beklediler. Son çocuk da gözden yitince, ilki hangisinden geldiği belirsiz bir hıçkırık dalgasıyla çözüldüler. Birbirlerini sıkıştırarak pisti gören cama üşüştüler. Görevli, apron çıkışında durakladı. Hepsini tekrar sayarak, topladı. Yeniden önlerine düştü. Pistin başında iki kapısına iki merdiven dayanmış. Her merdivenin başında birer hostes bekleyen... Ve yaklaştıkça uzayan, genişleyen, yükselen dev Boeing'e doğru yürüdüler. Dönüp baktığında, alana açılan camlarda kımıltılar sezdi. "İçerden dışarısı pırıl pırıldı. Dışarıdan göstermeyen cam takmışlar," diye buruldu. "Son bir kez görseydim babamı."

Göremedi. Onu izleyerek bakınanlar da göremedi. Görevli biniş kartlarını toplu halde merdiven başındaki hostese teslim etti. Çocuklarla yarışarak merdiveni tırmandı. Hepsini kuyruğa en yakın beş sıraya yerleştirdikten sonra;" İyi yolculuklar çocuklar. Başarılar dilerim," diyerek hızla gözden yitti. Hemen arkasından Roma ve Londra yolcusu 10-15 Türkle, çoğu Newyork'ta birlikte indikleri 8-10 Amerikalı biner binmez kapılar kapandı. Kulaklarında çınlayan bir vınıltıyla motorlar çalıştı. Konuşan hostesin mekanik sesi; "Lütfen

kemerlerinizi bağlayınız," diye tepelerinden aşağı döküldü. Beceremeyenler yazılı sınavda öğretmen gibi gezinen hostesin yardımıyla bağlandı. Uçak ağır ağır pistin ucuna geldi. Bir süre bekledikten sonra, gittikçe hızlandı. Pistin yarısını aştıklarında koltuklarına yaslandılar. Uçağın önce burnu havalanmış, kuyruğu onu izlemişti.

İlk kez uçağa biniyordu. Gökyüzüne tırmanışın çarpıntısını yüreğinde duyuyor. Sürtünme basıncı kulaklarını zonklatıyor. Midesi belli belirsiz bulanıyordu. Ayaklarını koltuğun boşluğuna sıkıştırdığını... Parmaklarının boğumları morarıncaya sımsıkı kollara kenetlendiğini uçak düzelirken ayırdı. Ayaklarını uzattı. Ellerini avuçlarına gizledi. Neden sonra, pencereden bakmayı düşündü. Uçak burnunu dikmiş, sonsuz maviliğe tırmanıyordu. Aşağıya baktığında, afalladı. İstanbul'un selâtin camileri birer yaşgünü pastası... Minareleri ay yıldızlı âlemleriyle, üstündeki mumları andırıyordu. Evler her gözatışında biraz daha küçülerek düzensiz yığılmış kibrit kutularına döndü. Caddeler bazen kesişen, bazen ayrışan mika cetveller gibi serpiştirilmiş... Sokaklar ince birer çizgi haline gelmişti. Koskoca Londra asfaltı, kıvrıla kıvrıla ilerleyen yılanı... Büyük ve Küçük Çekmece gölleri yağmur sonrası gölcüklerini anıştırıyordu.

Gökyüzü pırıl pırıldı. Yükseldikçe alçalan bulutlar, uçağın altında bitimsiz bir pamuk denizi oluşturdu. Günışığı işgüzâr bir hallaç iştahıyla yığınların üstüne yürüdü. Attıkça dalgaları arındı. Tozdukça kıvrımları aydınlandı. Aralarından kırılmış gibi sızan ışınlar gölgeleriyle, oynaştı. Okul sonrası, Yenikapı kıyılarından izinsiz daldığı denizle benzeşti. Bir an, suda kırılan ışığın, akıntılarda dağılıp toplanarak oluşturduğu mavi, mor, yeşil kümelere daldı. Bulut yığınlarındaki, gümüş parıltısı, saçaklarda altın tozuna dönerken irkildi. Kulağında bir

anons çınlamıştı. Başını çevirdi. Yeri belirsiz hoparlör, hızlı Amerikan ingilizcesiyle uçak düştüğünde, -onlar tehlike anı diyorlar,- neler yapılacağını anlatıyor. Koridordaki hostes... Geçen yıl bütün okulun hayranlıkla izlediği... Pantomim sanatçısı Erdinç Dinçer'in kötü bir taklidi gibi tanımlıyordu. Uzun uzun izledi. Hoparlördeki dili anlamaya başlarken pandomim bitti.

Hayallerine dönmek amacıyla pencereden baktı. Bulut denizi altlarından kayıp gitmişti. Trakya çiğ ışınla yıkanıyordu. Ekili ve bakımlı tarlalar, mendil kadardılar. Usta bir ressamın renk cümbüşünde gergefe gerilmiş ipek görünümleriyle büsbütün zenginleşiyor. Hasat umuduyla şimdiden şakıyordu. Herşeyin böylesine küçüldüğü ortamda, büyüdüğünü sandı. "Gâh çıkarım gökyüzüne, seyreylerim âlemi... Gâh inerim yeryüzüne, seyreyler âlem beni," diyen Nesîmî acaba bu benim gördüklerimi gördü mü ? Sorusuyla bumunu yeniden cama dayarken; "Onu bilemem ama, İkar çok haklıymış," diye düşündü. "Kişi göğe çıkınca, yeryüzü başka görünüyor. Herşey minyatür. Herşey olduğunun aynı, olduğundan çok küçük. Bu da ister istemez, insanı kendi gözünde büyütüyor. Güçlendiriyor. Çok olasıdır ki, kendini kaybedebiliyor.

"Hep şaşmıştım. Ninnilerim, uğultuları. Uykusuzluklarım gürültüleriydi. Çok şey öğrendim. Ama kızdığım zamanlar da az sayılmaz. Şimdi şuradan bakınca hak veriyorum. Annemle babam için de, dünya ve nimetleri buradan göründüğü gibiydi. Küçücük. Ve her küçük gibi, güzel. Öyle de olması ve kalması gereken bir sanat yapıtı. Besbelli İkars onların öncüsüydü." Yeni bir bulut deniziyle, mitoloji deryasına daldı. Girit Kralı Minos, Minator'a bir labirent yaptıracaktır. Dışarı çıkmasın... Kurbanlıklar dışında kimseye zarar vermesin diye. Dedal dönemin büyük sanatçısı... En usta mimarıymış. Görevi ona verir.

Oğluyla birlikte labirenti yapmaya girişir. Her büyük sanatçı gibi ödülünün, kurban edilmek olduğunu bilen Dedal... Labirenti yaparken yediği balın mumuyla, kazın tüyünü saklar. Minos, onlar bitirip çıkmadan labirentin ağzını kapattırınca, kaz tüğlerini balmumuyla tutturarak kanat yapar. Amacı lâbirentten kurtulup Girit'ten uzaklaşmaktır. Çünkü lâbirentin çıkışını yalnız onlar bilmektedir. Ama bütün sandallar Minos'undur. Denizi de uçarak aşmaktan başka çareleri yoktur. İkar'a neyi nasıl yapacağını anlatır. Lâbirent duvarının üstünden çok fazla yükselmeden uçarlar. Yerçekiminden kopmuş... Toprağa üstten bakmışlardır.

"Ben şimdi ne duyuyor... Kendimi nasıl buluyorsam, İkar öyle olmalı. Andiçerim aynı duygularla başı dönmüş... Güneşin fethedilebileceğine inanmıştır. İnsan bukağısından kurtulunca, herşeyi yapabileceğini sanıyor. O da benim kadar genç. Yüreğim şu an nasıl atıyor... Aklım neye çalışıyorsa, besbelli aynı duygularla dolu. Akıllı Dedal alçaktan uçarak Sicilya'ya ulaşmış. Delikanlı İkar'sa güneşe ulaşmaya... Ya da Nazım ve babamın deyişiyle güneşi fethetmeye sıvanmış. Ve yükseldikçe güneş, balmumunu eritmiş. Kanatları dağılan İkar, bir göktaşı hızıyla Akdeniz'in maviliklerine gömülmüş. Sahi, İkar'ın öyküsüyle bizimkilerinki ne kadar benzeşiyor. O bir kezde bütün akıllara örnek olmuş. Bizim İkarslar, her kezinde sudan çıkıp yeni kanatlarla yeni fetihlere kalkışıyor.

Uslanmamak mı? Değil demişti anneciğim. Bu bizimki fetih değil. Savunma. Benlik ve değerlerimizi koruma içgüdüsü. Yaşambiçimimizi uygarlık pusulasına ayarlama çabası. Biz bugün tepki göstermezsek, siz yarın teslimiyete zorlanırsınız. Ne demek istediğini anlayamasam da, annemin o halini gördükten sonra şuna inandım. Bir kez özgürlüğü tadan, ölse de ondan

vazgeçmiyor. İkar ölmese, yeni kaz tüğlerini yeni balmumlarıyla tutturarak yine uçacağına o an yemin edebilirdim. Şimdi daha kesin edebilirim. İnsan bir kez bile bu tabloyu gördüyse, kesinlikle vazgeçemez. Galiba bizimkiler de, direnince böyle bir tablo gördüler. Özgürlük belki de, uçmanın bir türü. Ve tıpkı benim şimdiki halim gibi, pek çok şeyi gözlerinde küçülttü. Belki yaşamlarını bile. Olamaz mı ? Olamasa onca amca ve teyze, sabahlara kadar tartışır... Hem öğrencileri hem ülke için bu kadar coşkuyla direnirler miydi ?

Bizi ne kadar uzak tutmak isteseler de, çocuk belleğimizin herşeyi kaydettiğini bilmezler mi ? Onlar öğretmen. Öğrenemeyen, öğretemediklerine ezberletivermeleri neden ? Çocuk aklının tutkalına güvenmeseler o yola giderler mi ? Ben o sofralarda, gözümden uyku aka aka az mı İkar öyküsü dinledim. Şimdi hepsini saysam, bu uzun yolda bile bitiremem." Trakya ovası, Makedon dağlarıyla buluşurken, kemerlerini çözebilecekleri bildirildi. Uydular. İlk uçuşun korku karışık coşkusu hepsini yerlerine mıhlamıştı. O gözleri pencerede, kulaklarında kendi sesi, bulutlar, günışığı ve düşüncelerinin örtüşen ışıltısına dalıp gitmişti.

Yemek anonsunu duymamıştı. Hostes tepsiyi dizlerinin üstüne koyunca irkildi. Yolcular kâğıt peçetelere sarılı ekmeklerini açmış... Bakalit çatal bıçakla, bakalit tepsinin çukurlarına konulmuş kuru yemeklere yumulmuştu. Koridorda tıka basa içecek dolu tekerlekli tepsiyle dolaşan hostesler, su isteyene su... Şarap isteyene şarap veriyor... Kahve diyene, süt, şeker... Cola isteyene Pepsi mi, Coca mı diye soruyordu. Viski isteyene, ederi şu kadar bayım, diye aldıkları dolar karşılığı içki veriyorlardı. O Coca cola istedi. Ilık tavuk söğüşü, sıcak pilâv, marul, domates ve krem karamelden oluşan yemek

doyurucu... Cola buz gibi ve tazeydi. Tepsiler toplanırken Tuna bir gümüş kemer gibi Balkanların beline dolanmaya başladı. Altına baktığında, Alplerin ağarmış başlarıyla, yalçın kayalarını uzansa tutacağını sandı. Yol coşkusuna katılan hazım gözkapaklarına asılmaya başladı. Başı önce omuzuna, sonra koltuğun kenarına düştü. Anonsla zıpladığında Roma'ya inmek üzerelerdi. Uykuda zaman ne kadar çabuk geçiyor.

"Atlantik'i aşarken bunu unutmayayım," kararıyla kemerini bağladı. Roma'da iki saat kalacaklar... Uçak yakıt ve başka ülkelerden gelen yolcuları alacaktı. İsteyen uçakta bekler... İsteyen transit terminaline inerek çevreyi seyrederdi. İlkin en azından havaalanını görürüm diye inenlere katılmaya niyetlendi. Sonra vazgeçti. Pencereden görünenden biraz daha geniş bir alanı görmek için yer değiştirmeye değmezdi. Bir süre camdan bakarak oyalandı. Ceketinin cebinden şiir defterini çıkardı. Şiiri çok seviyor. Kolay ezberliyordu. Olduğu gibi belleğine geçirmesi... Yeri geldiğinde güldür güldür anımsaması için üç kez okuması yetiyordu. Ama çoğun zamanı olmuyor... Beğendiği şiir bir gazete ya da dergide yayınlanmışsa, kesip yapıştırıyor. Kitaptaysa hemen defterine geçiriyordu. Ezberlenecek epey şiiri olmuştu. Elbette yeniden okurken ezberlenmesi gerektiğine inanırsa. Değilse defterinde yazılı kalırdı.

Sayfalarını karıştırırken, Yahya Kemal'in "Uçuş"uyla karşılaştı. "Uçmakta, konmadan, kıyısız bir denizde ruh; / Benzer mi böyle bir kuşa Tûfan içinde Nûh? / Üstünde gök, sürekli bulutlarla yüklüdür; / Altında gür deniz ki ezelden köpüklüdür. / Çalkantısında dalgası bilmez nedir sayı; / Milyonca dalga sürmede milyonca dalgayı; / Hiç durmayan gürültüsü bir türküdür, geniş, / Milyonca haykırış dolu, milyonca sesleniş. / Yıldızlar ülkesinde açıldıkça

yükseğe, / Başlar hayal edindiği âlem görünmeğe. / Bir rûhu besleyen hava yalnız yukardadır, / Hülyâyı dâimâ uçuran duygulardadır. / Yalnız bu katta mümkün olur dâimâ uçuş, / Her hamlesiyle, rûh, o çelikten kanatlı kuş, / Ufkunda bir dakika görünmeksizin kara, / Hür gökte, hür denizde uçar, hür ufuklara." Ne kadar ilginç diye gözlerini kırpıştırdı.

Az önce benim karman çorman düşündüklerimi bir ozan nasıl da yerli yerine oturtuveriyor. Besbelli Yahya Kemal bey hiç uçağa binmemiş. Belki bunu yazdığında uçak yoktu bile. İlk okuduğumda ben de binmemiştim. Ama onun dediği gibi tahayyül edebiliyordum. Çünkü Amerika'ya uçakla gidileceğini biliyor. Uçmanın nasıl bir şey olduğunu öğreneceğimden kuşku duymuyordum.

Şimdi öğrendim. Ozan düşlerinin bulutların üstüne çıkamadığını da... Bir kez uçağa binse, böyle binbeşyüz metre yüksekten uçabilseydi... Hatta yeni yeni askeri jetlerle denenen 3-4 bin metre yüksekliklerden bakabilseydi... Bulutların da üstüne çıkıldığını görür, sesten hızlı gidilebildiğini bilir... Kimbilir onları ne güzel tanımlardı. Derken yanlarındaki piste bir Pan-Am uçağı daha indi. O terminale yaklaşırken biri daha ufukta göründü. Hemen arkasından uçaktan inenler sökün etti. Onlar yerlerine otururken yeni yolcular geldi. Bu kez binenlerin tamamı Amerikalıydı. Uçak yine dolmamıştı. "Roma'dan bu kadar insan bindiğine göre, Londra'da bekleyen çoktur." Düşüncesiyle, bu kez kalkışın bütün anonslarıyla aynı hostesten, aynı pantomimi yine izledi. Alplerin yamaçlarıyla karlı tepelerini çabucak geçtiler.

Yemek tepsileriyle, içki arabası yeniden gezinmeye başladı. Bir yandan kamını doyurdu. Bir yandan 3 bin metrenin üstünden Ren ve Ron'un kıvrımlarına baktı. "Trakyayla, Balkanlar, evlek evlek ekilmiş büyük bir tarla

gibiydi," aşağısı Almanya olmalı. Her yer, kent, fabrika ve yeşillikle kaplı. Coğrafya bilgisini zorlamadan, uçağın anonsu varsayımını doğruladı. Tuna ve Adriyatik kıyılarına serpiştirilmiş kentler vardı. İtalya'da çoğaldılar. Ama Kuzeye çıktıkça, tarlalar kayboldu. Birden Manş'ın bulut sırtıyla karşılaştılar. Bir su şeridi gibi onu geçince sisler arasında Londra'ya vardılar.

Roma'daki seremoni yinelendi. Uçağın dar tuvaletine girip çıkmaktan bıkmıştı. Atlantiği geçmeden iyice rahatlamak... Dirsekleri çarpılmadan elini yıkamak istedi. Transit terminale inenlere katıldı. Kapıdan girdiklerinde şaşırmadı. Havaalanları birbirine benziyordu. "Sanki uçaklar gibi onlar da, aynı fabrikadan çıkmış. Kimi küçük, kimi büyük. Kiminde pist sayısı fazla. Ama hepsinin uzunluğu, genişliği, biçimi aynı." Okları izleyerek tuvalete giderken, yanından hızla geçen bir kadının yürüyüşünü annesine benzetti. Uçağa bindiğinden beri katılaşan içi, birden yumuşadı. Midesinden yüreğine uzanan sızı, bumunda sümüğe... Gözlerinde yaşa dönüştü. Hızla tuvalete girdi. Boş klozetlerden birine oturarak kapıyı kilitledi. İçinde taşlaşan ne varsa, sessiz gözyaşlarıyla erite erite tuvalet kâğıtlarına akıttı. İçi temizlenmişti. Sıvı sabun ve bol suyla ellerini, yüzünü iyice yıkadı. Uzun uzun saçlarını taradı. Yüzü aydınlanmış... Gözleri kızarığını ışıltısıyla örtmüştü. Aynada yüzünü beğenince, tuvaletten çıktı. Öğrenci kümesine katıldığında, hepsinin aynı öyküyü yaşadığından emindi.

Büyük aktarma Londra'da oldu. Sayarak indiren hostes, yine sayarak önce onları bindirdi. Hemen arkalarından uçak ağzına kadar doldu. Roma aktarmasıyla 8 saati aşkındır yoldaydılar. Gün her zamankinden uzundu. "Uçak güneşi izliyor. Acaba gün bitmeden Newyork'a varır mıyız ?" Düşüncesiyle gülümsedi. "Amma

olur ha !.. Neredeyse bir günü hep gündüz gibi yaşarız," dediğinde Dostoyevski'nin "Beyaz Geceler"ini anımsadı. "Bir gün olanak bulursam onu yaşamayı az mı düşlediydim. Ne kadar ilginç. Okuyalı iki yıl olmadı. Düşlerim gerçekleşti. İstanbul'da gün doğalı 12 saati geçti. Daha yarısındayız. Böyle giderse, gecesiz bir gündüzü yaşayacağım. Biraz sonra Atlantiğin üzerinde olacağız. O sonsuz suyu gün ışığında seyredeceğim. Benim bir gün diye ötelere attığım herşey bir tek güne sığıyor," düşüncesiyle kemerini bağladı. Uçak aprondan çıkmış, piste yönelmişti.

Atlantik anonsuyla beliren kaynaşma, çocukların donukluğunu sildi süpürdü. Pencerelerden bakma telâşı ilkin itiş kakış... Sonra tartışma nedeni oldu. Hepsi aynı anda içdünyalarının kapısını açtı. Donuklukları... Hüzün ve özlemleri yeğneldi. Aynı yazgının insanları olarak kaynaşıverdiler. Başlayan yemek servisi, yeni bir itiş kakış ve söz yarışına döndü. Tepsiler toplandıktan sonra da süren, okul anılan, öğretmen taklitleri, zamanın nasıl geçtiğini unutturdu. Hiç biri aile sözü etmedi. Anne, baba, kardeş sözcükleri özdenetim yasağındaydı. Dillerinin ucuna her gelişte, gerisin geri itildi. Boş bulunur da, ağızlarından kaçar... İçlerinden birinin gözleri yaşarırsa, toplu ağıta oturmaktan korkuyorlardı. Bu yüzden yerli yersiz gülüyor. İçlerinin irinini, arada sırada göz attıkları bitimsiz suya döküyorlardı. O gerçek hüznün ardından gelen bu yapay neşe kısa sürede hepsini yormuştu. Yavaş yavaş sesleri kesildi. Kafaları koltukların kenarına dayandı. Nefesleri düzgünleşti. Derin uykulara daldılar.

Dingin bir hafiflikle gözlerini açtığında, Atlantik gün ışığıyla yıkanıyordu. "Ne su bitmiş, ne gün," düşüncesiyle aşağılara baktı. Denizin üstünde birer ceviz kabuğu gibi gemiler gördü. İncecik uskur sularını izlerken Yenikapı

açıklarını anımsadı. Güzel günlerde, annesiyle "sahile" inerlerdi. Boğaz'dan geçiş sırasını bekleyen tankerler, açıkta demirler.. Karadeniz'den gelenler, önlerinden geçerdi. Avuçlarında, tükendikçe kesekâğıtlarından tazelenen ayçiçeği çekirdekleri... Ağızlarında sürekli bir çıtırtı, uzun uzun onlara bakarlar... Acıktıklarında kıyı boyunca sıralanan seyyar balıkçılardan birine uğrar... Ekmek arası balıkla yarım baş soğanı, parmaklarını yalaya yalaya yer... Birkaçının ortasındaki turşucudan acılı suyunu hemen oracıkta içtikleri hıyarları kemire kemire, gezinirlerdi.

Babasının katıldığı Pazar günleri, sandal kiraladıkları da olurdu. O zaman ekmek arası balıklarıyla soğanlarını bir gazeteye sardırır. Turşularını suyuyla dönüşte vermek üzere bir kavanoza doldurtur. Kıyıdan yeterince uzaklaştıktan sonra, paketle kavanozun kapağı açılır. Her tanker geçişinde çalkalanan denizle yalpalayan sandalı dengeleye dengeleye yerlerdi. Denize ufalanan ekmek kırıntılarıyla, balık kılçıkları bazen üstten martıların... Bazen alttan balıkların saldırısına uğrar. Çocuk ellerin alkışı büyüklerin sevincine karışırdı. Gözlerinin nemlenmesini önlemek için kirpiklerini kırpıştırdı. Aşağıdaki gemilerin çoğaldığını o zaman ayırdı. 'Galiba Atlantik'i de aştık," düşüncesi sona ermeden mekanik anons Newyork'a varmak üzere olduklarını... Kemerlerin bağlanıp koltukların dik tutulmasını istemeye başlamıştı.

Onları sayarak ardına takan hostes, Pan-Am gişesinin önünde bekleyen APS kolluklu görevliye, yine sayarak teslim etti. "Yol boyu yerimizden kıpırdadığımız an koyun gibi sayıyorlar," öfkesinin yerini; "Emanet kolay değil. Birimize bir şey olsa, hesabı bunlardan sorulacak. Koyunluktan kurtulmaya şurada ne kaldı. Her birimiz ayrı kentte ayrı ailelerin yanına verilecekmişiz. Bakalım bir

daha birbirimizi görecek miyiz ?" Hüznü aldı. "Neredeyse yolun yarısına değin birbirimizle konuşmadık. Şimdi bu kaygı neyin nesi ?" Derken, hepsinin gizli gizli diğerlerini süzerek için için aynı şeyi düşündüğünü kavradı. "Burayadek birlikteydik. Ama dağıtıldığımız an dağılacağız. Kimlik ve benliğimizle tüm bağımız kopacak." Kopmuştu. "Adamlar herşeyi önceden hazırlamışlar." Görevlilerden biri Batı yakasıyla orta kesimlere gidecekleri ad ad ayıkladı. Birer kuru el sıkış, birer acıklı bakışın ardından, yeniden uçaklara binmek üzere iç hatlar terminaline götürdü. Diğeri Doğu yakasına dağılacakları topladı. Tren ve otobüs saatlerine göre, gar ve terminallerdeki görevlilere teslim etmek üzere öğrenci otobüsüne bindirdi. Sanki bedeninin yarısını havaalanında bıraktı. Onu Batı garından Ohio trenine bindirdiğinde, tek başına kalmıştı.

Burnunda tüten leylak kokusu, zıpkın gibi özlemine saplandı.

O burada umudu bütün dikkatini ayaklandırdı. "Ben önce geleceğim," demişti. "İki gün izin kopardım. Birini annemle, Roma'da geçireceğim. Üstümüzden geçip gitti, demesin. O gücenir. Sen ayıplarsın. Biri bizim. Ona göre. Gelince yine aranm. Anne Krauger, ücretlilere yapılan zamlann 2004 bütçesine yığılmasından kaygılı. Faiz dışı fazlanın, istenen düzeyde gerçekleşmesini olanaksız görüyor. Seçim lâfını duymak bile istemediğini bilirsin. O politikacılann sorunu, biz teknisyeniz, der çıkar. Ve boşluk yakalarsa, hiç gözünüzün yaşına bakmaz. Moghadam da, Odd Per de sıkı tembihli. Bu kez çok sıkışacaksınız. Yüzünün halini şimdiden görür gibiyim. Kimbilir nasıl keyifli bir görüşme olacak," diyordu. "Gelinceye üç kez alanı aradım. Alitalya öğleden sonra geldi. O yoktu. Yer mi bulamadı ? Annesi bırakmadı mı ?

Kadıncağız haklı. Yılda bir iki kez ya görüyor, ya görmüyor kızını. Ben ondan daha şanslıyım. En az iki kez o... Ve elbette onlarla geliyor. En az beş kez ben, bazen yalnız. Ama çoğunlukla en az bir mangayla gidiyorum. Şu ödev ve sorumluluk ne büyük yük. Kişiyi Orfeo'dan beter ediyor. İnsan cennete girince, çıkmak ister mi ? Her kezinde bas istifayı, kal yanında diyorum. İlk yadsıyan o. Neymiş efendim; "İnsan mutluluğa da koşullanıyormuş." Aşk kaçamakla inşa edilmez ki !.. "Bal gibi edilirmiş. Çünkü aşk salt duyguymuş. Ve eğer seveni sevdiğiyle bütünleştirebiliyorsa aşkmış." O Leylâ ile Mecnun'u bilmiyordu. Kays'ı, Genceli Niyazi ve Fuzulî'yi harmanlayarak anlattığımda tam bir Akdenizli gibi gözyaşı yağmuruna tutuldu. "Bir insanın gözünden ne kadar yaş akabilirmiş Tanrım !.."

Sonra birden yeşil kristaller ışıdı. Kendi yaşıyla yıkanmış gözlerin bakışı başka oluyor. Dupduru ama, yeşili mora bulanmış iki zıpkın. İnsanın aklını da, yüreğini de delip geçiyor. Herşeyi soyutlayan... Sayıların katı, acımasız, mantıklı ekonomistini, bir anda duygu yükünden yorgun bir ozana dönüştürüyordu; "Orfeo'yla, Mecnunu bin yılların sevda türküsü yapan... Ayrılığın büyütüp yoğunlaştırdığı aşk. Senin deyiminle karasevda değil mi ? Ben Öridike olursam, sakın ölüler dünyasından çıkıncaya dönüp bakma. Leyla isem, o yaşlılık kaçamağıma da katıl. Çünkü sevdiğini kendinde bütünleştirebilmek mutluluk. Ama yitirmek cehennem. Sen hep varsın. Bendesin. Benimlesin. Benimsin. Uzaklardayken bedenim Mecnun kadar yalnız.

Duygularım onunkinden âzade, kavuşma ufkuna yelken açıyor. Bedenim Öridike gibi cansız. Ama yüreğim Orfeo sabırsızlığıyla atıyor."

Sonra ya benim gitme, ya onun gelme zamanı yaklaşıyormuş. Birikmiş özlemin önlenmez bir sel gibi bizi alıp kıyılara vura vura sürüklediği o derin vadide, sözsüz... Ezgisiz... Işıksız. Fakat dudağın dudağa anlattığı en coşkun destan.. Tenin tende yönettiği en görkemli orkestra.. Hücrenin hücrede tutuşturduğu ateş böcekleriyle ışıl ışıl kaçamak demi. Planlanmamış... Ayarlanmamış... Yine de herşey ve herkesten çalınmış o an. Yarım saat... Bir saat... En genişinde bir gece. Ya da bir şafak vakti. Aylarca aç, susuz bırakılmış tutkunun, kesin... Doğru ve güvenli bir buluşmaya o doyumsuz coşkusu. Bunca dünya derdinin arasına sıkıştırılmış o mutluluk doruğu, özlenmeye, aranmaya, beklemeye değmez miymiş ?

Değmez mi ? Galiba, kozamızın içindeki böcek uçarıymış. Kendimizden bile gizlediğimiz aykırı bir özümüz varmış. Yüreğimizin kökünden, aklımızın ucuna herşeyi bu kadar açıklayabilmek kaçamakla mümkün olabilir mi ? Kaçamak söyleşileri sığdır. Kadın kocasından, erkek karısından yakınır. Uyumsuzluk... Yetersizlik, yeteneksizlik üstüne dertlenilir. İvecendirler. Eksik tamamlama telâşındadırlar. Beş on dakikada söz. Birkaç dakikada ilişki biter. Dar zamanda alabildiklerini alıp kaçacaklardır. Onlar için salt o an vardır. Ne geçmiş, ne gelecek umurlarında değildir. Birlikteliği, o derin yalnızlığın her çilesini çöze çöze doldurmasıyla

uğraşamazlar. Yanaşmazlar da.. Can yakacağından, canının yanacağından korkarlar. Ve kaçamağın sığ suyunda yalap şap sade tenlerini yıkar... Birbirinden kaçarlar.

Oysa bizimki, derin bir özlem giderme. Elde edilmiş kısa anlarda, uzun araların boşluğunu doldurma. Yeni bekleyişlerin hasretini damıtma. Duygu, düşünce ve ruhlarımızı arıtma âyinidir. Bazen hiç konuşmaz. Kesik kesik sevgi sözcükleriyle, yetiniriz. Bazen elele, göz göze, diz dize oturur saatleri lâfla doldururuz. Sonra aylarca birbirimizi görmeyiz. Ama ne eksiklik duyarız, ne bir arayış umarız. Ne tuhaf !.. Ne zaman onu düşünsem, Zeyno da aynı biçimde aklıma düşüyor. Ve bu benzeşlik beni vicdan muhasebelerine sürükleyeceğine... Mutluluğumu büsbütün artırıyor. Onlar dışımda birer yumurta ikizi. Ama içimde tek. O Zeynep'i biliyor. "Ben neysem, o da o," diyebilecek kadar. Zeynep bilse ne der acaba ?

"Yârin dudağını da, yüreğini de paylaşmam" mı ? "Ben de birini bulsam nasıl olur " mu ? O, "biliyorum. Yine de seviyorum," diyebiliyor. Zeynep Amazondur. Aşkı bittiyse, bir an durmaz. Bitmediyse felâket!.. Bütün silâhlarıyla savaşa girer. Paralı zamparalıkla övünmek. Beleş peşkeşle gerinmek gibi huylarım olmadığını o da, ben de biliriz. Sevmese o nasıl bir an durmayacaksa, sevmesem kopacağımı da... Yirmi yılı devireli çok oldu. Ama aşkı tüketecek vaktimiz hiç olmadı. Olacağı da yok !.. Hem bende bitse ne yazar ? O taşıyabiliyorsa, üç maymunu oynar. Sürükler gider. Bıçak gibi keseceğine

kalıbımı basmama karşın, aşkı hem onunla, hem bununla köküne kadar öğrendim. Hiçbir mantığın hesabı aşkınkine uymuyor. Hiçbir İskenderin kılıcı onun düğümünü çözemiyor. Öylesine karmaşık. Öylesine mantık ve hesaptan uzak ki aşk. Aklın bulabileceği bütün çareler, onda çaresizliğe mahkûm.

Bir kaçamağımızda tutar da, tıpkı onun gibi; "Gereksinimim sensin. Şöyle ya da böyle olman beni bağlamaz." Deyiverirse bilmese de, sezdiğini anlarım. O bilerek nasıl kestirdi attı; "Ben sonrakiyim. Ve halimden memnunum. Hem ölesiye sevmek... Hem alabildiğine özgür olmak bana yetiyor. Çünkü ben seninim, sen bensin." Kişi bu kadar mutlu olabilir mi ? Yaşayan ne çok şey öğreniyor. Zeyno da mutlu. Olmasa, bir saniye durmaz. İşiyle eşi arasında seçim yapmak zorunda kalsaydık. Ben neysem, o da o. Daha çocuklar doğmadan bitirir. Aşkımızı ilk gençlik sevdası olarak büyütürdük. Biz ilk aşkımızla evlendik. Bunun yarısı karşıdakine güvense, diğeri kendine güven. Zeynep güvenilir insandır. Yine de birine benim gibi tutulur, aynı ateşlere yanarsa, ne diyebilirim ? Kişi suçsa suçluluğu... Mutsa mutluluğu yaşayınca namusun da, erdemin de tende değil, düşüncede olduğunu öğreniyor.

O da daha genç. Halâ olağanüstü güzel. Zeki, akıllı, bilgili ve varsıl. Kimbilir ne övgüler, ne ilgiler derliyordur. Bana göz kırpan az mı ? Uzayan toplantılarda ağzının suyu çenesinde nice erkek... Eteğinin plisi ıslak nice hatun çevremde fır dönüyor. Biriyle gözgöze gelmek, kaçamak için yeterli. Çıtanın üstündekilerin cinsel

seçimleri de... İlkel inançları da geride bıraktığını öğreneli çok oldu. Saray sefahatleri tarihin yalanı mı ? Kaçamaktan kaçınmak benim seçimim. Fanteziye soğuk aklım. Aykırılığa düşman mantığım. Ve ilk aşkımla tükenmez mutluluğum. Ne eski kaçamakçıların frengi, bel soğukluğu derdi... Ne yenilerin AIDS dehşeti. O, lüks fahişelerle, pahalı jigoloları iflâs ettirdi. Tam tersine hem önlemi var, hem temiz sanılana gün doğurdu. Asıl neden Zeyno... Beni fena koşulladı. Ve ana babadan miras aşk olmadan, meşk olmaz, kuralı. Kıbrıs mitinginde tanışan iki gencin... Sol eylemlerde bayraklaşan aşk masalı. Sağlaması ortak hazinemiz.

Kendi kaçamaklarımızda geliştirip zenginleştiremeseydik. Hiç kuşkusuz başka kaçamaklara yönelirdik. Duyguları doyumsuz, hangi beden sabırlı olabilmiş ? Üstelik fırsat bolluğumuz da cabası. Öğrencilik günleri dışında sabah kahvaltısını ev ya da yurtta edip, çıkan biri olamadım. İlk sabıkam, Dünya Bankasında staj... IMF'te memurlukla başladı. Hangi sabahı, hangi ülkenin hangi otelinde karşılayacağım bir yıl önceden belliydi. Bazen sabahlara kadar süren görüşmelerde, atıştırmaktan... Bazen erken biten denetimleri değerlendirmekten öğünler birbirine karıştı. 20 yıldır Ankara'dayım. Bir akşamüzeri Kızılay'da volta atamadım Gece yarısı yorgun bitkin serildiğim yataktan... Sabaha karşı dürte sarsa çok uyandırıldım. Ayın yarıdan fazlası bir kurul, bakan, Başbakan ve Cumhurbaşkanı'yla yurttışında geçiyor. Bazen bir öğle.. Katılımı zorunlu bir kokteylle resepsiyon arası... Bazen

bir şafak kaçamağından başka sınanma olanağı olmayan aşk, eskir mi ? Gecenin bir vaktinde, bitkinliğini aşabiliyorsa, derin uykusunu düş güzellikleriyle sarıp sarmalayan sevdaya başkasıyla uyanabilir mi Zeyno ? Çat orada, çat burada bir kocası olmasa... Aynı rahatlıkla işini sürdürür... Kaçamakların mutluluğuyla projeler üretip uygular... Doktorasının üstüne, doçentlikle profesörlüğü... Üstüne üstlük, iki dünya tatlısı çocuğu ekleyebilir miydi ?

Çocuklara annesi baktı... Doğru. İşyerlerinde çocuk yuvası, çağdaş uygarlık düşü. Yakaladık, aştık mı ? Ana okulları henüz paralı. Ama okul öncesi sınıfları devreye sokabildik. Eksiği gidermeye başlatmak da, dayatmak da sendikaların işi. Haklarını yasalarla edinmeye kalkışacaklarına, emeğe yarar sözleşme yapsınlar. Devlet halâ borçlu. Özel sektörümüz henüz cüce. Sendikalarımız yavan. Şu iletişim çağında dışa açılmak hepimizin boyunun ölçüsünü, önüne koyuverdi. Dünyada olanı alırız dedik boçlandık. Borcu borçla ödemeye kalktık... Çoğalttık. Yatırım yapacağız, dedik. Kabarttık. Herkes istediği parayı kullansın havasında, harmanladık. Lira anıza terkedildi. Faizi artırdık, hazine yağmalandı. Milletin malı deniz, dedik. Domuzlar üşüştü. Deniz kaç kez bitti. Kaç kez kuma oturduk. Yeterli üretim ve dışsatım yoksa, Okyanus'un dayanmayacağını anladık. Bunu herkes unutsa ben unutamam. Zeynep'i biten denizlerden birine borçluyum.

1979'un yılbaşı yaklaşıyordu. Dünya bankasının tıfıl çaylaklarından biriydim. Biraz para biriktirmiştim.

Ohio'ya, Raşel anaya ilk kez eli dolu gidecektim. Mektup tam yola çıkacağım sırada geldi. "Borç itibarlı adamın harcı... Yiğidin kamçısıdır. Gelişmiş ülkelerde ne varsa benim vatandaşımın da hakkı, diye abur cuburu taşıyan köşekler, kanımızı iliğimizi sömürmüş. Ülke varlığıyla, kaynaklarının tamamını tüketmişler. Sonunda borç gırtlağa dayanmış. 58 ülkede, 227 banka ve 98 bin firmaya 14 milyar dolar takmışlar. İçerde para basıp dağıtmak kolay. Dolan nerde basıp kime yutturacaklar? Bu ay 1 milyar 400 milyon dolar ödenecekmiş. Hazine tam takır, kuru bakır. Vitrinleri donattıklan cici bicilerin ardı cırp diye kesildi. Her biri bir alâmet lüks arabalar, benzin kuyruklarında, camus gibi yatıyor. Mazot yok. Köylü traktörü, öküz ahırına çekmiş. Tarlalar melûl melûl nadasta. Hadi gaz, benzin, mazot dövizle alınıyor. Döviz yoksa, düdük de yok. Yiğitlerin kamçısı başka türlü düşmezdi, diyelim. Bakkallarda zeytinyağı da bulunmayınca ne deriz ? Durumumuzu anlasan anlasan sen anlarsın mı? Anlarsın biliyorum. Yine de telâşlanma. Biz yine kendi yerimizdeyiz. Bir köroğlu bir ayvaz. Yokluktan geliyoruz. Yokluğu tükete tükete yaşar gideriz. Umudumuz hep ayakta. Sen varsın. Sağ esensin. Becerikli, başarılısın. Şimdilik iyi bir işin de var. Yokluğun dışındaki yokluk, bize vız gelir."

Babası ilkkez lafı bu kadar dolandırarak bir şey istiyordu. " Bir külfet yüklesem, gücenir misin ?" İşte bu, dedi. Ne biçim bir babam var benim. "Oğlum, şunu şöyle yapıver," diyecek. Bin dereden su getiriyor. Adam kimseden bir şey istememiş ki, kendi öz oğlundan

istesin. "O 1 milyar 400 milyon dolan ödemek için daha yüksek faizle borç arıyorlar." Bak yine başladı. Külfeti yükledikten sonra, adını koyuversene. Kaldırabiliyorsam taşırım. Sıkmıyorsa, mümkün değil demek zor mu ? İstemek o kadar zoruna gidiyor ki, bir türlü konuya gelemiyor.

"Ama ilk evrede birşeyler verebilmek adına her türlü döviz transferini durdurmuşlar. Geçen gün, eski öğrencim Adnan'a uğramıştım. Hani birinde beraber gitmiştik de yaptıklarını çok beğenmiştin. Kuyumcu Adnan. Kendi okuyamadı. Çalıştı. Atelyesini büyüttü. Şimdilerde biti de biraz kanlandı ya, kuçük kardeşini Amerika'ya göndermiş. İlkokulda annenin öğrencisiydi. Bıcır bıcır bir kız. Zeki, akıllı, çalışkan. Belki anımsarsın. Üsküdar Amerikan Kız Kolejini bitirdi. Cleveland'da mimarlık okuyor. O burada karşılığını yatırdığı halde kızcağız üç aydır öğrenci dövizini alamamış. Bursu falan da yokmuş. Yurttan da, fakülteden de atılacakmış. Bir baksan. Eğer durumun elveriyorsa, ona biraz para versen. Ben karşılığını burada Adnan'dan alır, adına açtıracağım hesaba yatınnm. Umarım seni çok zor durumda bırakmadım. Ama koskoca oğlan, kız orada, annem burada per perişan. Üniversite öğrencileri satırlar... Bıçaklar... Hatta silâh ve bombalarla birbirine saldırınca, ürktüm. Burada sınavları kazanmıştı. Zorla gönderdim diye, elinde Merkez Bankası koçanlarıyla hüngür hüngür ağlayınca dayanamadım. Sorup etmeden; "Annen tasalanmasın. Ben hemen yazarım. Oğlum ne gerekiyorsa yapar," dedim çıktım.

Lâf yerine varıp yüz güldürünce kıspetsiz meydana çıkmış pehlivana döndüm. Ama yürek dayanmıyor be yavrum. Görürsün için çeker. Paran yoktur, alamaz, özendiğinle kalır... Pek pek kendi gözünde rezil olursun. İnsan elinde parayla elâleme rezil olursa, hiç çekilmez. Bizi bu hallere düşürenler bir de karşımıza geçip; "70 cente muhtacız," demiyorlar mı ? İnsanın boğası geliyor. Galiba bu kez gerçekten sıfırı tükettik oğlum !.. Hiç böyle olmadıydık. Aç açık kalmamız yakındır. Koskoca Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlının can çekiştiği zamandan beter hallere geldi. Bizim özenti şavalakların yüce Hakan Abdülhamit hanı, daha gün doğarken Yıldız'ın penceresine kumru gibi tüner. Öğlene dek Romanya'dan un taşıyan takaları sayarmış. Aklınca yeterliyse, Romen değirmenciler sağolsun, yine kredi açmışlar, sevinciyle devlet işlerine döner... Allah muhafaza, borcu ödeyemez de, kredimiz kesilirse, un gelmez. Millet açlıktan bizi yer, diye, akşama kadar fırınlardan para toplatıp gönderirmiş. Halimiz ondan beter. Birbirimizi yiyoruz. Fikir kavgasını toplu kıyıma dönüştüren genç ölümlerine ağıt bile yakamıyor... İntikam yeminleri etmekle yetiniyoruz. Yakında sokağa çıkamazsak şaşmayacağım. Altı ayrı kentte 6 gencin aynı anda öldürülmesi... Maraşta 98 kişinin kıyıma uğraması anneni o kadar etkiledi ki, ilkkez; "Ne iyi etti de çocuk orada kaldı," dediğini söylersem, buradaki kargaşayı anlamana yeter sanırım.

Bir yanlışlık yaparım korkusuyla adresini kendi eliyle yazdırıp zarfa koydum. Üniversite kampüsündeki bir yurtta kalıyormuş. Yaparsın... Seni sıkıntıya sokmadım

değil mi ?" Sıkıntı söz mü, bütün programım da, projelerim de allak bullak oldu. Bir ara dönüşte uğrarım, diye düşündüm. Sonra rahat edemiyeceğimi anladım. 5 yıldır Amerika'daydım. Giyimim, kuşamım, traşım, tavrım, hatta dilim bile Amerikalıydı. Ama gerçek bir Amerikalı'nın, bana mı sordular, diye geçiştireceği bir mektup, o an beni dışyüzümden soyuverdi. Anında geleneksel dayanışma pusatını kuşandım. Taksitle aldığım Plymuth'a atladığım gibi, Cleveland'in yolunu tuttum. Doktoramı orada yapmıştım. Kampüs yabancım değil. Zeynep'i bulmam zor olmadı. "Zeynep hanım," dediğimde Hızır'ı karşılayan Musa gibi yerinden fırladı. "Buyrun benim." Tam zamanında gelmişim. İlkin belli etmek istemedi. Ama gereksiniminin karşılanacağını öğrenince o kadar sevindi ki, son takısını 15 gün önce sattığını söyledi. Söyler söylemez de bir; "Abim duymasın olur mu ?" deyişi vardı. İnsanın içine işliyordu. "Özene bezene benim için yapmıştı. Çok üzülür," demesi onları satarken neler çektiğinin kesin kanıtları gibiydi. Gerçekten darda kaldığını bundan iyi ne gösterir ?

Gurbet çok ilginç !.. İnsan o garip yalnızlıkta, uzanan ilk ele sarılıyor. Ve en yakınlarından sakladığını tanımadığı birine deyiveriyor. Armağanlara ayırdığım paranın büyükçe bölümü gitti. Ama, Zeynep'in sıradaşı ve suç ortağı oldum. Keşke biraz daha param olsaydı. Satmak zorunda kaldıklarının tamamını geri alırdık. Nasılsa Raşel ana anlayışlıdır. Anımsanmakla yetinecek kadar da cömert üstelik. Bir yol kıyısında, bir sarı lâle bulup da götürsem sevincinden havalara uçar. Salt onu

değil anlattıklarını da anımsadığımı gösterirdim.San lâler, çocukluğunun Langa'sında sur diplerinde açarmış. "Bahar geldi mi yolar, eteğimize doldururduk. Baldıranlar baldırlarımızı dalardı. Kalçalarımız kızıl kora keserdi. Çocukluk tutkusu, acıdan etkin. Aklıma öreceğim taç, yapacağım demetlerden başka şey gelmez... Bacaklarımın sızısını işim bittikten sonra duyardım," diye dalar giderdi. Annemin gençlik eylemlerini anlatırken takındığı aynı dalgın tavrı nasıl unuturum ?

O an aklımdan, hem sarı lâle, hem kınalı yapıncak Zeynep'i götürme fikri geçti. Ama diyet gibi algılanmasından hem ürktüm, hem utandım. Ve sadece; "Bundan sonra sıkılma. Ne gerekirse hemen bana bildir," diye telefon numaramı bırakıp çıktım. Bir sonraki ay, ettiği telefon, can simidi gibi geldi. Hafta sonuydu. Bankalar kapalıydı. O sıra Güney Amerika masası sekreterlerinden biriydim. Pazar günü, yeni sözleşme için Arjantin'e uçacaktık. Bankamatikler çok yeniydi. Ve sade para çekilebiliyordu. Çaresiz, Plymuth'a atladım. İlk bankamatikte durduktan sonra, ver elini Cleveland. Yurtta odasına girdiğim an, öyle bir borçulukla baktı... Öyle bir; "Niye zahmet ettiniz,".dedi ki, on kez daha gidip gelsem yüksünmezdim. "Pazartesi gönderseniz de olurdu." Olamayacağını tez kavradı. Bakışlarındaki borç, bir anda beğeni ışıklarıyla yıkandı. Dupduru, ışıl ışıl; "Bağışlayın, yordum sizi," diye elini uzattı. Elimi sığazlarken çakan şimşek, parmaklarımızı kenetledi. İliklerinin ürperdiğini, sonra öğrendim. "Güven,

mutluluğun yarısı," demişti. "Öbür yarı aşk olsa gerek. Ben ikisini de sende buldum."

Onlar aklımda da, yüreğimde de, tenimde de, bu yüzden ikizleşiyor. O da, bir kaçamak anında, gözlerimden okur gibi sözcüğü sözcüğüne aynı şeyi söylemiş ama; "Ben avantajlıyım. Güvenden gayrı bağım yok. İstemek aklımdan geçmiyor. Varsın... Varlığın güven. Olmasaydın..." Diye eklediğinde çıldırıyordum. Bu kadar güvenilir olmak iyi değil. Aşkın kanıtı, isbatı olmaz. Yaşanır... Paylaşılır. Çoğaltılır. N'eylersin ? Serde güven var. İçim kıyıla kıyıla kaderine razı aptal aşık postuna bürünüp;" Öyle gençsin... Önünde öylesine uzun bir yol var ki... Kimbilir onun dönemeçlerinde daha ne aşklar, ne mutluluklar bulacaksın," demek zorunda kaldım. Kişi kendi masumsa, sevdiğini kenar mahalle dilberi sanmakta haklı. İnsan bu kadar şanslı olabilir mi ? Çok fena alındı. Sanki aşağılamışım... Duygularını alaya almışım gibi önce kasıldı. Sonra Tanrıça Hera'nın o soğuk... Kinini alayına gizleyen öfke nöbetiyle; "Çocuk değilim. Ahmak da, çirkin de... Kendimi bilirim. Amerikan kolejlerinde yetiştim. Yâni gençlik deliliklerinin tamamından nasibimi aldım. Bulduğum, bulunabilir olsaydı, ortak bir düşü, düşümüzde bile göremezdik. Sakın bir daha sorumluluk duyma. Tam tersine benimleyken alabildiğine sorumsuz... Alabildiğine sorunsuz ol. Yoksa bir anı, onlarca, yüzlerce gün nasıl çoğaltabiliriz ?" Diye bir güzel azarladı. Dilimi mi yuttum, dilini mi bilemiyorum. Ama, tıpkı bir tanrıça gibi öfkesini aşka çevirdi. Bütün içtenliğiyle tutkun ve istekli sarılarak;

"Bulduğum, bulduğumuzsa eğer, hiç yaşamadığım... Her halde sensiz bir daha, hiç yaşayamayacağım bir mutluluk. Bir daha birlikte olamazsam gam çekmem. Ama seni yitirirsem yaşayamam. Ne suçun, ne becerin, ne sorumluluğun. Bu benimle başlayıp bitecek bir şey. Yetinir... Katlanır... Büyütürüm. Yâni sevgilim başın dertte. Madem bu kadar deştin, bundan sonra Mecnun'un yerine Leyla'yı... Orfeo'nun yerine Öridike'yi koy. Onlar nasıl tek başlarına taşıdılarsa, öyle bil. Bölünmek ve bölündükçe çoğalmak zorunda olan sensin."

Hele bir bulayım da umuduyla arayışını, sürdürdü.

Okulda özellikle kaldı.

Canı eve gitmek istemiyordu.

Sıkkın sıkkın koltuğunda kaykıldı. "Bu çocuktan niye bir haber yok. Gideli iki ay oldu," diye, başını ellerinin arasına aldı. Dirseklerini masaya dayayarak, kendi kendine söylenmeye başladı; "Deli oğlan !.. Hadi sen yerleşme, alışma,öğrenme telâşından, meraka vakit bulamıyorsun. O yaşta evden kopuşun nasıl bir sarsıntı olduğunu bilirim. Aynı hüznü yaşadığımda, senden iki yaş büyüktüm. Ama ülkemde, kendi insanlarımın arasındaydım. Sen dünyanın öteki ucunda, kıt'alar denizler aşırı... Dili, dini, gelenek ve görenekleri bambaşka bir ülkede tümüyle yabancılar içindesin. İşin daha zor. İçin için ağlasan yüreğin kanar. Dışın dışın höykürsen ayıplarlar. Yuvadan atılmış leylek yavrusundan şaşkın ve çaresiz dikilir kalırsın. En küçük anımsamada bumun sızlar. Gözlerine yaş dolar. Ağlamamak için kendini zor tutarsın. Annen, baban, arkadaşların... Hatta sokağının kaldırımı bile bumunda tüter. İnanır mısın, vişne ağacımızda cıvıldayan serçeleri bile yatılı özleminde farketmiş... Kendime kızarken özlemi unutmuştum. Hadi ben kendim ettim, kendim

buldum. Merakımdan gebersem gıkımı çıkarmak bir yana, haklı olarak özlem çekeni teselliye mecburum. Tamam da, sana düşkünlüğünü biliyorsun be yavrum !.. Annem kimbilir meraktan ne hallere girmiştir, demez mi insan ?

Anladık yol çok uzak. Şu 1973 yılında uçak bile oralara iki günde gidiyordur. Vanr varmaz her bir şeyi öğrenip yazsan bile, mektubun 15-20 günden önce gelmez. Ana dizinden kopuş hüznüyle, adres öğrenmekte bir iki gün geciksen bir hafta atar diyelim, etti üç hafta. Hadi yolda aksama... Postada gecikme... Şusunu busunu da ekleyelim, bir ay. Gideli nerdeyse iki ay olacak. Telefon aklına gelemez. Henüz bize sıra gelmediğinden evde yok. Yıllardır her soruşumda, geldi geliyor. Ama, nedense bir türlü bağlanmıyor. Ne zaman bağlanacağı da belirsiz. Okullardan aramak da hem uzun, hem zor. Sen gittin gideli oralara ilişkin her söz bizi ilgilendiriyor. Her haber bize veriliyor... Her yazı satır satır okunuyor. Orada telefon bağlatmak kolaymış. Başvurduğun an, hattını çekip aygıtını bağlayıveriyor... Masrafları da konuştukça aydan aya alıyorlarmış. Graham Bell, telefon denilen aygıtı salt icatla yetinmemiş... AT&T aracılığıyla bütün dünya insanlarının kullanımına da açmış. Ama her halde oradan buraya telefon etmek çok pahalıdır.

Kırıp sardık, birikimimiz neyse dövize çevirip cüzdanına koyduk. Ama bizim parayla, dolar harcamak zor. Hesap kitap bilen bir çocuksun da... Fiatını öğrendiñse kıyamamış olabilirsin. Hem bakalım

postanede saatlerce bekleyip, iki lâf etmeye vaktin var mı ? Dil sorunun tepende. Okul hemen başladıysa, dersler yığılmıştır. Şimdi bir saat sana yıl gibi gelir. Ona da aklım eriyor. Ama, "Sağ esenim," diye iki sözcüklük bir telgraf çekmek de mi aklına gelmiyor ? Ordasın. Nasılsa yıl bitmeden ne gelmeye kalkabilirsin... Ne gitmeye bizim mecalimiz var. Bu 8 ay, şöyle ya da böyle geçecek. Derdimiz sağlığından. İyi olduğunu öğrenebilsek, sana güvenimiz tam. Ne yapar eder, her türlü sorununu çözersin. Zekân çok kısa zamanda kendini gösterir. Buradaki başarılarına, oradakileri de eklersin. Bundan ne annenin, ne benim kuşkum var. Tek derdimiz, sağlığınla esenliğin. Anneni bitiren, habersizlik. Beni bu hallere düşüren suçluluk duygum. Yüzüne bakamıyorum. Her an, ettiğim işi pat diye söylemekten ürküyor... Hani sen Amerikan yaşam biçimine karşıydın, diye başlayıp bütün geçmişimizi suratıma çarpmasından korkuyorum.

Belki tuhaf !.. Ama için için ona hak veriyorum. İnsanın kendi çizgisini kırması ne demek bilir misin ? Ömrü antiemperyalist kavgalarla geçmiş birinin, kendi oğlunu kendi eliyle ona teslim etmesi kolay mı ? O kavga, bunca sığ mıydı ? Biz her türden fırsatı kendi üretmeye koşulu kuşaklarız. Yakaladığımız ilk fırsata, balıklama dalmak var mıydı ? Çocuğun oralarda aç mı, açıkta mı, bilmeden sallanıp kalmak ne kötü. Hadi ben suçluyum. Ceza sürgünü gibi katlanmak zorundayım. Bu olayda annenin en küçük katkısı yok. Tam tersine, kesin karşı çıkışı var. Ne dese, ne kadar yakınsa hakkı. Artık

yatıştırma gerekçelerinin tamamını yitirdim. Benim de içim çürüdü. Olumlu hiçbir yanıt bulamıyorum. Günler geçtikçe onunla aynı kaygıları, aynı biçimde paylaşmaya başladım. Şu iki aydır, Amerika'ya kaç kez gidip geldik bir bilsen. İnan harita eskidi. Bütün yolları, kentleri, adaları ezberledik.

Sanırım annen, Pan-Am'ın Taksim bürosuna bir kez daha gidip bir şey daha sorsa herhalde kovarlardı. Uğrulamaya gelemedi ya !.. Okuldan çıkar çıkmaz oraya damlamış. Uçağının daha Roma'ya bile inmediğini öğrenince beklemiş. Gecikmeli de olsa Londraya geçtiğinizi öğreninceye orada oturmuş. Anımsarsan yolu, yöntemi günler öncesinden belleğimize kazımıştık. Aktarmayı biliyor. İçi rahat eve geldi. Ertesi gün okuldan çıkar çıkmaz, aç susuz yallah yine Taksim. Dikilmiş adamların başına... Uçağınız kaçta kalktı ? Uçuşta bir aksilik... Atlantik üzerinde hava boşluğu... Yolda bir arıza olasılığı var mı? Ne zaman inecek ? İnince buranın haberi olur mu ? Nasıl bildirecekler ? Yolcu listesi inanılır mı ? Kimbilir nasıl bunalttı insancıkları ? Allahtan uçak daha Atlantik üstündeyken acente kapanmış da, kös kös eve dönmüş. Huyunu bilirsin. Gerçek bir öğretmendir. Sormaya başladı mı, insanın salt aklındakiyle fikrindekini değil, ciğerini söker alır. Sakınmam o yüzden. Ağzımdan kaçıracağım bir tek sözcüğün, başıma açacağı işi çok iyi biliyorum. Her hasret sancısı, hançer olup yüreğime saplanacak. Sanki ben aynı ikircimde değilim.

Hep karşı oldum. Ama o karşılık eğitim öğretim adına... Gelecek kuşakların iyi yetişmesi içindi. Şimdi

hicranım kendim için. Bu ikili, üçlü eğitim bir felâket !.. Salt öğrenci açısından baktığımızda hop oturup hop kalkıyorduk. Ama öğretmenleri de gevşetiyor. Okulu, öğrencileri ve derslerinden başka hiçbir şeyi... Hatta ben de bir kenara, belki zaman zaman oğlunu bile düşünmeyen annen dahi, bunca gevşiyorsa, o eğitimden hayır gelmez. Ülkeyi yönetenler, bu kadar hazırlıksız... Böylesine donanımsız olabilir mi ? Nüfus artış hızı çok yüksek. Doğru !.. O hızı kışkırtan kim ? Ben doğduğumda, beşinci çocuk, babasını vergi dışı bırakıyordu. Savaşsız geçen 50 yılın insan üretimi geometrik büyümeye erişirse, ne yapılabilirmiş ?! Önlem alınır efendiler !.. Her mahallede bir milyoner... Her köşede bir yandaş kayrılacağına okul yapılır. Öğretmen yetiştirilir. Eğitim, pahalı kolejlerle, zengin vakıflarının himmetine bırakılacağına geleceğin yöneticilerini yetiştirecek düzeye getirilir. Ana babalar, fırsat peşinde koşacaklarına, erdemli kuşaklar hevesine kapılır.

Bu yıl Cumhuriyet'imiz 50. Yaşına giriyor. Genelge üstüne genelge... Yönerge üstüne yönerge gönderiyorsunuz. Haldır haldır kutlamaya hazırlanıyoruz... Okullar süsleniyor. Çocuklarımız şiirler ezberliyor. Ozanlarımıza marşlar ısmarlanıyor... Tören hazırlıkları çok yerde derslerin savsanmasına neden oluyor. Ama içimizde bir 10. Yıl coşkusu yok. Çünkü, 13 bin köyümüzde okul hak getire. 2 milyondan fazla çocuk eğitimden yoksun. 13 nilyon insanımız alfabesiz. İkili üçlü eğitim verilen sınıflara bile en az 70, bazen 140 öğrenci tıkıştırılmış durumda. Çocukların adlarını öğrenmeden

ders yılını tamamlayan öğretmenler var. Bütçeden eğitime ayrılan pay, her yıl biraz daha kısılıyor. Maaşlar yetersiz. Henüz bize bulaşmadı ama, ortaöğretimin uyanıkları yol bulmakta eşsiz. Aralarında varsıl çocuklarına dadananlar çıkmış. Çocuklara ya birinci kamede zayıf not verip ikinci dönemde destek... Ya son sınıflara üniversite sınavına hazırlık dersi veriyor. Bu yolla köşeyi dönenlerden söz ediliyor.

Açılmaya başlayan dersanelerde gizli gizli çalışanlar da var... Daha çok ücret verdiği için istifayı basıp, öğrencilerini yarı yolda bırakanlar da... Atalarımız, aç köpek fırın deler, demişler. Ama yokluk ve yoksunluğun ürettiği fırsatlar eğitimi deliyor. Oysa eğitim toplum geleceğinin fırınıdır. Hamurunu erdem mayasıyla yoğurursa, çağdaş uygarlığı yakalayacak... Hatta aşacak has ekmek çıkarır. Yoz mayayla yoğurursa, bozuk ekmek. Bir on, yirmi, otuz yıl sonra ülkeyi hırsız, uğursuz, bütün değer yargıları güç ve paraya odaklanmış... Fiatını bulunca anasını satacak madrabaz takımının mı yönetmesi iyidir ? Ülkesini dünyanın zengin... Halkını saygın kılacak bilim, kültür ve sanat sahiplerinin mi ? Yöneticilerimiz eğitim yozlaşmasının, din sapmasından beter olduğunu ne zaman anlayacaklar ? Eğitim öğretime o ölçüde çıkar bulaşırsa, bilginin yerini cüzdan... Erdemin yerini fiatın alacağını bilmiyorlar mı ? Söylevlerine bakılırsa biliyorlar. Ama oy uğruna, eğitimi de, dini de sömürmekten bir türlü vaz geçemiyorlar.

Sonucu düşündükçe karabasanlara uğruyorum. Ülkücüler ikide bir dikilip; "Tanrı Türk'ü korusun," diyorlar.

Ama neden koruyacağını bilmiyorlar. Özel çıkarını her şeyin üstünde tutmanın, kimlik ve kişilik haline gelmesinden korumasına dua etmeliler. Tam tersine onların aklı fikri hain avcılığında. Hainleri de sosyalistler. Öte yanda yolunu bulup köşeyi dönenler, başlarının tâcı.

Doğruyu yüce devletimiz ezdiğine göre, bu gidişin sonu belli. Madrabaz takımı yol bulup köşe dönme adına, memur olsa sorumluluğunu çalacak. İnşaat yapsa demir, çimento... Banka kursa mevduat. Ülkücü takımı kıya kıya, kıyıcılığını mafyaya dönüştürecek... Dinci takımı dinî ahlâk üzerine siyasete soyunacak. Ama hepsinin varacağı yer aynı. Ülke büyük... Nufus arttıkça artıyor. Şimdiden 40 milyonu yakaladık sayılır. 20-30 yıl sonra 70 milyonu bulacak. Düşündükçe her tarafım titriyor. TÖS'de niye toplanmış ? Bahri Savcı'yla Fakir Baykurt'u bir araya getirip bütün öğretmenleri niye birleştirmiştik ? Hem bunları anlatmak... Hem elimizden geldiğince, erdem sahibi öğretmenlere destek olmak için. Niyetimizin iyiliğini anladılar ki, kimimiz halâ içerde. Kimimiz sürüm sürüm süründürülüyor. Yıldırabiliyor mu ? Tersine, doğru büsbütün bileniyor... Çürük elmalar kendiliğinden eleniyor. Zûlüm erdemi ne zaman yıldırabilmiş ? TÖB-DER'in niye kurulduğunu, zorbalar biliyor da, en yakınımız... Öğrencilerimiz, çocuklarımız bilmez mi ?

Varsın onlar üç günlük saltanat uğruna sapkın, sapık ve yolsuz üretsinler. Biz de bir o kadar olmasa da, erdemli üretiriz. Körler ülkesinde şaşı kral olur. Onca yolsuzun içinde bir erdemli, en azından yüzlerinin

kızarmasına yarar. Bu büyüklerin aklına şaşmamak elde değil. Doğruyu cezalandırmak sorunları çözdü... Ya da çözer mi ? Ne gezer. Erdem arayanlar ortalıktan çekilince, çıkar peşindekiler büsbütün azdı. Ama bugünün yarını var. O yarında herkes bugün ektiği tohumun ürününü biçecek. Paraya bulaşan eğitim, fazlasını ödeyene, daha yüksek diploma... Din ise Cenneti satar. Sonuç aynıdır. Dünya gerçeğinde hayal gören, batar. Oğlan gittiğinden beri bilgilerimizi tazeledik. Amerika'da parayı bastırana diplomayla da yetinmeyip doktora veren üniversiteler bile varmış. Alıcısı olunca, satmayanın ahmak sayıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Çok zaman asıl ahmaklığın bu olduğunu bile bile, bizim bile özendiğimiz demler oluyor. Ama Amerikalı kurnaz. Zengin çocuklarına çok katı eğitim veren kolej ve yüksek okulları da ganiymiş. Besbelli bunlar tarih de, coğrafya da bilmiyorlar. Hindistan'ın kast düzeni, Hintliye ne getirdi ki, herkes buna hevesleniyor ?

Bu bilgi yozlaşmasının sonunda toplumsal ahlâk çöküntüsüne neden olacağını başımızdakiler de biliyor... Ki, İmam Hatipleri pompalıyorlar. Dini kaç kez sömürecek bunlar yahu ? Oy için çarpıttıkları yetmedi mi ? Şimdi de, dini bütün Müslümanın ölümlüğüne göz diktiler. İmam Hatip okullarını yastık altındakini çıkarttırma mıknatısı olarak kullanıyorlar. Yobaza Cumhuriyet erdemini kemirterek, nereye varacaklar ? İşte iktidardalar. Yetmiyor mu ? Kendi çocukları neden kolejlerde okuyor ? Okul yoksunluğundan imam hatiplere gitmek zorunda kalanlar, hep camilerde mi oturacak?

Yarın öbürgün, su göründü, teyemmüm bozuldu. Sizin sömürdüğünüz yeter. Artık biz yönetecek, biz sömüreceğiz derlerse neyleyecekler? Emekli pijamalarını giyip bir zamanlar şöyleydik, böyleydik diye ahkâm mı kesecekler? Mezarlarında bir o yana, bir bu yana mı dönecekler ?

Bu gidiş gidiş değil. Zûlüm erdemi bir süre susturur. Toplumlar bir ömürlük değil ki !.. "Biz ezelden beri," diye boşuna mı yırtınıyoruz. Ezelden beri olan, yarın göğe mi çekilip gidecek ? Bir yer gelir, herkes illallah derse, hoş geldin Serdarî; "Kısa çöp uzundan hakkını alacak." Şimdi parayı veren düdüğü çalarsa, yarın fırsat ele geldiğinde toplumsal birikimi de çalar. Bunca hırsızın çalacağı hazine, Umman olsa, dayanmaz. Eninde sonunda tam takır, kuru bakır, tükenir. Bu günün kehkeşanları o gün neyleyecek ? O zamana erişen gümbürtüyü seyreyler !.. Ve hırsızın hırsıza bekçi kesilmesinden hayretlere düşer. Ya ellerini oğuşturarak aman birbirini yesinler der. Ya daha büyüğünün gelip, topunu birden yemesine alkış çeker.

Anlıyorum ki, oğlanı Amerikalara yollama çelişkimin bilinçaltı nedeni buydu. Gitsin, herşeyin aslını yerinde öğrensin. Ve önlem alabilecek durum ya da konumda olursa, bilerek alsın. Yıllarca Amerika karşıtı her eylem ve söyleme koşmuş biri durup dururken fırsat düşkünü kesilir... Kendi yavrusunu kendi eliyle düşmanına teslim eyler mi ? Babamın ilk gençlik Osmanlısını anlattığı içime fena işlemiş. Adım adım nasıl yozlaşıldığı... Para ve gücün bütün değer ve erdemlerin önüne uğrun uğrun

nasıl geçtiği... Yolsuzluk ve hırsızlığın hangi boyutlara çıktığı... Para biter bitmez, nasıl tek altına muhtaç duruma düşülüp İngiliz kucağından Fransız kucağına... Rus boyunduruğundan Alman bukağısına koşuşulduğu... Ve sonuçta en çok parayı verenin emrinde Anadolu insanının nasıl tüketildiği sanki alnıma yazılmış.

Her yozlaşma tüylerimi diken diken eder. Ama eğitimde yozlaşmayla, dinde sapma bir toplumun bütün geleceğini felâkete sürükler. Din sapması, kişinin öteki dünyasını karartır. Ama eğitim yozlaşması, geleceğin kuşaklarının bile bütün ömrünü işkenceye kor. Eğer Amerika büyük devlet olma hedefini ayakta tutuyorsa, eğitimi çok iyidir. Oğlum bundan yararlanırsa, geleceğe iyi hazırlanır. Herkesin hırsız olduğu yerde de, bekçi gerekebilir. O da ötekiler gibi cahilin tekiyse, kavga yumrukla olur. Ve gennellikle zorba kazanır. Oysa bilgili insan, sürüye çoban durur. Yeri gelir sopa, yeri gelir kavalla bir güzel güder." Deyince irkildi. İçinin sıkıntısı hafiflemişti.

"Oğlum bunları bilmeli." Kararıyla önüne temiz bir kâğıt çekti. "Günlerdir kendi kendimden kaçmam anlamsızmış. Meğer insan kendisiyle bile paylaştığında, sıkıntısı azalıyormuş. Bir de oğluma anlatırsam, büsbütün rahatlarım. Aklıma gelmişken hem içimi döker... Hem vakit geçirir... Hem de kendini hazırlayacağı dünya hakkında bilgi vermiş olurum." Elinden geleni yapıyor olmanın kıvancıyla yeğneldi. Kalemi kâğıdın üzerinde kendiliğinden ilerliyor. Deminden beri aklından geçirdiklerini, hiçbir düzene,

hiçbir kurala uymaksızın yazıyordu. Sayfayı değiştirirken; "Bu iyi fikir," diye düşündü; Bundan sonra bir günce tutayım. İnsan aklı olayları da, zamanları da karıştırıyor. Üstelik biz yoğun tartışmalardan geliyoruz. Bir virgülün yeri için bile saatler, günler, haftalarca bilgi yarışması yapan bir geçmişe sahibiz. Çok zaman neyi, neden, nasıl, yapmalıyı tartışırken yapacağımızı unuttuk. Oğlan orada üll esinden uzak. Türkiye bize büyük. Elin Amerikalısı için, dünya atlasında parmak boğumu kadar bir yer. Tanımıyor... Bilmiyor... Beteri umursamıyor olabilir. Hem eğer bizim yozlaşmacılarla, ayran budalalarının ağızlan köpüre köpüre tanımı doğruysa, oranın insanları bireymiş. Ergenlik çağını atlatan, dilerse kendi başının çaresine bakabilir... Anası-babası üzerinde baskı bile kurabilirmiş. Gerçi her çocuk aynı şeyi yapar. Hele biraz da kararlıysa, vazgeçtiğini sandığın isteği, yirminci kez yeniden burnuna dayar. Ama biz burada çocuklarımızın üstüne titriyoruz. Bildiğimiz ABD de yurttaşlarının üstüne titriyor. Ama söylenceye göre, çocuklar ayaklan yere basar basmaz, işe sürülürmüş. Bizimkiler bireyleşme diyor. Kimlik ve kişilik edinme sayıyorlar.10-15 yaşındaki bebelerin evcilik oyunu bireyleşme sayılırsa... 16-25 yaş gençliği her halde adem ejderhasıdır. Öyle de, bunlar Vietnam'da neden sapır sapır dökülüyorlar ?

Açlıktan kadidi çıkmış minik bebeler, nasıl oluyor da, bu adem ejderhalarını kündeden atıyor ? Nepalm bombalarına karşın, nasıl oluyor da, bunca bireye kafa tutuyor. Russel Mahkemesiyle gidip gören Aybar'ın

demeçleri ortada. Gazeteler de cayır cayır yazıyor. Büyük Amerika, yakında küçücük Viatnam'da tekes tombalak olacak. Bunların hepsi mi Dağlarca'nın "Vietnam Körü ?" Görmüyor, duymuyor, anlamıyor olabilirler mi ?" Derken kaykıldı. "Adamlar akıllı.Çoktan görmüş, duymuşlar. Bizim oğlana düşen fırsat besbelli onun ürünü. Aman bunu da not edeyim. Çocuğum, oradayken bile madolyonun iki yüzüne de iyi baksın. Kart heriflerin gidip gelmesi pek hoşnut etmedi anlaşılan. Hani haksız değiller. Adamcağız ben "Çoban Sülü'yüm" diye çırpırken... Biz "Morison Süleyman," diye sokaklara dökülmedik mi ? Bu hayranlığı yüze göze bulaştırmak değilse ne ? Hemen yarın sabah bir defter alayım. Ona yararı olmasa, bana oluyor. Kendimle cebelleşince, sıkıntım azalıyor." Verdiği kararlardan hoşnut, doğruldu. Kaç gündür, sıkkın bıkkın baktığı dolaplara... Serpiştirilmiş tahta sandalyelere... Aralama zamanı geçmekte olan ağacın, pencereye değdi değecek dallarına... Masasına gülümseyerek baktı.

Birden aklına sigara geldi. Okul günlük işini bitirmişti. "Gündüzlüler" evlerinin... Yatılılar okuma salonlarının yolunu tutmuş... Nöbetçi müdür yardımcısıyla öğretmen, çoktan kolluklarını takarak denetime girişmişlerdi. Bir süre olduğu yerde sallandı. Her an biraz daha yoğunlaşan akşam alacasına pencereyi açtı. Masasının arkasına geçip, çekmeceden bir sigara yaktı. Koltuğunda kaykılıp ilk derin nefesini çekerken; "İyi akıl ettim," diye düşündü. "İçim aydınlandı yahu !.. Hanıma ne diyeceğimi biliyorum artık. Sigaram bitsin. Rahat rahat evin yolunu

tutabilirim." Derken sigaranın uzamış külüne gözü değdi. Tam düşmek üzereyken avucuna silkeledi. Sıcaklığıyla gıdıklandı. Musvette kâğıtlarından birini çekti. Külü ortasına boşalttı. Yere tek zerre düşürmeden özene bezene bir külâh yaptı. Tükenen sigarasını külâhın büklüm yerine bastırdı. Parmaklarının yanmasına aldırmadan sönünceye kadar sıktı. Buruşturup çöp sepetine atarken durakladı. "Sönmemiş olabilir. Çıkıp gideceğim de... Okulu yakmayalım," uyarısıyla cebine koydu. Paltosunu giyerek ağır ağır evin yolunu tuttu.

Daha kapıdan girerken kulaklarında çınlayan hıçkırıkla irkildi. "Yahu oğlum !.. Nedir bu kadının bizden çektiği ? Birimiz tek çocuğunu paldır küldür gurbete saldı... Birimiz oralara vardı, buraları unuttu. Ben şimdi ne desem de avutsam onu ? Besbelli yine senden haber yok. Yine karabasanlara düştü. Bunca vurdumduymazlık olur mu be bir tanem ? Bir de edebiyat öğretmenin yeteneğini yere göğe koyamamakta. İki satır yazmaya eli varmayan adamın, edebiyatından n'ola ?"

Yeni bir hıçkırıkla, sarsıldı. Bir an banyoya sıvışmayı düşündü. İçi elvermedi. Onun da burnu sızlıyor. İçi içine sığmıyordu. "Ben içimdekini dışa dökünce biraz ferahladım. O başını koyacağı bir omuzda ağlarsa, belki açılır, diye;

- Yine mi bir haber yok bu çocuktan,- diye hesap sorar ek salona girdi;- Bak şuraya yazıyorum. Bu kerata gider gitmez Amerikalı kızların saldırısına uğradı. Onca güzel kızla peşrev tutmaktan, dönüp bize bakmaya fırsat bulamıyor. Yazık oğlan evlât böyle. Hepimiz haşarıyız. El

kızının koynuna girdik mi, mis gibi anamızı unutur... Kaynanamızın öğütleriyle şişiniriz.

Aykırı lâf, ilkin şaşırttı. Sonra güldürdü eşini. Gülümseyince gözyaşlarının arasından güneşler doğdu. Kirpiklerindeki nem, şebnem şebnem yakamozlandı. Çok uzun zamandır karısını bu kadar güzel görmemişti. Sokuldu, sarıldı;

- Ben oğlumu çok özledim,- derken uzun uzun öptü.

Bir içgüdüyle salonun sol köşesine yöneldi.

Gözucu yoğun kalabalığın arasındaki, Demirel'in geniş gövdesine değdi.

Eski Cumhurbaşkanı dipte geniş, bir koltuğa oturtulmuş... Çevresi, milletvekili, işadamı ve medya mensuplarıyla sarılmıştı. "Baba yine formunda olmalı," fikriyle irkildi. "Ne zaman değildi ki ?" Sorusuyla kendini düzeltti. "Biz hep devletlûyuz. Yâni çoban... Halksa koyun sürüsü. Bu yüzden olumsuza koşuluyuz. Halkın işi gücü hile yapmak, ziyan vermek. Bizimki de, önlemek ya !.. Gece gündüz çit çekiyor... Canını yakacak tuzak kurmaya uğraşıyoruz. O ve benzerleri madolyonun olumlu yüzü. Hem taş gibi köylü, hem becerikli bir teknisyen, hem cin gibi siyasetçi. Biz hem kentli hem memur geldik, memur gidiyoruz. Çağ ve düzen farkımız büyük. Ne yapıp edip tepemize tünemeleri zorumuza gidiyor. Çünkü biz devletiz, onlar halk. Onları anlamamız da, anlaşmamız da zor. Üstelik gereksiz. Ya saygı ya vefa göstermeye koşuluyuz. Babamın ömrü onun siyasetine karşı çıkmakla geçti. Benim son on yılım uygulamaya çalışmakla. O gizil güç olmasaydı, hangi

dev bir toplumun üstüne bunca uzun tüneyebilirdi ? O sürece bir baksana... Sekizde yedisi bizimkine benzer atamalarla değil... Rakiplerini kanırta kanırta kazanılmış seçimlerle geçmiş. Ayağına gelen fırsatı kullandı. Doğru !.. Turgut abi de kullandı. Hatta tepe tepe kullandı. Ama partisi, bu yeniden meydana çıktığı an sizlere ömür.

Meğer Turgut abi onu herkesten iyi tanıyor... Biz çaylaklarsa, suyun sığında yüzüyormuşuz. Devletiz ya !.. Herşeyi dilediğimiz gibi düzenler... Hem herkesin ağzına bir parmak bal çalar... Hem kovanı ellerinden çeker alırız, sanıyormuşuz. Tepesine bindikçe direniyordu. Hazır siyasetin dışına itilmişlerken, çekmek istemiyor.. Gerekeni kendisinin yaptığına inanıyordu. Başına geleceği biliyormuş. Bilmesi doğal. Her mühendis gibi onun da öncüsü. Teknik Üniversiteyi bitirince Elektrik Etüt'e girmiş. Onun ilk işi de o. Bir yıl sonra sulama eğitimi için ABD'ne gönderilmiş. Dönüşün ilk adımı barajlar dairesi. ABD parlak mühendisleri cilâlamakta usta. Çiçeği burnunda başkana, Eisenhower bursunu dayayıvermiş. Haydi, yeniden Amerika. Bayar'ın "su müdürü," olarak dönene, "barajlar krallığı" için 5 yıl yetmiş. 30 yaşındaki genç prensin 40'ında taç giyme efsanesi sazı aldı mı eline, böyle diyor.

27 Mayıs fırsatı, doğru. O 1960 yılında erken seçim yapılabilse. Genç subaylar ayaklanmasa. DP kapatılmasa.1961 Anayasası bir altın çağ başlatmasa. Yeni partiler kurulmasa. Yeni seçime gidilmese, aynı fırsatı bulur muydu ? O zihin cimnastiği. Gerçekse açık. Bulmuş ve 35 yaşında, prens damarını, AP yoluyla halk

damanna bağlamayı bilmiş. 1965 seçiminde aldığı oy oranı yüzde 56. Neresinden bakarsan bak, toplumsal uzlaşma. Hep bu oranı korumaya çalışmış. Koalisyonlarında da, Cumhurbaşkanlığında da... Turgut abiyse, ANAP'ı kurduğunda 55 yaşında. 1983 seçiminde aldığı oy yüzde 46. Toplumsal uzlaşının altında. Seçim yasasının cilvesi, Meclis'te büyük çoğunluk. Ama Meclis halk çoğunluğunu temsil ettiğinde Meclis. Onun Cumhurbaşkanlığında oy oranı yüzde 21. Bununkinde yüzde 56... Fark 20 uzun yıl. Ve yarıdan fazla oy. Yaşayan neler görüyor. Biribirinin üstüne çakışan iki 7 Kasım gecesiyle... Birbiriyle taban tabana zıt iki duruş... Ders almasını bilene ne büyük hazine. Seçime giderken Evren Paşa'yla Konsey'in heves ve niyeti yürütmeyi Turgut Paşa'ya devretmek. Böylelikle en az on yıllık bir süreci, kutsal devletin dilediği gibi belirlemek. Ama seçmen acımasız.

Bir yıl önce yüzde 92 oyla devlet eylediği Evren ve Konsey paşaları, seni şimdi de şu yönetsin deyince kafasının tası atmış. Turgut Paşa'yı sandığa kilitlemiş. Turgut abiye tulum çıkartmış. Meclis'te tek başına iktidara yeten çoğunluk var. Ama sevinci kursağımızda. Milletvekillerinin yarısından fazlası devşirme. Ya fırsat diye üşüşmüş... Ya bütün işe yarar köşekler kör gibi Paşa kapısına kulluğa koştuğundan, sokaktan toplamışız. Oy iyi olmasına iyi ya, elli artı bir değil. Besbelli bize de tam güvenmemiş. Üstelik Evren Paşa seçimden 12 saat önce, kendi seçim yasasına aykırı olarak televizyona çıkıp; "Bu Özal yalancıdır, oy

vermeyin," diye bar bar bağırmış. Şimdi kalkıp biz bunu saymıyoruz deyiverirlerse !.. Elimizde AB'yle, ABD'nin boş ağzından başka şey yok. O ağızlar da, yüzde yüzlük oy çöpe atılırken ağıt yakmakla yetinmiş. Seçim kazanmışız, davul zurna göbek atacağımıza, hüngür hüngür ağlayacağız.

Çok gencim... Çok acemiyim. Amerika'dan Turgut abi çağırdı. Kovulduğunda, çekip gidecek kadar minnettarım. Bu katıldığım... Üstelik aday elemesinde yardım ettiğim ilk seçim. Haliyle kılıç gibi bir militanım. Turgut abilerdeyiz. Kara kara düşünüyor... Tıpkı öncekiler gibi, karga tulumba götürülmeyi bekliyoruz. Sabahın ilk ışıklan üstümüze, Ankara'nın karabasanı gibi doğuyor.

Kamımdan konuşur gibi; "Ben senin yerine olsam, Evren Paşa'yı bir yoklarım," dedim. Semra hanım, fırsat kullanmakta halayık becerisiyle donanmıştır. Ne boşluk, ne değer kaçırır. Hemen; "Koş Turgut," diye zıpladı. "Onlar sonuçların resmileşmesini beklerken, sen aradıkları adam olduğunu göster." Sözü bitmeden de, telefonu açtığı gibi sekreteryadan randevuyu kopardı.O zamanın tek televizyonu TRT'nin canlı yayın kameralarıyla, basın ordusunun önünde şap diye iki yanağından öpülen Evren Paşa, seçimin galibini kendi eliyle ilân etti.

Baba ise, 91 Ekiminde DYP'ni bileğinin hakkıyla birinci parti yaptı. Ama yüzde 28 oyla ancak 178 milletvekili çıkarabildi. Nur içinde yatsın Uğur Mumcu Erdal Bey'i Pembe Köşk'ten aldı. Hiç kimseye

göstermeden, ömrü uzun olsun Emin Çölaşan'ın, evinde bekleyen Baba'ya götürdü. Benim bile sonradan haberim oldu. Her konuda anlaşmışlar. İktidarı orada cebine koyduktan sonra, suskun, sakin bekledi. Ne tuhaf!.. Turgut abi, 83'ün 7 Kasım gecesinde ne kadar buruk ve ikircimliyse, 91'in 7 Kasım gecesi çok daha beterdi. Oysa bu kez, o Cumhurbaşkanıydı. Bu birinci partinin başı. Demokrasi gereği çağıracak, Hükümeti kurmakla görevlendirecekti. Ama ilk 7 Kasıma göre çok daha berbat bir durumdaydı. Köşkün kapısından girdiği bildirildiğinde, benim kasıklarım terledi. Gözlerim karardı. Hiçbir şey olmamış gibi geldi. Daha kabûl salonununa girer girmez; "Sayın Cumhurbaşkanım," diye elini uzattı. Turgut abinin, saldığı nefes, odun lokomatifini dağa çıkarırdı. "Bakın size eski günlerden bir gözlem anlatayım," diye söze başladı. "AP, CHP koalisyonu için İsmet Paşa'nın Meclis'teki odasına gitmiştik. Tam çıkıyoruz, Ragıp Paşa uğurlamaya hazırlanan İnönü'ye yol verdi. Paşa hemen bir adım geri çekildi. Siz orgenerallikten, ben korgenerallikten emekliyim, dedi. Önünüze geçemem." Eğer o lokomotif ilk solukla dağa çıkamadıysa, bu sonuncuyla Ağrı'yı bile aşardı. Adam hem oya, hem devlete sahip. Bunun başarısının, onun hüsranının nedeni açık.

Birinde halk denizi umman. Diğerinde devlet damarı taşlaşmış. Galiba işin püf noktası bu. Biz devletle varız. Değerimiz anlamımız o. Baba gibilerse halkla var. O yüzden onlar hem posta, hem gönüle tüner. Turgut abi de içinde, bizim gibilerse salt posta. Bu yüzden her

durumda devlet hizmetine koşuluyuz. Hangi hizmetkâr efendiye madik atabilir ki !.." Buluncuyla gözleri ışıladı. "Bizden nasılsa geçti. 45'ini devirdik. Bir nice üstdüzey olsak da, çıtanın hep altındayız. Aşmaya kalksak en şık encamımız Turgut Abi'ninki. Derin bir hüsrân yâni !..

Bir üstümüzden yüzlerce müsteşar ve genelmüdür geçti. Bir bakanlık koltuğu... Hatta Turgut abi gibi, Cumhurbaşkanlığı... Bir kırmızı plâka. Ne kadar koruduğu belirsiz bir koruma ordusu... Ve aldığından biraz fazla maaşla, teknisyenlik. AKP çoğunluğundan farkı ne ? Hepi topu, yetişmiş değeri emekliliğinde de kullanmak. Oysa çıta salt, gönül bağı ve vefayla aşılıyor. Bu da bilgi damarını halkın yüreğine kıçının kılı ağardıktan sonra bağlamaya kalkışmakla değil... Yüreğin pır pır ederken onun adına vuruşmakla sağlanıyor. Anladın mı Yunus'un o güzelim, "Sen seni bil," deyişini. İşte o kadar." Kararının rahatlığıyla, olduğu yerde hafifçe kaykıldı.

"Aslolan galiba bu. Babam ikide bir; "Gazi 42 yaşında mareşaldi," sözünü boşuna mı ederdi ? Devrim yapmak için, devletle hesaplaşmak zorunlu. 20, 25, 30 yıl memurluktan sonra kim, kiminle nasıl hesaplaşabilir ? Onca yıl "tahkim" ettiğin yapıyı, "tahrip" edebilir misin? Birkaç şeyi sulandırır.. Birkaç küpü bulandırırsın. Sonuçta da eli hamur, kamı aç kalmak yetmez... Cin tayfasının maskarası olursun.

Çünkü sen devlete inanırsın. Devletle varsın. Devrimci halka güvenir. Devrimi sadece o yapabilir. Üçkâğıtçının besini kazanç. Hangi gözü açılmadık

sığırcık yavrusunu yakalasa... Yağlar, ballar, bir güzelce kızartır. Etini afiyetle yedikten sonra, kemiğini itin kurdun önüne atıverir. Sen bitersin... O bu kez de, bıldırcın avına çıkar. İsbatının binlerce kanıtı şu çeyrek yüzyılında." Ansığı, gözkapaklarına içiçe iki renkli resim astı. Biri 88 Haziranında, ANAP kurultayı. Biri 96 Mayısında İzmit Fuarı. Birden kalabalıkların arasından iki kişi fırladı. Kartal Demirağ da, İbrahim Gümrükçüoğlu da tabancalı. Biri Başbakan Özal'a, diğeri Cumhurbaşkanı Demirel'e ateş etti. Başbakan kendini attığı yerden kalktıktan sonra; "Allah'ın verdiği canı, ondan başkası alamaz," diye haykırdı. Cumhurbaşkanı suikastçısını paralamaya kalkanlara; "Hırpalamayın," diye. Biri devletken, devletten umudu kesip Allah'a sığınıyor. Biri, halk ipini çekerken, halka umut bağlıyor. Hem de, aynı umudun, aynı yobazlara onlarca canı yakan bir Sıvas kıyımını gerçekleştirttiğini bile bile.

"Şaşkınlığıma nasıl şaşmıştı !.." İlkin; "Görevim"e sığındı. Alaylı alaylı gülmüş olmalıyım; "Kesmedi mi ?" girişiyle; "Bak sana bir şey anlatayım," dedi... "12 Eylül'den sonraydı. Ecevit'le beni, Rahşan ve Nazmiye hanımlarla, Hamzakoy'a kapatmışlardı. Bizim gibilerin boş vakti olmaz. Ama işlevsiz kalmak kadar da ağır cezası olmaz. Bir sabah erkenden kalktım. Okusam Nazmiye uyuyor. Işık onu rahatsız eder. Karargâha doğru yürüsem, yasak. Erlerin başına iş açarım. Bize ayrılmış patikada gidip gelmeye başladım. Baktım, ilerdeki tel örgülerin dışındaki yamaca biri çakılmış... Cepanelik nöbetçisi gibi kıpırtısız bana bakıyor. İlkin çok

kızdım. Kafeste maymun seyrediyor deyus, dedim. Öfkeyle koğuşa girdim. Öğleye doğru Ecevit'le yürüyoruz. Baktım, aynı adam, aynı yerde. Akşamüzeri, hanımlarla hava alıyoruz... Yine orda. Ama bu kez çönmüş. Tam o sırada ufka eğilen güneş yüzüne vurdu. Bütün küfürlerimi kendime saydım. Bu bizim Niğdeli Halim Ağaydı. Demokrat Parti'den beri, ne kimseden bir şey ister, ne verilse, alır. Elinde içi mutlaka dolu bir sepet...Telörgünün dışında bütün gün, bayrak gibi dikilmişti. O günler, boran günleriydi. Üs komutanımız selâmı Ankara'ya sorarak veriyordu. Oysa, ta Niğde'den kalkıp gelmiş... Bütün bir gün, dikenli telin dışında dikilmişti. Ecevit'le onu gördüğümüze.. Sağ, esen olduğumuza inandırıncaya, yaşlı gözlerle kaç rekât namaz kıldık bilmiyorum. Ancak o zaman kalktı, gitti. O tek adam. Bunun benzeri. Halktan biri, ya da tümü. Göremeyeceğini, gösterilmeyeceğini biliyor. Öyleyse neden geliyor ?" Deyince atılmıştım. "Bu adamlara iyi bakın. Arkasını arayanları var," demek istiyor. Onu yine şaşırtmıştım," kıvancıyla göğsü kabardı. O gücü dillere destan belleğini yoklaya yoklaya bir; "Ben bunu sana anlatmış mıydım ?" Deyişi vardı. Az daha kahkahadan kırılacaktım.

Çizmeyi fazla aşmamak gerekirdi. O koskoca Cumhurbaşkanı, ben sıradan bir danışmandım. Kendisinin açtığı tartışmada doğru bildiğimi köküne kadar savunmak ödevim. Hiçbir devlet adamı, hiçbir biçimde alınıp, darılamaz. Zıtlıktan hoşlanmaz. Aykırıyı beğenmeyebilir... Sevmek zorunda hiç değil. Ne var ki,

Yenişehir'le Çankaya, aklın doruğu. Duyguların tamamı, eteklerde, çalılara takılmazsa, tepeden aşağı tıngır mıngır yuvarlanır. Turgut abide öyle oldu. Cumhurbaşkanı danışmanına ne muhtaç, ne "mecbur." Memnun değilse, Genel sekretere bir işaret çakar. İki satır yazı yazılır... Kırk katırın kuyruğu düğümlenir. Kızağa çekilip, yokuştan aşağı kaydırılıverir. Dediği doğru, işi yararlıysa, nobranın tekine katlanılır. Elbet, saygı kusuru yoksa. Eh, kerîm devlette üç yılını dolduran da, maymuna dönmezse, dördüncü yılı göremez. Şükürler olsun, yirmi yılı geride bıraktık. Turgut abi gibi, çok sevdiğimiz... Baba ve Ecevit benzeri çok saydığımız... Sezer gibi çok güvendiğimiz... Ve çok korktuğumuz, Tayyip beyle çalıştık, çalışıyoruz. Biriyle de, öylesine ters düşmedik.

ABD'nin Irak hazırlığına denk düşen Özkök, Özkan, Yılmaz kolposu, Ecevit'i topal ördeğe döndürmese yukarıda yerim rahattı. Süleyman Askerî, tarihe sarınıp uyumadı ki. Enver Paşa'ya, Cemal'le Talât seni devirecek... Talât Paşa'ya, Cemal'le Enver... Cemal Paşa'ya da tersini der, üçünü de kuşkuya yönlendirirmiş. Bahçeli'ye de güvendiği paşa, seni dışlayacaklar dediyse, o neylesin ? Biz neyleyelim ? Zaten kar kopmuş... Çığ yuvarlanmıştı. Yukarda Baba olsa, belki yel yön değiştirirdi.

Çünkü bunlar başka. Baktılar mı, çınarın tohumunu... Bulutun nemini görürler. Bellek sınavına daha fazla tutamazdım; "Babam, 12 Mart sonrası arkadaşlarını görmeye giderken söylerdi," yanıtı belki de yaşamında ilk

kez yutkunmasına neden oldu. Hemen toparlanarak; "Baban adammış," dedi... "Düşküne sunulacak en büyük armağan, vefadır. Bir kişi bile bunu gösterse, senden umutvar... En azından hizmetin yetmedi demektir. Güçlüyken seni yere göğe sığdıramayan nice kabadayı, darda yol değiştirir. Ama onun gibiler, duraksamadan kilometreler kateder. Sabahtan akşama nöbete girer. Sen görmesen... Seni görmese de, yüreği yüreğinde atar. O vakte kadar hiç olmadık yoğunlukta görüşür, koklaşırsınız. O bir tek insana bile borç ödemeye bir ömür yeter mi ? Niğdeli düşkünlüğümüzde bizi hizmete koşuyordu. Adapazarlı görkemimizde işten ve hayattan atıyor. Başımızla beraber."

O zaman gözleri yaşarmıştı. Şimdi de aynı duyguyla doldu. Ve burnunun direği sızladı. Gürültüyle sümüğünü çekti. Hırıltıyla; "Bunlar başka adamlar," dedi. Kuşkuyla çevresine bakarken; "Kişi siyasete bulaşacaksa, erken başlamalı. Ve insanı insan olarak tanımalı. Bizim gibi sayı olarak değil." Hükmüyle içkisinden koca bir yudum alıp kalabalığın bir kaynaşmasından yararlanarak biraz daha yanaştı.

Turgut abi geç başlamıştı. O yüzden, fırsatı toplumsallaştıramadı. Bu erken başladığından, başardı. Korkusunda haklıymış. Anayasayla siyaset yasağı yemişler... 5 yıldır biri bir bilen... Biri bir bölen... Diğerleri saman altından su yürütendi. Ekonomi-politik toplantılardan geçtim. Uluslararası oyuncak fuarına katılsak, başımıza bunların yasağı kakıldığından, biz de yasaklara karşıydık. Baskı gün günden artıyordu. 87'de o

hale geldi ki, ölçü iyice kaçtı. Turgut abiyi Şubatta Houston'da kalp ameliyatına yatırmıştık. Alzheimer başlangıcında adını unutan Reagan bile, hem sağlık, esenlik... Hem bir yolu bulunur eski siyasilerin yasağı kalkarsa iyi olur, dileğini gönderdi. "Askere zort edemeyen, bize dayılanıyor," demişti o zaman can havliyle Turgut abi.

"Ecevit'i pek sevmezler, bilirim. İsmet Paşa okulundan tüyleri diken diken olur. Ama Süleyman abinin ne kadar çok dostu varmış." Biz yasaksız Türkiye'den yana bayrak çekmeye hazırdık. "Siz onu bilmezsiniz," dedi. "Yasağı aşarsa, bizi yer."

Gerçekten de aşınca, yemişti. Baskın seçimde, ötekiler baraj altında kalırken, o Meclis'teydi."Turgut Abi'nin Çankaya'ya kaçışı, aslında ondan kaçışıydı.Ne fayda !.. Orda da yakaladı." İçi acıdı. Çemberin son halkasını kolay aştı. Eskisi gibi, itiş kakış yoktu. "Artık geçerli olan vefa. Şimdi vereceği salt öğüt. Ve insanların öğüde karnı tok. Demek insan ilişkileri hep çıkara bağlı değil. Darısı başımıza !.. Bir büyüğe hiçbir yaptırım ya da ödülü yokken de saygı, erdem." Babasının vefasını anımsattı. "Öyle yetiştik," diye geçirdi. "12 Mart sonrası küçüktüm. O Maltepe ziyaretinden bitkin, ama nasıl hoşnut dönmüştü... Görememiş, görüştürülmemişti. Yine de, her görüşmecinin selâmını ilettiğinden güvenli. Her biriyle uzun uzun söyleşmişcesine onurluydu.

Süleyman Üstün'le arkadaşlarının her yargılanmasında mahkemeye nasıl koşar... Her kezinde kaçamak bakışlardaki o sonsuz güven ve sevgiyi

ballandıra ballandıra nasıl anlatırdı. "Biz o babanın oğluyuz. Sağolsun değerbilirler !.. İnancımı pekiştirdiler. Ne mutlu, bayağı adamımız varmış." Güveniyle bir çember daha aşarken; "Keşke sonumuz böyle olsa." Diye özendi. "Biz memuruz. Emekli pijamasını giydik mi, bitti. Küpündeki sırlarla, hepten unutulur gidersin. Çünkü hiç birini, hiçbir biçimde açıklamaya mezun değilsin."

Kâğıt sırın boş mu, dolu mu gizlediği bardakları sallaya sallaya konuşan AKP milletvekilleri, içmediklerini gösterme çabasındaydı. Sımsıkı safları, incelikli figürler... Saygılı dokunuşlar... Belli belirsiz sürtünüşlerle yararken Eyüp Fatsa;

- Sanki biz bu ülkenin insanı değiliz. Sanki başka dünyalardan gelip mallarını gasbettik. Sanki herkesin eşit koşullarda girdiği bir seçimden birinci çıkmadık da, çoğunluğu hileyle ele geçirdik. Halka bühtâna gücü yetmeyen, bize tırlıyor. Neye el atsak, cadı kazanı kaynatılıyor,- yakınmasındaydı. Demirel ilgiden hoşnut... Delfi kâhini edâsıyla kaykıldı. Parmaklarıyla her sözcüğüne tempo tutarak;

- İktidar olmak, iktidara gelmekten zordur- orakliyle başladı. Hikmet saçan bir Çin bilgesi eğimiyle;- Zoru aşmak da, iktidarın görevi,- hükmüyle tamamladı.

Sonunda çemberi yardı. AKP'lilerin de önüne geçerek saygıyla eğildi. Artık yaş çilleriyle bezenen elini kavradı. İçtenlikle öperken, Halil Ürün;

- YÖK dedik yok, diyorlar... Öğretim Anayasa zırhında... Dokunamazsınız. Eğitime el attık. Millidir... Mollalar, dışarıdan ilkokul sınavına girsin.

Doğrulduğunda Demirel, gözlerinin içine bakarak bardağını ağzına götürdü. Bu, aralarında parola gibiydi. Kendisini bağlamak... Karşı tez iyice belirmeden ters lâf

etmek... Olmaz deyip çıkmak istemediği zaman, elleri yapacak bir şey... Gözleri gözlerini bulur, lâfı aktarıverirdi. Tanıdığı süreyi iyi kullandın, ne alâ... Kullanamadın mı, baba ne güne duruyor. Lâfa dalıverir. Minik yudumu çöle düşmüş su damlası gibi dudaklarının arasında yiterken ödevi gereği kalabalığa döndü;

- Eğitime bulaşmadan, Anayasa 174 değişmeli. Yoksa "Tevhid-i Tedrisat"a takılır. Elbet o da sayın Cumhurbaşkanı'na takılmazsa,- der demez, milletvekililerinin tepkisi suskunun başında uğuldadı.

- Biz milli iradeyiz. 367 oyla aynen iade ederiz.

- Referanduma giderse ?- Sorusu, uğultuyu anında buzdolabına tıkıverdi. Anayasa ve Adalet Komisyonu Başkanı Burhan Kuzunun;

- Gider mi ?- Merakına yanıt Demirel'den geldi;

- Ben gitmezdim. Her yiğidin yoğurt yiyişi başka !..- Dedikten sonra bir kaykılışı vardı ki !.. Iasos'a yaslanmış Aleksimendros heykeli için poz veriyor sanılırdı.

Hani o bilge de, seçim öncesi Miletlilere; "İyi yönetilmek istiyorsanız, soyluları seçin," der. Onlar halk partisini seçerler ya !.. Anlaşılan o günün bilgeleri demokrasiyi icat etmişler... Nasreddin hocanın kar helvası gibi kendileri de beğenmemiş. Sözü dinlenmeyince, halkına küser. Keçisini alır. Dilek Dağı'na Ve ömrünün sonuna kadar, öğrencisi Aleksimen'den başkasıyla konuşmaz. Ola ki, doğa felsefesi o sayede kuruldu. Bu küsmüyor !.. Ama bütün küçük dağları yaratmış duruşu... Dilini dudakları arasına kıstırmış...Yüzünde güller açarak başları eğik... Gözleri yerde milletvekillerine bakışı, keşke küsseydi, dedirtiyor. Besbelli şu an onlar, Cumhurbaşkanlığının uzatılması günlerini... Nasıl coşkuyla karşı çıktıklarını düşünüyor. Önleme tutkusunun utancı... Ve salt muhalefet için

muhalefetin pişmanlığıyla eziliyorlardı. Bir an, gözgöze geldiler. Sadece onun anlayabileceği bir bakışla teşekkür etti. İşi bitmiş... Görevini başarmıştı. Kıvançla devindi. Usta bir vücut çalımıyla kümeyi aştı.

Bu Amerikalıların trenleri ne kadar hızlı !..

Ankara'ya sınava giderken, Haydarpaşa'dan trene binmişti. Babası otobüsten rahat... Annesi güvenlikli olduğunu söylüyordu. Ankara ya da Boğaziçi ekspresleri kuşetlinin yanına pulman vagonlar eklemişti. Yatan rahat ve geniş koltuklarda hem ucuz... Hem de mışıl mışıl uyuyarak yolculuk özellikle memurların işine geliyordu. Otobüsler daha kısa zamanda ulaşıyor. Ama trene göre fazla ücret alıyorlardı. Gece yarıya yaklaşırken, kalkan tren, Bostancı'dan sonra karanlıklara... O, derin bir uykuya dalmıştı. Oysa babasının ya bakanlığın birkaç yılda bir düzenlediği seminer.. Ya önce TÖS, sonra TÖB-DER'in yılda birkaç kez çağırdığı toplantılara gittiğinde... Anlata anlata bitiremediği tren yolculuğunu çok merak ediyordu. Tren istasyona girer girmez doluşan pişmaniyecileriyle İzmit'i... Adapazarı'na varmadan yolculara selâm durmuş ordu gibi Meşelik'i... Saatlerce çevresi dolaşılan Sapanca Gölünü... Kuvvayı Milli'nin, Kuvvayı İnzibâtiye... İngiliz silâhıyla donanmış Hilâfet ordusu... Ve komutanı Anzavur çeteleriyle en önemli iç savaşlarından birinin geçtiği Geyve Boğazını... Osmanlı İmparatorluğunun ilk başkenti Söğüt ve Ertuğrul Gazi'nin gömüldüğü

Bilecik'i... Birinci ve İkinci İnönü Savaşlarının yapıldığı ovasıyla Eskişehir'i görememişti.

Sabahın ilk ışıklarına gözlerini açtığında bozkırın anlamını kavradı. Bir İstanbul çocuğu olarak toprağı anneannesiyle annesinin çiçek saksılarında. İki okulunun da bahçeleri betonla kaplı olduğundan, bazı kaçamakların Sur diplerinde. Bir de baharda anne ve öğretmenlere çiçek dermek için, üşüştükleri Lânga bostanlarıyla, yıkıntılarda görüyordu. Ama bebekliğinden beri rengini kahverengiye yakın biliyordu. Oysa biraz sonra girdikleri Polatlı istasyonu da içinde, gözalabildiğinde tarla ve tepeler gerçekten bozdu. Kuraklık mı, verimsizlik mi, bakımsızlık mı toprağı bu renge bürümüş bilemedi. Trenin hızı her ayrıntıyı belleğine geçirmeye yetecek kadar yavaştı. Oysa bu tren öfkeyle atılmış bir kızılderili mızrağı gibi gidiyordu.

Pencerelerinin camları, şehirlerarası otobüslerin camlarına benziyordu. Bizim tren ve vapurlarımızınki gibi düz değildi. Ne yana baksan geriye doğru sel benzeri akan bir sur. Gökyüzüne tırmanmış bir kule. Uzayıp giden bir çağlayan. Fışkıran bir pınar görüyor. Bunların kent... Orman... Fabrika... Irmak ve gökdelen olduğunu durduğu istasyonlara girer ve çıkarken yavaşladığında ayırıyordun. Önünden geçip gittiği pek çok istasyon'un adlarını bile okuyamadı. Güdümlü yolculukların en zor tarafı, istediğini yapamamaktı. Bir yol haritası yoktu. APS herşeyin ayrıntısını Newyork'a kadar vermiş... Oradan Ohio, Colombus lisesine gidiyorsun. Aile seni istasyonda bekleyecek. Kendilerine haber verildi, diye trene bindirivermişlerdi.

Newyork nire, Colombus nireydi ? Yolculuk kesinleştiğinde Amerika haritasını ezberlemişti. Ama hiçbir yolculuk kâğıt üzerindekine uymuyordu. Yenikapı'dan trenle Bakırköy'e, Florya'ya gittiği zamanlar

bile, sıkıldığı olurdu. Newyork'tan hızla çıkarken şaşırdı. Sanki bir oka asılmış, doğayı dele dele ilerlerliyordu. "Kara, demir ve deniz yollarını ezberlemedim ki... Eyaletleri say deseler, hiç duraksamam. Büyük kentlerini de, bulunduklan yerlere kadar söyleyebilirim. Hatta önemli havaalanlarını da şaşırmadan sayarım. Ama trene bineceğim hiç aklıma gelmemişti. En azından dünya atlasından demiryollanna da bir bakar. Yönlerini kestirirdim. Nevyork bize Batı. Amerika'nın doğusu. Hatta onun en batısı Oregon ve Califomie Asya'nın Doğusu. İnsan böyle uzun bir yolculuk yaptı mı, yönlerin bile göreceliğine inanıyor. Ben şimdi bizim Batımız olan Amerika'nın doğusundan, Batısına doğru yol alıyorum."

Kendi kendine kurduğu mantık oyunları, trenin hızıyla yarışınca, yolculuğunu dengeledi sanki. "Akıl defterine başvuralım. Biz buraları haritada görmedik mi ? Hani ezber diyordun? Newyork'tan Doğuya doğru ne var ? Pensilvanya... Pittsburgh... Sonra Ohio. Hah işte sen onun merkezine gidiyorsun. Orada bekliyorlar... Şu usta bir kumarbazın kardığı kâğıt misali akıp giden istasyonlar ne ola ? Artık onları da, zaman içinde ezberleyeceğiz. Benim yolum kısa... Bu tren hep bu hızla giderse, yakındır konduktör Colombus diye bağıra bağıra geçer. Hazırlıklı olmalı, hemen perona inmeliyim. Bakarsın ben valizi yükleninceye kalkıverir. İşte o zaman ölümlerden ölüm beğen. Bu dipsiz Amerika'da bir başına kalakalırsın." Telâşıyla valizini yoklarken gerçekten kondüktör Allentown... Allentown... diye geçti gitti. "Bir haritam olsaydı," diye hayıflandı. Nerede bulunduğunu en azından kâğıt üzerinde izleyebilse, ineceği yere hazırlıklı giderdi. Şimdi körlemesine, kondüktör uyarısı bekleyecekti.

"İstasyon büfesinde görmüştüm. Keşke bir dakika izin isteyip alsaydım." Yol boyunca konuşmak gerekmedi

ki... Biz birer koyun ya da sayıydık. Sayıların dili anlayanadır. Bakalım, izin istesek görevli verir miydi ? Londra'da az daha hostes de bizimle erkekler tuvaletine girecekti. Oysa kümede kızlar da vardı. Bu ana babaları anlamak da ne zor. 16-17 yaşında liseli, ergen kızlar ta buralara yollanır mı ? Ya 15 yaşında sivilceli oğlanlar ?" Diye kendi kendisiyle alay etmenin keyfiyle kaykıldı. "Bu sana güvenin işareti. Ananın dizi dibinden ayrılmayacaksan, ortalarda olacaktın. Her girdiğin sınavda, yırtık dondan çıkar gibi fırlarsan, daha ensende çok boza pişer. Okumaya Amerika'ya gönderiyorlar. Hangi çocuk senin yaşında, bu kadar uzun yola gitmiştir ?" Birden babasının sözlerini yinelediğini sandı. "Yok o öyle demedi. En iyi eğitimi, en iyi fırsatla değerlendiren kendinsin. Hakettiğini sonuna kadar kullan yavrum. Biz geçmişiz. Geçmişini unutma. Ama sakın gelecekten vazgeçme. Onlar bizden ne bekliyor ? Biz sayılığa pek hevesliymişiz. Kadıncağız kapının ağzına dikilip kalmıştı. O da bizim kızlardan çok daha fazla yaşlı değildi canım. Hatta bumunun iki yanındaki çillerin arasında belirsiz sivilceleri bile vardı."

Derken eli kendiliğinden yüzüne gitti. "Allah kahretsin !.." Diye kaykıldı. "Yine sivilcelenmişiz. Tam da suratım düzeldi. İnsanlar beni böyle görecek derken. Yol yırgunluğu mu ? Yorulmadım ki. Tersine, dünyayı seyredebilmek çok eğlenceliydi. Uyudum da..." Birden parmaklarını şaklattı. Kompartman doluydu. Kimse aldırmadı. Sevindi. Bir şeyler açıklamak zorunda kalırım diye ödü patlıyordu. "Yabancılık ne kötü şey !.. Oysa onlar da inasan. Anlatsam mutlaka anlarlar. Kendi kendine konuşan bir deli demezler. Bu sivilceler kenefte kırılan zembereğin çiçeği. Birden fazla suladık ya !.. Al sana ödülü. İşte böyle, yüzünde gelincikler patlar ki, ağladığın, cümle âleme malûm olur." Azarıyla

parmağının ucuna takılan sivilceyi patlatacakken annesinin yüzünü görür gibi oldu. Parmağı sivilcenin üstüne doğru giderken nasıl dehşetle bakardı. Derhal vazgeçti. "Sonra çil kalırmış. Suratım pütür pütür olurmuş. Ona çiçek bozuğu demiyorlar mı yahu !.. Annem beni kandırıyor muydu yoksa ? Sanmam. Şu yeryüzünde beni kandırmayacak tek kişi varsa o da annemdir. Doğruysa, durduk yerde deriyi bozmanın zamanı değil üstelik. Belki görünüşü çirkin. Ne yapalım. Bizim çilemiz de bu. Başka çocuklar gibi çıt çıt patlatmadan, iyi olmadığını öğrendik. Kimbilir bunlar da biliyordur. Hem zaten biz buraya okumaya... Bilgi sahibi olmaya... Hiç olmadı dil öğrenmeye geldik. Güzellik yarışmasına değil.

Tam tersine bakarsın bu güzellik çiçekleri işime bile yarar. Türkiye'den acayip bir yaratık gelmiş, diye başıma üşüşenleri memnun eder. Bedeni bizim gibi ama, yüzü maymuna benziyor derler. Bu Türkler her halde maymun cinsi. Zaten Afrika'ya çok yakınlar. Bizim zencilere de benzemiyorlar. Bunlar başka bir cins. Öyle ya Türkiye Asya'da... Öyleyse bu olsa olsa Asya maymunu, der geçerler. Yoksa bakarsın konuşmaya zorlarlar. Ben çat pat ingilizcemle, nasıl başederim ? Elin Amerikalısı her bir derdini çatır çatır anlatırken, kekeme maymunu kim dinler ? Alay eder geçerler. Bak buna da hazırlıklı olacakmışım. Baba nasihatı. "Sen ilk günlerde tam bir yabancısın oğlum. Alay etseler de aldırma. Dili tam çözdüğünde, hepsinin gözlerini fal taşı gibi açacağından eminim. Bırak birkaç hafta sonra, alay eden utansın. Hatta baktın çok yükleniyorlar, aptala oyna. Daha çok eğlensinler ki, daha çok eğlenesin." Bu da bir yöntem. Belli bir zaman kullansam olur."

Konduktör bu kez de Washington D.C... Washington D. C.. Diye bağırarak geçti. Bir iki kişinin

hazırlandığını görerek davranırken, yandan birinin Colombus Pittsburgh'tan sonra dediğini duydu. "Aklımda olsun, ilk fırsatta ayrıntılı bir harita edinip yolu iyice belleyeceğim. Böyle ikide bir kuyruk kaldıran kuşu gibi zıplayıp durmam. Bilen ne güzel belirtiyor. Columbus, Pittsburgh'tan sonraymış. Demek ki benim fıkfıklanmam, ondan sonra." İçi rahatlayınca çevreye kulak verdi. Hiç dikkat etmemişti. Konuşmaların çoğunu anlıyordu. Birinin; "Koskoca Pensilvanya'yı ne çabuk geçtik," dediğini türkçeymiş gibi algılayınca, güveni arttı. "Demek ki, dikkat edince anlamak daha kolay. Bak yöntemi buldun bile. Acaba aynı şekilde konuşabilir misin ? İşte zor olan o. Sınamadan anlayamazsın. Sınarken bir çuval inciri berbat etmek de var ? Ne dedi baban. Yanılmadan, doğruyu kim bulabilir ? Göze almadan, sonucu görmek mümkün değil !.. Yaban ellerde, kim, neyi nerden bilecek? Olmamış sayar, yeniden başlarsın. Hadi aslanım dayan !.." Bir an hemen yolculukta denemeye kalkıştı. İlkkez başını kaldırdı. Kompartman komşularına baktı. Tam karşısında bir genç anneyle, iki üç yaşlarında bir kız oturuyordu. Gözgöze geldiklerinde bebek öyle güzel güldü ki, ne diyeceğini şaşırdı. Yüzü ay gibi yayıldı. Hafifçe elini salladı. Bebek anında yanıtladı. "Biz Şigako'ya gidiyoruz," dedi. "Mamime... Papimi göreceğim." Her sözcüğü anlamanın kıvancıyla; "İyi yolculuklar," diledi.

Annenin gülümsemesini, yanıtlarken; "Ben de Colombus'a gidiyorum. Okula," demeyi becerdi. Bebeğin "Uzak mı ?" Sorusunda, anne ondan önce davrandı; "Bizimkinden yakın. O önce inecek," açıklamasına küçük kız bütün sevimliliğiyle; "Biz de inelim," deyince cesaretini toplayarak; "Ben çok sevinirim ama, mami üzülür. Papiyi de göremezsin. Bunu istemeyiz, değil mi ?" Sorusu kızı önce durgunlaştırdı. Sonra cıvıl cıvıl; "Sen

de bizimle gel. Mamiyi, papiyi gör," diye zıpladı. Babasının; "İnsan her yerde insan, çocuk her zaman çocuk," özdeyişi bir altyazı gibi gözkapaklarına dizildi. İki yanından akıp giden doğaya ilgisinin azaldığını... Gazete, dergi, kitap okuyan... Birbiriyle konuşan insanları izlemeye başladığını ayırdı. Genç anne yolu iyi biliyordu. O ilgiyle, Pittsburgh'u, Washington D.C.yi geçtiler. Kondüktör Colombus... Colombus, diye dolaşmaya başladığında küçük kızın elini sıktı. "Mamiyle papiyi benim için de öp, olmaz mı ?" Diyerek valizine yapışıp, pencereye dikildi.

Tren istasyona hızla girdi. Raşel ana peronda merakla bekliyordu. Nasılını halâ çözemediği bir sezgiyle onu tanıdı. Durunca ya el sallayarak pencere hizasında koştu. İnmesine sabrı yetmedi. Vagonun ilk basamağından kaptı. Bir ömrün özlemini kucaklarcasına sımsıkı bağrına bastı. Saçları, giysisi, valizi ve galiba asıl İstanbul'u içine çekercesine uzun uzun kokladı. Omuzlarını yepeşleyerek ayrılıp bakıştıklarında ikisinin de gözleri nemliydi. O belli olmasın diye hafifçe başını çevirdi. Raşel silme gereği duymadan sesli sesli bumunu çekti. Ve hoş geldin, dahi demeden geziye gönderdiği oğlunu sorguya çekercesine aksansız bir İstanbul Türkçesiyle;

- Lânga bostanları duruyor mu ?- Diye soruverdi.

O andaki şaşkınlığını ne annesine yazdığı mektuplarda tanımlayabilmişti... Ne çok daha sonraları kocaman adam olduğunda. Komşu evine oynamaya gitmiş çocuk sevinci, kopuşun bütün kaygısını silivermişti. Yol boyu, zaman zaman gözlerini yaşartan. Londra havalanının tuvaletinde hüngür hüngür ağlatan özlemi bir anda yitti. Yerini evine kavuşma sevinciyle, anasına sokulma güveni aldı. Hızlı tren... Atlantik.. Londra.. Roma, haritada birer nokta haline geldi.

Yenikapı'da, Sur dibinde, Lânga Bostanlarının kıyısında, bahara açan gelincikleri... Serpişmiş sarı lâleleri yola yola demetler yapmaya girişti. Okulda öğretmeni... Evde annesini yanıtladığı doğallıkla;

- Şimdilik duruyor. Ama çevresi 6-7 katlı apartmanlarla kuşatıldı. Yakında, bostanlara da el atarlar,- derken çocukluğunun Aksaray'ı bumunda tüttü. "Bizimki Haseki'den Çakırağa'ya sarkan, 4 katlı apartmanların ilkiydi." Diye başlayacak... Ama o an düşündüklerini, çok sonraları söyleyecekti.

Lânga bostanlarına dek, bazen tek tük.. Bazen sokak boyunca dizilen iki katlı, köhne evleri... Ağaçlarının dalları birbirine çaynaşmış, minik bahçeleriyle... Marmara ufkunu bütün mahallenin gözlerine sokan 6-7 Eylül 1955 olaylarının öreni kirpiklerine yapıştı. "5-6 katlı ilk yapılar Lâleli'de yükselmişti. Fen Fakültesi'nin gün günden cüceleşen kunt binası gözlerinde canlandı. Patrona Hamamı... Beyazit Meydanı... Yol kıyısına sereserpe uzatılıveren Bizans kalıntıları. O mermerlerin üstünden az mı atlamış. Simkeşhane kovuklarıyla, eski sarayın mahzenlerinde, az mı saklambaç oynamıştı. Yanyana dizilen apartmanların koskoca Yeniçeriler Caddesini, yatağı derin dereye, dönüştürmesini gün gün izlemiş... Kum yığınları... Çimento torbaları... Yarım inşaat kovuklarında ne çok eşinmiş... Üstü başı berbat eve girdiğinde, anneannesinden ne çok azar işitmişti. Herşeye karşın, o yükseltilere, bir Tayyare Apartmanları, bir de Lâleli Camii halâ meydan okuyordu.

Pertevniyal Valide camii, bir mermer yüzük gibi dörtyol ağzının boğumuna takılıp kalmıştı. Bozdoğan Kemeri'ne tırmanan yokuşun soluna, camiyle bütünleşen Pertevniyal Lisesi... Ve İtfaiye Meydanına aşağılardan bakan Suphi Paşanın köhne konağı kurulmuştu. Caddenin sağına otel yapılmış... Altına, daha önceleri

salt kuru fasulya pilâv satan aşçının yerini pastane almış... Dağlarca yanındaki binanın alt katında Kitabevi açmıştı. Üçüncü sınıftan başlayarak her gün önünden geçer... "Ho..." Ya da, "Karşı" başlığıyla vitrine astığı şiirleri gizli gizli ezberlerdi.

Ho'ların yeni yeni asıldığı yıllardı. Koca ozan, her zaman oturduğu küçücük masanın arkasından el etmiş... İçeri girince; "Söyle oğlancık," demişti. "Yır sever misin ?" Nasıl yanıt verileceğini bilmiyordu. Ağzından; "İki başımız var / Biri gece / Biri gündüz / Yuvarlak mıdırlar değil / Yaşamalar---/ Gibi dümdüz / Akdırlar karadırlar ya / Kıpkırmızı---/ dırlar her güz / Bir başımız yiter bir gün / Kalır öbürü / Ölümsüz..." Şiiri döküldü. Nasıl sevinmiş... Yayınladığı Ho'lardan birini nasıl rastgele çekerek imzalamış; "Seviyorsun... Bu senin. Hep gel," diye nasıl yerinden kalkıp bir büyük adam gibi uğurlamıştı. O gün anneannesini uyutup sokağa kaçmadı. Ho'ları ezberleyinceye ders bile çalışmadı. O Ho, şimdi de valizinde.

Yanına İş Bankası sıkışıyor.. Ötesine upuzun Emlâk apartmanı yayılıyordu. Bir köşe banka şubesi. Öteki Vefa bozacısıydı. Tepeye kurulan Belediye Sarayı... Yavan havuzu, bakımsız bahçesi, beton ve cam karışımıyla, Bozdoğan Kemeri'ne meydan okur gibiydi. Küçük Lânganın bahçeli minik evleri, Çakıl gazinosuyla Yenikapı'ya bağlanıyor. İstasyon bostanlarla onların mahallesine uzanıyordu. Her yan şantiyeydi. Ortası refüjlü, Vatan ve Millet Caddelerinde 6-7 kata izin verilmiş. Çapa'dan Cerrahpaşa'ya Fındıkzade... Pertevniyal'den Gurabâ'ya Fatih, birkaç yılda beton höyüğüne gömülmüştü. Ana caddeleri boğan beton, kımıl kımıl sokaklara sarkmış... İlkokuldan liseye geçtiği birkaç yıl içinde, bir çığ, bir dağ kayması gibi Haseki'den kıyıya yönelmişti. Önce yamaçlarda bütün ağaçları kesip

bütün bahçelere çöreklenen Apartmanlar. Yüksele yüksele ilkin birbirinin. Sonunda Lâleli'yle Fatih'in, Marmara'yı görüşünü önledi," diyemedi. Raşel ondan önce;

- Bostanlar Fikret abinin... Çocukluğumuzun en güzel anları orada geçti. Kim mecbur olmadan, geçmişinden vazgeçer ? Onu hiç gördün, tanıdın mı ?- Başıyla mı, gözüyle mi hayır dedi, bilemiyor. Raşel yanıtını almış gibi;- Yazık !.. Bir iyi insandan yoksun kalmışsın. Bildiğim Fikret abiyse, o ölmeden ne bostana, ne Cağaloğlu'ndaki konağa el atabilirler,- dedi büyük bir güven ve inançla.

İçi öyle ısınıvermişti ki !.. Uzun yolun karabasanlarının son kırıntılarını, anında silkeledi. Beynini dişçi matkabı gibi oyan yabancılığın çeperlerini trendeki bebek kırpmıştı. Köklerini Raşel'in komşu teyze sıcaklığı söktü. Babasından ayrıldığı anda üstüne çöken ağırlığı bir çırpıda bohçaladı. İçin için inleyen öksüzlüğünü paketledi. Hepsini bir çuvala doldurup kalkan trenin bagajına yükledi. Lunaparka götürülen bir çocuk usluluğuyla Raşel'in eline yapıştı. Valizini sürükleye sürükleye gardan çıktılar. Elias baba yaşlı ama pırıl pırıl Forduna yaslanmış bekliyordu. Onları görür görmez doğruldu. Kocaman avucunun içinde kaybolan elini sevecenlikle sıktı. Valizini alırken içten gelen bir davranışla başını okşadı. Bagajı açıp valizi yerleştirdi. Raşel'i arkaya, onu yanına oturttu. Arabayı çalıştırdı. Onları beklerken çevirmiş olmalı. Dosdoğru. ilerledi. Caddeye çıkar çıkmaz, heceleye heceleye caddeleri... Sokakları... Hatta yüksek binalarla, ad ad bankaları, mağazaları anlatmaya başladı. ilkin salt o anlasın diye öyle sandığı konuşma biçeminin, o olduğunu sonradan anladı. Eve geldiklerinde, Colombus'u öğrendiğini savlayabilirdi.

Elias arabayı, bahçe içinde, iki katlı, kunt bir yapının kaldırımına yanaştırırken; "Geldik... Bundan sonra evin burası," diyerek durdurdu. Raşel ondan önce indi. Elinden tutarak, Elias'ın valizi yüklenmesini bekledi. Bahçe duvarını aşar aşmaz, bir yanda erik, bir yanda kayısı ağacının nöbet beklediğini gördü. Kısa yolun iki yanına yediveren gülleri sıralanmış. Evin köşelerindeki elma ve armut ağaçları çepeçevre menekşe tarhlarıyla sarılmıştı. "Çocukluğumun Aksaray'ında bir komşu evine gitme duygum yalan değil. Apartmana taşınmadan bizim ev de böyleydi. Bizim değilmiş. Kirada oturuyormuşuz. Bütün bunları daire alındıktan sonra öğrenmiştim. Ama o ev, benim çocukluğumdu. Az önce ne kadar doğru söyledi. Kim mecbur kalmadıkça, geçmişinden vazgeçer. Geçse de, böyle burun buruna geldiğinde neyler ? Bay Elias haklı. Bundan sonraki evim, bundan öncekiyle aynı."

Onun duraklayıp kalması Raşel'i kaygılandırdı. Gözlerinde az önce kendi gözlerindeki ışıltıyı görüp... Nefesinde aynı koklayışı duyunca, yeniden yürüyünceye o da dikildi. Elias elinde valizle gelmiş... Hemen arkalarında durarak, şaşkın şaşkın; "Girmeyecek misiniz ? " Diye sormaktan kendini alamamıştı. "Ah Elias," diye atıldı Raşel; "Büyüyü bozmasan olmaz mıydı ? Ne güzel biz şimdi İstanbul'a Lânga'ya gitmiştik. Dürtüp uyarmanın sırası mıydı?" yanıtıyla irkildi. Başını sallayarak; "Doğru," dedi. Sanki Colombus'ta bir eve değil, çocukluğumdaki evimize geldim."

"Geldin yavrum," diye sarıldı yeniden Raşel. "Hem sadece sen gelmedin. Beni de birlikte getirdin. Bu bahçeyi düzenlerken, hep bir şeyler unuttum sanıyordum. Meğer unuttuğum, bilen birinin tanıklığıymış. Nasıl rahatladım bilsen." Sevinciyle kapıyı açtı. "Gel sana odanı göstereyim. Çok uzun yoldan

geldin. Yorgunsundur. Biraz dinlen, sonra ne yapacağımıza karar veririz," diye merdivene sararken durdu. "Kamın aç mı ? Açtır. Sen yerleşinceye bir şeyler hazırlarım." Sözleriyle yeniden tırmandı. Oda düşlediği gibiydi. Yatak... Başucunda kitaplık. Yanında küçük bir çalışma masası. Dipte elbise dolabı. Yanındaki kapı açılınca, küçük ama özel bir banyo tuvalet. Raşel çıkar çıkmaz üstünü değişti. Uzun uzun işedi. Sifonu çekti. Çabucak elini yüzünü yıkadı. Saçlarını taradı. Yol yorgunluğuna direnerek aşağı indi. Masa anneannesi ne yapacaktıysa, onlarla donatılmıştı.

"İstanbul kadınları her yerde aynı... Tertip ve, düzenleri değişmiyor. Galiba bu evde hiç yabancılık çekmiyeceğim." Onun iştahı Raşel'le Elias'ı da kışkırtmıştı. Sessizce atıştırdılar. Kamı doyunca direnci tükendi. İlk işinin mektup yazarak adresini bildirmek olduğunu unuttu. Uyku öyle bastırmıştı ki, izin alıp almadığını bile anımsamadan kendini yatağa zor taşıdı.

Ayırdına varmadan salonu dolaşmıştı.

Bahçeye çıkmak üzereyken gözü sol köşeye takıldı.

YÖK Başkanı Kemal Gürüz, kalabalık bir kümenin ortasında... İri yarı, şık biriyle konuşuyordu. Dikkat edince, ilkin Orgeneral Aytaç Yalman'ı ayırdı. Arkasından İlker Başbuğ'la öteki generalleri. Üniformasız ve gösterişsizdiler. Asker sadelik ve disipliniyle toplu halde salonun en loş köşesine yerleşmişlerdi. Gün günden pekişen, İsrail'le stratejik ortaklığa verdikleri önem bundan iyi gösterilemezdi. Hemen köşe bucak tarıyarak Hilmi Özkök paşayı aradı. Hiçbir yerde bulamayınca; "Köşke çıkmış olmalı," diye düşündü. "Başkan'ın adamları açık mikrofon bulunca hot zot ediyor. Ama, Amerikalardan Genelkurmay başkanları.. Avrupalardan NATO... Kuveytlerden işgal komutanları gönderip... Kapalı kapılar ardında, İncirlik dualarını okuyorlar. Her halde yukarda şu değişim işini konuşuyorlar. Iraktaki 130 bin asker yorgun ve bezgin. Her gün her bir yanını kollamaktan helâk olmakta. Yenileriyle değiştirmezse, hâli harap. Yeninin yolunu uzatmak sorun değil. Ummanı aşırtır limana döker. Ama eskiyi günlerce deryaya saldı mı, isyan çıkar. Bu da bu

seçim yılında hem Başkan'ı... Hem adamlarını teker meker götürür.

Kendini güçlü sanırken kıçından yüksek kabağa yellenmek kolay. Ama kabak hizayı şaştı mı, nâzik yerin açıkta. İnsanlar, hele de bizimkiler sutrenin gerisinde ne var nerden bilecek ? Bizde âdettir. Anasını bellersin, ses soluk çıkmaz. Açık ettin mi, 72 yerinden şişler. Adamlar bizi bizden iyi öğrenmiş. Açıkta ver yansın ediyor... Bir nice gözü açılmadık sığırcık yavrusu varsa, pisliği paçasından akıyor. Ama kuyruğu sıkışınca, kapı ardında süt dökmüş kedi. Böylesinin işi çok zor !.. Savaş başlatmak her sıradan hükümet için kolay. Bitirmek ya çok iyi general... Ya büyük devlet adamı ister. Bizim Kıbrıs serüveni ne kadar iyi bir örnek. Arazinin tamamını alıp, işgalci olmakla... Soydaşına paylaştırıp korucu kaldın mı, gereksinimin gerekenden az. Neylesin büyük Amerikanın küçük politikacısı? Mezarlıkta ıslık çalmaya koşuldu. Kürsüde cart curt edecek ki, kışlada selâm dursun. Şaşırtmaca pek güzel. 1 Martta bamyayı yemiş. Sonrasında özür ve ödün mü istiyor. Hay hay !.. Uğur Ziyal ekselânsımız ne güne duruyor. Bende içinde toplar horantasını, Washington'a koşar... Dileyiverir. Yeterse, önce generalleri... Ardından diplomatlarıyla "ziyâreti iade eder." İncirlik'e kurulmuş köprüden geçmek için, ödün üstüne ödün verir. Kürt kardeşim Irak'ta zıplar. Rum kardeşim Kıbrıs'ta sövgüye oturur. Ve Kürdün bağımsızlık, Rum'un Enosis hayali, Kaygusuz'un Kaz Destanına döner. "Kaynatır, kaynatır, kaynamaz."

Allahtan sivillerimizle, generallerimize bakan yok. Hepsi çözüm şakımasında bülbül. Ama sivili Kongre Sıvas'ında. Askeri kokteyl diplomasisinde. Komutanları da sivilleri çekip onlara katılsaydı, pek iyiydi. Ama, o konuk nöbetinde. Neylesin ? Tam bu sıkışıklıkta, koskoca ABD'nin... Koca Genelkurmay Başkanının

özlemi depreşir... Plânsız programsız illâ sizi görecek... Hasret gidereceğim diye akşam alacasında, Etimesgut'un askerî pistine inerse. Bir teğmenle karşılayıp uğurlamak ayıp olmaz mı? TC Genelkurmayı ne zamandır bir albay William Mayville.. Wolfovitz, Perle ya da Rumsfield oldu ki !.. Başkanımız hiç gözünü kırpmadan eski dostuyla oturur. Gerekirse çatır çatır pazarlık eder. Varsın orgeneral Myers, gökteki ayı vadedip... Yerdeki yayı yutturmaya kalkışsın. Onların kokteyli uzlaşma... Bunlarsa meraklı gözlere örtü. Yoksa çoktan kıyamet kopar... Ankara öyle bir çalkalanırdı ki, herkesin yüreği ağzına gelirdi. Hepsi buradaysa, komutan Çankaya'da sanılıyor. Generallerin çevresi bu yüzden basının ilgisinden uzak. Oysa Uğur da burada değil. Her halde o da Kıbrıs dosyasına kapandı, biliniyor. Ya asker geçip gittikten sonra bir boşboğaz... Ya artık gizliliği kalmadığından bizimkiler açıklayınca, herkes herşeyi bilir. Bilir de, yurtseverliğinden söylememiş olur !.." Düşüncesiyle yaklaşmaya davrandı.

Kalabalık adım atmasına izin vermiyordu. Biraz aralansın diye beklerken gözü konuşmalarına takıldı. Bildiği bütün dillerde dudak okuma yetisi imdadına yetişti. Kemal Gürüz'ün; "5 Aralıkta, emekliliğimi isteyeceğim..." Orgeneral Yalman'ın; "Erken değil mi ?" dediğini kaptı. "Devlet düzeni askeri siviliyle hepimizi tomasında yontuyor. Aklımızın bir yanı ne kadar kuşku duyarsa duysun... Alışkanlığımızla, vicdanımızın ağır yanı itaatte eşsiz. O ilk üç yılda, toparlanıp sakındık ne alâ... Sonrasında işimiz bitik. Kahramanı da, kurbanı da olsak, kutsal ve kerîm devletin kullarıyız. Uyarken de, diretir ya da savsarken de çaldığımız düdük onunki. Arada çöplenenimiz yok mu ? Ya göz yumduğundan. Ya Turgut abinin deyimiyle, işini bildiğinden, çok. Ama çizmeyi aşanla... Boş bulunup yanlış notaya basan,

eninde sonunda perişan. Yanlış adım atanaysa, emeklilik hazır. Nasılsa devlet hazarda da, seferde de devlet... Ve kulu pazarda da, mezarda da kul. Dokunulmazlık dersen, kendinden gayrısı kılına değemez. Sen cürüm işlesen, ceremesini o çeker. Ama o dokunursa, ananı beller. Ya Cem Erseven gibi beynini dağıtır... Ya Korkut Eken misâli, yeşilini karartır. Önce şangır şungur mahkûm eder... Sonra emekli paşaları sıra gecesine dizip koçaklama söyletir. Sen de baktın gördün, kepçe kıça dar... Emeklilik dilekçeni basarsın. İşine geliyorsa, sabah verir, akşamına emekli karneni alırsın... İşine gelmiyorsa, sürüm sürüm sürünür, öyle kavuşursun. Öyle ya da böyle, sen kafanda akla sığmaz bilgi... Sandığında oynadığın oyunların birer kopyası... Emekli pijamanı çekersin. Ve o anda, yarattığın bütün küçük dağlar, üstüne yığılır. Çünkü artık âhı gitmiş, vâhı kalmış bir emeklisin. Adamsan o dağların altından kalkar, adam gibi yaşarsın. Değilsen, her çanağa parmağı benden diye koşan sefile dönersin. O yüzden yüce devlet neylerse güzel eyler. Sana n'olsa, iyi olur." Diye yanaşmak, okuduklarını bir de kulaklarıyla duymak istedi. Aralarındaki insan suru cesaretini kırdı. Olduğu yerde, gözlerini yakalayıncaya kadar dikildi. İlkin Kemal Gürüz'le... Hemen ardından hepsi sivil komutanlarla gözgöze geldi. Hepsini tek tek askerce selâmladı.

Adımını atar atmaz bahçedeydi. Aklını yine cin çarptı. O buralarda olmalıydı. Yönünü kestirmek için çevreye göz attı. Kenardaki çöl mucizesi ağaçlar, güvenlik mazgallarını aşmış... Farabi sokağın yaşlı akasyalarıyla kaynaşmışlardı. "Radar ihalesi" sürecinde çok gelip gitmişti... Ama dikilişlerini gördüğü ağaçların, serpilişlerini görememişti. "Kısa zamanda amma büyümüşler." Diye şaştı. "Fukara Arap... Atı yok, pusatı yok... Müzdelife'den taş toplayacak... Cemre'de birbirini

vurmadan, Şeytana atacak da... Bu bilim ve teknik Davud'una Calut'luk eyleyecek !.." Derken, aradığını buldu. İtalyan Ateşe, az ilerde, bir bayanlar kümesinin ortasındaydı. Onu gördüğü an, yerinden fırladı. Neredeyse koşar adım aştığı iki kümeden sonra yaklaştı;

- Deminden beri sizi arıyorum,- diye kolunu tuttu.- Bir ara gözüme iliştiniz. Sonra yitirince, yanıldım, dedim. Her halde o da Sıvas'a gitti. Neyse ilk görüşüm doğruymuş. Bilemezsiniz ne kadar çok sevindim.

"Bu diplomatlar, lâfı ne kadar dolandırıyor Tanrım !.. Tüccar Başbakanına ödül koparma peşinde. Adam ticaret ateşesi. Pazarlık yerine bağış olursa, çok daha kârlı çıkacağını biliyor. Fernand Braudel, boşuna mı; "Akdeniz ayrı bir uygarlık. Bambaşka ilişkiler yumağıdır," diye tutturuyor. Makarnacı tüccar da, biz, malı elinde kalmış pazar esnafıyız. Aycell'le Aria birleşip beleş altyapıyla, Telekom'un sırtından geçinmek iyi !.. Bizim kotalı ürünlere kapı aralamaya gelince; "I'ıh !.. Zaten bizi zeytinyağında fena vurdunuz. Pazarlarımız gün günden geriliyor. Tekstille deride de rekabetiniz, çok zarar verir." Zeytinyağında biz niye vuralım ? Açgözlü şirketleriniz bunalımı fırsat bilip Tariş'e her zamankinden düşük fiat önermese, kazığa oturur muydu ? Kaç yüzyıldır, bizim yağı pazarlayarak kasılmak pek bir iyiymiş. Hazır bunalımdalar, şu 2001'de ümüklerini bir de biz sıkalım, demek onca yıllık dostluğa... Bunca yıllık ticarete sığar mı ? İki deli yöneticinin tepesi atıp 1 milyon akılsız köylüye; "Yağ satarım, bal satarım... Ustam öldü, ben satarım," dedirtiverince, tongaya basan siz oldunuz.

"Vallahi biz sizi çok seviyoruz !.. Avrupa Birliğinde avukatınız biziz !.." Ondan sonra. İyi de, biz elma da demeyi biliriz. Alma da... Kaçbin yıllık geçmişimiz var. Siz bilmez misiniz ? Bu fukara bir ateşe. Tut deyince, tutacak... Sal deyince salacak. Durduk yerde günahını alma. Kodamanlara hem söyledin, hem söylettin ya işte. Yine de memur, görevini yapacak. Yutkunup durma da, sevindir şunu."

- A !.. İyi ki rastlaştık,- dedi gerçekten sevinmiş gibi.- Ben de size bakıyordum. Aria-Aycell birleşmesinin eksikleri tamamlandı. Karamame yakında çıkar.

Adamın sevinci görülecek şeydi. Dirseğinden çekiştire çekiştire ayrıldığı kümeye sürükledi. Elçi eşleriyle birlikte kendi eşini de tanıştırdı. Gelirken her adımda yoğunlaşan düş kırıklığını... "Belki şu an orda değil," umuduyla aralamıştı. Tanışınca yatıştıracak hiçbir gerekçe bulamadı. Sırtı onunkine ne kadar benziyorsa... Yüzü o kadar başkasıydı. Umutsuzluk girdabında, boğulmak üzereyken sağlama içgüdüsü imdada yetişti. Arkadan bakmak için ilerledi. "Hayret!.. Boyu bosu... Duruşu Salınışı... Devinisi davranışı... Herşeyi, ama herşeyi sanki o." Burukluğuyla, ürpermesi bir oldu. İçerinin yapay serinliği yerini, Ankara akşamlarının doğal ayazına bırakmıştı.

Bardağın dibindeki viskiyi son damlasına kadar ağzına boca etti. Şişen avurtlarının körüğüyle bir kezde yuttu. Ağzının içi fırına döndü. Gırtlağı tutuştu. Gözleri deniz feneri gibi yandı söndü. Boğazından midesine bir ateş topu yuvarlandı. Kulak tozu alazlandı. Yüzü dibine

düşmüş armuda döndü. Kirpiklerini kırpıştırdı. Derin bir solukla ciğerlerini doldurdu. İçi ısınıvermişti. Hızla uzaklaşmak için adım atarken, Anayasa Mahkemesi Başkanı Mustafa Bumin'le çarpışıyordu. Allahtan alan dar, hızları düşüktü. Sadece göğüs göğüse duraklayınca, gülerek selâmlaştılar.

- Kokteyller de olmasa, nefes alamayacağız,- yakınmasını Başkan hemen;

- Boşuna mı, yeni testi suyu soğuk tutar, denilmiş ?- Savsözüyle karşıladı.

Yekta Güngör Özden'in ardıllan ilkelerde titizdi. Ne karar... Ne hazırlık... Ne de dosyaları konusunda konuşurlardı. "Yargıç elbette taraftır. Çünkü her hüküm bir şey adınadır. Ama taraflık dayatma yerine, haktanırlıkla süslenebilmelidir. Bunlar yargıç. Büyük yargıçlar. O yüzden, ilke yanını üstelemeden pası kaptı;

- Çatlamadan tutabilse,- dedi tamamlarcasına.- Başkan hiç renk vermeden, başını salladı. Keyifli bir söyleşiyi sürdürme isteğiyle;

- Usûlüne uyulursa çatlamaz,- deyince;

- Uyum yasaları usûlüne uydurmak için çıkarılmıyor mu ?

- Merhum Enver Paşa, " yok kanun, yap kanun," demiş. Hüsrânı, Devlet-i Osmanî'nin yıkılışıyla katmerlendi. Yasalar ne zamandır Bektaşi namazı ?

- Hukuk devletinde yönetmenin başka yolu var mı başkanım ?

- Yok !.. Olmamalı... Denenmemeli de... Hukuku yasaya uydurmak yol değil... Yasa hukuka uyduğunda geçerli.- Derken insan denizinde dalgalana dalgalana yaklaşan Yargıtay Başkanı Eraslan Özkaya'yla daire başkanlarına döndüler.

Yorgun ama üstlerinden ağır bir yük kalkmış gibi canlı görünüyorlardı. "HADEP cezası onaylanmış," diye irkildi. "Yargıcın işi kolay. Aklına yattığında, olayı hukukun en geniş alanında değerlendirir. Cemazeülevvelinden âhirine bin gerekçe bulur. Türk Milleti adına hüküm veren o. Aklına yatmıyorsa, yasanın dar çerçevesine sokuverir. Pirincin taşını ayıklamak ya sanığın, ya siyasetin üstüne yıkılır. Hallerinden anladığım kadarıyla top taçta falan değil. Bal gibi, YSK'nın kucağında. İster misin, o da seçimi yenileyiversin. Amma şenlik olur ha !.. Tam herşey yerine oturmaktayken... Haydi !.. Sil baştan. Kurul'un elini, aklıyla vicdanından başka tutan yok ki !.. Belki bir de geniş açıdan süreç... Dar açıdan yasayla kendi kararları. Ama yeni duruma, yeni bir kaziye oluşturmasına ne engel ? Her konuda tek yetkili, yine o kurul." Düşüncesinin hızında salonu küme küme... Kişi kişi belleğinde... Bahçeyi köşe bucak bakışlarıyla taradı... "Kurul üyelerinin biri de burda değil. Usullacık sıvışıp bir kolaçan etsem mi ?" Niyetini; "Etsen n'ola ? Besbelli toplantıdalar. Görünmez adam olup aralarına karışamazsın ki," dediği an; "Karışan vardır, onu bul," diye geçirdi. Kapıya yönelmek üzere devindi. Adımı Danıştay Başkanının önünü kesmişti. Yol vermek için geriledi. Ama Başkan bırakmadı. Elini kapıp sıkarken;

- Bizim çok güzel geleneklerimiz vardı,- dedi. "Kararnamelerle yönetmelikler yayınlanmadan Danıştay'a danışılırdı," diye düşündü. "Epeydir vazgeçildi ya !.. İkide bir her girişimin durdurulması bundan. Düzeltip onay vermediğine niye sahiplensin ? Cart diye yırtıveriyor. Ama danışılsa çıkarılmayacağını, o da, çıkaran da biliyor. Ne var ki, yangında mal kaçırmanın kuralı olmaz. Alır, sıvışırsın. Elbet Bumin Başkanın dediği gibi, usûlüne uydurabiliyorsan. Uyduramıyorsan,

Hukuk Devleti niçin ? Onca yargıç her ayın onbeşinde tıkır tıkır niye maaş alıyor ? Salt Ahmet'le Mehmet'in kavgasını ayırmak için mi ? İktidar kendi yandaşlarına da, topluma da, dünyaya da muktedir olduğunu kanıtlamak zorunda. Bunun için de alacak, sıvışacak. Hukuk hakkı teslim edinceye, yaptığı kârına yazılacak ki, koltuğun hakkını versin. İktidardan düşmek zaten ölüm. Düştüğü zaman boynu vurulsa gam mı ? İstanbullusun, vapur işportacısı kamarotla ne kadar çok çatışırsa o kadar fazla satış yapar, bilmez misin ? Bizim millet, otoriteye kafa tutanı sever. Eh, hukuk devleti de otorite olduğuna göre... Boşluktan yararlanmak yurttaşın hakkı. İktidar yurttaş mı, deme. Bildiği oysa... Başka şey de bekleme. Bu böyle 2004 Martının sonuna kadar gider. Yerel seçimde ilerlerse, dayatma artar. Gerilerse panik başlar. Alsa bile kaçacak yer yoksa, hukuka sarılmak da, sığınmak da tek çare. Zorbanın bile demokratlığı parmak ısırtır," rahatlığıyla;

- Zaman zaman geleneklerden kaçıldığını bilirsiniz efendim. Ama eninde sonunda her doğru ve güzel şey gibi onlann egemenliğini de, herkes bilir.

- Haklısınız !.. Ama bilmeyen tez öğrense, çok iyi olur.

- Elbette !.. Öğrenir,- dedikten sonra selâmlayarak ayrıldı.

"Dışımızdan biri içimizi okusa da, bilmecelerimizi çözebilse... İlgi görmüş bir kokteylin nasıl bir birikim olduğunu anlar. Ve anında devlet işlerinin kokteyllerde yürüdüğüne yemin eder. Devlette devamlılık ve süreklilik esassa gece gündüz. Yeme içme... Aşk-u meşk... Saray-ı köşk kapıkulunun işyeri. Tamamı gereksinim... Hepsi ödev. Sorunun çözümlenmesi mi önemli ? Çözümlendiği yer mi ? Devlet gece de, gündüz de devlet. Nedense insanlar, savaşların başlama ânıyla, sanıkların derdest

zamanını düşünmüyor. Uyumayan salt düşman değil ki... Devlet de uyumaz. Yemez, içmez, sevda falan da çekmez." Hükmüyle bir adım atınca neye uğradığını şaşırdı. Merkez Bankası Başkanı Zekeriya Serdengeçti'nin başına üşüşen büyük patronların arasına düşmüş... Oğuz Satıcı'yla ihracatçıları. Refik Baydur'la işverenleri. Tuncay Özilhan, Mustafa Koç, Ömer Sabancı'sıyla işadamlarınca kuşat"mıştı. Oğuz Satıcı;

- Döviz, günlerdir tepetaklak,- diye dert yanıyordu.- Zararımız çok büyük. Böyle giderse, önümüzdeki aylarda ihracat durur,- diyordu.

Başkan sevinçle eline yapıştı. IMF, DB, DTÖ, AB... Karadeniz İşbirliği. İslâm Konferansı. Çok taraflı ya da ikili anlaşmaların hazırlık toplantılarından biliyordu. Asıl yetkili destek istemezse, hiç ses çıkarmadan günler... Saatlerce oturur... Başbaşa kaldıklarında da, eksiğini çat diye yüzüne vururdu. Bu yüzden takviye almış komutan sevinciyle dikildi. Anlatmaktan dilinde tüy bitmiş bir edayla yüzüne baktı.

- Önümüzdeki aylar,- diye lâf attı, Serdengeçti'nin derin soluğunu sezerek;- Geleneksel tarım ürünlerinin hasat dönemi. Dışsatım, rekoru büyüyecek. Turizmin yoğun dönemi. Döviz artacak. Fiyatının düşmesi, arz talep yasası. İçindesiniz... Elinizdeki verilere bir bakın. Sayenizde beş yıldır ihracat, hiçbir ay, bir öncekinden az olmadı. Yaptığınız angajmanları biz kâğıt üzerinden izliyoruz. Ama sizin elinizde. Onlara göre, daha da artacak. Uygulanan programı her ağlayan çocuğa emzik diye sunarsak, IMF canımıza okur.

- Kürsüye çıkan mangalda kül bırakmıyor. Hani bu yıl IMF'e gereksinimimiz kalmıyordu. Muhtaç değilsek, canımıza nasıl okur ? Sömürge mi burası ?

- Neylersin ? Uzun vadeli düşünmek... Uzun vadeli üretip uzun vadede satmak zorunda olan ihracatçı dövizini hemen yatırıma dönüştüreceğine... Bunalımda kâr kapmak amacıyla dışarıda tutar... İşletmesini krediyle döndürmeye kalkarsa, Zekeriya bey, Merkez Bankası Başkanı değil, Kuvvayı Milli başkanı olsa, sömürge ekonomisini önleyemez.- Deyince Refik Baydur, kısık kısık;

- Enflasyon düşüyor. Beklentiler olumlu. Belki yıl sonunda, hedeflenin bile altında gerçekleşecek. Ama faizleri inatla yüksek tutuyorsunuz. Bu da ucuzluğun halka yansımasını önlüyor,- diye atıldı.

- Ömürsünüz Refik Bey !.. Faiz düşüşü ilk ekstrede size yansıyacak. Dönüp bize 1.700"ük dolardan stoklananlar bitinceye üç alana bir... Beş alana ikinci de yan fiyatına idare edecek... İndirime yeni imalâtla başlayacağız demiyecek misiniz?

- Kapalı ekonomide miyiz ? Ticaretin de, imalâtın da amacı kâr değil mi ?

- Elbette !.. Ama kârın kaynağı piyasa. Kamu hazinesi değil ki !..

Tuncay Özilhan, boşalan kadehini tazeledikten sonra;

- Kamu hazinesi desteklemezse, büyüme mümkün mü ?

- Özendiklerimiz kamu hazinesinin desteğiyle büyümemişler... Ama çağımızda, büyüğün küçüğü yutmaması için gerekli, diyelim. Gereksinim kadar mı isteniyor ? Doyumsuza gerektiği kadar mı diye de bakılmasın mı ?

- Bakılsın ama,- dedi yeniden Refik Baydur.- Bu kadar da sıkboğaz edilmesin.

- Eden yok sayın Başkan. Azbiraz yen bolaldı. Azbiraz yer genişledi diye, hemen meydana fırlayıp

özerk kurumlar da edilmemeli. Yazık ki, borçlunun boynu eğri. Ve ne yazık ki, atımız da, meydanımız da bu.

- Özelleştirme savsanmasaydı, - dedi bu kez Tuncay Özilhan.- Yabancı sermaye akışı hızlanmış... Şimdiye çoktan rahatlamıştık.

- Savsayan biz miyiz ? Yabancı sermaye mi ?

- Kim olduğunu göstermeye, bir Telekom örneği bile yeter sanırım. O zaman özelleştirilse, değeri 25-30 milyar dolardı. Şimdi 3 milyara alıcı yok.

- Alıcısı hazır mıydı ? Hani bize 25-30 milyar dolar yatırım yapacak yabancı sermaye ? Üstelik Telekom'un o zamandan beri, Hazine'ye getirdiği n'oluyor ?

- Ne yâni kendi yağınızla kavrulun mu, diyorsunuz ?

- Buna mahkûmuz, diyorum,- der demez, Serdengeçti;

- Başka çare yok,- diye destek verdi.- Borç dışında yabancı sermeye gelmiyor.

- Çin'e gidiyor ama !..

- O da bir tevâtür. Giden Hongkong sermayesi. Eh, o da herkesin ağzını sulandıracak kadar kallâvi,- diyerek az ilerilerinde hararetli konuşmalarına kulak kabartan öğretim görevlilerinin arasına sıvışmayı kuruyordu. Özilhan;

- Şu Kıbrıs yükünden bir kurtulsaydık. En azından Avrupa sermayesi gelirdi.- Deyince ister istemez durakladı.

- Çok iyi olurdu Tuncay bey !.. Ama kaldırabilecek hammalı bir bulabilsek.

- İşte AB gönüllü. Yükleyiverelim.

- İyi de, ücreti ağır. Egemen bir halkı azınlığa itiyor. Verilebilir mi ? Verdiniz diyelim. Martta seçim varsa, Mehmetçiği râzı edebilir misiniz ?- Deyip sıyrıldı.

"Bu çocuk niye böyle yapıyor ?"

Sorusunun yanıtını kendi bilemeyen her öğretmen gibi olduğu yerde salındı.

"Liseyi birincilikle bitirdim. Niyetim dönmekti. Hem Yale, Teknoloji Fakültesi... Hem Cleweland Üniversitesi, Uluslararası bölümleri burs önerdi. Cleweland'ın devam zorunluluğu yokmuş. Sizi de, ülkemi de çok özledim. Ama bu fırsatı bir daha bulabilir miyim ? Madem onlar bana bu kadar güveniyorlar. Mümkünse, ikisini de birlikte götürmek istiyorum. Raşel ana, çok zorlanırsın, diyor. Hem teknik, hem salt sınavlarla da olsa, uluslararası ilişkiler, kolay değil. Elias babaysa, ona buna takılacağına, aynı anda iki diploma almaya uğraş. Hayata çifte meslekle başlamak gibi bir üstünlük kazanırsın, diyor. Hocalarla da bir konuşayım. Ayrıntıları iyice öğrenip karar verince ayrıca yazacağım," diye üç satırlık mektubu geleli iki ayı geçti. Annesi, o mektup geldiğinden beri kaygılar içinde. Mutlaka orada birini buldu. Ondan kopamıyor. Bizi unuttu, diye tutturdu.

Sessizlik nerdeyse benim de güvenimi çürütmekte. Bir haber, bir açıklama olsa, yatıştırmak daha kolay. Olmayınca eve girmekten korkuyorum."

"Kahve alışkanlığım olsaydı," diye hayıflandı. "Yok !.. Çocukluğun boş vakti, Halkevi etkinliklerinde... Ergenlik, okul müsameresi hazırlarken, demokrasi oyununu seyirle geçti. Kahveyi fikir kulübü olarak kullandık. Ne kâğıt tutmayı, ne zar atmayı öğrendik. İşten artanı, eyleme harcayınca, kendi kendimizle hesaplaşmaya kaldık." Derken, eli çekmeceye gitti. Önce defteri çıkardı. Tükenmez kalemi aldı. Kafası karışıktı.Ucuna bakakaldı. "Efkâr dumanla dağılır," diye günün ikinci sigarasını yaktı. "Biz yanlış zamanın, yanlış kuşaklarıyız. Yamuk biçimlendirildik !.." Acınmasıyla dumanı savurdu. Bulut pürçek pürçek dağılırken; "Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi genlerimize işlendi. Ama tam kimlik ve kişiliğimizin oluştuğu dönemde, öğretimiz yaşamla çelişti. Papuççu muştasına döndük." Diyerek deftere kapandı.

"İstiklâl Madalyası'na, Gazi Terbiye diploması eklemiş. Hiç gözünü kırpmadan kuş uçmaz, kervan geçmez ilçeye, katır sırtında gönüllü gitmiş. Kasabanın yoksul ama, en güzel kızıyla Cumhuriyet bayramında evlenmiş bir babanın.. 10. Yılda doğan tekne kazıntısı olmak, nedir ? Ha kaç yüzyılın genini sürmeye koşulmuş öküz, ha biz. Hatta ondan beteriz. Akşam öküzün boyunduruğu çıkar. Bizimki köle bukağısı. "Birinci vazifemiz, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini sonsuza değin koruma ve savunma." Koskoca bir dünya savaşı içinde... Dört bir yanımız cehennem ateşleriyle

tutuşmuşken bile, "göğsümüz tunç siperi"ydi. Hiçbir güç ülkemize yan bakamadıysa, o siperi aşamayacağını iyi bildiğindendi. İkinci paylaşım savaşı, bize çok partili hayatı getirirken, dünyaya birincinin bıraktığı hesabı temizleme fırsatı vermişti. Yüz yılı aşkın bir süre üzerinde güneş batmayan İngiliz İmparatorluğunun ufku kararmış... Akdeniz'i soylu Romalı gibi "Mare Nostrum..." Pasifk'i Kubilây benzeri özel liman sayan Fransız lejyonlarının etekleri tutuşmuş... Endonezya'yı 4 Yüzyıl denizden kazanılmış polderi sayan Hollanda gemilerinin dümenini, Baltık sularına çevirmişti.

Hindistan'da Gandi ve Nehru... Çin'de Sun Yat Sen'le, Mao... Endonezya'da Ahmet Sukarno... Cezair'de Bin Bella... Tunus'ta Habib Burgiba, koyunlarında Atatürk'ün kalpaklı fotoğrafıyla Kurtuluş Savaşı veriyor... Afrika'nın Jamo Kenyatta'sı, beyaz "buana"ları çıtır çıtır yiyordu. Arşövek Makarios, din gücüyle Kıbrıs'ta Enosis bayrağı açmış... Hem İngilizleri, hem Türkleri hırpalamaya başlamıştı. Dr. Fazıl Küçük hem İngiliz... Hem Rum komşulannın kıyımına karşı halkını savunmaya kalkıştı. O ânadek kendi içimize kilitlenen gözlerimiz fal taşı gibi açıldı. Büyüklerimizin bilip bildirdiği olaylara ilk kez kendi aklımızla baktık. Bakar bakmaz da, hiçbir şeyin bize anlatıldığı gibi olmadığını dehşetle gördük. Savaşı "Hür Dünya" kazanmıştı. Çok partili yaşamın çağdaşlaşma heves ve hızımızı artıracağını... "Yeter söz milletin," deyince, sözün gerçekten millette oluvereceğini sanıyorduk. Seçimler CHP'nin 27 yıllık tek

parti egemenliğine son vermiş... DP'ni tek başına iktidar eylemişti.

Cumhuriyet'in birikimleriyle Marshall yardımları, ilk birkaç yıl umut ve hevesin bütün yelkenlerini doldurdu. Sonra bir de dönüp baktık ki !.. Hazinede altın, Marshall'da yardım suyunu çekmiş. Göz açıp kapayana bir seçim daha geçmiş. DP daha güçlenmiş. Ama, Anayasa'nın dili değişmiş. Ezân Türkçeden Arapçaya çevrilmiş. Aranan bulunmamaya, bulunan alınmamaya.. Ticâniler keser balta, Atatürk büstlerine saldırmaya.. Yobazlar karanlık kovuklanndan bir bir ortaya çıkmaya.. Parti tartışmaları, mezhep kavgalarına dönüşmeye başlamış. Gençliğimizin bahannda, bizi "mahrum bırakmak isteyecek iç ve dış kötü niyetliler,"in elbirliğiyle gelecek, gelmişti. Uyanışın kıvılcımı, Kıbrıs'ta çaktı. Burnumuzun dibindeki ada, gözümüzün içine baka baka elden gidiyordu. İkinci Dünya Savaşı sonunda, kaçınlan 12 adayı; "Yurtta barış, dünyada barış," adağı diye, yeni yeni ve zor özümsemiştik. Suratımızda patlayan Kıbrıs sorunu, yaramıza tuz bastı. Gören göz, düşünen akıl, kanayan vicdan için, gençliğe emânet istiklâl ve Cumhuriyet tam anlamıyla tehlikedeydi.

O dönemin gençliği bizdik. Ödev bizimdi. Can havliyle meydanlara fırlamaya bunların biri yeterdi. Dedim ya, biz kaçan trenleri kovalamaya koşulduk. İrtica ile savaşacaktık. Kıbrıs, öfkemizin yönünü saptırıverdi. Hazırlıksızdık !.. Geçmiş ağıtlar, toprağa gömülmüş milis silâhı gibi zulada bekliyordu. Osmanlı medrese softasının, "Girit bizim canımız... Feda olsun kanımız,"

çığlıkları... Cumhuriyet Üniversitesi gençliğinin ağzında; "Kıbrıs bizim canımız, feda olsun kanımız" oluverdi." Diyerek durakladı. Ağzındaki sigaradan yeni bir nefes çekerken uzayıp eğrilen küle gözü değdi. Kafasını kıpırdatmadan, el yordamıyla kül tablasını aldı. Sigaranın altına tutarak silkeledi. Derin bir solukla içine çekip üflediği dumana baka baka, "Bilmeli," diye düşündü. "Yaban ellerde iki fakülte bitirmek yetmez. Soyağacını, kökü kökeni... Dalı yaprağıyla bir iyice bilmeli."

Sigarasını tablaya bastırdı. "Bilince geçmişi yargılama, geleceği değerlendirme kolaylaşır. Yaşamını ona göre düzenler," fikriyle sürdürdü; "İşte o günlerde okul, miting ve sevda üçgeninde koşuşturmaktan, düşünmeye zamanımız olmadı. Sonra da olmadı ya !.. Biz bu dünyaya kaçanı kovalamaya gelmişiz. Taş devrinden, çağdaş uygarlığa zıplamak kolay mı? Dünya dursa da sen koşacaksın. Koştuk... Koşuyoruz... Bu gidişle galiba, daha çok koşacağız. Ne var ki, hayat koşarken de yaşanıyor. Biz annenle, Kıbrıs mitinglerinden ikincisinde, polisten kaçarken tanıştık. O Öğretmen okulu ilk... Ben Edebiyat Fakültesi son sınıftaydım. Bir sonrakine yetişmek için koşarken çarpıştık. Daha sonrakinde, "Kıbrıs Türktür, Türk kalacak," çığlıklarıyla elele coşunca, anlaştık. Sınavların sonunda da nişanlandık. "Ya Kıbrıs ya ölüm...Ya taksim, ya ölüm," kavgasında bozuştuk. Yüzükleri biribirimizin yüzüne attık. 5 Eylül 1955'te Selânik'te Atatürk'ün doğduğu evin bombalandığını duyunca barıştık. Taşan sabrımızla, boşalan öfkemiz azınlıklarımıza patladı.

Kendi halkımızı kırdık. Kendi malımızı yağmaladık. Kendi insanımıza... Hazinemize, daha önemlisi insanlığımıza, zarar verdik. Bu yüzden 1957 seçimlerine artan kaygı... Çoğalan öfke... Yıpranan iktidar, güçlenen muhalefet. Ve değişim umuduyla girdik. Halk çoğunluğu, muhalefete oy verdi. DP iktidarı azınlığa düştü. Ama iktidar bütün, muhalefet parçalıydı. Meclis çoğunluğunu ele geçiren azınlık, korkuyla diktaya saptı.

Biz onu hangi yolla, nasıl devireceğimizi düşünürken, bombayı Irak Ordusu patlattı. 14 Temmuz 58'de, CENTO toplantısına gelmek üzere Bağdat havaalanında toplaşan, İngiliz kuklası Kral Faysal... Naip Prens Abdülillah ve Başbakan Nuri Said Paşa'yı öldürdü. İktidara el koydu. CENTO'dan ayrılarak Bağdat Paktı'nı, Bağdatsız bıraktı. İran Şahı Rıza Pehlevi, Pakistan Cumhurbaşkanı İskender Mirza ile bizimkiler, elleri böğürlerinde kalakaldı. Sen o gün doğdun. Can telâşı DP'nin baskısını artırdı. CHP'nin muhalefetini pekiştirdi. Biz yine sokaklara döküldük. Allahtan anneannen bizimleydi. Yoksa Halide Edip'in haklı tanımıyla; "Türk'ün Ateşle İmtihanı"nda çocuk büyütmek, haddimize düşmedi. Sigarası tükenmişti. Tablada söndürdü. Bir müsvette kâğıdına boşaltıp buruşturarak çöp kutusuna attı. Yeniden yazmaya başladı.

"Gerileyip sıçramak ne kadar zor... Çağdaş uygarlık nasıl bir emek, kan ve gözyaşı istermiş ? Babamların kuşağı, Kurtuluş Savaşı'nın ateşinde kavrulmuş. Bizim gençliğimizle, ana-babalığımız da egemenlik ve demokrasi savaşımında savruldu. Seni..." Yazar yazmaz,

düşüncesinin parmaklarından hızlı oluşuna sevinerek kalemi defterden çekti. "Annenden ve senden habersiz Amerika'ya atışımda savunma içgüdüsü mü ? Donansın, bâri çağı o yakalasın kaygısı mı ağır bastı ? Bilemiyorum." Diye döşenecekti. Kafasını sallaya sallaya düzeltti; "Senin oralara gidişinde, belki de, kendi kendimizi yineleye yineleye üretme geleneği canlandı." Tümcesini bir kez daha denetledikten sonra; "Bir de tarih öğretmeni olacağız. Sınıfta ders anlatırken. Ortaasya'dan attığın oku, Tuna kıyılarına saplamak. TÖS... TÖB-DER toplantılarında okulsuz köy... Eğitimsiz yavru... Alfabesiz milyonlar üzerine bülbüllük eylemek kolay. Kim haksız görebilir ? O yoksullar, Türkiye geleceğinin sorunlarını kavrayıp çözüm üretebilir mi? Bilge Konfiçyüs boşuna mı; "Kolay mı yönetmek istiyorsun ? İnsanların midelerini doldur, kafalarını boşalt. Doğru yöneteceksen, hem kafaları, hem mideleri dolduracaksın. Ama bu çok zordur," buyurmuş ? Başımızdakiler kolay yolu bile isteye mi seçti ? Elli yıl savaşmamanın patlattığı nüfusa hazırlıksız mı yakalandı ? Ne olursa olsun, ülke yönetmenin özrüne geçerlilik kazandırır mı ? Ne diyor adam ? Her gün balık vereceğine, balık tutmayı öğret. Borç harç vitrin doldurmak, karın doyurmaya yetmiyor. İkide bir tökezlememiz, israfa dağın dayanmamasından, değil mi ?

Sorumlu öğretmen bir yana, anlayan, gören, bilen insanın, bu sorumsuzluğa direnmekten... Ve yapılmayanı yapmaya kalkışmaktan başka çaresi var mı ? Elbet,

kalkışacak... Ve Plevne savunmasının değiştirilmiş ağıtı, 27 Mayıs 1960'ın yollarını döşeyecekti. Her toplu gösteride; "Tuna Nehri akmam diyor," diye başlıyor. "Olur mu, böyle olur mu... Kardeş kardeşi vurur mu?" Gümbürtüsüyle okul duvarlarını... Üniversite bahçelerini... Sokak... Cadde... Alan kuytu, yeri göğü titretiyorduk. İsmet Paşa'lı muhalefet, gün günden yükseliyor... Bayar'lı Menderes'li iktidar seçimden kaçtıkça kovalamaca artıyordu. "Biz ezelden beri hür yaşamış bir ırkın ahfadıydık." Ama, İstiklâlimize kasdediliyordu !.. Ve düşman, "bütün dünyada eşi görülmemiş bir yenginin temsilcisiydi." Bilgimiz çok azdı. Ne iç çelişkiden... Ne dış çelişkiden... Ne sosyalizm, kapitalizm, faşizm ve emperyalizmden haberimiz vardı. Yine de sezgimiz çok güçlüymüş. Avrupa yanmış, yıkılmıştı. Sovyetler de, yengi tâcını takanlardan biriydi. Ve galiba biz, buna alttan alta hınç duyuyormuşuz. İçimiz dışımız 1945'in Kars, Ardahan söylencesiyle doluydu. Sesli belirtmesek de Sovyetler Birliği açık düşmandı. Ne kadar dost görünürse görünsün, Kore'de dökülen kan diyetine NATO'ya alan Amerika, gizli düşman. Ve iktidar sahiplerinin, azgınlık, aymazlık ve hıyanetinden yararlanarak, hile ile limanlarımıza giriyordu. NATO'lar... CENTO'lar... İkili anlaşmalar... Üsler, tesisler bunun içindi.

Zaten çok aydının, 27 Mayıs'tan uğradığı ilk düş kırıklığı, o sabaha karşı Albay Alpaslan Türkeş'in radyoda okuduğu; "NATO'ya, CENTO'ya bağlılık," bildirisiydi. DP iktidarı devrilmişti. Ama onlara ve bize

göre yanlışlarının tamamını bu kez de devirenler üstlenmişti. Ne var ki, 1961 Anayasası altın bir devrin kapısını açmış... Düşünce ve fikir özgürlüğü gün günden tırmanmaya başlamıştı. O düş kırıklığının ürünü YÖN, her hafta yazılarıyla, kapıyı iyice araladı. 13 Sendikacı'nın kurduğu TİP, Mehmet Ali Aybar'ın başkanlığında, sorumlu ve bilinçli aydınlarla buluştu. Her gün, başka bir sorunu deşen bildiri... Her hafta bilincimizi bileyen yazılar... Her toplantıda yüreğimizi hoplatan söylevler... Her kafada uçuşan öneri, her ağızda yoğunlaşan eleştiri... Ve gün günden etkinleşen demeçlerle yepyeni ufuklara yelken açtık. Sendikalar direniş, eylem ve grevlerle umudumuzu kamçılıyor... Düşüncelerimizi yerleşik çizgisinin çok ötelerine taşıyordu. 1963 Noelinde Kıbrıs'tan gelen kıyım haberi, bütün bunların üstüne tüğ dikti. EOKA'cı Rumlar soydaşlarımızı kıyıyor... Başkan Johnson, Başbakan İnönü'ye yazdığı mektupta açık açık; "Size verdiğimiz silâhları ancak ve sadece bizim çıkarlarımız için kullanabilirsiniz," diye müdahelemizi önlüyor... İsmet Paşa'ya; "Yeni bir dünya kurulur... Türkiye orada yerini bulur," dedirtiyor... Sezgi, kuşku ve kaygılarımızı büsbütün kışkırtıyordu. Artık üniversite gençliğiyle, genç öğretmenleri tutmak mümkün mü ?

Düş kırıklığının artırdığı öfke, hepimizi yapayalnız ve çırılçıplak yakalamıştı. Kemalist genetiğimize uygun söylem ve eylemler, meğer sosyalizm ülkü ve ilkeleriyle ne kadar kolay bağdaşmaktaymış, dediğimiz an, ödev ve yükümlülüklerimiz nasıl da katmerlenmişti. Aklın

gereğiyle, yaşamın tersliği öylesine açık seçikti ki !.. Kim olsa başı dönerdi. Sanırım o çelişkilere en iyi örnek şu olabilir. DP kapatılınca kurulan, AP'nin başına emekli Orgeneral Ragıp Gümüşpala geçmişti. O ölünce başkanlığına, Süleyman Demirel'le Saadettin Bilgiç aday oldu. Demirel, Eisonhoover bursuyla gittiği Amerikada... Öldürülen Kenedy'nin yardımcılığından gelen... Ve İnönü'ye o mektubu yazan Başkan Johnson'la çektirdiği fotoğrafı göstere göstere yarışı kazandı. O koşullarda bile ABD'ne yakınlık, toplumun bir kesimi için kaldıraç sayılıyordu. Ve o hızla İnönü hükümetini deviren Çoban Sülü, seçimde yüzde 54 oy alıp Morison Süleyman lakabıyla, tek başına iktidar oldu. Madem istiklâl ve Cumhuriyet bize emanetti. Emanete hıyanet edemezdik. Hürp diye ayağa kalktık.

Biz okul, lokal ve evlerde. Üniversiteliler, önceleri fakülte kantinlerinde. MTTB, TMTF, TMGT merkezlerinde... Sonra sendika ve demeklerde toplanarak miting, gösteri, yürüyüş ve toplantılarla, ortalığı birbirine kattık. İşçi Partisi 15 milletvekiliyle Meclise girmiş... Soru... Önerge... Ve söylemiyle Adalet Partisini de, ana muhalefet CHP'ni de hallaç pamuğu gibi atmaya başlamıştı. Aklımızca, politik gökyüzümüz tamamlanmış... Ekonomi-politiğimiz ilk kez bir bütün haline gelmişti. Ama ülkemizi çelişki Enkizisyonunda gördükçe, zincirlerini kırmak için büsbütün debeleniyorduk. Bizimle bütünleşen ulusal kurtuluş doğrusu, besbelli büyük kitlelere de ulaşacaktı. O varsayım, AP kadar CHP'ni de, ürküttü. Zaten ikisinin de

gençlik tabanı kaymıştı. CHP, sosyalizm ve ulusal kurtuluş andıyla TİP'ne... AP ise, komünizmle mücadele... İlim yayma ve ülkücülük adına ırkçılıkla, dinciliğe kaptırmıştı. İnönü'yle Demirel derhal anlaştı. Seçim yasasını değiştirerek, ulusal artığı sandıktan... TİP'i Meclis'ten attılar.

Siyasal etkinlik yolları kapanan akımların solu, devrim... Sağı karşı-devrim barajlarında birikmeye başladı. Basit gerekçelerle bölünen tortuların etkinlik yarışı.. Kısa sürede kavgaya dönüştü. İlk gençlikte azınlıklara yaptığımızı son gençlikte birbirimize yaptık. Eline olmasa da diline kan bulaşmayanımızı bulmak zor. O zaman Kıbrıs mitingleriyle başlayan çalkantı 27 Mayıs'ı getirmişti. Şimdi Kıbrıs kaygısıyla yükselen kargaşa, 12 Mart 1971'i getirdi. Ama ne kan davasını... Ne Kıbrıs davasını bitirdi. Demirel seçimi yitirdi. İnönü partisini. Sen Amerika'ya gittikten hemen sonra Yunanistan'da darbe oldu. Bizde Ecevit seçimleri kazandı. Ama tek başına hükümet kuracak milletvekili çıkaramadı.

İlim yaymadan milli görüşte toplaşan... Oradan da Necmeddin Erbakan eliyle Milli Nizam Partisi'nde birleşen dinci gurupla koalisyon yaptı. Ve 1 Temmuz 1974'te, 12 Mart'ın yasakladığı haşhaş ekimini serbest bıraktı. ABD kıyameti kopardı. Ankara elçisi Macomber'i, Washington'a çağırdı. O kızgın, küskün 14 Temmuz'da Ankara'dan gitti. 15 Temmuz'da Kıbrıs'tan, Makarios'un öldürüldüğü... Bir ulusal kurtuluş hükümeti kurulduğu... EOKA'cı Nikos Samson'un cumhurbaşkanı olarak

andiçtiği... Kıbrıs'ın bir Yunan Cumhuriyeti olduğu, haberi geldi.

Türkiye ayağa kalktı. Zırhlı birlikler Mersin'de yığınağa... Donanma Akdeniz'de devriye gezmeye başladı. 16 Temmuz sabahı hem ABD, hem İngiltere Türkiye'nin Kıbrıs'a hiçbir biçimde bulaşmamasını isterken, Moskova darbeyi faşistlikle niteledi. Amerikan 6. Filosu, Kıbrıs'a doğru yola çıktı. Mersin'deki Ataş rafinerisi, onarım gerekçesiyle, üretimi durdu. Başbakan bütün parti liderlerini topladı. Toplum yüreğinin hükümetin göğsünde gümbürdediğinin kanıtı; "Oldubittiye kalkanlar hüsrâna uğrar," açıklamasıyla, Demirel'den geldi. İngiltere Dışişleri Bakanı Calaghan anında; "Ankara ve Atina soğukkanlı olmalı," yaleline sarıldı. Kıbrıs Türk Bayrak radyosu, darbeyi Yunan alayının yaptığını açıkladı. Makariso'un ölmediği anlaşıldı. Ecevit; "Türk yönetimi Kıbrıs'ın tek yasal temsilcisi sayılmalı," diyerek Londra'ya uçtu.

17 Temmuz'da Başbakan Harold Wilson'a;"Asıl sorumlunun, Yunan hükümeti," olduğunu söyledi. Türkiye ve Yunanistan'la, İngiltere de Kıbns garantörüydü. "Birlikte müdahele edelim," dileği hemen geri çevrildi. Ve BM Güvenlik Konseyi toplandı. Türk temsilci Osman Olcay; "BM Kıbrıs'ta tek yasal temsilcinin Türk yönetimi olduğunu ilân etmeli," dedi. Ama, 15 üyenin sadece 8'i Atina'nın Kıbrıs'tan elini çekmesini istedi... ABD ve İngiltere de içinde 7'si ipe un serdi. Yunanistan'ın Albaylar cuntası, Kıbrıs'ı alıp kaçtığına, inanmıştı. Darbeye karşı çıkan 22 generali duraksamasız emekliye

sevketti. Ecevit, uçan kuşa dönmüştü. Londra'dan geldi. ABD elçiliğine koştu. Dinledikleri kös, Washington'da yankılandı; "ABD, Kıbrıs konusunda kararsızdı." Yunan cuntası Kıbrıs'ta çelik çomak oynuyor... Elçisi, Ankara'da ülkesinin olaylarla hiçbir ilgisi olmadığını açıklıyordu.

18 Temmuz'da TBMM gizli bir toplantı yaptı. EOKA'cı Sampson; "Bu Kıbrıs'ın içişi... Türkiye'nin müdahale nedeni yok," buyurdu. Ecevit, alelacele Ankara'ya gönderilen ABD Dışişleri Bakanı Kissinger'in yardımcısı Sisco ile görüştü. Sisco, apar topar Atina'ya gitti. Atina'nın yanıtı Kıbrıs'a 5 uçak dolusu silâh göndermek oldu. Yunan alayı, "Yeşil Hat"ta mevzilendi. Darbe anında İngiliz Agratur üssüne sığınarak adadan kaçan Makarios, BM Güvenlik Konseyine; "Ada'ya silâhla müdahele edin," dedi. Sovyetler Birliği ona katıldı. Yunanistan ordusu alârma geçti.

19 Temmuz'da Bakanlar Kurulu toplandı. Elçilerin tamamıyla uzun uzun görüşüldü. Yunanistan'ın BM temsilcisi Güvenlik Konseyi'ne önce adadaki alayın geri çekileceğini... Sonra değiştirileceğini söyledi. Ecevit Genel Sekreter Kurt Waldheim'e gönderdiği mesajda; "Adanın tek yasal temsilcisinin Türk yönetimi olduğunu belirtip... Orada darbecilerin temsil edilmesini kınadı." Josef Sisco, Atina'dan Ankara'ya geldi. Cunta'nın oldubitti önerilerini sundu. Hepsi reddedildi. Kıbrıs Türk Toplumu lideri Rauf Denktaş; "Bütün umudum Türkiye'nin buraya gelmesidir." Çağrısını yaparken, Yunan değiştirme birliği adaya çıktı.

Ve 20 Temmuz sabahı, Memetçik Kıbrıs'a ayak bastı.

Ve 5 gündür ipe un seren dünyada şafak attı. Biz bulaşmak istemiyoruz diyen Wilson hemen, "durun..." Kararsız ABD'nin dışişleri bakanı Kissinger derhal; "Geri dönün," diye tutturdu. Ecevit açık açık; "Tarih tekerrür eder, hatalar etmez. Türkiye on yıl önce işlediği hatayı bu kez işlemeyecek ve çıkarmayı yapacaktır," dedi. Yaptı da... Bunca yıldır ilk kez öğretimle yaşamın bağdaştığına inandım. İçimde biriken bütün irin, bunları yazarken aktı gitti. İlk kez yaptıklarımızın hiç birinin boşa gitmediği övüncüne bulandım. Bunları bilesin istedim. Bil ve sakın orada uçuşan balonlara inanma. Mehmet Memetçik oldu da, adım attı mı ? Ok yaydan çıktı demektir. Hiç tasa etme. O yay bütün dünya siper olsa, delip geçecek kadar gerilmese, ok fırlamazdı."

Yazdıktan sonra, kuş gibi hafifledi. Bir kez daha okuma gereği duymadan sayfaları kopardı. Bir zarfa yerleştirerek, adresi yazdı. Postanenin yolunu tuttu.

Bill Clinton kahvesini bitirir bitirmez, hanımlara;

- Koruya kadar gidip gelelim mi ?- Der demez, Hillary tembihlenmiş gibi;

- Hava güzel. Çocuklar havuz sefası yapacak. Zaman kalırsa, size yetişiriz,- deyince, hanımlar sessiz bakışlarla first lady'ye katıldı. Başkan;

- Öyleyse biz biraz dolaşalım,- diye erkekleri ardına takarak kapıya yöneldi.

Güneş bakımlı çimle oynaşıyor.. İnce yel yüzme havuzunun duru yüzüne minik ebrular serpiştiriyordu. Camp David'i keşfeden Başkan Roosewelt'ti. Başbakan Churchill'le, Atlantik Sözleşmesini, Kuzey Denizinde savaş gemilerinde imzaladıktan sonra, burada o kadar çok bir araya geldiler... O kadar sık ve uzun buluştular ki, çoğun uzmanları da çağırmak zorunda kaldılar. Başkanın kır evine, konuk bölümleriyle, toplantı salonu... Ve koruma kışlası o zaman eklendi. Çok önemli kişiler, Washington D.C.den 113 Km. uzaktaki bu yaylada,

başka türlü ağırlanamazdı. Böylece İrakua yerlilerinin, Sangri-La kuytusunda, Atlantik Sözleşmesi yaşama geçti. Savaş kazanıldı. Birleşmiş Milletler kuruldu. İngiltere'yle Amerika ilişkileri, Bağımsızlık öncesinin tersine döndü. Artık eski anayurt İngiltere koloni, eski koloni Amerika anayurttu. Böylece su üstünde gerçekleşen tarihsel değişim, yeni dünya düzeninin temellerini ister istemez burada attı.

Dünya siyasetinde gittikçe daha da büyüyen önemi... Truman'ın neredeyse her hafta sonunu burada geçirmesiyle başladı. Eisenhower'le süreklilik kazandı. Bir gün nereye gittiğini soran gazetecilere torununu gösteren İke; "Camp David'e" deyince, adı üstüne yapıştı. Artık şimdi, çok özel konuklara açılan müze-salonla, gittikçe çoğalan konuk bölümleri, önemli görüşmelerin tanığı. Celâl Bayar burada ağırlandı. Kruşçev Eisenhoower'le, Adanauer Kennedy'yle, İnönü Jonhson'la... Ürdün'ün küçük kralı Hüseyin, Federal Alman Şansölyeleri Erhard, Willy Brand ve Schmidt... Sovyet lideri Brejnev, Fransa Cumhurbaşkanı Pompideau... Hindistan Başbakanı İndra Gandi... İngiltere Kraliçesi Elisabeth, Başbakanı Margaret Thatcher.. Demirel'le Ecevit.. Yaser Arafatla, Yitzak Rabin, Richard Nixon, Gerald Ford, Ronald Reagan ve John W. Bush'la, pazarlığı burada yaptılar.1978'de İsrail Başbakanı Menahem Begin'le, Mısır Başkanı Enver Sedat, Carter'ın gözetiminde anlaşıncaya, tam 12 gün burada konuk oldu. Demir parmaklıkların çevirdiği 81 hektarlık kamp, İsrail'in varlığını yasallaştırdı. Sedat'la

Begin'e Nobel barış ödülünü kazandırdı. Konuk odalarının dili olsa, Eisenhoower'in sekreterlerinden, Kennedy yıldızlarına.. Nixon'ın Çinlisinden, Bush'un striptizcisine ne çok Başkanın, ne çok kaçamağını anlatırdı kim bilir ?

Kapıdan Çıkar çıkmaz, Paul Mellon Jr.'la, J.P. Morgan Jr.'ı bir yanına.. Henry Ford III, John D. Rockefeller Jr. ve William du Pond Jr.'u diğer yanına alarak Yale'in Hippy çetesini bayıra doğru yönlendirdi. Blue ridge, güneş altında mavi buğusuna bürünmüştü. Bir an o hayal kütlesine daldılar. Sonra ağır ağır, Catoctin'in zorlamayan bayırına sardılar. Çim denizinin ortasında duraklayan Başkan bir süre, yükselen cıvıltıyı dinledi. Korunun kuşları, birden bire bastıran baharı mı selâmlıyor? Doğanın doyumsuz sessizliğini bozan konukları mı azarlıyor? Yoksa salt sevinç ve neşeyi mi şakıdığı belirsiz bir senfoni sunuyordu.

Konuklar Amerikan rüyâsının bütün soyluları gibi malikânelere doğmanın alışkanlığıyla Başkan'a uydular. Korularındaki, kuşlar da, gece sessizliğiyle, sabahın ilk ışıklarını böyle selâmlıyordu. Ama çocukluklarıyla, okul kaçışlarından beri yoksun kaldıkları öğle konserini, doyasıya dinlediler. İçleri ısındı. Eğitimli korumalar, tam anlamıyla "araziye uymuşlardı." Ran-bay gözlüklerin ardından bir, parmaklıklara. Bir, düzenli aralarla dikilmiş nöbetçi kulelerine. Bir, gurubun tam sayısına bakıyor. Kulakları minik mikrofon komutunda. Elleri, daima atışa hazır tabancalarına yakın.. Pürdikkat vadiyi gözetliyorlardı. Başkan birden bir adım öne çıktı. Hafif

geri dönerek Mellon'la Morgan'ın gözbebeklerini taraya taraya;

- Başkan Bush, evvelki gün bana, Dick Cheney, Paul Wolfowitz, Francis Fukuyama ve Jeb Bush'un ortaklaşa hazırladığı, "Amerikan Yüzyılı," başlıklı bir rapor verdi,- der demez, beşi de içlerinden; "Bravo FBI'ya " diye geçirdiler.

Hepsi başkanın Yale'den arkadaşıydılar. Daha doğrusu, eşleri gibi, asıl Hillary Rodham'ın arkadaşıydılar. Ama soylu Hillary, gönlünü Amerikan prenslerinden biri yerine, o burslu çocuğa kaptırınca, aralarına almış. Tutup bir de evlenince, dostluktan başka çareleri kalmamıştı. O Arkansas'ta savcı ya da vali... Hillary avukatken o kadar sık görüşemiyorlardı. Ama Başkan olunca, hem özel iş... Hem vakıf ve fon sorunları... Hem genel görüşme... Hem de Hillary'yle gittikçe sıklaşan kavgaları yatıştırmak için, buluşmaları sıklaşmıştı. Ya Hillary, ya da Bill, biriyle telefonda dertleşirse... O, hemen ötekileri toplar Beyaz Saray, ya da buraya baskın verir. Veya birinin kutlanması gereken bir çağrısıyla bir araya gelirlerdi. Oysa dün, sekreter aramıştı... Pürüzsüz ve vurgusuz çağrısından bir şeyler sezmiş. Ama ne olduğunu tam çıkaramamışlardı. Anlaşılan gerekçe o rapordu. Ve eline değdiği an, kara taş üstündeki kara karıncayı izleyen Federal Araştırma Bürosu, cemazeülevvelini kulağına fısıldayıvermişti.

- Başkanım,- dedi Mellon. Gırtlağını temizleyip resmî sesini takınarak;- Seçim ve devirden sonraydı. Eski başkan Bush, ilk kez randevu isteyerek bana geldi. Baba

dostu. Yılların tanışıydı. Genellikle, uğrayacağım. Şu saatte bekliyorum.Ya da şu gün şu satte, şu zamanı ayır, derdi. Özel randevu şaşırttı. Duraksamasız, onun için uygun olanı seçtik. Geldi. Oturur oturmaz; "Ben," dedi. "Teksas'a, işimin başına dönüyorum." Tabii derhal; 1976'da Carter, Gerald Ford'a karşı seçimi almıştı. Etkin görevlere kendi adamlarını getirmesi demokratik gelenek. CIA'yi bıraktığınızda memurdunuz. İşinize dönmeniz doğaldı. Ama 8 yıl seçilmiş başkan yardımcılığı... 4 yıl Başkanlıktan sonra, şimdi tabii senatörsünüz. Başvuru kaynağımız olarak, saygın bir yeriniz var, deyince, bir kahkaha attı; "Eisenhoower emekli general... İkinci Dünya Savaşı'nın muzaffer başkomutanıydı. O kadar çok anısı vardı ki, bir o kadar daha yaşasa, anlatmaya yetiremezdi. Topal ördek kümesi, onun savaş karargâhı, mutluluk otağıydı. Nixon, zaten avukat. Hiçbir şey sorulmadan... Ve anlatmadan saatlerce konuşabilen bir zevzek. Dinleyicisi "usûle mahkûm." Gerald Ford futbolcunun tekiydi. Övünmeye başladı mı, yaptığı her sayının, resmini çizebilirsin. Senato'da yumurta top günlerini anlatırken, Spiro Agnew'in Waterget nedeniyle erken istifasıyla bahtı açıldı. Nixon tarafından yardımcılığa atandı. Sonunda onun da istifasıyla seçilmeden ilk Amerikan başkanı olma gibi tarihsel ve acayip bir özelliğe sahipti. Onu bir ders gibi sergileyebileceği başka yer yok. Carter oldum olası çiftçi. Tarlaları sürdürdü, fıstıkları ektirdi mi, toplatıncaya kadar eli çenesinde beklemeye mahkûm. Tanrı ve ABD'nin bahşeylediği kış tatili için en sıcak yer

de Senato. Reagan alzheimer. Zaten bir şeyin farkında değil. Ben ödevlerimin öncesinde de petrolcü ve sanayiciydim. Şimdi de Zapata Petroleum'la, Off-shore'un sahibiyim. Kamu görevi sırasında işleri Dick'e bırakmıştım. Sağolsun, çocukları o büyüttü. Sonra Jeb'le, Jr. yetişince, onu kamu görevine aldım. Seçimi yitirince o gitti, Halliburton'u kurdu. Bazen bizim Zapata... Bazen Braun & Root'un taşaronluğunu yapıyor. Pentagon'la arası iyi. Ordu bayağı yüklü iş veriyor. Yâni kazancı yerinde. Ben Senato'da, pinekleyerek büyük Amerikan çıkarlarına ilişkin soru gözlemekten sıkıldım. Çocuklar da siyasete merak sardı. Jeb Califomia, Jr. Teksas valiliğine aday. Kazanırlarsa, şirketler başsız kalacak. Önlerini kesemem. Geçmişim ortada. Şimdi onların bana, Amerika'dan daha çok gereksinimi var." Yetmişini aşmış olmasa, oynuyor, diyeceğim. Hayır !.. İçten ve kararlıydı. Yine de; Bir eski başkanın, kendi işi de olsa, ticarete girmesi, Amerikalıları üzer... Bence şirketleri yine, Dick Cheney'e yönettirin. Biz, sizi gece gündüz koşturacak bir misyon kuralım. Olmadı, Başkan'dan rica edeyim. O dünyanın bu karmaşık halinde size yapılacak çok iş bulur, dedim.

Clinton hepsini zıplatan gevrek kahkahalarından biriyle yürümeye başlarken;

- Çaynaştırdığı yumaklardan birinin başına oturtsam, ömrünün sonuna kadar çözmeye uğraşır.- der demez John D. Jr. başını sallayarak;

- Zaten o da bu yüzden, kaçıyor olmalı,- diye atıldı. J.P. Jr. anında;

- Amerika çağırdığında yeminli, doğumlu kim kaçınabilir ki,- dedi.

- Gözümüz hep dışarıda ama, bizde de değişim çok hızlı,- dedi Clinton;- Son kırk yılda bir Reagan, iki dönemi tamamladı. Kennedy öldürüldü. Nixon bitiremedi. Ben tekrar seçilir miyim belirsiz. Reagan'ı sayma Senato'da dört eski başkanımız var. Onurlarına yaraşır ve görev dönemlerine ilişkin bir iş ya da sorun olduğunda, hemen başvuruyor... Çözümle görevlendiriyorum. Boş kalıp canları sıkılmasın diye, sıradan memurun süflî işini onlara yaptıramam ki !..

- Çok haklısın başkanım,- diye lâfa girdi Henry Ford III.- Bu yetiştirdiğimiz nâdir değerleri aşağılama olur. Bilmem daha önce anlatmış mıydım ? Babam Iaccoca olayında bu hatayı işledi. Ona göre son zamanlarda çok diklenmeye başlamışmış. 1978 genel kurulunda, küçük ortaklar hangi konuda neyi eleştirmişse, o bir fazlasıyla yüklenmiş. Beni İş bilmez mi? Yoksa bir CEO'nun patrondan bağımsız olabileceğini mi sanıyordu anlayamadım, demişti. "O gün tepem attı," diye özeleştiri gibi yinelerdi. "Genel kurul ertesinde onu CEO'luktan aldım. Detroit'teki merkezin garajına, müdür yardımcısı atadım. Ben biraz sürtsün de, işçi patron farkını anlasın diyordum. Morgan kurdu pusudaymış. Walter Chrysler'den beri bir "Amerikan Rüyası" kahramanından yoksundular. General Motors battı batacaktı. Chrysler Wanderbildt'in Lokomotiv'inde çıraklıktan geliyordu. Iaccoca, Ford Motor'un mühendisliğinden. O Lokomotiv'deki ücretinin yarısına Buick'in başına

geçmişti. Bu Ford'daki ücretinin yarısından azına GM'nin başına geçti. Ve bir Amazon büyücüsü gibi, ölüyü diriltti. Başarısına o kadar saygı duydum ki, adam ayartmama centilmenliğini bozan Morgan'ı candan kutladım. Bir gerçek değerin, değerini o bilmiş... Kazanan Amerika olmuştu. Seni o yüzden işe koştum. Pazarımın yarısını kaptı. Ama, sayesinde Ford Company, bir Ford daha kazandı," demişti.- Dedikten sonra sırıttıklarını görünce mahçup mahçup;- Anlatmış mıydım,- diye sordu.Yüzlemediler. J.P. Jr. sanki hiç üstelemiyorcasına onayladı;

- Güç ve para sahipleri, nedeni ne olursa olsun, kendi değerlerinden kaçarsa, satınalmaya mahkûm. Ama gerçek değerin fiyatı yok. laccoca'ya; Gelir misin, dedim. "Gelirim," dedi. Ücret konuşmadık. Yönetim kuruluna; "Zorunlu giderim şu kadar," demiş. Şimdi onu verin. Kazanınca yine görüşürüz. Oysa, ne isterse verin, demiştim. Adamlar anlatırken bile şaşkınlıklan sürüyordu.

- Sözde biz kaç kuşaktır insan yönetiyoruz,- dedi Ford III- İnsan ve ilişkileri öyle çapraşık ki, hergün yeni bir şey öğreniyoruz.

- İşte seçilmişlerle farkımız,- dedi John D. Jr.- Biz miras yönetiyoruz. Onlar hepimizi. Biz çok para sahibiyiz. Kendimizinki yetmiyorsa, gücü de aklı da satın alabiliriz. Onlar gönül ve oy almaya koşulu. Eh, parayla gönül arasında da her zaman böyle bir fark olacak elbet, değil mi Bill ?

Clinton birkaç adım daha attıktan sonra, Mellon'a dönerek ;

- Beni geçelim,- dedi.- Başkan Bush, herşeyi bilen ve satın alan saygıdeğer Amerikalıların o derin üzüntüsünü nasıl karşıladı ? Ona gelelim.

Mellon da, her seçkin Amerikalı gibi, konu kanallarını hep açık tutuyordu.

- "Niye üzülsünler," dedi,- Diye bıraktığı yerden sürdürdü.- "Hayallerimi yarım bıraktılar. Başkanları, en verimli çağında işini bırakıp hizmete koşmuş. Onlar oylarıyla görevine son vermişler. Birşeyler yüklenip götürmüyor ki. Sapsade asıl işine dönüyor. Bu hem kamu görevinin, özel çıkardan üstünlüğüne... Hem demokrasilerde hizmete kendi koşanın, işine toplumca son verileceğine. Hem de özel çıkarın, ancak ve ancak özel işten sağlanacağına iyi bir örnek olur," dedikten sonra; "Üstelik önümüze yeni dünyalar açılırken, bir dönem daha kalsaydım, Amerika'yı tek egemen güç haline getirecektim," diye sürdürdü. " İlk dönemde kargaşayla uğraştım. Sovyetlerin çözülüş hızı, hepimizi yanılttı. Vaktiyle Adanauer'le de Gaulle, çelik birliğiyle, yeni bir Avrupa oluşturma hevesindeydiler. Ama eski dünya genetik kalıplarını kırıncaya biz İngiltere, Almanya ve İtalya'da kökleşmiştik. Çin'i erken tanıyarak bizimle dünya rekabetine hazırlanan ihtiyarların paçaları, içlerinden tutuştu. Köklü firmalarını birbirine dolayarak koruma derdine düştüler. Polanya o yüzden körüklendi. Gorbaçov'a yardım o yüzden ertelendi. İran'ı bir kez daha yitirince, Sovyetler'in Irak, Suriye, Mısır üçgenine

karşı, İsrail, Ürdün, Arabistan kalelerini berkittik. Dikkatimiz körfeze kaydı. Türkiye'nin çekim merkezi olmasını bunalımlarla bu yüzden önledik. Vetnam bozgununa karşın eğitim, yatırım ve siyasal baskıyla, çok önemli mevziler kazandık. Dolar, dünyanın tek para birimi oldu. Merkez Bankasının, faizle yarım puan oynaması, dünya ticaretinin hop oturup hop kalkmasına... Beyaz Saray'ın bir kaş çatması, pek çok hükümetin paldır küldür devrilmesine gerekçe. Sonunda galiba biz de, kendi propagandamızın tutsağı olduk. "Demir Perde"yi sağlam sanıyor... Yardımın, çöküşü erteleyeceğine inanıyor... Sömürüden yeni kurtulan halkların, yeni merkezkaçlara direneceği doğru mantığına dayanıyorduk. Açıkça yüklenirsek ulusal değerlerine sarılır... En küçük yaklaşımdan, büyük alınganlıklar çıkar, hesabımız tutmadı. Önce Nazi.. Sonra Sovyet dayatmasına teslim olanların, uzanan her eli kurtarıcı sayacağını bilemedik. O ara Hongkong'un Çin'e geçeceği 99'a hazırlanıyorduk. Körfez'de tutunmak İsrail'in güçlenmesine... Pasifik'te tutunmak Japonya, Kore, Filipinler kaldıracıyla, Tayvan, Singapur, Malezya ve Pakistan'a açılmaya bağlıydı. Enerji kaynaklarının tam denetimi amacıyla, İran ve Irak safralarını birbirine kırdırıyor... Böylece hem ötekilerin tam bağlılığını sağlıyor.. Hem Sovyetleri kısıtlıyor.. Hem büyüyen Avrupa yatırımlarını, Körfezden Pasifik'e eklemlemeye uğraşıyorduk. Sovyetlere yardım, Çin'le Hindistan'ı kuşkulandırır, ulusal direnişleri körüklemelerine neden olurdu. Müttefikimiz Türkiye o fırsattan yararlandı.

Bölgesel güç olmaya kalkıştı. Dünyaya yetecek suya sahiplenmek. Dünyayı besleyip giydirmek amacıyla GAP'ta, "New-Deal"e özendi. Dicle, Fırat arasını, 5 ovasından verimli bir üretim merkezine dönüştürmeye kalkıştı. Her yere güç yetirmek mümkün değil. Türk ordusu, bölgede vurucu gücümüz olabilirdi. Ama, Saddam İran'da duvara toslayınca diyet istedi. Elçimizin yutkunmasını izin sayıp Kuveyt'e saldırınca, hem Vietnam lekesini silme. Hem Türkiye'nin girişimini kısıtlayarak yumuşatma fırsatı doğdu. Giderin çoğunu Suudilerle, Kuveyt emîrine ödettik ama, yeni silâh stoku için çok para harcadık. Ekonomimiz sarsıldı. Geçimi daralan Amerikalı, tarihinde ilk kez, zafer kazanan bir başkanını, bir dönemde topal ördek kümesine tıktı. O koşullarda bir de Sovyetlere yardım etseydim, belki çözülme denetlenebilirdi. Ama içerdeki daralma bunalıma döner... Herkes altında kalırdı. Biz siyaseti, olanakla, olabileceği oldurma sanatı diye öğrendik. Amerikalı, güncel çıkarının güdüsünde oy kullandı," diye dert yandı. Doğrusu hak vermemek mümkün değil,- diye yutkununca Bill Clinton'un;

- İyi günah çıkarmış,- karşılığı hepsini duraklattı. Bir süre sadece birbirine bakarak kuş cıvıltıları arasında, kendi iç dünyalarını dinlediler. Henry Ford;

- Günah hepimizin,- diye söze başladı.- Hepimiz kolay kazanılmış bir yengi coşkusuyla siyasal çalkantının anaforuna savrulduk. Avrupa Birliğini, küreselleşmenin bir parçası... Tıpkı Japonya ve İngiltere gibi, varlığımızın ayrılmazı göreceğimize, her an bizi altedecek güçlü bir

rakip olarak algıladık. Oysa orası hem düzenin anası... Hem şirketlerinin çoğu yan kuruluşumuzdu. Polonya sınırına kadar sadece benim 21 fabrikam var. Morgan'ın 30'dan fazla. Rockefeller petrolün, Du Pond kimyanın hemen hemen tamamını denetliyor. Sovyetler çözülüp Almanya birleşince, Asya'ya kadar uzanan boşluk hepimizi şaşırttı. Dünyanın ne kadar büyük... Hesaplarımızın ne kadar küçük olduğu bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı,- Deyince Clinton saf bir maskeyle atıldı;

- Bu da, "Amerikan Yüzyılı"nı, adı ister, "Küreselleşme," olsun. İster "uygarlık çatışması... Terör tehdidinin yerinde önlenmesi..." Ya da "Büyük Ortadoğu Projesi..." Parayla, baskı ve kargaşanın sökmediği yerlere, zorla dayatmayı zorluyor, öyle mi ?

Mellon, hiç üstüne alınmadan ;

- Raporu hazırlayanlar, öyle düşünüyorlar. Sanırım eski Başkan Bush da aynı görüşte. Hayallerim vardı, dediğine göre,- deyince Clinton;

- Ben Amerikalılarla, dünyaya barış vadettim,- diye dikildi; - ABD çıkarlarına doğrudan saldın olmadıkça sözümü tutmaya kararlıyım. Sonucu şimdiden ortada. Barış, savaştan kârlı.Çıkarı silâhla dayatacağımıza,ortak faydayla sağlasak. Ülkelerin refahını artıracak yatırımlara girişsek. Avrupa ve Pasifikteki gibi, ortakları çoğaltsak. Yeni işyerleriyle kitlelerin yaşam düzeyini yükselterek umut ve hayallerini beslesek, daha akılcı davranmış... Yıkımdan daha yararlı bir iş yapmış olmaz mıyız ?

- İyi de Bill,- dedi du Pond,- Bütün dünyaya yetecek artı değer nerde ?

Clinton, parmağıyla Ford'u göstererek;

- Dedesinin yönteminde. Her ülke çalışma saatini azaltıp, ücretleri artırsa ne olur ? Değerli emek, satınalma gücünü artırır. Stoklar erir... Yeni yeni talepler doğar. Bu da ancak barış ortamında olur. Öbürü kıyım ve kırım. Belki toplu para kazandırır. Ama insanlığa zarar verir. Kimse kusura bakmasın. Benim yolum barış içinde birlikte yaşama ve ortak üretilen refahı paylaşma. Bunun için de, dönemimde Pentagon'dan çok size iş düşecek. Güvenilir ve sağlam ortaklarınızın bulunduğu her ülkede köklü yatırımlara girişin. Medyayı dolaylı biçimde etkileme yolları bulun. Yoksa dehşetli bir aydın direnciyle karşılaşırız. Yerli ortak ya da taşaronunun patronluğuyla mı ? Tesis ve reklâm boyunduruğuyla mı ? Bilim ve teknik katkısıyla mı ? Ülke ve yatırım araçlarınıza göre en uygununu seçin. Fonlarla yetişen onca insan. Güç dengesinin estirdiği bunca yel... Özencin yozlaştırdığı nice değer, aydınlarla etkin ve yetkin güçlerin bizden yana olmasa da karşı çıkmasını önler. Hele biraz da refah payı umar, desteği görürse, işimiz çok kolaylaşır.

- Ben varım,- dedi hemen Ford.- Bu kararını duyan Yahudiler nasılsa İsrail'e üşüşecektir. Ben Türkiye'ye, giderim. İslâm dünyasının eski efendisi. Şimdiki önderi. Ordaki ortağım Koç, çok deneyden geçmiş. Çok güvenilir ve çok sağlam bir dostum. Üstelik otomobil, kamyon ve traktör montajında yetkin. Beyaz eşyanın en büyüğü. Rusya, Türk cumhuriyetleri ve Çin de içinde, Asya'da çok

derin ilişki, pazarlama ve dağıtım ağları kurdu. Şimdilik emek de çok ucuz. Altyapısı otomobil fabrikasına hazır.

- Ben de,- diye atıldı Morgan.- Ortağım Sabancı da çok güvenilir ve sağlam. Kuruluşta çok yardım ediyor.Ya biraz üstleyince... Ya üstüne gidince, komisyonunu alıp çekiliyor. Türkiye Toyota'nın Avrupa, Nissan'ın Ortadoğu üssü olabilir. Çok memnun kalırsak, Daewoo'yu da Kore'den kaydırırız. Tabii Fransızlarla, İtalyanlar böyle bir akının karşısında bir şey demezse.

- Ne diyecekler ?- Dedi hemen Başkan.- Ellerini çabuk tutsa, binbir dolapla biraz daha kapayım diyeceklerine... Türkiye, BM'de yaklaşık 50 yıldır oydaşımız. NATO'da 40 yıldır müttefikimiz. GATT'ta 10 yıldır yoldaşımız der, AGSP'de de vurucu gücümüz olsun düşüncesiyle üyeliğe alırlardı. Şimdi elleri kolları bağlı. Güçlü bir rekabetle akılları başlarına gelinceye, bize mızıldanır.. Türklere homurdanırlar. Kimini ürkütür... Kimini kışkırtırlar. Gizli açık desteklersek, çok yandaş da bulurlar. Sonunda yatışır... Ve ister istemez yarışa katılırlar.

- Tamam !..- Dedi Rockefeller.- Biz de, rahat rahat Asya'da yoğunlaşabiliriz.

- Bu durumda o rapor, Beyaz Saray'ın belleğinde kalacak. "Amerikan Yüzyılı," en azından benim dönemimde, kıyım ve kırımsız gerçekleştirilmeye çalışılacak. Olmazsa, sonrakilerin projesi hazır.- Derken, bayanlarla çocuklar çim alana yayıldı.

Birdenbire durakladı.

Dönerken, Mehmet Emin Karamehmet'in kafasından önce, Turgay Ciner'in bumunu gördü. Onu arıyorlardı. Bir an; "Araziye uysam mı," diye düşündü. Sonra vazgeçti. Biraz dikilerek görmelerini sağladı. Görür görmez, bulunduğu yöne hamle eylediler. "YPK'dan çıkan teşviki anlayamadıkları belli. Bayram değil, seyran değil. Doğan medyası bu kadar üstlerine gelirken, bu teşvik de neyin nesi diyecekleri kesin. Yüce devlet, boşuna harç karar mı ? Elbette bir bildiği var. Madem teşvike karar verildi, neyin neden teşvik edildiğini bilmek hakları. Bakarsın, anlayışlı davranır. Eski defterleri bir güzel kapatırlar da, önümüze bakarız," düşüncesiyle akıl dosyasının tepeleme dolu sayfalarını çevirmeye başladı.

"Kaç yıldır Anadolu kaplanı yetiştirmek için çekmediğimiz çile kalmadı. Onca haramiye göz yumuldu. Onca borç yığıldıysa, hep bu yüzden. Ama kaplan da, cinsine uygun davranmalı canım. Avında, başkasının da gözü olabileceğini içgüdüyle bilmeli. Tuttuğuna ona göre yapışmalı. Bir yer geldi, bir ses duydu, bir koku aldı da

panikledi mi, salt avı gitmez. Kendi de kündeden aşar ki, ötesi beter. O halde bile can havliyle zıpladığı yerin tuzak olabileceğini düşünmeli değil mi ? I'ıh !.. Ahiliği kurutan Osmanlı yerinde yatamasın. Üretip satma geleneğini de göreneğini de kazımış. Doğa besin ve giyim bakımından zengin eylemese, ne yapardık bilemem. Üretip türetmeyi yeniden öğrenmek de, öğretmek de ne zormuş !.. Dünya cangıldan beter. Suyu derin... Batağı yutak... Dikeni gülünden fazla. Dev ağacı... Obur çiçeği... Çeçe sineği bol. Bizim kaplan evcil. Terbiyecisi acemi. Tehlikenin tümünü düşüneceklerine, çalıyı çizilmeden dolanma uğraşındalar. O zaman ya kendi ayaklarıyla tuzağa düşüyor. Ya namlunun ucuna geliyorlar. Niyetimiz iyi ama, bizim de o değirmende fazla unumuz yok. Kaplanı beslerken, etimizi kesip yağımızda kavurmaya koşuluyuz. Acemilikten çok zaman ipin ucunu kaçırıyoruz. Ya eti fazla kesiyor... Ya ateşi çok harlatıyoruz. Bu yüzden hem çok can yakıyor, hem kaplanı gerektiğince büyütemiyoruz. Besili dünya dinozorları saldırdığında da, dişinin kovuğuna gitmiyor. Aman ham yapmasınlar diye sırtlayıp kaçırdığımız, ya ensemizden kan almaya kalkıyor. Ya biz elden kaydırıp başını gözünü yarıyor... Ya vurup-kaçarım derken kurda kuşa yem oluyor. Sonuçta acemi cambaz misâli ikide bir kendi dengemizin derdine düşüyoruz.

Oysa onun da, bizim de bileceği tek şey dünya ticaretinin tam bir cangıl olduğu. Oraya giren, ister tavşan olsun ister kaplan, düşmeyi de, vurulmayı da ancak kendisi önler. Bunca geç girdiği cangılda, her bir

tehlikeyi sezmeye koşulu. Evcil yetişen, acımasız doğada savunmasız. Koruma gücümüz yeterli olsa da, önlem yeteneğimiz yeni gelişiyor. Çoğun pençeyi yedikten sonra, davranıyoruz. Ve yapsak yapsak, ya izcilik ya da hastabakıcılık yapabiliyoruz. Tıpkı bu, Karamehmet olayında olduğu gibi. O da vuruldu düştü. Çaresiz ilkyardıma koştuk. Önce yarasını sardık. Şimdilik kan kaybı önlendi. Hele biraz dinlensin. Biraz aklı başına gelsin. Tez sağılır. Tez ürer." Dediği an hiç kuşkusu kalmadı. İkili, kümeleri yara yara ona yönelmişlerdi.

"Sen sen olacaksın da, yerli motor yapacaksın. Sessiz sadasız kendi kıçına takacağına, davul zurna ortalığa çıkacaksın. Asker'in CMC'sini, BMC haline getirdiğin yetmeyecek... Bir de fiat kırıp dışsatım gerçekleştireceksin. Az buz... Pişmiş aşa tuz... Bazı pazarlara bal gibi gireceksin. Hem burada, hem oralarda kim zemin yitirecek ? Sattığın her kamyonun motorunu, kim zarar hanesine yazacak ? Hiç oturup şöyle bir düşündün mü ? Yapma coşkusu, düşünme yetisini nasıl köreltir, bilmez miyim ? Bir işi kotaracak formüller ardarda dizilmeye başladığında, akıl denen o yüce değer nasıl kanatlanır ? Dur otur... Bunun şu karşıtı var. Şöyle olursa, böyle olur, diyeceğine, bak bunu da eklersen, bu olura, nasıl kışkırtır, tanığım. Bizim gibilerin dört ayak üstüne düşmesi, bozduğunu devlet zoruyla düzeltip halkın sırtına yükleme yetkisi. Ve bir de aklının uçtuğu evrede bile, karşılığını bulma zorunluluğu. Yapalım da, hani kaynağı, denildiğinde suspus kala kala, önlem düşünmeyi, girişimin önüne koyma alışkanlığı. Herkes

kafasını aynı duvara vursa, Çin seddi dayanmaz. Dayanmıyor da, nitekim.

Yoksa, ikide bir keşkeğe döner miydik ? Bizimki daha çok kuram. Bilmem kaçıncı beş yıllık plan. Bilmem kaçıncı yıllık program. Bilmem kaçıncı düzeltme. O bile tekliyorsa, eylem adamı neyler ? Girişmiş, üretmiş, göstermiştir. Ben fikri yutarım biter. Yapan âdem nasıl yutsun? Piyasaya çıkmayan üretimin, anlamı, değeri ne? Gösterecek. Gösterince, Amerika'nın Ford'uyla, General Motors'u. İtalya'nın Fiat'ı. Fransa'nın Renault'u, görmesin mümkün mü ? Amanın !..

Kardeşim sen bu dünya denen köyü, köpeksiz mi sanmaktasın ? Adamlar Japonya'dan Almanya'ya... Slovakya'dan Rusya'ya... Skoda'sından Lada'sına bir nice motor fabrikası varsa, "ya cebren, ya hile ile," ellerine geçirmişler. Sen İngiliz Leiland'ın kalıplarını boza düze ben de varım, diyeceksin. Hadi Asil Nadir, bu işlerde ilkti. Elinde İngiliz kimliği... Cebinde İngiliz sermayesiyle... İngiliz'in digital teknolojisini, İngiliz Hongkong'undan, Türkiye'nin Manisa'sına taşırken başına geleceği bilmiyordu. Hadi o demde sen, kaçakçılıktan mahkûm olmuş. Soluğu Fransa'da Nice kıyılarında almıştın. Adamlarının çoğu kolej bebesi. Uluslararası dümenlerle uğraşacaklarına uçukluk yarışındalar. Hadi olgun muşmula misâli, battıkça topladığın için medya tosunlarının hepsi tele-voleci. Fukaralar manken bacağında kıl saymaktan, dünya ahvâline yoracak kafayı yemişler. Sen de kolejlisin be yahu !.. İngiliz gibi ingilizce... Amerikalı gibi

Amerikanca... Fransız gibi fransızca okur, yazar, konuşur bir âdemsin. Avrupalarda da geziyorsun. Hiç mi İngiliz, Fransız gazetesi okumadın ?

Oralarda, onca zaman, salt Hayri İpar'ı kandırıp Yapı ve Kredi'yi Pamukbank'a eklemek için mi dolandın ? Madem onu becerdin, aynı hevesle yanıp tutuşan Koç'la Sabancı'nın kuyruk acısını düşünmedin mi? Anladık!.. Nice, Cannes, Monoco kıyıları, tıpkı Florida, Kalifomiya, Las Wegas gibi kös dinlemeye pek bir elverişli yerlerdir. Peri padişahının sarayları oralarda kurulmuş. Hûriler şehzadeleri oralarda bekler. İyi de, kayınpederin Şadi bey başta, sülâlen Çukurova Kuvvayı Milli'sinden gelir. Onlar da mı, bir günden bir güne, ürkmüş emmi oğluyla sarmaşan eloğlunun, yuvasına çomak sokulmuş eşek arısı gibi çokaştığını anlatmadılar ? Hadi bizim uyarılarımız devlet adınaydı. Yurttaşsın !.. Duymaman da, uymaman da... Bulduğun boşlukta köküne kadar oynaman da ana sütü gibi helâl hakkın. Hoşgöreni horgörmene de bir şey diyemem. Sonuçta biz bahtı kara memuruz. Pîrimiz üç maymun. Görmedim, duymadım, söylemedim der çıkarız. Çünkü devlette söz değil, yazı geçerlidir. Ama o motoru üretmek için salt banka mevduatını değil. Onların sağladığı sendikasyon kredilerinin de çoğunu el değmeden BMC'ye yatırdığını, müdür... Müfettiş... Yönetici ve yeminli banka murakıpları da içinde kimse bilmese sen biliyorsun. Bir yanın bir nice ağa olsa, bir yanın bankacı be yiğitim !.. Borç yiyenin kesesinden yediğini geç. Aklına hiç, ödetirler, gelmedi mi ? Gelmediyse Türkcell'e, Newyork borsasından 5 milyara

yakın doları niye topladın ? Rekabeti Kırkpınar'da pehlivanlık mı sanıyorsun ? Tut ki sandın, bu Kırkpınar ne mene yerdir demez mi, insan? Desen, çıvgar deyiminin ordan çıktığını bilirdin. Onca büyük efendi, el bilmem nesiyle gerdeğe girmeye kalkışan zıpçıktı için niye fiat kırsın ? Adamını bulur... Çıvgarını kurar, kafasını kırar.

Fahişelikle tefeciliğin, dünyanın en eski meslekleri olduğunu bilmeyen mi var ? Elbette hünerin daniskası onlarda olacak. Üstelik bizim fentbazımız çok açgözlü. Ve çok açgözlü gibi kapana kendi girmiş. Bankalarının 50, 100, pek pek 200 milyon dolarlık sermayesiyle, sendikasyon piyasasına çıkmış... Libor+ bilmem kaçla, 300-500 milyon, hatta al denilinde 3-4 milyar dolarlık krediyi kapmış. Kimi aklınca yüzde yüzün üstünde faizle hazineyi soyacak. Kimi piyasayı kasıp kavuracak. Bazıları da, yerli üretimle dünya rekabeti kuracak. Faizden devşirenin, develüasyona kaptırdığını sayma. Sakıp ağam diliyle açıkladı; "Bir gecede servetinin yarısını yitirmiş."

Hiç kimse o kredilerin arkasında kim var? Neden bu kadar cömert davranıyor ? Vade yettiğinde ben bunu neyle, nasıl öderim demediğine, bundan iyi kanıt bulunur mu ? Seksen yıldır okullarımızda doğru düzgün Cumhuriyet tarihi öğretilmez. Ama Osmanlı'nın ıcığı cıcığı ezberletilir. Salt akıncı beyinin, tutsak cariyelerle işretini mi bellediniz yahu !.. Namık Kemal, Tevfik Fikret, Mehmet Akif, Nazım Hikmet'i de mi bilmiyorsunuz ? Sahi ikinci, üçüncü kuşağın diplomasında tıpkı benimki gibi,

yabancı okulun mührü kazılı. Amerikan, İngiliz, Fransız, Alman... Hatta İtalyan tarih, coğrafya, edebiyatını bilir. Hem okumuşluğu... Hem gezip dolaşmışlığı... Hem özümsemişliği vardır. Yükselişin destanı gözlerini kamaştırtığından, temelindeki kan ve gözyaşını göremez. Göremeyince de, kötüsü geldiğinde ağlaşmaktan başka çare bulamaz.

Oysa rekabete soyundukları, maşa varken elini ateşe sokmamayı öğreneli yüzyılı geçmiş. Bizim yeni yeni gitmeye kalkıştığımız yolda, onlar kaç tur atmışlar. Doğrudan elenseye soyunmadan, çıvgarını meydana sürer. IMF'si, DB, DTÖ'sü ne güne durmakta ? Bir işmar eder. Sizin libor +larla şişmiş borç, bohçalanıp devletin önüne konulur. Bir işaret çakar, şöyle yaparsanız, şu kadar verir, günlük sıkıntıyı çözeriz ciğeri üstteki dala asılır. Neylesin aç kedi ? Zıplayacak !.. Zıplarken de onca doları havalandıracak. Al sana bir anda üç katı. Yanına da Kemal Derviş "niyetiyle," banka sermayesine "yeterlik" çıtası kondu mu ? Yandı gülüm keten helva !..

Haksız olsalar bile, güçlü kim ? Bankalar gerine gerine kredi almış. Garibanın da, rantiyenin de mevduatı, banker faciasından beri yüzde yüz devlet güvencesinde. Banka ya da kredi batarsa, sendikasyon ne alacak ? Al sana, Sakıp Ağa'nın dillere destan yanıtı; "Üçün birini." Kör kadının, kör kararı bile, hiç düşünmeden; "Banka sermayeleri en azından sendikasyon kredilerini karşılamalı," diyecek. Deyince de; "Gariban'ın üç kuruşluk mevduatını ödüyorsun da... Koskoca Morgan'la Mellon'un, Soros kepçesiyle dağıttığı milyara gelince mi,

nanik. dolarlar uçtu. Al içi boşalmış bankayı... Ne yaparsan yap," değil mi ?

Herkesin gerekçesi kendne göre haklı. Kendince başka. Seninki yenir yutulur. Yine de yat kalk, orduya verdiğin kamyonlarla... Durum böyle böyledir, deyince tez kavrayıp tezelden yaklaşıma sokan Ecevit'e... Halis Ağa'nın Bozüyük'teki tesislerinde anlattığını dinleyen... Ve anlayan Tayyip beye dua et. Devlet Çarçur etmeden açığa düşenin üstünden elini çekmez. Asil Nadir'i Londra kalesinden, Kıbrıs burçlarına uçuran yel, seni de düştüğün yerden kaldırdı. Dahasını istiyorsan, o 5 milyar gelecek. Gelmezse, tetikçiler ne derse desin, yerli motor adına görüp göreceğin rahmet bu kadar." Kararıyla yol açmaya uğraşanları beklerken; "Bizim insanımız neden böyle?" Yakınmasıyla sürdürdü; "Devlet hoşgörüsüyle, halkın güvenini neden bu kadar kötüye kullanıyorlar ? Genlerimizde çapul kalıtı olduğundan mı ? Emerson'un dediği gibi, para bir yerden sonra sapıttırdığından mı ?

Adam işe güzel güzel başlıyor... Destek oluyorsun... Teşvik ediyorsun... Kredi veriyorsun... Ufak tefek kusurlarını görmezden geliyorsun. Katlar ediniyor. Edinsin... Kim elinde onca parayla, inde durur ? Her hizmetin bir karşılığı var. Devlet lojmanları gecekondu mu ? Yatlar ediniyor. Eh, biz de denizleri, Musa'nın göçmenleri gibi yayan yapıldak aşmıyoruz. Özel uçak alıyor. Dünyada iş tutmak için, tarifelerden bağımsız olmak gerek. Olsun da, helâl olsun. İşine helikopterle gidip geliyor. İşi önemliyse, trafiğe sıkışmaktan iyidir. Güle güle gitsin, gelsin. Harcını, vergisini, sigorta priminı,

işçi ücretini versin. Zamanında borcunu ödesin, masrafını karşılasın da, isterse uçan halıya binsin. Kimin gözü kalırsa, gözü çıksın. Çağdaş uygarlık düzeyinde, ötesi var mı ? Mubarek adamlar, gül gibi geçinip gidiyorsunuz. Yetinsenize !.. O destek, teşvik, hoşgörü, deveyi hamuduyla yutasınız diye değil. Hendekten atlatasınız diye. Kös dinliyor !.. Biri yutmuş, dendi mi, benim işkembem daha büyük diye yerinden fırlıyor. Yahu bu deve "mîrî mal..." Bir yere kayıtlıdır. Etini hazmetsem kemiği... Kemiğini itlerim yese, hamudu sırıtır, demiyor. Ya da bir yere kadar diyor. Ama o yerden sonra, harmanı aktarırken arada bir kürek kendi hararına atıyor. Bakıyor kimsede ses yok. Bir bir daha derken, harar öyle şişiyor ki... Yüklendiğinde altında kalan kendi oluyor.

Örneği bir iki değil ki !.. Düne kadar uydu teknolojisi getiriyorlar diye, el bebek gül bebek... Ya da bütün cin tayfasının, korkulu düşü Uzanlar. Küçük balığın büyüğünü yediği piranhada görülür de, onun bile yuttuğunu gören olmamış. Adam burda balığın küçüğünü sürüyle yutuyor !.. Uydu teknolojisi uğruna Cumhurbaşkanı Turgut abinin oğluna kazık atıyor da, göz yumuluyor ya !.. Dünya hep böyle dönecek. O piranha olursa, balinalar suyunda intihar ediverecek sanıyor. Ve başlıyor Nokia, Motorola'yla cilveleşmeye. Ya da J.P. Morgan'la peşreve. Devlet, sadakatla hizmet edeni, sonuna kadar kollar da... Harmandan sap kapanın yerini zamanını kollar. Tam gereken yerde, elini üstünden çekiverir. Safra atmak, sade zeplinlere mi mahsus ? O koruyup kollamadı mı açık denizi salla

aşmak zorundasın. Newyork mahkemesinden bir ceza... Londra polisinden bir tutanak. Fin jandarmasından bir takip... Kaçırdığını, kaçırdığın yerden almak yetmez. Sakladığını sakladığın yerden elinle çıkarttırırlar.

Bankacısınız. Parayı bilmek boynunuzun borcu. Birikimde her türden pislik bağışlanır. Rekabet acımasız. O ortamda kâr, lokmayı aslanın midesinden almakla mümkün. Devletin peşkeşi tamam... Ama tek değilsin. Baştaki sana peşkeş çeker... Alttaki kendi yakınına. Onda bile düğün saçısı gibi, itişip kakışmak gerek. Sen pehlivansın, tamam. Eşleştiğin de pehlivan. Çeaş, Kepez, Çimento, Telsim bu açıdan bakınca, birikimin doğasına uygun. Büyük ortak da, küçük ortak da, ancak genel kurulunda eleştirir. Borsada ele geçirmeye çalışır. Boyu küçükse üstüste çıkar. Gücü yetersizse elele verir. Kafasını kesesini birleştirir. Hakkından gelir. Yapılan işine yarıyorsa, göstermelik bir iki ağıt yakar... Acz kalesine sıvışan da kusura bakmasın... Düğünde gelinin başını, gerdeğe girecek tutar.

Nitekim büyükler bunu bilir. Bildiğinden, işin o yanını kimse kurcalamaz. Çünkü hepsinin, başlangıcı birdir. Birikimin anası devletin işbilir, becerire peşkeşi... Danası toplumun alınteri ve gözyaşı. Kendiliğinden sermaye birikimi, nerde görülmüş ? Bir tarih öncesi Mısır'da.. Altın bulmuş. Bir tarih sonrası Güney Afrika'da.. Kumu elmasla dolmuş. Bir de çağımızda petrol ülkelerinde. Onun dışında, acıyana acınan bir dünyada değil miyiz ? Uzanlar birikim, daha birikim konusunda katı. Tamam !.. Ondan dertli Sabancılar pek mi yufka yürekli ? Dileyen Yıldız Kenter'e bir sorsun. Karamehmet'le Uzan'lara medya tetikçilerinin tamamıyla ateş açan Doğan gurubu Milliyet'le Hürriyet'i nasıl almış? Yanıtı Adil Bey Holding versin. Ondan ses çıkmazsa, Koç'lar anhasını minhasını bilir. Onlar anlatsın.

Abdi İpekçi öldürülmese Ercüment Karacan Milliyet'i... Çetin Emeç vurulmasa, Erol Simavi Hürriyet'i satar mıydı ? Can telâşına düşmeyen, malını yük sayar mı ?

Bu yumurta ikizi böyle yel yepelek, yelken kürek üstüme geldiklerine göre, ya bir yerde sıkıştı. Ya akıllarına yeni bir cinlik geldi. Yoksa yine Sabah ve ATV işi mi ? Bilgin fukarası, boyundan büyük işe kalkıştı. Bilmediği bir işe girdi. Dedesi Fazlı Necib'in yüz yıllık, Yeni Asır'ının altın adını pul eyledi. Medya rekabeti sürsün diye ayakta tutulması kamu yararı. Bu, yapılamaza oynamasaydı, Pamukbank da, Yapı Kredi de elinde kalırdı. Bunlar Asil Nadir süreği. Ulusal üretim bandı ellerinde. O zaman, Turgut abi de içinde çıraklık dönemimizdi. İçerde Bektaşi namazı geçerliydi ya... Her yerde geçer sanıyorduk. Olan Asil Nadir'e oldu. Sen ne kadar anlatmaya çalışırsan çalış, emeğin boş. Baş taşa vurmalı ki, sakınmak öğrenilsin.

Başka ülkelerin zenginleri burdan böyle geçmiş, dediğinde bana ne, o başka ülke diyor. Savsöz haline geldiğine göre eski çağlarda, paranın dini imanı kalmamıştı. Maşaallah çağımızda coğrafyası da kalmadı. İster valize TI. doldur Hongkong'a git... İster cebine dolar ya da Euro sok, Paris, Londra, Newyork'a. Dünya bir küçücük köy şimdi. Uçaklar vızır vızır. Cep telefonlarının âlâsı TURKCELL'de."

Sonunda kendilerine yol açıp yaklaştılar. Ciner eline yapıştı;

- Biz de sizi arıyorduk.

- Bor içinse, bakanım emri verdi. İstediğiniz ruhsatı alacaksınız.

- Teşekkür ederim. Onu öğrendim. Üstelik kapasite artırımı ve yeni tesisler için teşvik garantisi de vermişsiniz. Pazarda genişleme mi umuyorsunuz ?

- Siz galiba sayın Başbakanımızı dinlemediniz. Ne buyurdu geçen gün ? Bir üretene bizden iki destek, ne demek ? Yeter ki üretin,- dedikten sonra Karamehmet'e bakarak;- Teşvik, bor değirmeni için değil. İyice ciddiyet kazanan temiz enerji tesisleri kurabilmeniz için. Hani Miami'yi pek severdiniz ? Oraya gidip de, Nejat Veziroğlu'nun ümüğüne çökmemek var mı ? Morgan'la Ford'un Japon kolu, onun araştırmalarına 2020'ye kadar 4 milyar dolar aktarıyor. İlk hidrojen motoru, Toyota'da denendi. Sonuç harika. Hammadesi havayla bor. Haberimiz yok demeyin. Bir de yenilikçi olacaksınız. Teşviki yel değirmeni için mi istediniz, derim. Elinizi tez tutun. İş çok ciddi. Du Pont da peşinde. İnsanın dayanma gücü bir yere kadar. Ama hem gel deseniz koşar... Hem gerekçeniz sağlam. Dünya bor'unun yüzde 70'i bizde. İlişkileri pekiştirin. Bakarsınız deneme ve geçiş üretimi sizin tesislerde gerçekleşir. Gerçekleşirse, GSM'den daha verimli... Daha büyük bir fırsat ele geçer. Uğraştınız, olmazsa, Paşabahçe biri Çin'de, biri Kazakistan'da iki fabrika daha kuracak. Borcamın borunu sizden alıyor. Pazar kendiliğinden gelişecek,- karşılığına Turgay Ciner;

- Anlaşılan destek yok,- diye kösülünce Karamehmet;

- N'apsınlar ? Yeni gözde Ahmet Nazif Zorlu. Bütün destekleri de, olanakları da onun emrinde. Gerisi kırıntılarıyla yaşamaya mahkûm.

- Ee,- diye kasıldı.- Boş vaktinizde dışsatım kalemlerine bir göz atın. Tek başına 1 buçuk milyar dolar dışsatım yapıp... Tamamını yurda getiren Vestel'den başka var mı, göürürsünüz. Üstelik dışalım listesindeki izi, devede kulak. Arasına Aselsan yongası sıkışmasa, böyle şişer mi ? 2004 hedefi 2 buçuk milyar. Hangi baba, getireni has... Götüreni övey tutmaz ? Şimdi devlet

babanın, has evlâdı o. Üstelik henüz bir takıntısı, sabıkası da yok. Her geçen gün güvenimizi daha da pekiştiriyor. Eh, biz de elden geldiğince destekliyoruz.

- Yâni biz, kütükten silinmiş üvey evlâtız ?

- Kusura bakmayın Mehmet Bey. Her baba dışlayanı, dışlamaya koşulu.

- Diyelim bir küslük oldu. Ömür boyu mu ? Artık barışmanın bir yolu yok mu ?

- Olmaz olur mu ? 5 milyar dolar gelir, sadece gönülde ince bir çizik kalır.

- Kör kör parmağım gözüne, olmaz mı ?

- Neden olsun ? Siz sendikasyon konusunda çok ustasınız. Para hazırsa, ne kadar kolay bulunduğunu herkesten iyi bilirsiniz. Uluslararası piyasa size halâ çok güvenmektedir. Avucunuzu açar açmaz toplamışsınızdır. Devletten güvence falan da istenmediğine... Üstelik borç da, kırkık akçeyle değil, tam ayarla kapatıldığına göre, TMSF yaklaşıma yaklaşmaz da, ne yapabilir? Ver gülüm, al gülümle sabıka kalsa da, takıntı temizlenir. Herşey eskisi gibi, eski rayında yürür gider.

- Anladım !.. O zaman eğer ihaleye çıkarsa Tüpraş'la ilgilenebilir miyim ?

- Neden olmasın? Ama takıntı mutlaka temizlenmeli. Motor'un üstüne enerji de binerse, başınıza gelenler, geleceklerin yanında çocuk oyuncağı kalır. Bor petrolden hem çok temiz, hem kârlı. Bundan iyi barış çubuğu da can sağlığı,- der demez, onu bulmak amacıyla diplomatik misyonun yoğunlaştığı kuytuya yöneldi.

Ayağının altında bir şey hışırdadı.

Bastığı yere dikkatlice bakınca irkildi. Taban piyantasından bir kâğıt parçası taşıyor... Yarım bir yanakla, mahzûn bir göz ona bakıyordu. Birden ilk demlerindeki Özal'la karşılaşmış gibi içi cız etti. Aklı; "1983 fırtına gibiydi," düşüncesiyle, o günlerin filmini bir kez daha çevirdi. "Kenan Paşa ve Konsey üyesi arkadaşları, kendilerince siyasal ortamı temizlemiş... Toplumun el, kol, dil hatta belini Midas'ın kördüğümüne bağlayan Anayasa'yı... Kamuoyunun, yüzde 92'sinin onayından geçirmişti. Sıra Cumhuriyetin kuruluşundan beri dört yılı hiçbir dönem aşmayan seçimlere gelmişti. 12 Eylül tümünü kapattığına... Partiler yeni Anayasa'ya göre de, "demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurları," olduğuna göre, ister istemez yenileri kurulacaktı.

Biz dil bilir, iş bilir, dünya halini bilir prensler, bıyıklarımız yeni yeni terlerken, erkin tadını almış... Turgut abinin kovulmasıyla çoğumuz eli böğründe kalmıştık. Fırsatın bir kez daha ayağa geldiğine inanıyorduk. İçimizde toplumun tanıdığı tek kişi Turgut abiydi. Topluca başına çöreklendik. Uykularında bile rahat vermedik. Sonunda ısrarımızdan usanmış...

Amerika'ya sıvışmıştı. Dünya avucumuzun içinde... Oradaki dostlarımızla izini bulmuş. Hatta onları da devreye sokmuştuk. Veysel Atasoy... Halil Şıvgın.. Hüsnü Doğan... Şadi Pehlivanlıoğlu... Mehmet Altınsoy... Mustafa Taşar, ben ve daha nicelerinin günahı çok. Onu parti kurmaya biz kışkırttık desem yalan olmaz.

Sonunda azim ve kararla döndü. İster istemez taşın altına elimizi koyacaktık. Evi gözetim altındaydı. Karargâhımız Cemil Çiçek'in yazıhanesiyle Mehmet Perçin ve Muzaffer Atılgan'ın evleri oldu. Can Pulak'la benim, gazetecilik dokunulmazlığımız çok işe yaradı. Herkesle her yerde görüşmemiz yadırganmıyordu. Yakından tanıyıp güvendiklerimize kuruculuğu biz öneriyor... Çok önem verdiğimiz kişileri ya gündüz o yazıhanede... Ya gece evlerden birinde, Turgut abiyle buluşturup onun önermesini sağlıyorduk. Ekrem Pakdemirli'yle Yıldırım Aktürk; "Sakın ha !.." Diye tutturmuşlardı; "Ordunun elinde dosya var. Hepinizi bir gece yarısı toplayıp içeri tıkacaklar. Girin Turgut Paşa'nın MDP'sine... Başbakan Ulusu'yu da başınıza geçirin.. Ülkeyi 12 Eylül doğrultusunda gül gibi yönetin. "O günlerde kimlere başvurmadık ki !.. Kutlu Savaş, İlhan Kesici, Şener Akyol, hatta Nevzat Yalçıntaş, kurucu olmak istemediler.

Anayasa'ya göre partiler izinsiz kuruluyordu. Ama MGK, Anayasa üstüydü. İstemediği partinin kurucularını, Erdal Bey'in SODEP'inde olduğu gibi topluca veto ediyor. Daha ötesi Cindoruk'larınkini, bir kararla gözünü kırpmadan kapatıyor... Başta Süleyman Demirel, Mehmet Gölhan, İhsan Sabri Çağlayangil olmak üzere önde gelen kurucu ve kışkırtıcılar yanında... Sağa değdi, sola değmedi olmasın diye, Deniz Baykal, Celâl Doğan benzeri, soldaki destekçileri de, kulaklarından tuttuğu gibi Zincirbozan'a tıkıveriyordu. Sonunda elene, eleklene

38 kişiyi zor tamamladık. Seçim takvimi ilân edildi. Bu kez de aday arayışı başladı. Turgut Paşa'nın MDP'si, Konsey'in iktidar adayıydı. Anında bürokrat eskileriyle... Güce yakınlığı varlıkla eşdeğer tutanların hücûmuna uğradı. Necdet Calp'ın HP'si icazetli muhalefetti. Kendini merkez solda sayan... CHP kapanınca açıkta kalan... Ve MDP'ne kapağı atanlarla ömür boyu rekabet etmişlerin akınına uğradı. Devletlûlar sağı soluyla o ikisine üşüşünce sokaktakiler bize kaldı. O koşulların görünüşü Sunalp Paşa'yı doğruluyordu.Partisi, "İktidara mahkûmdu." Ömrü devlette geçenin, başka tef çalması mümkün mü ? Devlet varlık kaynağımız. Onun desteğini aldık mı, biz çobanız, halk sürü. Oy da ne ? Paşa emretti, erat esas vaziyette. Oy da elbet peşin peşin cepte.

Oysa koyun postuna bürünmüş o sürü... Padişahı da içinde, bütün çobanlan teslim olmuşken, hürp diye kalkışmış... Ve onların ödünü patlatan devlerin tamamını bir güzel pataklamış... O gün bugündür, egemenliğini hiçbir güce kaptırmamış bir kurt sürüsüydü. Kalkıştığında, devi çobanı kaçacak delik arıyorsa, ikide bir elini ateşe sokması hem anlamsız, hem gereksiz, hem doğasına aykırı. Kıyamet kadar erk düşkünü... Bir dünya sen yanma, ben yanarım heveslisi... Pek çok oy dilencisi var. Bunu bildiğinden kapalı hücreye girinceye, oyunu kendinden bile gizliyor. Ve emir demiri keser devletlûlanyla, oltayı attım, balığı tuttum alıklarına, ülkenin sahibi efendisi olduğunu, orada kanıtlıyor. Seçim sonucunu doğru okuyana ne mutlu !.. İki cihanda âbâd. Örneği kalbimizde, Atatürk. Yanlış okuyana yazık !.. Sonu berbât. Menderes'in dramıyla, Turgut abi'nin hüsrânı kaç yıldır gözyaşlarımızda.

Son yirmi yılda, seçilenlerin ertesi gün köhnemeleri, bu yüzden. O mührünü, oy dilenciliğindeki

söze basıyor. Yalancı, tutanağı alır almaz, ona tepeden bakıyor. O desteğini, o anda çekiyor. Ama, tantanası sonraki seçime kadar sürüyor. Var bir seçim dönemi kasıl. Hatta istersen bir madik daha at, daha yükseğe tırman. Ne yaparsan yap, sandık yeniden açıldığında, onun gerçeği seninki oluyor. Çünkü devlet o. Ve o varsa, seçilmiş atanmış, hepimiz varız. Biz o zaman dünyayı biliyorduk da, bunları bilmiyorduk. Asıl ilginci, herbiri 40 yıllık devletlû olan, Turgut abi, Sunalp Paşa, Necdet Bey de bilmiyormuş. Hadi biz çok yeniydik. Ömrümüzün fidan yılları yaban ellerde geçmişti. 20 yılda zor öğrendik. Onlar kısa burs, ateşelik ve iş dışında, hep burada... Bu halkı yönettiler. Gerçeğini nasıl göremediler? Göstermediğinden mi? Öyleyse onca seçim.. Onca darbe.. Onca çalkantı niye oldu ? Devletin defterinde halk, sayılardan ibaret. Ama devleti yapan o sayılar... Onu inkâr, kendini inkâr değil mi ? Galiba dünyaya açılmadan, gerçeğin gizine ulaşılmıyor. Ve galiba Kuvvay-ı Milli'nin gizemi, boyunu dünyayla ölçmüş olmasında. Bizim şansımız da bu oldu. Fili görünce, deve küçüldü. Hanyayı Konyayı anladık. Ve dinozorun hepsinden büyük olduğunu o zaman kavrayabildik. O günkü aklımız, ne kadar darmış ?

Konsey'i yanıltan da aynı şey değil mi ? Onlara göre, o ikisi çok istenen, biz az istenendik. Bize göre, dışta destek bulan, içte dokunulmazlık kazanıyordu. Dış ya da iç, her desteğin hem devlet... Hem millet çıkarına birebir uyduğunda geçerli olduğunu çok sonraları... Turgut abinin o zor koşullarda topladığı yüzde 46 oy, önce 36... Sonra 21'e düşünce anlamaya başladım. Daha sonra, Yenişehir değirmeni, başdöndürücü bir hızla hükümet öğütünce inandım, imân ettim. Turgut abinin, Cumhurbaşkanlığına o sezişle karşı çıktım. Oy yitirdikçe yükselmesi ne yazar ? O hiçbir zaman o ilk yılların

coşkusunu... Biz uykusuz duraksız koşuşturmaların, huzur, güven ve mutlulukla beslenen yorgunluğunu bir daha yaşayamadık. Oysa işin başında, dehşetli bir çelişki yaşıyorduk. Bir yanımız, en güvenilir yakınlarımızın uyarılarıyla korku... Bir yarımız hiç tanımadıklarımızın desteğiyle güven doluydu... Gövdemiz sanki şişiyor, şişiyor da dünyayı kaplıyordu. İnsanın aynı anda iki ayrı duyguyla sarsılması olağanüstü bir şey. Bir eski savaşçının neden hep, o ilk dikiliş anını anlattığını o günlerde kavradım. Oysa hep takıntı saymıştım. Yaşayan bilir. Çelişen duyguların esrikliğini, hiçbir keyif verici, veremez. O an, gün, dem, ya da süreç, kendini aşmanın... Tabu ve tutkularını kıra kıra toplumsallaşmanın sıçrayışıdır. Meğer babacığımın o defterlerde anlatmaya çalıştığı da buymuş. Kim varolmanın anlamından vazgeçebilir ?

Sonunda "Güvenlik soruşturmasından" geçmiş aday listemizi tamamladık... Başkası anlatsa inanmam. O kargaşa içinde, YSK'na verilmek üzere hazırlanan son listede, kendimi unutmuşum. Turgut abi bile; "Cin, seçimi alacağımıza inanmıyordun, karambole getirip sıvıştın," diye aylarca dalga geçti. İyi ki unutmuşum. Sonra o kadar işimize yaradı... Yerine göre el çantası... Duruma göre sırküpü... Gerektiğinde cellât olmayı öyle kolaylaştırdı ki... Bir milletvekili ya da bakanı aynı işlere koşmak zor. Yeri, ödevi, konumu farklı. Sevgi, saygı veya çıkar bağıyla gönüllü hizmetkâr çok. Ama hem yükümlü değil. Hem öylelerinin ücreti yüksek. Oysa memur, adı üstünde, hizmetli. Bu yüzden o da ben de rahat ettik. Ve o ilk şokların tamamını savuşturduk. Listeler sunulduktan hemen sonra kısa propaganda dönemi başladı. Birkaç miting... Yasal televizyon konuşması... İki açık oturumla geçiştirmiştik ki !.. Sağolsun Evren Paşa !.. Son gün televizyona bütün

haşmetiyle kurulup Turgut abiyi yalancılık, beceriksizlik ve yaramazlıkla suçlamaz mı ? Eşekten düşmüş karpuza döndük. Paşa da, biz de halkın sürü değil, asıl ağa olduğunu unutmuştuk. Şamarı gerçekten pek yaman oldu. Sandıklar açıldığında yüzde 46 oyla, tek başımıza iktidardık.

Ne var ki, halk ordusu lâfı boş... Asker, halkından kalır değil. Tam iktidarın seçimli yarısını devredeceği sırada, bir nice pirinç çuvalı varsa önümüze deviriverdi. Öyle ki, taşını Eyüp peygamber ayıklasa sabrı çatlardı. Bunca yıl deneyden sonra, iktidarın zorun üstesinden gelmek olduğunu öğrendik. O çaylaklık dönemimizde, zorluklar peş peşe sıralanınca, sıtma umarken Azrail'le karşılaşmışa dönmemek mümkün mü ? Bir yandan, Turgut abiyle birlikte pirincin başına çöreklenip taş ayıklamasına yardım ediyor.. Bir yandan Can Polak'la dayanışarak basınla özel ilişkilerini ayarlıyorduk. Ertuğrul Özkök'ten, Orhan Tokatlı'ya... Yavuz Donat'tan, Muammer Yaşar'a... Fehmi Koru'dan Oktay Pirim'e... Sabri Canbeyli'den, Erdem Noyan ve Ufuk Güldemir'e evinin kapısını açtırmış... Semra hanıma kaç kez sofra donattırmıştık. Bu bire bir ilişki yöntemi öyle başarılı oldu ki, hemen İstanbul'a da yaydı. Güneri Civaoğlu'yla Mehmet Barlas... Cengiz Çandar'la, Taha Akyol... Zafer Mutlu'yla Güngör Mengi'nin, "Önceleri Başbakan... Sonraları Cumhurbaşkanı Özal, geceyarısı beni aradı," övüncü azbiraz güç çalmak görünse de, doğru ve haklı. Telefon ettiği... İstanbul Orduevi, ya da uçağıyla aldırıp başbaşa saatlerce söyleştiği... Fikrini fikirleri haline getirinceye uğraştığı çok olmuştur. Becerdi ki, çoğu "nerde o günler" özleminde.

O zamana kadar resmî basın toplantısı... Memur rekabeti... Adam yıpratma... Ya da kamuoyunu alıştırma amacıyla sızanı kapmaya alışmış gazeteciler... Birinci

ağızın dakikalarca açıkladığı sorunlarla ne oldum delisine dönse yeri. Onların bazen coşkulu alkışı... Bazen anlamlı sususu... Bazen canı-ı gönülden savunma destekleri olmasa, aynı güçle çözebilir miydi ? Medya holdinglerin eline geçip patronu elde etmenin, bunları sağlamaya yettiğini gördükçe, eskisi kadar emin değilim. Kişi, yitireceği çoğaldıkça, uzlaşmaya yaklaşıyor. Birkaç deliyle, birkaç hullî sayılmazsa, aydınlar da insan... Çoluk çocuk sahibi. Üstelik ülkenin seçkini. Adı gibi bildiği hırsız, yolsuz, vurguncu, hortumcu... Kap-kaç ya da yap-sat cânisi... Uyuşturucu, silâh, gümrük, vergi kaçakçıları ortalığa para saçar.. Bir dünya andavallı kapış kapış toplar.. Hûrisi gılmanıyla Cennette yaşarken, dünyayı boynuzunun üstünde tutacak öküz o mu ? Has ekmek asıl onun hakkı !.. Yaşamın o biçimi çok pahalı. Öbürü de ölümse, "Yaşamak güzel şey be kardeşim," diyeni neyleyecek ? Aklı yok parası çok biriyle de o anlaşır. Bordrosunda asgari ücret yazarken, zarfında veliaht cülûsuna kavuşur. Hem düzenle barışır. Hem ucundan pay kapar. Gül gibi geçinir gider.

Sonra bir gün bir de bakar, patronu ya suçüstü yakalanmış... Ya paldır küldür yuvarlanmış... Ya hepsine madik atmış. Pılısını pırtısını toplayıp savuşmuş. Yerine gelen ay başında asgari ücreti avucuna sayınca, feleği şaşar. Yoksulluğun anlamını kavrar. Ama, bindiği alâmet onu, varlığın tadını aldıktan sonra kıyamete götürmüştür. Kamu hizmeti yapan, kamunun desteğini yitirmemeli. Zaten kazanmak ölümden beter. O evre biz az mı uğraştık ? Oy istemek için az mı kapı dolaştık ? Ağlaşmanın değeri yok. Seçimli ülkede hiç kimsenin ensesine iktidar ol, diye tabanca dayanmıyor. Muktedirim diye aday oluyor... Çokluğa bilgi ve becerine inandırıyorsun. Oyunu alıp iktidara geliyorsun. Dertlerin tamamı senin boynuna. Merhemi senden. Bilecek...

Bulacak... Karacak... Süreceksin. Sağıldı mı, oy gani. Daha beterse, yallah !.." Derken, bir hışırtıyla silkindi. Eğildi kâğıdı aldı.

Irak işgal komutanlığının, iskambillerinden biriydi. Saddam karo astan tam gözünün içine sırıtınca, içi burkuldu. "Yazgımız, dönüp dolaşıp aynı yere gelmek galiba. Sanki o yıl bu yıl, o gün, bugündü," diye düşündü. "Talihimiz mi, talihsizliğimiz mi bilinmez. Askerimiz, ne zaman celâllenip halkını şamarlasa, dünya şakır şakır alkışlamakta. Ama hizmete sıvandı mı, hürp diye ayağa fırlamakta. Tüketim aygıtının, üretime dönmesinden kaygı mı ? En iyi Türk, ölü Türk varsayımından mı ? Papa bile bilemez. Ama hepsi siyasal davranışını alkışlar... Ekonomik olanı kargışlar. Galiba asker de, deneyim ve birikimle bunu öğrenmiş. Yönetimin sivil bölümünü devre hazırlanırken... Seçilmiş hiçbir iktidarın yumurtlayamayacağı ikiz bebeği kundaklayıp Turgut Abi'nin kucağına bırakıverdi. Seçime bir hafta kala, beşi birden gidip GAP'ın temelini attı. Bir hafta sonra Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilân edildi.

O da bir oldu-bitticiydi. Şaşmadı, şaşırmadı. Hemen bölgesel ilişkilerin kapısını açmaya yöneldi. İşadamı, gazeteci, milletvekili ve müsteşarlardan oluşan 200 kişiyi uçağa doldurdu. Başbakan olarak ilk dış gezisini yapmak üzere Bağdat'ın yolunu tuttu. Yolculuk nasıl keyifliydi !.. Uçakta kimler yoktu ki !.. Seçim öncesi Sunalp Paşa'nın MDP'sini desteklediğinden Selçuk Yaşar... Yenice kendini emekli eden Vehbi Koç gelmemiş... Saddam sefili, İsrailoğullarından nefret ettiğinden, Üzeyir Garih... İsak Alaton ve Jak Kamhi özellikle çağrılmamıştı. Gezi âniydi. Rahmi bey yurtdışındaymış. Yerine özürüyle Can Kıraç geldi. Sakıp Ağa oldum olası bu tür gezilerde yerini boş bırakmaz. Şarık Tara, Fevzi Akkaya, Nihat Gökyiğit'in zaten Irakta

işleri var. Öteki TÜSİAD büyükleriyle Oda, Borsa başkanları ağ atıp balık tutacak... Gazetelerin sevilen genel yayın yönetmenleriyle, Ankara temsilcileri de vak'anüvislik eyleyecekti. Hasan Cemal'le Emin Çölaşan elhak işi hakkıyla yaptılar. Saygın ve etkin kişilerimizin, bir yaşgünü partisindekine benzer hallerini, pek güzel aktardılar. Turgut abi, 25 yıldan fazla genel müdür ve müsteşar. Epey zaman MESS başkanı. Kısa da olsa Başbakan Yardımcısı olduğundan, bütün büyük sanayici ve işadamlarımız... Can'la benim Amerikanvâri girişimimizle bütün büyük gazetecilerimiz onu... O da onları yakından tanıyordu.

Kokpitin hemen ardındaki özel bölmede, bakanlıkların hazırladığı... Maddeler halinde özetleyip sunduğum Irak'a ilişkin dosya, sorun ve önerileri okudu. Zaten çoğunda emeği vardı. Yine de takıldığı noktalarda ayrıntılı açıklama aldı. Bitirince konuklarının sırayla çağrılmasını emretti. Ön bölmenin perdesini çekerek işaret ettiğim, yerinden fırlıyor... Birkaç kaz adımından sonra, koşaradım bölmeye giriyordu. Kalkarken dosyaları yan koltuğa koymuştum.Başbakana tepeden bakmak seçkinlerin inceliğine sığmaz... Aklından geçmez... Yakışık da almazdı. Koltuğunun kıyısında, koridora diz çöküp onu ne kadar sevdiğini... Çağrılmaktan duyduğu onuru belirtiyor... Vitrinlerde gün günden çoğalan yabancı mal sevincini ballandıra ballandıra aktarıyor.. Borçlanma becerisini göklere çıkarıyordu. Yerinde iyi bir dinleyici olan Turgut abiyi etkilediğini sandığı an. Ülke kurtarıcısına, kendi kurtuluşunun dilekçesini sunuyordu.

Çoğu bankaların kıstığı kredisinin açılmasından giriyor... Gümrük ve Tekel Bakanı Mesut Yılmaz'a ithalât kanallarını daha genişletmesi... Ticaret Bakanı Kâzım Oksay'a, Japon ortağının yatırım zorluklarını kolaylaştırması... Maliye Bakanı Vural Arıkan'a, vergi

borcunu taksitlendirip yabancı ortağına devlet güvencesi vermesi... Bayındırlık Bakanı Safa Giray'a otoyol projesi ihalelerinde gevşek davranması... Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli'ye Sigorta primlerinin birkaç yıl ertelemesi emrinin verilmesini rica ediyordu. İşveren Konfederasyonu Başkanı Halit Narin'in derdi, Temmuz'da görüşülecek asgari ücretti. Artırılırsa ücret piramidinin bütün kârlarını silip süpüreceği... Bunun da yatırımları önleyeceğini savunuyor... 12 Eylül'ün dondurduğu ücretlere dokunulmamasını... Ama işçi çıkarma yasağının hemen kaldırılmasını... Çalışanlara diyet gerekiyorsa, sigorta primleriyle, vergilerin düşürülmesini istiyordu. İki saatlik yol boyunca aldığım notlar, defteri doldurmuş... İş âlemimizin kişi bazındaki bütün sorunlarını birebir öğrenivermiştik. Zaten bu tür gezilerin gelenekselleşmesine en çok da bu başlangıç neden oldu.

Ama Bağdat havaalanına indiğimizde bizi yalnız Taha Yâsin Ramazan, değil... Yeni çözülmüş bir kriptonun kara haberi de bekliyordu. ABD Kongre'si o gün, yardım için üç koşul birden ileri sürmüştü. Maraş derhal Rumlara iade edilecekmiş !.. KKTC Anayasa Referandumu ertelenecek...Ve Kıbrıs'ta kesinlikle seçim yapılmayacakmış!.. Oysa ABD Dışişleri Bakanı Shultz bizim Halefoğlu'na Kongre'den Türkiye aleyhine karar çıkmayacağı güvencesini vermişti. Başımızdan aşağı kaynar sular döküldü. Turgut abi, elçimizin sunduğu kriptoyu ; "Sonra ilgileniriz... Şimdi işimize bakalım," diye bana aktardı. O gezide, sonradan çok işe yarayan, çok şey öğrendim. Bu kendisi isteyinceye kadar üçümüz arasında kalacak bir giz demekti. Düş kırıklığının koca kurdu içimi kemirirken hiç bir şey olmamış gibi kriptoyu çantama yerleştirdim.

ABD'nin hoşgörüsünü, Iran devrimini bastırma fırsatı sayan Saddam Hüseyin, İran'ın ümüğüne çökmüştü. Humeyni, iktidara gelir gelmez orduyu dağıtmanın bedelini pahalı ödedi. Ama 15 milyonluk bir ülkenin yaklaşık 4 kat fazla komşusunda aradığı fırsat 4 yıldır bulunamamıştı. Devrim muhafızları can havliyle cepheye koşmuş... Mollalar bir yandan şehit namazları kılmış... Bir yandan direnebilecek güç kalmadığından devrimi, yobaz karanlığına tutuklama yolu bulmuşlardı. Böyle bir ortamda büyük komşusunun 200 kişilik kalabalık ziyareti, Saddam'ı coşturmuştu. Her toplantıda bülbül gibi şakıyor.. Bir ağzıyla, petrol boru hattına bir yenisini eklemekten. Ticareti milyar dolarlara çıkarmaktan... 1958 devrimiyle sakatlanan Bağdat Paktından daha ilerde... Bizimle bir federasyon kurarak petrolü... Hatta İran'ınkini de birlikte işlemekten söz ederek hem Turgut abinin... Hem çevirmeninden danışmanına hepimizin ağzını sulandırıyor. Bir ağzıyla ordusunun gücünü.. Silâhlarının etkinliğini... Sovyetlerle derin dostluğunu... ABD'ni ne biçim atlattığını... İran yengisinden sonra İsrail'i nasıl yola getireceğini.. Arapları hangi tutkalla birbirine yapıştıracağını... Asur... Emevi... Ve Abbasi altın çağını nasıl yenileyeceğini... Babil'in asma bahçelerini yeniden nerede kuracağını... Kuveyt'i nasıl alacağını... Suudilere neler yapacağını... Elbet biz de içinde elini tutmaya kalkanları nasıl berbat edeceğini söylüyor... 4 yıldır İran milislerinin hakkından gelememişken aklı sıra bize gözdağı vermeye kalkıyordu.

Konuktuk... Umduğumuzu değil, bulduğumuzu yiyorduk. Ve her terbiyeli konuk gibi, sessiz dinlemeyi yeğliyorduk. Bizim suskunluğumuz iyice cesaretlendirmiş olmalı. İyice coştu. Savaşın bunca uzamasının Kürtlerin çift yanlı çalışmasından kaynaklandığını... Yengiyle birlikte canlarına okuyacağını... Bizi de rahatsız

ettiklerine göre istersek elbirliğiyle ders verebileceğimizi söyleyince bizimkinde şafak attı. "İkametimize tahsis edilen" saraya dönüp de başbaşa kaldığımızda; "Serüven merakını bilirdim ama, bu kadarını tahmin edemezdim. Adam Ayla yıldızları da fethedecek yahu !.. İran'da bir adım atamayınca, halkına yutturduğunu bize de sokuşturuyor. Deli mi ne ?" dedi. "Savaşın birini bitirmeden birine... Üstelik içsavaşa başlamaktan sözediyor. Döner dönmez hemen Perle'ü bul. Bütün konuşmaları anlat. Gerçi arayı onlar bozdu. Haketmiyorlar ya !.. Biz yine de küçük ortaklığın gereğini yapalım. Bakarsın Senato'daki homurtuların kesilmesinde bir işlerine yarar. Reagan'ı uyarsın. Kesinlikle bu adamla yola çıkmaya kalkmasınlar."

İsmet Paşa ne kadar haklıymış. Büyük devletle de yola çıkılmamalı. Ama neylersiniz dünyamız küçük. Ve ne yazık ki, bazı devletler gerçekten büyük. Biz adamlara iyilik düşünüyoruz. Bütün çabamıza karşın, Temsilciler Meclisi, tam da 12 Eylül'de, 24 Nisanı hem "Ermeni soykırımı..." Hem "İnsanın insana zulüm günü" ilân etti. Uzunca bir süre, birbirimizin yüzüne bakamadıydık."

Yeniden ateşe yığınına yönelirken durakladı.

Yeni AB temsilcisi Hansjöerg Kretschmer de, kalabalıkta birini arar gibiydi.

"Bir yeni testi daha," sözü Karen Fogg resmini göz kapaklarına yapıştırıverdi.

"Ondan ne çok çektiydik," diye kendi kendine gülümsedi. Adam o yalnızlığında bir tanıdık bakış... Bir sıcak gülümseme bekliyormuş. Sevinçle kaptı. Yellenmiş kavak yaprakları gibi yana döne kalabalığı yararak ona yöneldi. "Temsilcilik zor zenaat. Bu yüzden elçilikle eşdeğer. Karen hanım da, AB'ni temsil ediyordu. Yeniyken, başımızla beraber etti de... Sonra yüzümüzü yumuşak mı buldu? Her bahşişe alkış çekenlerin gazına mı geldi ? Ağaya yaltaklanıp ırgatı ezmeye kalkışan kâhyalığa mı soyundu ? Tutu yırt mı anladı ? Her n'olduysa oldu. Birden değişti. Devletler hukuku ana kuralını... Egemen devletlerin, eşitlik ilkesini unuttu. Oysa her temsilcinin, bunu bilmesi... Bütün davranışlarını ona uydurması gerekir. Diplomasi neden ince sanat ? En katı gerçekleri, en hünerli incelikle sunabildiğinden ? İsmet Paşa'nın o Lozan öyküsü ödev yükümlenenin sorumluluğuna olduğu kadar... Diplomasi tanım ve anlayışına da ne güzel bir örnektir.

İlk Meclis, içinde o kadar eski diplomat varken, barış görüşmelerine bir Cephe Komutanı'nı gönderdi? Salt Atatürk istediğinden mi ? Yoksa onun dehasıyla çakışan azim ve kararının açıklaması mı ? Bence ikisi de. Kıdemli diplomatlar Osmanlı'nın son döneminde yetişmiş. "Süpergüç" karşısında biz, ya da "Özel Tim"imiz neyse, "Düvel-i muazzama"ya karşı onlar o. Oysa ilk meclis, "süpergüçlerin" tamamını sopanın altına yatırmış. Onlar giderse, Yusuf Kemal Tengirşek havası çalacak. Hani, ülkenin üçte ikisi işgal altındayken... Kâzım Karabekir komutasındaki 15. Kolordu Erzurumdan çıkmış. Üç ay içinde İngiliz, Amerikan, Fransız tümenlerini Batum'dan Karadeniz'e döküp... Azerbeycan, Gürcistan ve Ermenistan'ı işgal etmiş. İlk çözülen İtalyanlar, Muğla, Konya ve Antalya'dan apar topar sıvışmış. Fransızlar da, anlaşma umuduyla Ankara'ya Franklin Bullon'u göndermiş ya... Tengirşek hemen Gazi'ye koşmuş. MM'e emret de, saraydan biraz altın tabak çanak göndersinler... Adama ayıp olmasın, deyince; "Sen adamı al... Taşhana götür. Milletvekillerinin yerde, tahta kaşıkla ortak kazandan kuru fasulye yediklerini göster. O zaman, bunlar yoksul, yoksun ama, azim ve kararları kaya gibi... Yenilmeleri mümkün değil, diye düşünür. Yok gösteriş içinde bulursa, Osmanlı'dan hiç farkları yok. Bastırırsak, teslim olurlar, der çıkar," yanıtını alır ya !.. İşte bu diplomasinin en ince dilidir.

Bir de İsmet Paşa'nınki var. Buharî'nin "hadis" tanıklığına benzeyecek. Ama Cemil Bilsel, Reşat Kaynar'a... Hoca da, babama anlatmış. Ben de, Başbakan yardımcısı olarak Avrupa Konseyi toplantısına giderken, Erdal Bey'e anlatmıştım. Dışişleri Bakanı seçilip Lozan'a varır varmaz, Ferit Bey'i Paristen çağırmış. Okul arkadaşı. O da asker. Ama,

Meşrutiyet'ten beri diplomat. "Ferit," demiş. "Meclis beni, sırtımda üniformayla, siyaset kurtlarının arasına atıverdi. Ömrü, silâhla geçmiş adam, diplomasiden ne anlar ? Madem görev. Yüklendik. Mümkün olan en kısa sürede şunun inceliklerini bana bir iyice öğret." Başlamışlar sabahın alacasından, gecenin karanlığına çalışmaya. Kahvaltıda ne giyilir. Öğleyin ne ? Kokteyle nasıl, resepsiyona neyle gidilir ? Çatal hangi elde, bıçak hangisinde Harbiye'deki "âdâb-ı muâşeret," derslerinden biliyor. Söz hakkı, konuşma biçemi... Sözleşme, uzlaşma, çatışma yöntemi derken, bir gece yarısı; "Dur Ferit," diyor. "Galiba işin püf noktasını kavradım. Şimdi ben asker olarak birine kızdığımda, ananı bellerim, der çıkarım değil mi ? Diplomatsam, asla öyle demeyeceğim. Hemen zerafetle yerimden kalkacak... Önümü ilikleyerek adamı gösterişli bir reveransla selâmlayacağım. Ve son derece sükûnetle; Ekselânsları !.. Saygıdeğer valideniz hanımefendiyle bu geceyi cûş-u nürûş içinde geçirmekliğime yüksek izinlerinizi rica edebilir miyim, diyeceğim."

Ferit bey; "Evet İsmet... Tam da böyle"den gayri, ne desin ? İlk dersimi, Coşkun Kırca'dan Newyork'ta... İkincisini Gündüz Aktan'dan Ankara'da almıştım. Temsilci, öfkeden tavana vursa, sabırtaşı gibi kösecek... Lâfı yüreğinden fırlasa, dişiyle dudağının arasında ezecekmiş. Her diplomatın mutlaka ilk ve daima bilmesi gereken incelik ve olmazsa olmaz özellik buymuş. Sırçacı dükkânına deve gibi girmek bizim gibilerin işi. Dışişlerinin tomasında inceltilmemiş hödüklerin yâni !.. Elçi ya da temsilci oldun mu, hem ezbere bilecek... Hem beş vakit uyacaksın. Bilmeyene öğretilir değil mi ? Yine onların yalancısıyım. Her zaman yer ve tavında değilmiş. Bu da bir diplomasi kuralıymış. Onun o zaafı, üstünlük tasladığının işine yarıyorsa, bazen odun gelir... Odun

gönderilirmiş. Bazen, tam gitmek üzereyken usturubuyla çıtlatılır... Eğer o tavrın yararı umulandan fazlaysa çoğun büsbütün azsın diye kışkırtılırmış. Çünkü elçi ya da temsilci, temsil ettiği devlet, kurum ya da kurulun memuru. Rütbe, makam ve derecesi ne olur olsun her memur gibi, emir kulu. Tutum ve davranışı temsil ettiğine koşut. Girişim ve çabası çıkarlarıyla çakışır. Üstelik nice ince... Hödük... Lâgar... Ya da işgüzar sayılır sayılsın, aynı zamanda konuktur. Ve bizim özdeyişimiz... Konuk umduğunu değil, bulduğunu yemeye koşuludur.

İşte emir kulunun insanlığı o dar alanda ortaya çıkar. Bir dünya toplantıda... Baldan tatlı öfkem her yanımı gıdıklar... Aklımdan geçenleri kusmak için midemin altı üstüne gelirken yutkunmam neden ? Hatta çok zaman sahibim havla dediği halde, dilimi ısırmamın bir nedeni ustalarımın bunu belletmesiyse... Bir nedeni insanlık. Çünkü her toplantı, açık lâftan çok, söylenmeyenle sonuca ulaşır. Ve her ödevliyle yetkilinin, her pası büyür büyür, körün bile gözüne batar. Zaten çoğun, iş burada çatallaşır. Çatallaşmıştı. Daha çok onun için. Bizim devlet göreneğimizde, "elçiye zeval olmaz." Toplum geleneğimizde, "konuk kutsaldır." Gerçi turizm denilen bacasız sanayi gelişeli, konuk altın yumurtlayan tavuk. Ve aldığı nefesten içtiği suya... Yediği ottan, sıçtığı boka folluk... Bizde de devletlûdan, illetlûya herkesin gözünde aynı. Bu yüzden o gelenekle görenek çağdaşlıkla da, uygarlıkla da bağdaşmaz. Ama, gelenek ve göreneklerin hangisi çağdaşlık sınavını geçer ki ?

Yine de halimize şükredelim. Bizim insanımız, kendi insanımızdan halâ evlilik cüzdanı ister de, konuğa kimlik bile sormaz... Ayıptır. Gelen hoş gelir, sefalar getirir... Her zaman has köşeye kurulur. Yer... İçer... Edepsizi bazen tepemize pisler. Ne zeval bulur... Ne

kovulur. Gideni daima güle güle gider. Çatalın batan ucu da zaten o aradadır. Konuğun bazısı anlayışlıdır. O özverili hizmetin iyi niyetten doğduğunu tez kavrar. Haddini bilir. İnce ve içtenlikli davranır. Hem varsa, sorunları çözer... Hem ardında hoş sedâ bırakır. Bazısı gökgörmediktir. Oğul verse, çükünü koparır. Sorunu bulduğundan, beter bırakır. Bazısı hâzâ eblehtir. Geleneksel saygıyı kitlesel acz sanır. Efendiliğe soyunur. Konuk kutsal ya, ağzından çıkanı Âyet... Paçasından akanı Hadis sayar. İtibar gördükçe, küstahlaşır. Toplumsal sabrı, aslanı eğitme fırsatı sayar. Mızrağıyla bandaklamadık herze... Kamçısıyla çizmedik gövde... Şekeriyle yoklamadık ağız bırakmaz. Azbiraz aklı olsa, kolu yen, başı fes içinde kıracak. Biz ve üstümüzdekilere kan kusturup kızılcık şerbeti içtim, dedirtecektir. Olmayanı yeme de yanında yat. Her yer, açıkgöz dolu. Anında sezip çevresinde saf tutar. Petkasının sıkmadığı nice gıllıgış varsa, buna yaptırmaya kalkar. Fukara tez günde, müstemleke valiliğine soyunur. Vadesi yettiğinde de, "ne kendi etti rahat, ne âleme verdi huzûr... Göçtü gitti dünyadan, dayansın ehl-i kubûr," dedirtir. İşte buncağızımın rezidansından âlây-ı vâlâ ile giden hanım da, pek bir güzel dedirtti.

Oysa geldiğinde, AB'nin aydınlık göğünden düşmüş iyilik meleğiydi. Ama her melek gibi, saftı. Eh çok şükür, Şeytan çarpmaya alışmış cinimiz gani. Devlet kadrosundaki çok ünvanlı, ek ödenekli ceberrut liberalden... TÜSİAD bordrosundaki bilimi çalıntı, kerameti kendinden menkul demokrata... Değirmenini, haznesine akan fona göre döndüren STK'dan.. Açık çeke makale döktüren medya fentbazına, bir nice el âletiyle gerdek heveslimiz varsa çevresine üşüştü. Emin Çölaşan'ın kulaklarını çınlata çınlata, "Karen Fogg çocuğu," kisvesiyle emçeğine yapıştı. Silkelenebilse

iyiydi. Hepsi doymuş sülük gibi sepelenir giderdi. Beceremeyince cin düğününde köçeğe çıkması değişmez yazgı. Ya finoların yaygarasına kanacak. Ya Kangalın sessizliğine aldanacak. Ya kanadında çırpınanların "iğvasına" inanacak. Ve âmiri Verheugen gibi, vurduğu yerden ses getireceğine güvenecekti.

Al sana, balta kesmez sömürge valisi. Yatsın kalksın, Ecevit'in engin deneyimiyle... Uğur'un tükenmez çabasına dua etsin. Alnında patlayacak "Persona non grata"dan o sayede kurtuldu. Yoksa özendiği o valiler gibi, apar topar gidecek. Tam tarih hayali, tarih için tarih dolabına, döndüğü an... Yanından dürtenlerle, ardından itenlerin ekmeğine yağ sürecekti. "İstenmeyen kişi" rezilliğinden sabırlı kodamanların torpiliyle sıyırdı. Ama, Osmanlı'da oyun çok !.. Baktı ki, er meydanında, sefile yer yok. Cırtlak narayla kurbağa ürküteceğine, suyu samanın altından salıverdi. Doğu Perinçek sağolsun !.. Balıklama atladığı sızma aşk nâmelerini, medyanın çıfıt çarşısına öyle bir sürdü ki !.. Kadıncağız ellisinden sonra, Play Boy'un kapak cıbıllarından beter oldu.

Ertesi gün, suratını ilk görenlerin ilki sayılırım. Son uyum paketine, Komisyon'un olurunu getirecekti. Gecikince diplomasi ahlâkı üzerine söylev hazırlıyor sandım. Ne gezer !.. Gözlerini yerden kaldıramıyor... Arada bir başını oynatsa, yanakları gelincik tarlasına dönüyordu. Her adımında yeryüzünün bütün küçük dağlarını ben yarattım diyen afili hanım gitmiş... Yerine tam anlamıyla süt dökmüş bir kedi gelmişti. Meğer her yaptığını sorumluluktan bîpervâ... Yükümlülükten bîzevâl bellermiş haspam !.. Önce bağırtıp sonra patakladığımızı nerden bilsin ? Yarım aklınca cart-curt ettikçe tırmandı... Tırmandıkça yükseldi... Yükseldikçe hükmünün arttığını sandı. Bir gün, bir de baktı... Kendi eli, ağzı, her neyiyleyse üstüste yığdığı küplerden biri çekilivermiş...

Afur tafurdan geçtim, kendisi gümbürtüye gitti. Ablam öyle şaşkındı ki, yanında ABD elçisi Pearson'un 1 Mart 2003 hüsrânı çocuk oyuncağı kalır. Gülücüğüyle hafif sağa kaykıldı.

Kretschmer, halâ önünü açmaya uğraşıyordu. "Yazık !.. Buncağızın işi çok zor. Giden çok pislik bıraktı. Âmiri, tüğ dikmeye devam ediyor. Üstelik her olmayacak işe âmin diyen gibi tuttukları ellerinde kaldı. Kalmaya da mahkûm. AB'nin güzelim örtülü ödeneğini hayır işlerinde kullanacaklarına, hem burda, hem Kıbrıs'ta şerre harcadılar. Bu güne kadar, ne bize atacağımızdan bir adım fazla attırabildiler. Ne Kıbrıs'tan bir kıymık kopardılar. Tam tersine, pislik ortalığa saçılınca, AB diye tepinenler dahi, aman bize deymesin diye sakınmaya... Çoktan vazgeçenler Kıbrıs'a sahip çıkmaya başladı. İstedikleri buyduysa, başardılar. Değildiyse yazık !.. Ahmağı çarpacak cin salt bizde mi ? Dünyayı cin basalı çok oldu. Bu yüzden dolandırıcılığın cezası az. Çünkü angutun kurnazlığı, akla da yasaya da aykırı. Dolandırılanla, dolandıranın zekâları farklı, ahlâkları aynıdır. İkisi de, eğri işe kalkışmıştır. Daha zeki ve ahlâksızı ötekini çarpmıştır. Susacağına, üstüne üstlük bir de yaygara kopardı mı, Sülün Osman'dan İstanbul tramvayı... Fırıldak Ömer'den İzmir saat kulesini almış garibana döner. Oysa ibadet de, kabahat da gizli olmalı.

Bunun örneği Vitali Hakko'dan... Cinin biri bir gün Vakko'ya gelmiş. Raflarda ne gördüyse, tezgâhtarların gözlerini kamaştıra kamaştıra, bundan şu kadar, şundan bu kadar diye sipariş vermiş. İşaretlediklerinin tutarını hesaplattırmış. O günlerin büyük parası 10 bin lira... Bu günün 10 milyarı, çeki kesmiş. "Benim daha çok işim var. En geç 4, 4 buçukta gelirim. Siz çeki tahsil eder, siparişi hazırlarsınız," diye çekmiş gitmiş. Vitali Hakko, kısa günün büyük kârı, çekin arkasını imzaladığı gibi, ellerini

oğuşturarak bankaya koşmuş. Saatlerce telefonun bağlanmasını, provizyon alınmasını beklemiş. Çekin karşılığı yokmuş !.. Hızla geri dönmüş. Paketlenmekte olan siparişleri yeniden raflara yerleştirtmiş... Eli çenesinde, müşterisini beklemeye başlamış. Adam tam 16.30'da, o zaman bankalarının kapıları kapattığı anda gelmiş. Şiparişim hazır mı ? Sorusuna, çekin karşılığı yok, denince dehşetli bir öfkeyle, "bu banka müdürü hep böyle yapıyor. Ben şimdi ona gösteririm. Verin şu çeki," diye aldığı gibi fırlamış gitmiş. Bir hafta sonra, Vakko'ya ellerinde arkası cirolu çekle icra memurları gelmiş. Vitali Hakko, akıllı işadamı. Hemen 10 bini bastırıp, işi kapatmış. Ve hiç kimseye, hiçbir zaman, hiçbir şey anlatmamaları için bütün personeline emir vermiş. İyi de ben nerden duydum ? Duyup görmeyen... Sezip bilmeyen, bunca yıl bu yüce devletin postlarında ahkâm kesebilir mi ?

Devlet dediğin, özellikle de derini... Dicle'de su içen oğlaktan, Ergene'ye taş atan oğlana her bir şeyi bilir. Bunca askeri, polisi, jandarması... Bir o kadar muhbiri muhabiri günün 24 saati onun nöbetini tutmaktayken, gözünden bir şey kaçar mı ? Kaçıyorsa, kaçsın istediğindendir. Son ömeği Karen Hanım. Nerde, ne zaman, kime ne demiş... Kiminle ne yapmış... Kime ne yedirmiş ? Kime ne kadar ne ödemiş bilmese... Kötü meddaha atılan çürük yumurta gibi ortalığa saçılıverir miydi ? Sartre ne güzel söyler; "Ben sevdiğim işi yapıyorum. Arada para da kazanıyorum." Bizim sülüklerin, sırtında yumurta küfesi yok. "Ben zaten öyle düşünüyordum. Üste para verilince, fikrimin doğruluğuna büsbütün inandım," deyip çıktılar.

Hani haksız da değiller. Herkes bizcileyin enayi mi ? Ortalık, madem veriliyor. Almamak günah, diyenle dolu. Bizimki ana-baba öğüdü. Sırtlarındaki çevrilip

yenilenmiş. Ama; "Torunlarının gırtlağından bir tek haram lokma geçirirseymişiz, haklarını helâl etmezlermiş." Zaten fırsat olmazdı. İlk önereni yakalatınca, ben istesem vermezler. Ama heveslisi ne çokmuş. Turgut abi, bir yolculukta, bir uçak dolusu işadamıyla gazetecinin ortasında; "Benim memurum işini bilir," deyiverince işbilenlerin kapıları ardına kadar açıldı. Devletin her yeri yol geçen hanına döndü. Galiba Karen hanım da buna kandı. İşbilenlere, işi bildiğini kanıtlamaya kalktı. Ve kabak onun başına patladı. Yoksa bu yarayı nasıl deşer... Bu kadar irini nasıl akıtabilirdik ? Gayri şefi Verheugen, dilediği kadar Ortaçağ Papa'sının aforozuyla korkutsun... Daha büyüğü Romano Prodi, dilediğince tarih öncesi Mısırlı Rahip gibi Cennet pazarlamaya soyunsun... Hiçbir kıymet-i harbiyesi yok.

Bir tek taş, o kadar çok kuş vurdu ki !.. Foya ortaya çıkıncaya, Kıbrıs AB'nin kozu sanılıyordu. Sayelerinde Türkiye'nin kozu olduğu anlaşıldı. Hele şu önümüzdeki haftalar seçimdi... Annan planı uygundu... Aykırıydı... Çözümdü, çizimdi tartışmaları bir ayyuka çıksın. Kıbrıs'ta taraflar uzlaştı. Ama bizde yerel seçim var. Muhalefet lâf dinlemez. Ecevit'inden Baykal'ına... Mehmet Ağar'ından Bahçeli'sine... Emin Şirin'inden Doğu Perinçek'ine elde bayrak maydan meydan... Belde belde... Köy köy dolaşır. Kıbrıs elden gidiyor, feryadıyla 50 yıllık yarayı bir kaşır. Mehmetçiğin ayranını bir kabartır ki !.. Tozumuz atılır. O yüzden hele bir soluklanalım... 1 Mayıs olmazsa 1 Haziran... O da olmazsa, takvimde ay, gün bitmedi ya !.. Aralık sonu... Ocak başı... Ya da sonrası olur. Nasılsa biz barıştan... Çözümden yanayız. Barış ve çözüm, ne kadar sağlam, ne kadar işlevli olursa, o kadar dayanıklı olur. Oturur bıkıp usanmadan görüşürüz. Acelesi olan, ödün vermeye koşulu. Bizim hiç acelemiz yok. İyi niyetimizden, siz de

biz de eminiz, diye diye Nisan 2004 bir yakalansın. AB'nin de, Rum tarafının da yumurtası kapısına bir iyice dayansın. Seyreyle bastıranlar, nerelere basmakta. Çünkü o yumurta, AB'ne fazla seçenek bırakmıyor. Hak oyunu üç denilmiş. Arda sopa, öne ot tutmadı. AB, AB'yse çaresi yok. Şu aylar da harra gürre atlatıldı da, yumurtası kapıya dayandı mı ? Ateş topu kucağında. Ya 1 Mayıs 2004 sabahı asker gönderip Kıbrıs'ın tamamını alacak. Ya Yunanistan'la Rum kesimine, kardeşim sorunlarınızı çözün de gelin diyecek... Ya da bize müzakere tarihi vererek, buyrun maçı kulüp sahasında yapın. Yoksa tükürdüklerinin tamamını yalayarak komşuluğa razı olacak. Ve böylece Kuzey karada Rusya. Güneyde ABD ve İngiltere ile komşuluğumuzu Akdeniz'de AB tamamlayacak. Ne gam !.. Biz büyük devlet komşuluğunu pek severiz. Yoksul zengin komşunun malını tırtıklamayı hüner sayar. Çünkü, iyi komşunun can, kötü komşunun mal sahibi yaptığı bizim özdeyişimiz."

Kretschmer iyice yaklaşınca ona doğru ilerledi. "Henüz pek sesi çıkmıyor. Ama daha çok yeni. Bakalım bu testi suyu nasıl tutacak. Hele bir iyice yerleşsin. Ya iyice ayağa düşen diplomasiyi kaldırmaya uğraşıyor. Ya "Karen Fogg çocukları," Emin Çölaşan korkusundan alargada... Ya da hepsi birden resmî tanışmayı bekliyorlar ki, adamcağız yapayalnız kalmış. Oysa eski patavatsız olsaydı, burada ne fırtınalar estirir... Eric'in fiyakasını bile alaşağı ederdi." Temsilci içtenlikle uzattığı elini, sevinçle kaptı. Yüzünde genişleyen bir gülümsemeyle sımsıcak sıkarken;

- Size rastladığım çok iyi oldu,- dedi.- Sizin ayarlayacağınız bir zamanda, beni Mümtaz Soysal'la tanıştırmanızı rica edecektim.

- Bir bakalım. Burdaysa, en uygun zaman.

Deyince adam gözlerini fincan gibi açarak bir süre yutkundu. "Temsilcilikteki devir teslim brifingini düşünüyor olmalı," derken kendi kendine gibi;

- Fogg haklıymış,- dedi.- Galiba sizin için imkânsız yok.

- İmkânsız istenmiyorsa, neden olsun ?- Derken, az önce belleğine yerleşen fotoğrafın sağlaması için yeniden çevreyi taradı.

Yanılmıyordu. Mümtaz Soysal, az ötede, Filiz Giray... Sinan Sönmez... Oktar Türel... Sina Akşin... Yavuz Sabuncu... Gencay Şaylan... Baskın Oran... Nazif Ekzen ve İlhan Uzgel'in oluşturduğu Siyasallıların arasındaydı.

- İyi olacak hastanın doktoru ayağına gelir, savsözümüz boşa değil. Hoca burda,- diyerek koluna girdi. Çekiştire çekiştire, aralarındaki kümeleri aşarken; "Bu diplomatlar âlem oluyor. Kılıcın kestiğini dilimlemekte hepsi pîr. Kesmedi mi, şeker dillidir. İş ellerine düşmesin. Döktürürler de döktürürler. Aman efendim, o ne kibarlık, ne zerafet, ne zekâdır !.. Kıldan ince, kılıçtan keskin esprilerin bini bir paraya gider. Sanırsın ki, mübareklerin salt ekselânsları değil... Kavasları bile onda bir akora basan piyano virtüözüdür. Zayıfken çıkar uman devletinki elhak öyledir. Ama güçlü... Ya da öyle sanılanlarınki... Hele şakşakçı da bulabilmişse... Hafazanallah !.. Beş yıldızlı tatil köyüne, turist gelmiş hizmetçi duldan beterdir. Sabahtan akşama azarlayacak adam arar. Buldu ne alâ !.. Bulamazsa daha kötü. En çok hizmet edenin

bumundan getirir. Sonra da, bohçasını toplayıp eline verdin mi ? Aldatılıp terkedilmiş kenar mahalle dilberine döner. Kulakları çınlasın !.. Gideni öyleydi. Bakarsın gelen, gideni aratır. Ama daha çok yeni. Şimdilik Cennet'e girmiş günahkâr şaşkınlığında. Hele Mümtaz hoca, onu bir iyice ısıtsın. O zaman nedir, necidir daha iyi görürüz. Şimdilik en doğru yolu tuttu. Kıbrıs'ta olabilecekle, taş yarılsa olamayacağı en iyi bilenlerden biridir hoca. Dersini ondan alması, belki Brüksel'dekilerin de ağzını biraz toplamasına neden olur." Düşüncesiyle onların tank gibi üstlerine yürümesiyle, koyu söyleşilerini kesen "Mülkiye" çemberine sokuldular;

- Hocam,- dedi doğrudan Mümtaz Soysal'a.- AB'nin yeni temsilcisi Hansjöerg Kretscmer'i yalnız yakaladım. Size teslim edersem gözüm arkada kalmayacak,- der demez herkesle tokalaştı. "Kediye ciğer teslim ediyor," bakışlarına aldırmadı. Keyifli bir tartışma iştahıyla yanıp sönen yüzlere bakmadı. Tanışma faslı sürüp giderken çemberden sıyrıldı. Kendi kendine; "Hey gidi hey," diyerek aranmasını sürdürdü.

İçindeki çalar saatın zili çaldı.

Gitme vakti gelmiş olmalıydı. Alışkınlığı herkese edecek bir söz... Paylaşacak bir anı... Çözümlenecek bir sorun buluveriyordu. Çağrılıların tümünü tavaftan emin olunca saate baktı. 19.10'du. "Şoförle korumalar bekliyor," uyarısıyla sıvışmak için iç salona geçti. Elçi, müsteşar ve eşleri halâ sahanlıktaydı. Onlara yöneldiği an, giriş dalgalandı. Uğultu bıçakla kesilmişçesine durdu. Bütün bakışlar merak ve hevesle kapıda odaklandı. Eric Edelman görev bekârlığının ivecen rahatlığıyla sahanlığa zıpladı. Dizilenlerin ellerini sıkarken onu gördü. Meraklı bakışlara basa basa üstüne yürüdü. Eski dostluğun sıcak abartısıyla sımsıkı sarıldı. Yanaklarından şapır şupur öperken kulağına; "Bekle," diye fısıldadı. "Lâzımsın !.."

Az önce vedalaştığı temsilciler anında cins gazeteciliğe sıçradı. Gözleri fellik fellik... Yüzlerinde, "ne bu samimiyet"in kocaman çengelleriyle hamle eylediler. Eric hazırlıklı olmalı. Hemen eline yapıştı. Diplomatik yalanın tarazından arık bir sesle;

- Biliyor musunuz ? Biz okul arkadaşıyız,- açıklamasıyla yetinmedi. Anasının İstanbul Yahudisi

olduğunu bilmeyenlerin yoğun ve şaşkın ilgisinin kulağını çınlata çınlata türkçe;- Şükür kavuşturana. Geldiğimden beri arayacağım. Irak yoğunluğu fırsat vermedi.- sözleriyle elçiye dönüp ingilizce;- Çağrınıza tekrar teşekkür ederim,- dedikten sonra elini bırakıp kalabalığa yöneldi.

Sahanlığa çıkmak üzereyken dikilip kaldı. Hızla uzaklaşan Eric'in arkasından bakarak; "Yine çalımını attı," dedi. "Benden 6 yaş büyük. Ama, o göstermiyor. Ben alacakaranlık prensiyim. Üstümüze her türlü büyü yakışır. Öyleyken neden gerine gerine kardeşim diyeceğine, üstüne basa basa okul arkadaşım dedi ?"

Burukluğunu sindirmeye çalışırken gözleri parladı. Babamın kuşağı, cinlik sözkonusu oldu mu, hemen İsmet Paşa'ya sığınırdı. Sözde onun kafasında kırk tilki dolaşır... Hiçbirinin kuyruğu diğerininkine değmezmiş. Bunca yıldır öyle hayâlisi falan da değil, gerçek tilkilerin arasındayım. Kırktan geçtim, çoğun ikisi aynı dolaba girdiğinde, yalnız kuyrukları değil, pençeleriyle dişleri bile birbirine geçivermekte." Gülümsemesiyle hafifçe kaykıldı. "İletişim çağı, dünyayı küçülttükçe küçülttü. O büyük adamlar da, sığmayacaklarını anlayınca çekip gittiler. Şimdi bir düğmeye bastın mı, Pandora'nın bütün kutuları aynı anda açılıyor. Bilgi de paraya döndü. Her engeli şıp diye aşıyor. Meraklısı istedi mi, geçmişten geleceğe tarihin bütün ordularını geçirecek köprüyü kuruvermekte... Bu da gitgide artan haksızlıkla adaletsizliği tüm yoğunluğuyla hemen gözler önüne sermeye yetiyor. İnsan düşünen varlık. Bilinci bilenmesin... Kafalarda cirit atan tilkiler birbirini yemesin mümkün mü? Değil !.. Ama sona kalanlar, çok daha güçlü... Çok daha becerikli... Ve acımasız. Bildiğim kadarıyla Eric, onların ·en

acarlarından. Acaba o usta çalımla kendini mi, beni mi korudu ?"

Sorusu burukluğunu artırdı. İkircimini çoğalttı. Bir süre şaşkın şaşkın gözlerini kırpıştırdı. Kendini yatıştırmak isteğiyle, kardeşliğin ipuçlarını bulduğu, ilk gençlik ve sıla deminin imbiğine daldı."Eric o zaman da, eksikle fazlayı buluşturmanın ustasıydı. Aradan geçen yıllar yetenek ve birikimini sürekli geliştirdi." Alkışını izlenimleriyle doğrulamaya girişti. Ya yolları kesiştiğinde kendinin... Ya hiç aksatmadığı sözlü-yazılı ilişkilerde Raşel ananın anlattıklarını derleyip toparladı.

"İlk deneyimi, 1980'de "Batı Şeria" konferansıydı. Galiba kökeniyle arapçası, hem çok işine yaradı. Hem Kissinger'in insan sarraflığını kanıtladı. Moskova elçilik kâtipliğinde, rusçası sayesinde hem baba yurdunun insanlarını yakından tanıdı. Hem olaylan değerlendirme yetisini geliştirdi... Hem Gorbaçov'un ünlü Glasnost ve Perestroikasını bütün boyutlarıyla yaşayarak, toplumsal çalkantı bilgisini pekiştirdi. Doğu Avrupa Masası şefliğinde bundan çok yararlandığı kesin. O günlere rastlayan, "Berlin Duvarı"nın yıkılışıyla... "Varşova Paktı"nın dağılması birikimini iyice geliştirdi. 1993 Prag'ında elçilik müsteşarıyken, Çekoslavakya'nın ağrısız sızısız bölünmesiyle becerisi elçilik sınırından taştı. Ve Bush'un tartışmalı Başkanlığında, "Ulusal Güvenlik Danışmanı Rice'ın..." Ohio karaderililerinin çoban yıldızı "Kondi..."nin yardımcılığına taşıdı. Oğul Bush, babasının yarım bıraktığını tamamlamaya kararlı... Tam kadro "Amerikan Yüzyılı"nı hayata geçirme hazırlığındaydılar.

11 Eylül patladı. O dehşeti Amerikanın üstünden, Afganistan ve Irak'ın başına onların ekibi taşıdı." Deyince irkildi. Buruşan yüzünde, soru işaretleri belirdi. "Böylesine önemli bir görevden... Amerika'yla

ilişkilerimizin Kurtuluş Savaşından bu yana... İsrail'le kurulduğundan beri, en kötü olduğu bir süreçte... Elçi olarak Ankara'ya gelmesi çok ilginç. Bu bizim için yeni bir durum. Şimdiye kadar Ankara'dan gidenler önemli postlara otururlardı. Mark Grossman'ın ABD... Çernişev'in Rusya... David'in İsrail dışişlerinde bakan yardımcılığı geleneğe uygun. Merkezin geniş postundan, Ankara'ya ya düşkünler ya sürgünler gelir. İkinci Dünya Savaşı sırasında eski Şansölye Von Papen... Prag Baharı sonrası eski başbakan Dubçek gibileri... Oysa Eric, parlayan yıldız. Gözden düşse bilirdik. 1 Nisan'da o Powell'a burdaydı. Richard Armitage'ın çağrısı üzerine, biz Uğur'la 4 Temmuz'da Washington'da... Halâ "Ulusal Güvenlik"teydi. Hiçbir şey çıtlatmadı. Zaten agremanı da âniden ve ivedi istendi. Beyaz Saray ortak aklının asıl amacı ne olabilir ? Acaba arayı düzeltmek mi, yoksa büsbütün bozmak mı ? 1 Mart'a karşın, Türkiye'nin konumu mu değişiyor ? Irak batağı yelkenlerini indirdi.. Burunlarını düşürdü... Bize gereksinim mi doğdu ? Yine Mehmetçik'i ateşe maşa etmeyi mi kuruyorlar ? Üstüste yığılan yatırım isteklerinin anlamı, ot mu, sopa mı ?" Der demez, aklından geçeni dehşetle bilinçaltına itip çevreye bakındı. Az önce kovanı andıran giriş boşalıvermişti.

"Demek onun açıklaması, herkesin merakına yetti," yatıştırmasıyla rahatladı. "Ya kimsenin aklına o arkadaşlığı sorgulamak gelmedi. Ya ağzındaki baklayı nasılsa çıkartırız inancıyla gerçek "VİP"i izlediler. Yerden göğe haklılar. Günün yıldızı o.İsrail elçiliğini dolduran herkesin burda bulunması onun için. Medya peşine takılınca da, ev sahipleri de içinde neredeyse bütün konuklar o yana aktı." Rahatlığıyla arkasından baktı. Her adımında, uskur suyu gibi açılan kalabalığın ortasına, koca bir zırhlı görkemiyle ilerliyor... Gözüne bakılan... Selâmını kapan... Elini tutan ya keşkek gibi yayılıyor ya

kasnak gibi kasılıyordu. Gözden yitirinceye seçkin kalabalığın davranışını izledi. O pek sevecen.. Pek saygılı yaklaşımın bir yanı hiç kuşkusuz konukseverlikti... Ama ağırlığın, kudretten pay çıkarma olduğu üstünden akıyordu. İçten içe; "Önceden bilmiyorduysan yuh !.. " Kargışıyla sarsıldı.

"Her fırsatta Ulusal Kurtuluş kahramanları ne kadar gerçekçi...Nasıl gerekirci oluyorlar, diyen kim? Şu son 20 yılın, Atatürk'ün; "Uluslararası ilişkilerin püf noktası güçtür... Tıpkı kişiler... Hatta aşk ilişkisinde olduğu gibi. Zayıf olan kabûle koşulur," hükmünü doğrulayan o kadar çok olayın içinden geçti ki !.. Şimdi güç ABD'de. Ve elçisi... Hem de dünyanın her yerindeki, âdetâsı fazla... Düpedüz sömürge valisi. Eh, kendini zayıf sayanın, güce yakın durması doğa yasası. Savunma içgüdüsü salt hayvanlara mı özgü? Oysa, Beydabâ da, Ezop da güçlünün dostluğunu Aslan, eşek ve tilki öyküsünde ne güzel anlatırlar. Haydi onlar eski... Ya da Gazi Kemal de pek çok zekâ özürlü dâhimizin gözünde eskidi !.. Pek bir hayran olduğumuz Fransa'nın, de Gaulle'üne ne buyrulur ? "Devletlerin dostluğu, düşmanlığı yok... Çıkarları vardır," gerçeğini devletlûların gözüne sokalı yarım yüzyıl oluyor," deyince irkildi. "Onların o gerçekçiliği yanında, bizim arkadaşlık n'oluyor ? Doğrusu ağır bastığından seyirciye güzel sunulmuş bir oyun mu ? İçine az da olsa yalan karıştığından şaklabanlık mı ?" Sorusuyla sarsıldı. "Oysa bu kadar derin hesaplara girmeden kardeşim deseydi de kimse sorgulamazdı. Üstelik o zaman bütünüyle doğruyu oynardık.

Bu postlar bizi çok değiştirdi. Çok fentbaz etti canım !.. Kendimiz de içinde sürekli herkese oyun oynamaktan, içimiz dışımız hileye kesti. O saf, temiz ve güzel günlerimizin tamamını Yezidî çemberine dalıp

şeytan sunaklarında kurban eyledik. Ve Violette'le tanıştırdığında... Göğsünü gere gere, özlediğim kardeş, diyen Eric abimiz kalabalığın içinde, "okul arkadaşı," yalanını söylemekte... Biz de yutkuna yutkuna kabûllenmekte hiç bir sakınca görmedik."

Violette, Amerika'da ikinci kuşaktan doğma Alman Yahudilerindendi. "Dedesi çok akıllı adammış." İlk savaştan hemen sonra... Daha 1921'de Hitler, Alman İşçi Partisini, "Nasyonal Sosyalist" yapar yapmaz, "karanlık geleceği görmüş." O günlerin Amerikası, Wilson ilkelerinin sömürgelerle, ezilenlerde uyandırdığı sevgi.. İlk Savaşta İngiliz, Fransız ordularında çarpışan milyonlarca gönüllünün sağladığı saygı... Taşı toprağı altın efsanesi... Göç ve serüvene, ardına kadar açık kapısıyla tam bir "Turan," tam bir "Kızıl Elmaymış." Dede Zellerbach ailesine, herşeyi değerine satıp göçe kandırmakta zorluk çekmemiş. Kitle halinde Atlantik'i geçmişler. Endülüs çökünce, bir bölümü Osmanlı'ya sığınırken... Bir bölümü de, Kolomb'un rotasında Amerika'ya yerleşmiş Yahudi kolonilerinin iyice kalabalıklaştığı Newyork'a değil, Ohio ırmağının merkezine... Columbus'a yerleşmişler. Çar kaçkını Ukrayna, Rus... Ya da 3 bin yıldır Hazar'da mı, Barzan'da mı, kaybolduğu tartışmalı... Arthur Koestler'in Hazar... Yalçın Küçük'ün Barzan diye ayak dirediği 13. Kabile... Koestler haklıysa Türk... Küçük haklıysa Kürt kökenli Yahudilerle kan bağı, onun Ester Edelman'la evlenmesiyle başlamış. Ve birkaç kuşakta, yeni göçlerle de beslenerek, Ohio ırmağı "havzasının" insan kaynağını, yarısı Yahudi... Bir o kadarı Karaderili ve birer tutam da İrokua artığı Miami, Showne, Wyandot ve Delevere kızılderililerinden oluşturmuş.

Dede Zellerbach'ın Nazi baskı ve kıyımına karşı kurduğu Yahudi dayanışması, zulme uğrayanlara

Almanya... Avusturya... Polonya... Romanya ve işgal Fransasında pek yararlı olamasa da... Çeşitli biçimde kaçabilenlere yolda yardım... Göçte destek... Ve ABD'ne ulaşabilenlere her bakımdan güvenli sığınakla iş sağlamış. Her şerrin, bir de hayrı oluyor. Avrupa'nın aklı başından giderken, Amerika'ya dehâ yağmış. Hak yemeyelim. Büyük Atatürk'ün sâyesinde, bu yağmadan bize de pay düşmüş. Kırıntısı olsa da, kurdukları üniversitelerin yetiştirdiği uluslarası değerleri onlara borçluyuz. Yoksa medrese üfürükçülerine kalsaydık, halâ kadın göbeğinde fal açıyorduk. Yine zengin ahmağın fantezisi olarak açıyoruz. Kim ömründe bir fantezi yaşamaz ? Onlar hep yaşıyor. Varsın yaşasınlar. Bir deli defterdar kârhanelerinden çıkarken yakalarına yapıştı mı, zındanda yaşayacaklar. Bırak o zamana, oyalansınlar. Yemekten çalmaya vakit bulamazlarsa, toplum kazanır. Tıpkı faşizm, yetişkin insan gücünü kırım ve kıyımla elden kaçırınca, Amerika ve Türkiye'nin kazandığı gibi. Bizimki var olana katkı. Amerika'nınki daha revnaklı. İki Dünya Savaşının gönüllü, zorunlu cepheye sürerek iyice eksilttiği bilim.. Teknik... Kültür... Sanat... Yönetim alanlarının neredeyse tamamı seçkin Yahudi göçmenlerle doldurulmuş. Ve savaş bittiğinde... Seçimli siyasal koltuklarda şişinen beyaz.. Anglosakson.. Katolik Kennedy dışında, Protestan WASP'ların Demokratı, Cumhuriyetçisine... Doğal olarak ABD'nin beyni haline gelen onlarla benimsediklerinden başka seçenek kalmamış.

"Yom Kippur"a gelinceye Eric, onun için çizgileri her an değişen bir resimdi. Raşel anayla Elias baba o an nasıl anlatırlarsa, öyle oluşan bir resim. Gelip de aynı odayı paylaşınca, resim canlandı... Ve onun tekleyen ingilizcesiyle, Eric'in kekeleyen türkçesinin attırdığı kahkahalar bir gecede kaynaşmalarını sağladı. Yarışan

algılama yetileri... Hiçbir Alınganlığa fırsat vermeyen zekâları... Tırmandıkça artan neşeleri... Sabaha karşı sızdıklarında bile, düşlerinde sürmüş... Akşam iki ayrı, tek çocuk olarak girdikleri odadan, Raşel ananın çınlayan sesine çıktıklarında abi kardeş yakınlığıyla gözleri kamaşmıştı. İlk izlenimlerinin büyüsüne inancı iyice pekişti. Zaten az önceki dehşeti de, o inanç kışkırtıyordu. Bilinçaltı anında içgüdüsünü ayaklandırdı.

"Çoğumuz ya bilmez... Ya öğrenmekten kaçınır. Ya da mezhep ve meşrebine uymadığından es geçer. Ama dünyanın neresinde taşı ayıklanacak bir çuval pirinç olsa... Ankara, Birleşmiş Milletlerin bile önüne geçer. Çünkü Lozan Antlaşması'nın girişi, dünya bir yana, Türkiye bir yana, diye başlar. Bu, Kurtuluş savaşında böyledir... Sonraki İkinci Paylaşım... Kore... Cezayir... Vietnam... Süveyş... Arap-İsrail... Kıbrıs... Körfez... Bosna... Kosova... Çeçen... Afganistan ve en son Irak savaşlarında böyle. Hadi ordan !.. Aklı evvellerimizin tamamı şimdi Sevr, derdinde. Lozan mı kaldı ? Diyen, Birleşmiş Milletler Anasözleşmesine göz atıverse, parmağını ısırır mı bilmem. Ama onun Sevr'den sonra geldiğini tarihine bakar bakmaz anlayacağına kalıbımı basarım. Üstelik ardından Birleşmiş Milletler Ana Sözleşmesine de bir bakarsa.. Belki acısından titrer, Bilge Kağanı işitip kendine döner de... O başlangıca bir daha bakar. Ve "Bir yanda, yenik Almanya dışında bugünüyle bugünkü AB... O günkü Sovyetler Birliği... Japonya ile o gün de, bu gün de süper ABD. Öte yanda tek başına tamamına dayanan ve dayatan Türkiye'yi görür. Bitinyalı Bizant'a hak verir. Tıpkı onun gibi; "Boğazların üstünde oturan, başını eğerse, kıçından başka şey göremez... Dikti mi, dünya avucunun içine girer..." Demeye başlar.

Ama o avucun dünyayı taşıyacak güç, büyüklük ve sağlamlıkta olması gerek. Bak işte, onda kuşku yok !... Bize bakma, memuruz... Emir demiri keser. Üstümüz ne emrederse, işlemeye koşuluyuz. Siyasetçimiz sivil aydın. Çalıp çırpanı geç... En dürüstü, ideolojisini çoğunluğa dayatmanın peşinde. Öyle olunca da, dışa kuzu, içe kurt. Asker aydınımız, subaylarımız yâni, Amerika'ya esas duruş. Son ve çarpıcı örneği Süleymaniye... Duruverdi de, başına torba geçirtti. İş adamımızın cebine giren parayı saymaktan kafasını kaldırmaya vakti yok. Ama kim ne der, n'eylerse eylesin, Mehmetçik'in göğsü halâ tunç siperi. Çok şükür, süperi zıpırı, bunu dünya biliyor. Bildiğinden, gönlüyle midesinden aldığı lokmayı... Zorla ağzına sokmaya kalkışmıyor. Âlemin canı tatlı. O yüzden ya; "tutmayın beni" diye külhânî mavrası sıkıyor...Ya; "alıver, veriver," üzerine dilenci duası ediyor. Gücü yetse, Afganistan'la, Irak'ın yanına gözünü kırpmadan ekleyeceği "yeni taam" olmak işten değil. 1 Mart 2003 şafağında Mersin'e çıkan ABD askerleri neden yere yatıp üstbaş arattı ? Hazır karaya çıkmışken, Ankara'ya varıp... Kararını Meclis'in suratına çarpamadığından he mi ? Süleymaniye'de Memetçiğin başına çuval geçirdi ya işte !..

Başına çuval geçen Memetçik değildi ki !.. Meşrutiyet öncesi Manastır'ında Rus konsolosu Ratkovski'ye rastlamaktan sakınan "zabitlerin" benzerleriydi. Aklı sıra, sokak ortasında subay kamçılayarak Makedon komitacılarına cesaret aşılayan aynı Ratkovski, Memetçiğe çattığı an kurşunu alnından yedi. Bu yüzden Albay Heywitt hem sağolsun... Hem sonu benzemeden giderse sevinsin. Aklınca peşmergelere bunlar teslimiyetçi. Korkmayın, devletinizi kurun... Hiçbir şey yapamazlar cesareti verdi. Ama, iyiliği de dokundu. Amerika denince dizinin bağı çözülen

asker-başıbozuk bütün paşalarımızı da anında kendine getirdi. İlginçtir !.. Olay öyle kanımıza dokundu ki, birimiz de çıkıp, men dakka dukka !.. O da kendi çöplüğünde horoz, demedi.

Tam tersine bir ağızdan; "Yinelese...Az beriye... Ya da ordaki birliğimize bir savlet eylese ya !.." Diye çığlık çığlığa ayağa fırladık. Ve sessizce hele o devleti bir kursunlar, diye pusuya yattık. Neden ? Eyler ya da kurarsa işin Mehmetçiğe düşeceğini onlar da biz de biliyorduk bir. Düşerse alnındaki kurşun izinin Antep... Kıçındaki tekme izinin Batum'dan kaldığını onlar bizden iyi biliyor iki. Dengine gelirse, bize yaptıracağına inandığından, etti mi üç.

Hani dengi de çok !.. Bir emziğe bin şükürle seyirteninden... Bir koltuğa, bin parçaya bölüneni ilâmaşaallah !.. Direnenle diretecek olanın altını bir oyar ki, Allah düşmanımı sakınsın !.. Oysa taka tuka da... Çuval-muval... Kışla önünde naralanmak da açık dayatma. Kalkışanın eli de ayağı da dert görmesin. Tamamı Memetçiğe düğün "oku"sudur. Onu aldı mı, başım ne düşünüyor ? Aklım neye işliyor ? Omuzu kalabalığım niye siniyor ? Bunun ardı ne, önü ne ? Eti yenir mi ? Budu değer mi falan demez. Cumhur cemaat bir savlet eyler ki, hafazanallah !.. Önüne kim çıkarsa bire kadar kırıp soluğu Şatt-ul Arap'ta alır. Petrol düşü de, Amerikan yüzyılı da, Umman'ın derin ve karanlık sularına gömülür. En iyisi elma şekeriyle mavi boncuk. Yâni Ecevit'in teker meker gidişi... Rabbim kazadan belâdan korusun !..

Memetcik bir nice tepegöz ya da Siklop olsa, sen devletlûsusun. İş ona düşünceye, kıvırtmak görevin. Büyük İnönü, vakt-i zamanında ne güzel buyurdu; "Büyük devletle iş tutan, kaplanla yatağa girmiş demektir." Bütün deliklerini kapatmak yetmez. Şehrazat

misâli masal anlatacak... Ümmü Gülsüm gibi ninni söyleyeceksin. Yüksünmek hak getire... Kaşınıyorsa kaşıyacak... Kızışıyorsa okşayacaksın. Büyük güçle eşleştin mi, çift paça dalacaksın. Açığı paşaları ya emekli edecek... Ya selâm çakacaksın. Niyetlendin de, yapamadın mı ? Yandı gülüm keten helva !.. Kurulduğu koltukta, içli dışlı bir nice Alicengiz oyununu önleyeceğine, bir alkış çeker. Bir bahşiş atar ki... Gayri cenazene timsahlar mı ağlar... Sırtlanlar mı güler, belli olmaz. Nasılsa TSK'nin ödevi, hükümetleri değil, Türkiye Cumhuriyetini korumak ve kollamaktır. Ve o güne 56 hükümet geçmiş, ona hiçbir şeycikler olmamıştır. Bilesin ki iktidar oyunu acımasız. Ve işin başında acıyana, sonunda mutlaka acınır. Aman derim sana oğlum. Aman kendine mukayyet ol. "Dünyayı yöneten akıl," Eric abini, Başkan'ın üçüncü adamlığından alıp Ankara'nın birinci adamı yapıyorsa... Başkent kaplanla yatağa girdi demektir. Sen sana sahip ol."

Dediği an, silkindi. Kahkahasını dudaklarının arasında zor zaptederek çevreye bakındı; "Olmasan n'ola ? Sen memursun be kardeş. Kerîm Devletimiz paslanmaz çelikten zırhını kadroya aldığı gün kuşatmış. Sana ne !.. Son 20 yılda 10 hükümet görmüşsün. Taş gibi de yerinde oturmuşsun. Odaların, binaların değişmiş. Ünvanın, yetkin ve etkin asla... Görev gerektiğinde ne kimse sana küsmüş... Ne sen beni kızağa aldınız, karışmam diyebilmişsin. Nerde olursa olsun, tıkır tıkır maaşını da, özlük haklarını da alan biri, istese de nazlanabilir mi ? Küsü barışığı, giden ağan, gelen paşan. Bu tür gıllıgışlarda, dışa da içe de hesap verecek onlar. Aykırıyla uygunu uzlaştırmakta izin verildiği kadar katkın var. Sana ne ? Sırtlarına sorumluluğu kendi elleri, ağızları, ayaklarıyla yükleyenler düşünsün.

Davul onların boynunda. Yeter ki sen tokmağı denk vur. Üstelik şimdi, su başında Eric var." Yatıştırmasıyla gözlerini açtı. Giriş halâ bomboştu. "Vay canına," dedi kendi kendine. "Galiba Amerika, kendince bir it dalaşı plânlıyor. Bizi ateşle sınayacak. Zayıfı tâciz... Acize tecavüz sefilliktir. Kudreti yerle bir ediyor musun ? İş orda !.. Aynen Uzan olayı gibi... Şamar anına kadar pek kudretliydiler, değil mi ? Şimdi, imi izi sıçan deliğinde. Korkusu iş âleminin salgını. Koç'undan Sabancı'sına tamamı, titreye titreye yeni hükümetimizin dizlerine kapandı. Bu Amerika için de öyle. Mazluma zâlim bir nice diktatör varsa, tir tir titreyerek Bush'la Blair'in kucağına sığınmakta. İran'ın mollaları erken davrandı. Duyumlarım doğruysa Kaddafi eli kulağında. Suriye'yle Kim İl Jong da yola geldi mi bir güzel, deveden büyük fil ortaya çıkar. Eee !.. Memetçik n'oluyor ? Fille mi eşleşecek ? Amaniiin !... İş kötü. Bu cin, kardeş yerine arkadaş dediyse, bal gibi seni koruyor. Senin hayrın, toplumun şerri olabilir mi ? İkide bir Mehmetçik deyip durmaktasın ya !.. İş ona düşerse, hiçbir fentbazın, hiçbir tarakta, hiçbir bezi kalmaz. O da bilir. Bekle, demesi ondan. İlk "bekle"sinde Violette'le tanışma çıkmamış mıydı ? " Diye dikildi.

"Diretmesi boşa gitmişti.

Yük olma kaygısına karşın, onu da götürdüler.

Ester hala Andrew Jr. Mellon öleli, sülâlenin en yaşlısıymış. Ve Topluluk dalı, budağı... Sancağı saçağıyla yalnız kutsal günlerde değil... Yaşamın her fırsatında bir araya gelmeliymiş. Yahudiler en ağır koşullarda bile bu töreye uyduğu için kaç bin yıldır ayaktaymış. Bu yüzden, sülâlede kimin doğum, sünnet, nişan ve düğün töreni olsa, önce ona uğranır... Hayır duası alınırmış. Ve yıllardır mutlaka her "Yom Kippur" arifesinde kippelot'unu giyip... Kippasını takan uzak yakın akrabaların tamamı... İki elleri kanda olsa, Kol Nidre duası için Zellerbach'larda toplanırmış. Madem o da bir oğuldu, ister istemez, onlara katılacaktı. Çaresiz boyun büktü.

Eric'in ilk maaşları üstüne biraz da borçlanarak aldığı son model Chryslerine doldular. Anayolda önlerine düşen bütün arabaları geçe geçe Ohio nehrine ulaştılar. Kıyı boydan boya rıhtımdı. Eric kaldırıma yanaşarak arabayı durdurdu. Bir süre iç çekerek ırmağa... Demir, kömür ve kereste taşıyan şileplere baktı. Camı açarak, derin derin havayı kokladı. "Özlemişim," dedikten sonra, yeniden çalıştırdı. İki yönde de, küpeşteleri... Burun ve kıçları birbirine değdi değecek şilepleri şaşkınlıkla süzdü.

"Biri arızalansa... Birinin çarkçısı bir hata yapsa, nehir şilep mezarlığına döner," diye düşündü. "Bu yakın seyir çok tehlikeli. Şilepler umursamıyor. Her olasılığın önlemi alınmış olmalı." Güvenini gözlemleriyle pekiştirdi. "Caddeler, sokaklar, yollar nasıl düzgün ? Ne kadar bakımlı ? Trenler nasıl hızlı... Sık, düzenli ve güvenli çalışıyor ? Bu ülke kendi kendine işleyen dev bir makine." Dalgınlığından rıhtımı yitirince sola saptıklarını geç ayırdı.

Zellerbach malikânesi adlarını taşıyan. Ve ırmağın koca menderesinden birini kaplayan ormanın içindeymiş. "Burada insanların sade evleri... Arabaları... Uçakları... Fabrikaları... Şilepleri... Şirketleri yok. Ormanları, gölleri, limanları, okulları, hastaneleri de var. Bu nasıl bir zenginliktir Tanrım," diye düşünürken dikkati saptıkları yolda odaklandı. Ağaçların arasından kıvrıla kıvrıla gidiyor. Pürüzsüzlüğü arabanın yağ gibi kaymasını sağlıyordu. "Adamlar ormanın içinden asfalt geçiriyor," derken ayırdı. Yol topraktı. Ama kullanım yoğunluğundan mı ? Özenle sıkıştırıldığından mı, sertleşmiş...Âdetâ betonlaşmıştı. Kalın yüksek lâdinler, semah safları gibi döne döne, ters yönde akıyor... Yapraklarında oynaşan günışığı, hiçbir hayalin göremeyeceği peri masalları anlatıyordu. Doğanın görkemli raksı gözlerini kamaştırdığından öyle ne kadar gittiklerini bilemedi.

Birden yemyeşil bir denize daldılar. Gözalabildiğine uzanan çim, çiçek tarhları... Kameriyeler... Sereserpe uzanmış şezlonglar. Çeşitli oturma guruplarıyla bölünmüş... Irmaktan beslendiği kanal... Köprü... Ve şelâlelerinden belli koca bir gölle süslenmişti. Çimlerin ortasına özene bezene yerleştirilmiş ev devasa bir düğün pastasını andırıyordu. Yaklaşınca, arka bahçedeki olimpik havuzla şaşırdı.

Şimdiye hiçbir yerde, böyle bir yüzme havuzu görmemişti. "Bunlar devletten varsıl olmalı," demekten kendini alamadı. "İstanbul'da böylesi yok. Gerçi İstanbul'un da, havuza gereksinimi yok ya !.. Altı yanı deniz bir kent, havuzu neylesin ? Adana'nın bir tane varmış. Harun ortayı Adana'da okumuştu. Bankacı babası, müdür olmak için bölge değiştirmek zorundaymış. O anlatmıştı. Başka yerde var mıydı ?" Bulamayınca, "evde yüzme havuzu ?" Sorgusunu; "Hani yakışıyor da," kararıyla bitirdi."Böylesi varsıl takımı, Ohio nehrinde şileplerin arasında yüzecek değil a !.."

Kendi kendine hesaplaşmaya dalmıştı. Araba merdiven başında durunca irkildi. Arka koltuktan her iki kapıyı da açarak ayrı inen Edelman'lar hemen kolkola girdi. Arkalarına bakmadan basamaklara yöneldiler. İzlemek için yekindi. Eric kolunu bastırarak; "Bekle," dedi. Arabayı usulca merdivenden uzaklaştırdı. Mozaik göbeğin ucuna çekti. İndiklerinde dirseğine yapıştı. Onu merdiven yerine, çime serpiştirilmiş kameriyelerden en uzağına doğru sürükledi. Şezlonga boylu boyunca uzanmış birinin kendinden geçercesine okumaya daldığını yaklaşıncaya farketmedi. Raslantı, o da o âna kadar, onlan farketmemişti. Edince, gerçek bir sevincin bütün mimikleriyle; "Eric," diye yerinden fırladı. Özlemle boynuna sarılırken;

- Ne zaman geldin ?- Diye yanağını uzattı.

- Dün akşam.

Arasına parmağını sıkıştırdığı kalın kitabı sallaya sallaya;

- İnsan haber vermez mi?- Derken, Stendhal'in "Kızıl ve Kara"sını kaptı. Eric;

- İşte verdik,- yanıtıyla yine onu çekiştirdi.- Aynı okuldasınız nasılsa bir gün tanışacaksınız. Öne çekmiş olalım,- diye tanıştırdıktan sonra;- Eksik tamamlamanın

en iyi yöntemi sıkı arkadaşlıktır,- önerisiyle ikisine de göz kırptı.

"Benim dilim eksik... Onunki ne ?" Diyecekken yuttu. Ben henüz başkasıyım. Hele bir ısınalım. "Ya söylerler... Ya öğreniriz." Söylemediler. Dolaylı olarak ertesi haftasonu öğrendi. Hem de en yakın arkadaşından.

Şimdilik Elias babadan öğrendiğiyle yetinmeye koşuluydu. Çok Ohio'lu gibi Zellerbach'ların da ilkesiymiş. Onca eğitim kurumuna sahip olmalarına karşın, hem bir fazla burs... Hem ergenliğin sıradan yurttaşlar arasında geçmesini sağlamak için çocukları mutlaka Eyalet okullarına gidermiş. Violette de o yüzden onun gibi, eyalet lisesinde... Onun gibi üçüncü sınıftaydı. Ama o Mellon'larla Rockefeller'lerden sonra Amerika'nın değilse, Ohio'nun en zengin ailesinin kızıydı. Ertesi sabah okulun önüne dikilmiş, Elias babanın dediklerini kendi aklıyla doğrulamak istemişti. Onun gibi çantası sırtında tabanvayla okula gelenler, onun gibiydi. Zengin çocuklarıysa, kendi benzerleri gibi. Okulun kapısına yanaşan Cadillaclardan iniyor. Çantaları şoförlerince taşınıyordu. Violette işte öyle bir öğrenciydi. O ise bir akraba sığıntısı. Üstelik uyruğu, dili, dini, cinsi ayrıydı. Tek ortak yanlarının, onun dil... Diğerinin matematik eksiği olduğunu da sonra öğrenmiş... Ve Eric tanıştırmasa, belki hiç rastlaşmayacaklarına karar vermişti. Üstelik kız ondan iki yaş büyüktü. Kızıl saçlarının çevrelediği oval yüzü, çelik mavisi gözlerle aydınlanıyor... Kavisli burnunun iki yanına serpişmiş çillerle kınalı yapıncağı andırıyordu. Ama o yaşlarda, en küçük fark bile, Niyagara'dan yüksek... Grand Kanyon'dan uzun... Atlantik'ten geniş... Amerika'dan büyük oluyor.

Tanışma anı bile Eric'i doğruladı. O yabancılığın da etkisiyle ders, ödev, görev dışında ne kadar suskunsa... Kız tam tersi vicir vicirdi. Matematiğe kapalı beyni, edebiyatta billûr kadar berraktı. Elindeki "Kızıl ve Kara"yı, "bitirmek üzereymiş..." O an evdeki kitaplıkla okuma tutkusuna neler borçlu olduğunu anladı. Dil eksiğini romana ilgisiz Eric'in yardımı tamamladı. Âdetâ birbiriyle yarışarak, Madame de Renal'in ilk tutku anından... Belki buna benzer. Ama daha küçük bahçedeki şezlongda... Julien Sorel'in elini öpmesine hemen tepki göstermemesinden, başladılar... İçinde beliren beğenilme arzusuyla, günah korkusunun uğrun uğrun artışını izlediler. Durmadan büyüyen çelişkinin bilincinde kopardığı fırtınalara birlikte tutuldular... O büyük yükün eninde sonunda değişimi dayatacağını oybirliğiyle onayladılar. Ve gittikçe artan bir coşkuyla romanın gizemine daldılar. Konum farkı, çok kısa sürede fikir potasında eridi. Ayrıntılarda yakaladıkları ipuçları varsayımlarıyla deşildikçe Büyük Fransız Devrimi'nin simyası çözüldü. Jakobenlerle Montagnardların gizli toplantıları, Julien Sorel'le madame de Renal'in tutku ırmağında yıkana yıkana insanlık okyanusuna doğru akarak.. Siyasalbilimci Eric'i bile etkiledi. Onun "İlk fırsatta okuyacağım, ilk kitap," deyişiyle, Violette'in; "Birşeyler seziyor... Ama dayanılmaz çekimin kaynağını, çok iyi betimlenmiş tutku mıknatısı sanıyordum. Oysa asıl giz, onun devrim gibi olağanüstü bir olayla çakışmasındaymış. Bir devrimi kim, nasıl önleyebilmiş ki !.. İyi ki burdasın. İyi ki bu Türk'ü getirdin Eric. Teşekkür ederim, " değerlendirmesi tartışmayı büsbütün kızıştırdı... Gizli toplantılara ilişkin pasajlar sözkonusu olduğunda Eric de katıldı. Siyasal konulardaki bilgi birikimiyle önlerini açı açıverdi. Söyleşi üçü için de, hem kolaylaştı... Hem daha koyulaştı. Her bulguda göğüsleri

kabarıyor... Gözleri öyle parlıyordu ki... Akşamın ağır ağır indiğinin... Bayram orucunun bitmek... Yemeğin başlamak üzere olduğunun farkına bile varmadılar.

Crown Jr. yakınlarıyla babaannesinin yerine ilgileniyordu. Herkesi tek tek hoşnut etmek için koşuşturuyor. Her biriyle uzun uzun konuşuyordu. Sonunda yemek zamanı yaklaştı. Kimi nereye, kimin yanına oturtacağını belirlerken yokluklarını farketti. Sandalyelerle konuklarını aklında taşıya taşıya aramaya çıktı. Kameriyenin epeyce uzağında; "Aferin !.. Dili henüz tutuk... Ama Violette'le edebiyatta aşık attığına göre, Raşel'in övgüleri haklı," düşüncesiyle tartışmaya kapıldı. Sessizce yaklaşarak, kıvançla kulak kabarttı. Uşaklardan biri sessizce omuz başına dikilince irkildi;

- Acıkmadınız mı ?- Sorusuyla üçünü de zıplattı.

Parlayan gözlerinin aydınlığında sezmedikleri karanlık, birden çörekleniverdi. Suçüstü yakalanmanın ikircimini Violette önledi;

- Stendhal'e dalmışız,- gerekçesiyle kitabı göğsüne bastırarak önlerine düştü.

Kızının edebiyat hevesi Crown Jr.'ın hoşuna gitmiş olmalıydı. Alacakaranlıkta pek belli olmayan bir sevinci görür gibi oldu. Sessizce arkasından yürüdü. Eric'le yan yana onları izlerken; "Gövdesi kırık plânör gibiyiz," diye kıkırtısını yuttu. Eric de aynı... Ya da benzer bir şey düşünmüş olmalı. Dirseğiyle dürtükledi. Baba kızın adımları hızlandıkça, adımlarını sıklaştırdılar. Yemek salonuna girdiklerinde, uzun ve görkemli masada yalnız onların yeri boştu. Herkesin gözlerini ayaklarında taşıya taşıya ilerlediler. Suçlu suçlu hazeren koltuklara oturdular. Gün batıp da, dokuz kollu şamdan yanar yanmaz, Crown Jr. babaannesine baktı. Ester hala

pamuk yumağı saçlarını... Şeffaf derisinin kırışlarını... İyice incelmiş bedenini yele tutulmuş gibi silkeleyerek doğruldu. Gözleri gözlerinde, başıyla tek tek selâmlamaya girişti. Ona geldiği an, yaşından umulmaz bir bellek aydınlığıyla durakladı. Sanki bir yerden tanıyor da, çıkaramıyor gibi düşünceli, sıkkın ve meraklı bakıyordu. Yanıbaşına oturan Crown Jr. hemen kulağına eğildi. Kimliğini fısıamış olmalı ki, yüzü yeniden aydınlandı. Ona ötekilere göre daha bir abartarak selâmladı gibi geldi. Aldığı sessiz ve son derece saygılı yanıtla, yandakine geçti. Hepsini tamamlayınca, bir an durakladı. Herkesi selâmlayıp selâmlamadığına baktı. Güven duyunca, tahtada bütün sorulara yanıt vermiş öğrenci kıvancıyla yeniden oturdu. Bakışlar Crown Jr.'ın üstünde toplanınca ayağa kalktı. Tümü onu izledi. Gür sesiyle duaya başladı. Koca yemek salonu, bir anda havraya döndü. Aklı bir an Kuledibi'ne gitti geldi. Nisanda sınıf arkadaşı İzzet'in ablası evlenmiş. Nikâha onu da çağırmıştı. En yakın arkadaşının Yahudi olduğunu, tören için Neve Şalom'a gittiklerinde ayırmıştı. O gün, orada okunan dua da buna benziyordu. Bildik çıkmanın yakınlığında yabancılığı eridi. "Keşke o gün biraz dikkat etseydim," diye hayıflandı. "Birkaç söz bilir, benzer yerlerde en azından dudaklarımı oynatırdım." Katılamadı. Ama sonuna kadar saygıyla dinledi. Herkes yeniden yerine oturdu. Eller tabaklara uzandığı an, başını eğdi. Bir daha kaldırmadan önüne konanı, yemeye girişti. Çatal bıçaktan kayan gözuçlarının

yakaladığı kaçamak bakışlar, bayram sofrasının hem konusu... Hem menüsü, olduğunu gösteriyordu.

Eric salt töre gereği gelmiş... Sabah çok erken gidecekti. Gece yarılanmadan kalktılar. Hızla eve döndüler. Kapıdan girer girmez yattılar. Violet'le tartışmalarına düşünde devam etti. Kızıl ve Kara'nın belleğine ne kadar iyi yerleştiğini uykusunda farketti. Tartışmanın tadı damağından silinmeden, bir hışırtıyla hafifçe gözlerini açtı. Henüz karanlıktı. Ama Eric kalkmıştı. Geldiği gece, hiçbir ısrarı dinlemeden yatağını geri vermiş... Hemen yanıbaşına serdikleri yer yatağına girivermişti. Boylu boyunca yattığı yerden bakınca Eric'i daha uzun ve kalın gördü. Sessiz ama ivecen devinileri, karanlığı durmadan dalgalandırınca, büsbütün büyüdü. Gürültü olmasın diye çıplak ayaklarının ucuna basarak yürüdüğünü ayırdı. Bıçak gibi doğruldu.

- Bağışla,- dedi Eric, birden bire duraklayarak.- Uyandırdım.

- Yok, kendim uyandım. Günaydın.

Yolcunun önceliği vardı. O banyodayken giyindi. Raşel ana, çoktan kalkmış, mutfaktaki kunt masayı donatmıştı. Eric ivecendi. Küçücük lokmalarını, kahvesinin kocaman yudumlarıyla ıslatarak;

- Yolcu yolunda gerek,- diye ayaklandı.- Nasılsa yiyecek sepeti arabanın koltuğuna kurulmuştur. Benim annem, halâ mesireye giden Osmanlı "dadısıdır. Üç günlük yiyeceğimi doldurmadıysa, bana da Eric demesinler.

- Ne derlerse desinler. Sen yemene bak "evlâtçığım !.."- dedi türkçe olarak.- Can boğazdan gelir demişler. Uzun yola çıkıyorsun. İki eyalet aşacaksın. Evine uğramadan doğru işe gideceksin. Durup yemeğe zamanın olur mu ?

Öpüşüp koklaşarak evden çıktılar. Elias baba usullacık sıvışmış... Eric'in Chrysler'ini dış kapının önüne çekmişti. Kardeş coşkusuyla kucaklaştılar. Raşel ana, elinde su dolu sürahiyle beklerken, Eric rölantideki arabaya bindi.

- Gelecek sefere yerde ben yatacağım. Tamam mı ?- Diye gaza bastı. Araba yürür yürümez, Raşel'in yola serptiği su, sanki başından aşağı döküldü.

Bumunun direği sızladı. İçinde yuvarlanan bir hıçkırık, bütün ince tellerini kıra kıra göz pınarlarına tırmandı. Yola çıkacağı an, aksilikler üstüste gelmişti. Newyork'a bir Pan Amerikan bir de Türk Hava Yolları uçuyormuş. APS biletini Pan-Am'dan almıştı. Tarifeli sefer saat 10'daydı. Annesi herşeyi önceden ayarlamışmış... Ama o sabah birden bire yedek öğretmen hastalanmış... Başöğretmen acele İl Eğitim Müdürlüğüne çağrılmıştı. Tam evden çıkacakları sıra öğrencilerini bırakacak kimsenin olmadığını öğrenince, donup kalmış. Arkasından komşunun uzattığı sürahinin suyunu dökmekle yetinmişti. Gözleri nemlendi. Elinin tersiyle oğuştura oğuştura sırtını döndü. Dün erken gidip geç döndüklerinden bakamadığı posta kutusuna yöneldi. Kapağını açtı. Neredeyse ağzına kadar doluydu. Baba Elias'ın her öğleden sonra büyük bir dikkatle okuduğu

gazetesini... Dilini geliştirmek için abone olduğu çocuk dergilerini... Sol köşesinde kocaman firma adları yazılı fatura zarflarını tek tek aldı. Birden gözleri şaşılaştı. Hıçkırığını hışırtıya karıştırarak sokuldu. Sağ köşesi Atatürk pullu zarflara, birden bütün tanıdıklarına rastlamış gibi özlemle baktı. Eğrilip bükülerek sıkıştırmasa kucağındakileri düşürüyordu. Güçlükle zaptederek hepsini göğsüne bastırdı. Eli bir türlü varmıyor... Gözünü zarflardan alamıyordu. Yakaladığı ilk harflerle, özlemi kirpiklerinden taştı. Sevinci her yanından fışkırdı. O bir mektup bekliyordu. Kimbilir nasıl özlediler ? Annesiyle, babası ayrı ayrı yazmışlardı.

Elini uzatırken, çaktırmadan çevreyi kolaçan etti. Raşel'le Elias, tam o anda sırtlarını dönerek eve yöneldiler. "Gördüğümü bakmadan gördüler," düşüncesiyle elini uzattı. Parmakları titriyordu. Derin derin soludu. İncitmekten korkarcasına zarfları aldı. Kokladı. İlk satışı yapmış esnafın siftah sevinciyle yüzüne sürdü. Hemen oracığa çöreklenip okumamak için bir dünya savaşı vermesi gerekti. Sonunda kendine karşı kazandığı yenginin kıvancıyla dikildi. Bir şey kaldı mı diye kutunun içini gözden geçirdi. Kapağını dirseğiyle kaldırdı. Omuzuyla kapattı. Kucağında Edelman'ların iletileri... Elinde kendi mektupları zıplaya zıplaya bahçeyi geçti. Mutfak kapısından yel gibi girdi. Onlarınkileri elbirliğiyle topladıkları masanın üstüne bıraktı.

- Annemle babamdan mektup var,- dedi sevincini göstere göstere.

- Gözün aydın,- dedi hemen Raşel.- İyi vaktin de var. Hemen aç oku.

Babasının mektubu çok kalındı. Zarfı birkaç kez elinde tarttıktan sonra; "Onu okula giderken okurum," kararıyla cebine tıkıştırıp annesininkini açtı. Açar açmaz, bumunu sızlatan gül esansıyla irkildi. Koku uğrun uğrun mutfağa yayılırken; "Tek tesellim, çok iyi bir ailenin yanında olduğunu bilmek," diye başlıyordu. "Raşel hanımla Elias beye selâm ve sevgilerimi ilet." Sözcüklerini okur okumaz;

-Annem galiba size yazmış,- diyerek mektubu Raşel'e uzattı.

Raşel hiç nazlanmadan aldı. Yüksek sesle başından okumaya başladı.

- Mektubunla resimleri koşa koşa Fikret beye götürdüm. Hastalanmış, yatıyordu. Sevincin en etkin ilâç olduğuna yemin ederim. Mektubunu baştan sona okuyup, resimlere uzun uzun baktıktan sonra, bir süre daldı. Sonra birden, Raşel doğru söylüyor, diye ayaklandı. Ben sağken, ne bostanlara, ne konağa el atabilirler. İyi ki hatırlattı. Sonrasını şimdiden ayarlamam gerek. Onlar, halası babasını çağırınca Amerika'ya gitti. Ben, bizimkilerin hastalıklarıyla uğraşmaktan evlenemedim. Elde bir çocukluğumuz, bir de buralar kaldı. Yakın akrabam da yok. Neyim varsa, Mehmetçik, Eğitim ve Darüşşafaka vakıflarına bıraktım. Eğitim ve spor amacıyla kullanım koşulu koyarsam uyarlar... Hadi hemen notere gidelim. Vasiyetnameme onu ekleyeyim. Siz de tanık olun... Demesiyle ayağa fırlaması. Gözaçıp

kapayana giyinip kuşanması bir oldu. Konağın tahta merdivenlerini neredeyse koşarak inerken; Sonra da, vaktiniz varsa, Raşel'in akrabalarına uğrarız. Uzun zamandır, ben de görmedim. Bir araya gelince, sizi eski Langa'nın o güzel günlerine götürürüz. Özleminiz biraz diner," demez mi? Sözünü kim ikiletir. O akşam zavallı babanı yemek yerine kuruluveren dostluk bağlarının lezzetiyle doyurdum. Çünkü o sayede Raşel hanımı tanıdım. Ve kardeşim kadar sevdim.- Deyince daha fazla dayanamadı. Önce biraz kaykılarak, gözlerini kırpıştırdı. Ardından bir iki kez burnunu çekti. Sonra mektubu masanın üstüne bıraktı. Ellerinin tersiyle gözlerini oğuşturdu. Yetmedi. Kaptığı buruşuk peçeteyle burnunu... Gözlerini silerken hıçkıra hıçkıra;- Gördün mü Elias ? Türkçe ne güzel, dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur, der. Bu bücür bana neler etti, gördün mü ? Bütün geçmişimi, bir mektuba sığdırıp olduğu gibi önüme yığıverdi. Şimdi inat ve ısrarıma hak verdin mi ?- Dedikten sonra bir süre daha için için hıçkırdı. Boş eliyle göğsünü bastırdı. Sesli sesli soluyarak sesinin gıcığını temizledi. Okuduğu yere kadar her sözcüğü, sanki yaşıyorcasına Elias'a aktardı. Yatışınca, mektubu uzattı.

- Sen oku. Ben çevireyim. Langa'yı... Fikret Abi'yi o kadar anlattım ki... Ona hiç yabancı değil,- dedikten sonra birden göğsüne çekerek uzun uzun sıktı.- Ne iyi ettin de bize geldin. Çocukluğumun bütün güzelliklerini... Ergenliğimin ilk sevinçlerini de birlikte getirdin,- diye yeniden hıçkırmaya başladı.

Elias bir süre patlayıveren özleme baktıktan sonra;

- Sen oku yavrum,- dedi. O nasılsa dayanamaz, çevirir.

Özlem bulaşıcıymış. İlk kez bu kadar somut görüyor. Haftalardır içinin içinde düğümlediği ne varsa çözüldü. Elias'ın bile gözleri yaşardığına göre, kendini tutması anlamsızdı. Salıverdi. Sesi sümüğüne karışarak, ağır ağır okudu.

- Bütün dualarım kabûl oldu oğlum. Sen gerçekten çok şanslı bir çocuksun. O insanları tanımak içimi rahatlattı. Yanında olsaydım ancak bu kadar güven duyardım. Hiçbir şeye gereksinimin olmadığını... Olmayacağını biliyorum. Ben ne yapacaksam, yapılacağından kendim kadar eminim. Dili anlayabilir, anlatabilir ölçüde çözdüğün an, ders ve ödevlerinin hiç sorun çıkarmayacağından eminim. Biz seninle hep övündük. Edelman ailesinin de aynı duyguları paylaşacağına inanıyorum. Onları böylesine yakından tanıdıktan sonra senden tek ricam, o iyi insanları üzmemen.

Babasının kalın zarfı, göğsünde değirmen taşına dönüştü.

Saatine baktı. Yolu uzundu. İyice hızlandı. Nefes nefese okulun kapısından girdi. Hızı yeterli vakti kazandırmış... Okula bütün öğrencilerden önce gelmişti. Çevresine bakınarak çimi kesen taş yollardan birine saptı. Bahçenin dibindeki sedir çamının kuytusuna sığındı. Parmaklarının ucuyla kenarını kırkarak zarfı açtı. İkiye bükülmüş bir tomar defter yaprağını düzledi. Babasının işlek yazısı; "Bu fırsatın değerini bil oğlum," sözcükleriyle başlıyordu. "Babam," diye gülümsedi; "Öğretmen olmasaydı, mutlaka subay olurdu. Vatan de, önünden kaç. Amerika'ya kadar ardından koşar. Mutlaka tarihin bilinmez çağlarından girip, coğrafyanın bulunmaz yerlerine kadar uzanmıştır. Yaşamı "İrfan ordusunun" neferliği. Onca hüsrân değiştiremedi. Hasret mi değiştirecek ? İşte, 10 bin kilometre öteden yetişiyor. Hani kötü de olmuyor. Kültür, her zaman, her yerde işe yarıyor. O birikim olmasa, Violette'le tarışabilir ? Zellerbach'larla onca konuğun ilgisini çekebilir miydim ?

O bıkıp usanmadığına göre, tekrarın zararı ne ?" Sorusuyla okumayı sürdürdü;

"APS bursu siz, parlak gençlerin önüne, tam zamanında açılmış bir kapı. Dünya ahvâli çok karışık. Oraya nasıl yansıyor bilemem. Elin değerse, anlat. Gittin gideli, Dâyr'ül Zaferan vak'anüvislerine özendim. Her gün duyup gördüğüm, üstünde düşündüğüm ne varsa bu deftere yazıyorum. Ülkenden uzaksın. Dil derdin var. Derslerin yoğundur. Günlük yaşamın dağdağası, ilgini koparabilir. Elimden geldiğince bağını sıkılamaya çalışacağım. Yâni oğlum, sıkılsan da böyle çok mektup alacaksın. Çoğu karşılıklı konuşma yoksunluğunun dağınıklığıyla gözünü korkutacak. Yüksünme. Bir babanın çok sevdiği oğluyla bir türlü paylaşamadığı duygu ve düşüncelerinin yankısı say. Şu son günlerin en yaygın olayı, Vietnam savaşı. Sanırım belleğimizi tazeliyor. Ekmek kavgasında unuttuğumuz pek çok şeyi, gözlerimizin önüne seriveriyor. Kendi geçmişimizin efsanelerini çağrıştırdığı için olsa gerek... Cezair'den Endonezya'ya öncekiler de etkilemişti. Bununki biraz daha değişik. Komünizmi vatan ihanetiyle eş sayan faşistler bile Vietnam konusunda yutkunup kalıyor. Duyduğumuz doğruysa savaş tırmandıkça, tırmanıyormuş... Mazlum bir halk, sesten hızlı uçaklar... Muson batağını asfalt sanan tanklar... Napalm bombalarına karşın, dünyanın en büyük gücü sayılan bir devlete direniyor... Ve topyekûn, ölüme meydan okuyor. Dünyanın en üstün gücü, ülke ve egemenliği için ölmeye karar vermiş bir halkı yok edebilir mi ? Kıyım ve zulüm bu kadar arttığına göre, sonu yakın.

Mazlum âhının yerde kalmadığı bir kez ortaya çıkarsa, yarına güvenen insanın öcü bilenir... Direnci artar. Üstüne üstlük Kıbrıs olayı, şimdiye değin gözümüzü de, gönlümüzü de kapadığımız ne varsa,

açıverdi. Aman Allah'ım, galiba bütün dünya, bizim adaya çıkamayacağımıza... İkar gibi Akdeniz'in mavi sularına gömüleceğimize inanıyormuş. Henüz gazeteleri okuyamadığını bildiğimden, oradaki yansımaları sormuyorum. Buradakileri sıralarsak, yestehlemelerinin temelinde öyle bir önyargının varlığı, hemen ortaya çıktı, diyebiliriz. Belki haberin olmuştur. Birleşmiş Millet'lere; "Darbecileri pataklayın !.." Diye koşan Makarios başta olmak üzere hemen herkes; "Sizin orada ne işiniz var ?" Demeye başladı. Kıbrıs'ta bozguna uğrayan Yunan cuntası, ülkesinde de tutunamadı. Paris'te sürgünde bulunan Karamanlis'i çağırdı. Biz komşumuza demokrasi getirdik diye sevinirken, ABD Kongresi, hem yardımı kesti. Hem parasını ödediğimiz silâh ve mühimmata bile ambargo uyguladı. Galiba Cunta'ya darbe cesaretini onlar vermiş. Ve galiba, tımaklarımız iyice sökülsün istemişler. Sakın beni yanlış anlama oğlum. Bunları sana, düşmanlık duygularını beslesin diye değil... Olanı biteni bilesin. Kaynağını, nedenini araştırasın... Sana sımsıcak sarılan insanlara kin duymadan, devletler arası ilişkileri öğrenesin, diye yazıyorum. Biz olaylara akıl ve mantıkla bakamadık. Bilgimiz yetersizdi. Tez duygulandık... Tez heyecanlandık... Gerektiğinden fazla bölündük. Bu bölünmeleri kendi dayatmalarının fırsatı sayanlar, tepemize bindi. Ne var ki, fena yanıldılar. Düşünce ayrımlarıyla birbirimizi kırdığımız bir dönemde, patlak veren ulusal sorun bizi barıştırıverdi. Kurtuluş savaşının anlam, önem ve değerini ilk kez bu kadar derinden kavradım dersem inan.

Bu yüzden seninle paylaşmadan duramadım. Galiba bu defter fikri de oradan çıktı. Kısa bir mektupla özdeyiş yumurtlamaya kalkışmaktansa, olayları altalta sıralayarak düşünmeni sağlamak istedim. Ara sıra saplamalarla fikrimi dayatmaya kalkarsam, babalığımla

öğretmenliğime bağışla. Kıbrıs çıkarmasının adı; "Barış Harekâtı," ya !.. Barış konferansı Cenevrede toplandı. Savımız,"Coğrafi temele dayalı ferasyon." Birleşik Kıbrıs Devleti'nin Kuzeyi Türk, Güneyi Rumların olacak. Dünya kös dinliyor. Yunanistan'la birlikte İngiltere ve ABD de hemen reddetti. İngiltere Agratur ve Dikelya üslerindeki uçaklarla Nepal'li "gurka"ları artırdı. Yunanistan Meriç kıyılarını mayınladı. ABD 6. Filosu Kıbrıs açıklarında demirledi. Ve İkinci Kıbrıs Harekâtı başladı. BM hemen ateşkes kararı aldı. ABD, Kissinger'in yardımcısı Arthur Hartmann'ı Ankara'ya göndererek; "Coğraf'i temele dayalı iki özerk yönetimden oluşan federasyonu kabûl ettiğini belirtip ateşkese uymamızı," istedi.

Elektronik haberleşme örtüsü yapan 6. Filo... Uçaklarımızın Kıbrıs'a gitmekte olan Kocatepe muhribimizi batırmasına neden oldu. Buna karşın Ordu üçüncü gün, Lefke – Lamaka hattını çizerek 36. paralelde ateşkese uydu. Gazeteci Ergin Konuksever yaralandı. Adem Yavuz öldü. Şehit toplamımızın 250 kadar... Magosa'ya 15 Km. uzaklıktaki Atlılar köyünün 60 kişisinden 57'sinin toplu kırıma uğradığı ve gizlice bir çukura gömüldüğü açıklandı. Ecevit ABD büyükelçisi Macomber'le, İngiliz meslektaşı Horace Philips'le görüştü. Başkan Ford, ABD Temsilciler Meclisi'nin 90'a karşı 307 oyla kabûl ettiği ambargo kararını onayladı. Ve Ecevit, 1974 Eylül'ünün başında, MSP ile ortaklığın yürümediğini öne sürerek istifa etti. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, hükümet kurma görevini önce Ecevit'e... O kuramayınca Prof. Sadi Irmak'a verdi. Böylelikle başımızı kaldırıp dünyayı görme ve anlama çabamız, yeniden... Hem de sapına kadar içimize saplanıverdi.

Niteliği tam bilinmiyor ama, Güneydoğu sınırlarımızdan çatışma çıkmış. Ölü ve yaralılardan söz ediliyor. Sağ sol kavgası yeniden başlamak üzere.

Sokaklar tekin, kimse güvende değil. İçimizdeki ateşin külü savruldukça, ikircim yaygınlaştı. Lise öğrencileri, şimdiden ayrıştı. Bir bölüğü devrimci... Diğeri ırkçı terimlerle konuşmaya başladı. İdamların durduracağı sanılan çatışmalar, gittikçe artıyor. Bu gidişle ilkokul öğrencileri "eylem koyarsa" şaşılmayacak. Böylesi ortamlar zekânın ya parlamasına yarar, ya sönmesine. Vietnam'da yenilse de, Amerika bizden daha güvenlidir. Senin dünyan, galiba bizimkinden karmaşık olacak. Aman derim sana oğlum !.. Aman kendini iyi yetiştir. Çalıya çaputa takılmayacağına güvenim tam. N'olursun bilgini hem genişlet, hem pekiştir. Yalnız Amerika'yı değil, elinden geldiğince dünyayı öğrenmeye çalış. Bizi çoğunlukla duygularımız güttü Sağlamdı, değildi. Bilgisi kıt, coşkusu çoktu. Ama dönüp bakınca, göğsümüzü gere gere yanlışı azdı, diye öğünebiliyoruz. Çünkü mirasımız bol, temelimiz sağlamdı. Senin ki de aynı. Ama son Kuvvay-ı Milliciler de doğa yasasına uymaya çok yakın. Olasıdır ki, sizin döneminizde; "Biz bu memleketi sokaktan bulmadık," sözleriyle tafralanan kimse kalmayacak.

Gençliğimde babam da içinde öylelerine, şimdi senin bana kızdığından çok öfkeleniyor... İhtiyar bunak, kendini çiftlik ağası sanıyor. Duruşumuzdan oturuşumuza bumunu sokuyor. İyi ki göğsüne bir "İstiklâl Madalyası" asmış. Uçan kuştan, ağrıyan başa kendini sorumlu sayıyor, diyordum. Dilersen sen de, de. Birgün hak vereceğini kendimden biliyorum. Bu yüzden dilersen beni geç. Ama, dünyanın erişeblildiğin birikimini kucaklamaya çalış ki, karşılaştığın olaylar şaşırtmasın. Biz sürekli hayretler içinde kaldık. Ve "sokakta bulmadık," diyenlerin aksine; "Ne olacak bu memleketin hali ?" Sorusuyla, onların ne kadar haklı olduğunu anladık. Her ağzımızdan çıkışta, yalama olduğunu

sanıyorduk. Ama her olayla yeniden hayrete düşüyor... Ve "bahtı kara anayı," kurtarmaya kalkışıyorduk. Her kalkışımızda da, yerle bir olduk. Pişman değilim. Hayret etmemek için, bilmek gerektiğini öğrendim." Kulağında çınlayan bir ayak sesiyle, sayfaları katladı. Yeniden zarfın içine yerleştirerek sırt çantasına attı. Bahçede gezinenler çoğalınca saatine baktı. Ders zamanı gelmişti. Artık meraktan ılık bir alışkanlığa dönen bakışlarla buluşa buluşa sınıfa doğru ilerledi.

Teneffüste onu bulan Violette oldu. Henüz söyleşi çemberi kuramadığından tek başınaydı. Sınıf arkadaşları guruplar halinde ya aşağıda kapalı spor salonunda oynuyor. Ya oraya buraya serpişmiş, kendi aralarında söyleşiyorlardı. O havuzun çevresinde filizlerini suya salarak kalınlaşmış söğütlerden birine yaslanmış... Süs balıklarının fıskıyeyle oynaşmasına dalmıştı. Ohio'da çok yeni.. Henüz dili yetersizdi. Sınıfta hem dersler yoğun geçiyor... Hem başını kitap, defter ve sıradan kaldırmıyor... Konuşmaya zorlanırım kaygısından kimseyle göz göze gelmeden idare ediyordu. Bahçe çok kalabalık... Yaşıtları çok acımasızdı. En ufak eksiğinin bütün okulda alay konusu olacağından emindi. Allahtan henüz hiçbir öğretmen, bir şey sormamıştı. Ya durumunu biliyor. Biraz alışmasını bekliyorlardı. Ya da henüz soru-yanıt dönemine geçilmediğinden paçasını kurtarıyordu.

Paydosla birlikte koşa koşa eve geliyor. Raşel ananın bütün ısrarlarına karşın birkaç lokma atıştırarak odasına kapanıyor. Radyoyu duyacağı kadar açarak, derslerini ezberlemeye çalışıyordu. Arada sırada mırıldandığı sözcükler radodakiyle uyuşmayınca duruyor. Ezberini düzeltmek için aynı haberi başka radyoda yakalayana dek istasyon karıştırıyordu. Yavaş yavaş, okuduğu sözcüklerin söylenişini de birlikte ezberlediğini sezmişti. Ama henüz kendini,

arkadaşlarıyla yüzleşecek güvende saymıyordu. O yüzden, ders aralarında en ıssız köşeyi seçiyor... Guruplara özenle bakıyordu. "Bu kadar çekingen olmasam, belki yalnız kalmazdım. Zorlanınca, başını gözünü yarsam da, pekalâ derdimi anlatabiliyorum. Dün Violette'le uzun uzun konuşabildim," güveniyle kasıldı. "Hadi ordan köşek !.. Eric yanında olmasa, ağzını açabilir... Yardım etmese tek sözcük paralayabilir miydin ?" Alayıyla kösüldü. "Ona karşın sözcüklerin, tümcelerin başını gözünü kimbilir nasıl yardım ? Kız, bu salağın burada işi ne demediyse, sıkıştığım an yardıma koşmasından." Dediği an, yanında beliren gölgeyle irkildi. Başını kaldırınca, Viollette'in elâ gözleriyle karşılaştı.

- Niye kuytulara gizleniyorsun ? Deminden beri seni arıyorum.

"Gizlenmiyordum," diyemedi. Dünden biliyor. Kızın hiç şakası yoktu. Garipsi garipsi gözlerine bakarak, bütün içtenliğiyle boynunu büktü;

- Gerektiği gibi konuşamıyorum ki !..

- İyi,- diye havuzun kenarına oturdu.- Konuştuğun kadarıyla, dün bıraktığımız yerden sürdürelim. Herşeyi anladım da, Julien Sorel'i niye o kadar sıkı sınavdan geçiriyorlar bir türlü çözemedim.- Dedikten sonra, başıyla onaylata onaylata, kendi yorumuyla onunkini çakıştırmaya yöneldi.- Sence asıl amaç, daha sonra sokacakları gizli işlerle, ezberletecekleri bilgiler açısından güvenilirliğini ölçmek mi ?

İncelikli kızın, aklından geçip de, karşılığını bulamam diye yutkunduğu çok şeyi onun adına söylemesinden yüreklendi. Dili ağır ağır çözüldü. Gâh dünkü tartışmada kaptığı sözcükler... Gâh anlayışla karşılanan işaretlerin yardımıyla, beş dakikadan fazla "Kitabeler Akademisi" sınavında Julien Sorel'in

yanıtlarıyla... Madamoiselle Moll'ün konumunu konuştular. Ayırdına varmadan, daha çok sözcük sıraladığını farketti. Cesareti büsbütün arttı. Üç dört kez denetlemeden söylemediği kısacık tümceleri kızın içtenliğine sığınarak hemen söylemeye başladı. Bu da söyleşiyi iyice kızıştırdı. Tam kendince hızını almıştı ki, zil çaldı. Yanyana koşarak önce okula... Sonra dersliklerine girdiler. Yerine oturur oturmaz, yine başını eğdi. Dersin ortasına doğru, ensesinde sezdiği göz izlerinden, çevresindeki havanın ılıdığını ayırdı. Gözucuyla bakındığında neredeyse bütün sınıfın gözlerini aradığını bildi.

Şansına o ders matematikti. Denilebilir ki, ensesinde toplanan gözlerin beğeni ışınlarıyla parlamasını... Sınıf arkadaşlarıyla arasındaki havanın iyice ısınmasını o ders sağladı. Teorem ve sayılarla arası hem oldum bittim iyi. Hem yazılışları aynı olduğundan Çince, Arapça ve Japonca dışında bellemesi kolay. Hem matematiği, John Nash'i şaşırtacak kadar iyiydi. Sınıf arkadaşları, çözüme daldıkları problemlerle, dersin kaynamasından pek hoşnuttular. Ders bittiğinde Nash, gözlerini kırpıştıra kırpıştıra; "Ara sıra seninle temrin yapalım," deyince ilgi büsbütün arttı. Teneffüs zili, yeni yeni dostlukların başlangıcını çalıyordu. Bir derste çevresinin doluvermesi, Violette'i şaşırtmıştı. İlk evrede; "Keşke suskunluğunu gözönünde bozmasam. Okul çıkışına sabredip keşfedilinceye kendime saklasaydım," kıskançlığıyla çatındığını çok sonra açıkladı. Hem de; "İyi ki öyle bir delilik yapmamışım. Tanrım !.. Ne çok şey yitirecekmişim !.." Dövünmesiyle birlikte. "Ne kadar rahat insanlar," diye düşünmekten kendini alamamıştı. "Ne derler ? Hakkımda ne düşünürler ?" Kaygısından âzâde. Ben haftalardır Raşel ana dışında herkesin karşısında dut yemiş bülbül kesiliyorum. Eric yardım etmese

Viollette'le tek sözcük edemezdim. Bunlar hiç fütürsüz. Akıllarından geçeni hem diyor, hem yapıyorlar. Bu yüzden mutlu olmalılar."

"Ama, ben Eric'ten sonra ilkim. Paylaşmaktan başka çare yok," diye kalabalığa karışmakta duraksamamış. Yıllar sonra, hem de Zeynep'e bir; "Yine de aklı başında bir kızmışım, canım !.." Deyişi vardı ki !.. Zeynep; "İyi ki daha akıllı değilmişsin," deyince; "Yahudi olmasaydım, aklımın ölçüsünü görürdün," kahkahalarını birlikte atmışlar... Ardından; "Çevresi genişledikçe, dili zenginleşir. Şöyle tadını çıkara çıkara tartışırız, umuduyla," boyun bükerek guruba katıldığını da eklemişti.

Varsayımı tez gerçekleşti. Bir gördüğü, okuduğu ya da duyduğunu bir daha unutmayan belleği, neredeyse her ders, teneffüs ve saat başı dilini geliştirdi. Çünkü konuşup anlaşabildikçe, yetimlik duygusunun yerini güven alıyor... Hem dikkati, hem ilgisi daha çok arttığından, birikimi durmaksızın çoğalıyordu. Ertesi teneffüslerde Violette aracılığıyla aynı romanı okuyan başka, arkadaşlarla tanıştı. 3 A'dan Ailsa Mellon'la, Richard Grossman... 2 C'den Rebeca Remington'la, Paul Perle... 1 A'dan Susan Wolfowitz'le, Paul O'Neil... Ve 3 B'den Elisabeth Abraham'la kendi sınıfından David Albrigth, ilk çemberi oluşturdu. Ve Ohio Yahudi sosyetesinin kaymağıyla gittikçe gelişen ve halâ kesintisiz süren dostlukların temeli atıldı. O hafta bitinceye, teneffüs söyleşilerinin ekseni, "Kızıl ve Kara"ydı.

Hafta sonu çantasını sırtlamış, aynı yolun başında oturan David'le yanyana eve dönüyorlardı. Ailsa onları görünce şoförüne, son model Cadillac'ı kaldırıma sürtecek kadar yakın... Ve onların adımlarına uyacak ölçüde yavaş ilerlemesini emretti. Zengin çocuklarının

şoförlü arabalarla gelip gitmelerine David çoktan, o yeni yeni alışmıştı. İlkin aldırmadılar. Araba bir süre ağır ağır hizalarında ilerledi. Camı açılıp Ailsa'nın yüzü belirince durakladılar;

- Hafta sonu vakit ayır da, Violette'e yardım et,- dedi Ailsa.- Matematikte ikimiz de Sfenks'iz. Ama onun durumu benimkinden berbat. Çaktırmadan bütün ödevleri biriktirmiş. Profesör Nash, bugün sınıfın ortasında, bağıra çağıra Pazartesi ilk derste tamamını teslim etmezse, "-b" vereceğini söyledi. Biliyorsun... Adam delinin teki... Şakası yok. Verir mi verir. O zaman da zavallı Violette bitirme sınavlarını rüyada görür,- diyerek şoförün omuzuna vurup çekti gitti.

Eric'ten sonraki ilk iyi arkadaşının zor durumu içine ateş düşürdü. David'i mahallenin başında bırakıp koşa koşa eve girdi. Merdiveni üçer üçer çıktı. Çantasını odaya fırlattı. Haftalardır ilk kez, soluk soluğa sokağa yöneldi. Raşel, bu telâştan kuşkulanmıştı.Tombulluğundan umulmaz bir çeviklikle, önünü kesti. Civcivini koruyan anaç tavuk gibi kollarını açarak;

- Ne bu telâş ? Nereye ?

Soluk soluğa Ailsa Mellon'dan duyduklarını anlatınca;

- Dur bakalım,- dedi.- Onların evi uzak. Ben şimdi telefon edeceğim. Madem kopya vermeye bu kadar heveslisin, Violette buraya gelsin,- deyince yatıştı... Elini yüzünü yıkayıp üstünü değiştirmek o zaman aklına geldi.

Raşel'in muştusu Violette'i havalara uçurmuş olmalı. Göz açıp kapayana ödev tomarıyla, Cadillac'tan indi. Girer girmez karşılıklı yemek masasına kuruldular. Raşel onur yaldızları saçan gözlerle, çevrelerinde pervaneleşti. Sürekli önceden hazırladığı kurabiyeleri taşıdı. Durmadan Colalarını tazeledi. Violette'in bir

hayret, bir dehşet kıvılcımlarıyla yanıp sönen bakışlarına ikisi de aldırmadı. Bir yandan taşınanları tüketti. Bir yandan önüne çektiği her kâğıda bir kez bakıp verdikten sonra... Kızın yazmaya yetişemediği bir hızla... Üstelik problemleri tersinden okuyarak hepsini çözüverdi. Kendisine aşılmaz dağlar gibi görünen ödev tomarı, kısa sürede bittiğinde, gözleri fal taşı gibi açılmış kızın;

- Bu kadar kolay mı ?- Sorusunu Raşel;

- Ona bütün dersler kolay,- dedi kasıla kasıla.- İnanmazsan Elias dayına sor. Ne zaman sözü geçse, bu çocuğun kafası Nasa bilgisayarından hızlı çalışıyor, der.

Violette, ödev tomarını toplarken, gözlerini beğeni yakamozlarıyla yıkayarak;

- Ne dese az,- dedikten sonra;- Hayatımı kurtardı. Benim bunları bir ayda bile çözmeme olanak... Nash'ın zerre kadar insafı yok. Buraya kadar tıkır tıkır getirmiştim. Tam son sınıfta çift dikiş atacak... Lise sonda takan ilk Zellerbach olarak tarihe geçecek, aileyi yerin dibine batıracağım derken, Süpermen yetişti. Üstümden öyle bir yük kalktı ki, hemen başkalarını düşünmeye başladım. Madem bu iyiliği Ailsa'ya borçluyum. Boşsan, yarın onlara gidelim. Yardımın teoremlerin girdabında çırpınan o zavallının da can simidi olsun. Kazanılan süreyi de, yeni teknesine atlar... İstersen kanal boyu... Dilersen Niyagara'ya doğru giderek değerlendiririz.

Raşel ondan önce davrandı;

- Aaa !.. İyi olur. Geçenlerde Niyagara'ya nasıl gidileceğini soruyordu. Fırsat ayağına geldi. Haydi sen şimdi git. Ben onu ders başına oturturum. Sabahleyin gel,al.

Violette bir kelebek kadar hafiflemişti. Ödev tomarını özlenmiş bir sevgili gibi bağrına bastı... Seksek coşkusuyla zıplaya zıplaya arabaya yöneldi. Şoför kapıyı

açmış bekliyordu. Binmeden döndü. Yanağına sımsıcak bir öpücük kondurarak;

- Çok teşekkür ederim,- dedi. - Yarını zor edeceğim. Kimbilir Alsia'ya ne büyük bir sürpriz olacak. Doğrusu şimdiden merak ediyorum,- sevinciyle bindi.

Araba hızla uzaklaşırken parmaklarının ucuyla öpülen yanağına dokundu. Ağır ağır eve döndü. Raşel, masayı temizlemiş... Her zamanki yerine oturarak dirseklerini dayamıştı. O girer girmez;

- Violette iyi kız değil mi ?

Gepgeniş gülümsemekten başka ne yapabilirdi ?

Şöyle bir görünüp döndüğü belliydi.

Medya ordusu boynunu çarpıtmış, ağzı yerine yanağına baka baka, peşinden koşuyordu. Gözlerinde muzip ışıltılarla kaynaşmayı izleyip; " Akılları sıra, onu uğurlar uğurlamaz, tepeme binecekler. Ona söyletemediklerini, benden koparacaklar. Hangi okulda, hangi sınıflarda okuduk ? Kız arkadaşlarımız kimlerdi ? Bu düzeye gelmiş başka okul arkadaşımız var mı? Onlar, kim ? Şimdi neredeler ? İlgimiz, ilişkimiz sürüyor mu ? Gençliği nasıldı ? Uçarı mı, durağan mı ? Çapkın mıydı, sadık mı ? Övünmek adına anhası minhasını önlerine döküvermem gerekir. Sonra da, ağzımdan kaçacak bir aykırı lâfın, önce Zeyno... Ardından gelir gelmez Rozi'den işittireceği azarı nerden bilsinler. Onlar ana-babası kim ? Nerelerde bulundu ? Onca zaman sonra ilk kez mi karşılaşıyorlar... Yoksa sık sık görüşüyorlar mı ? ABD'ne her gidişimde mutlaka... O ya da eşi tatil yapabildiğinde çoğun burda, bizde...

İstanbul'da annemlerde kalır... Hatta annesi geçende bizdeydi deyiversem. Kimbilir nasıl şaşırır. Benim yerimde olmaya nasıl özenirlerdi. Büyük devlet yüce efendi... Ağa'nın eli tutulmaz ya !.. Olası ki, "Washington'da koskoca Ulusal Güvenlik başkan yardımcısıyken niye buraya geldi ?" Sorusu da geliverir deyince irkildi. "O benim sorum. Yanıtını almadan da, yakasını bırakmayacağım." Dedikten sonra; "Akılları sıra ağzımdan girip, bumumdan çıkacaklar. Başlarına geleceği bir bilseler !.. Nerden bilecekler ? Beni bile şaşırtan bir ustalıkla hepsini ardına takıvermedi mi ?"

Kalabalığa dalışıyla, davranışına dıştan bakan biri... On günde, Başkent kaymağının tamamını yakından tanıdığına kalıbını basar... Her sokulana uzanan elin kavrayışıyla, her selâma gülümseyen dudakların herkesin cemazeyülevvelini tek tek sayıvermesini beklerdi. "İş oraya kalırsa, sayardı da... Dünya çoktan küçücük kutuların içine girdi. Benim bildiğimi o bilmesin mümkün mü ? Yıllar yılıdır NATO'da stretejik ortağız. MİT pek çok ülke istihbaratıyla olduğu gibi, MOSAD ve CIA ile de bilgi değişimi içinde. Ayrıca iletişimin çoğu onların uydu kanallarından yapılıyor. Microsoft'un kıyameti koparan tekelleşmesine neden göz yumuluyor ? Alt programı İntemetteki her bağlantıyı, ustasına sunuverdiğinden değil mi ? Biz Billy ve Michel'le Yale'in ilk elektronikçilerindeniz. Neyin nasıl olacağını az mı tartıştık. Ben istesem, istediğim bilgiyi dilini bildiğim çok ülke merkezinden söküp... Çoğu uluslararası toplantıda ya bir önyumuşama.. Ya bir fazla sözcük koparma adına

az mı uyguladım? Tokalaştığım kişiyi, hakkındaki birikimimle az mı şaşırttım ?

Bütün Ankara üst protokolü burda. Bunca kişiyi 256 ramlık bilgisayar belleği bile kapsayamaz, diyen insan beyninden kuşku duyar. O ramların kaç katı bir beyin hücresi kadar olabilir ? Eric'in belleği de benimkinden kalır değil. Üstelik o siyasal bilimci. Ayrıca Yahudi kökenli. Bastığı yeri, mağmasının bileşkelerine kadar bilmese, ayağını günlerce havada tutar. Adam güvenlikten geliyor yahu !.. 50 yıldır, sürekli içimizi dışımızı kurcalıyorlar. Kasıla kasıla; "Gitmesek de, görmesek de, o köy bizim köyümüzdür," dediğimiz mezralarda onların ayak izleri var. Soğuk diye içmediğimiz suları onlar şişeledi. Bizimle sonraki kuşaktan pek çok insana, ıcığımız cıcığımız üzerine tez yazdırdılar. Wolfowitz bana doktorada; "Türkiye'nin yönetsel kalkınması"nı niye verdi ?" Selçuklu, Bizans ve Osmanlı'nın eyâlet düzenini niye incelettirdiler ? Adamlar bilimsel çalışıyor. Yüzlerce tezi karşılaştırarak içgüdülerimizi bile saptamaya uğraşıyorlar. Böylece bizi bizim kadar tanıyorlar. Gerisi santral memureliği. Ad ve sayı belleği. İyi de, bunca bilgiye karşın, niye yanılıyorlar?

Süpergüç dayatması mı ? Haksız sayılmazlar !.. Gücü temsilin etkisini, ona sahip olmayan nerden bilsin ? Kişilerle devletler zaten yakınlık karşılığında, çok şeyi kabûle hazır yaklaşıyor. Öyle olunca da, kime sıcak bir gülüşle baksa... Kimin elini sıkıca sıksa, dünyaları bağışlıyor. Selâmını bir ödül gibi dağıta dağıta, çok işi

olanların ivecenliğiyle yanına döndü. Medya büyüklerinin bütün hamlelerini boşa çıkaran bir gösterişle... Yine herkese duyuracak kadar yüksek sesle, ortalık yerde;

- Gel, seni bırakayım... Hazır fırsat düşmüşken biraz lâflar... Belki yolda, yiten gençliğimizi buluruz,- çağrısıyla koluna giriverdi.

Kalabalığın kıskanan gözlerine aldırmadan yürüdüler. Sahanlıkta elçi, eşi ve müsteşarına "hoşça kalın," dediler. Merdiveni hemen yanlarında biten korumalar arasında kayarcasına indiler. Eric'in zırhlı makam limuzini ilk basamağa çekilmiş... Kendi şoförüyle korumaları saygıyla kapıya dikilmişti. Başıyla izlemelerini işaret ederek limuzine bindi. O biner binmez şoföre; "Biraz dolaş," diyen Eric, yanda bir düğmeye bastı. Ara cam ağır ağır yükseldi. Şoförün önce kolları, ardından omuzları yitti. Sonra başı ve şapkası kalın, ses geçirmez camın ardında gölgeye döndü. İnce bir çıtırtı, önle arka tarafın bağlantısını kesti. Eric hiç zaman yitirmeden;

- Zeyno yarın dönüyormuş,- dedi.- İyi, kavgasından kurtuldum. Gene selâm vermeden kocamı işe koşuyor, dediğinde Pati kendi başına gelenle karşılaştırıp aldırmıyor. Ama anneme yakındı mı, Raşel hanımı tutabilene aşkolsun.

- Haksız mı ?

- Değil. Ama, elden ne gelir ? Sana o zaman, mis gibi işin var. Dünyanın bütün ceberrutları sıkışıp geldiğinde, cart curt edebiliyorsun. Patronların memnun. Maaşın iyi. Askerliğini de para ödeyerek kısa dönem yaptın. Otur oturduğun yerde, dedik. "Ülkemin bana gereksinimi var," diyen sen... "Çağrılıyorsa gitmemek olmaz," diye tutturan Zeyno hanımla Raşel ana !.. Şimdi kuyruk sıkışınca azarı niye biz işitiyoruz ?

- İşitiyorsunuz da, yararı mı oluyor ?

- N'eylersin !.. Bizim gibilerin daima acelesi var. Planlar bozuldu da, yeni bir düzenleme gerekti mi, Hızır olmaya koşuluyoruz. Eh onun da herşeyi ivecen.

- Bu kezki Hızırlık düzeltmek mi, bozmak mı ?

- Yuh !.. Yoksa agreman sürecinde ona buna abim diye övündün müydü ?

- Övünsem yalan mı ?

- Kendimi koruduğum aklına gelmedi mi? Ben hem Yahudi, hem ABD elçisiyim oğlum !.. "Oval Ofis"in arkasına gizlenebildiğimde dünyaya ferman okumak kolay. Perdenin önünde süpergüç var. Ama burda, senin gibi karanlık adamlarla kardeşliğim başıma iş açar. Ortak iş kotardığımız varsayılırsa, Arabı çorabı... Farsı Acemi her selâmımızdan binbir anlam çıkarır. Yahudi düşmanı tarikatların bütün cinleri izime üşüşür. Salt gözdağı için oraya buraya maytap atarlar. Zaten ben, Powel ve Mayers, sizin 1 Mart kararından önceki, "Oval Ofis" toplantısında gözümüzü karartıp aslanın ağzına girdik. İnat ve ısrarla, fazla tırmandırmayalım. Türkler tekin değildir. Bizim dostluk gereği isteğimizi, onlar dayatma sayarsa, anında reddederler. Aman dikkat edelim," dedik... Hatta ben, iş oraya varırsa neler olabileceğini belirtmek için senin o ünlü benzetmene başvurdum. Hani sıkıştığında, kendini tanımlamak amacıyla; "Bizim Anadolu'nun üç cins köpeği vardır. Kangal sürüyü, Karabaş çobanı korur. Kırma fino, önüne gelene ürür," diye başlar; "Kangal sessizdir. İyilikle yaklaş, çobanı bağla, aval aval seyreder. Sen bunda iş yok, diye kuzulara el atarsın. Anında canavar kesilir, ümüğüne çöker. Karabaş yaklaşırken bir havlar, kuyruğunun üstüne heykel gibi oturur. Çoban dostluk gösterirse, sürüyü götür, dönüp bakmaz. Ama çoban ağzıyla değil, kıçıyla tut derse, işin biter. Kırma fino esen yele saldırır. Aldırmaz, üstüne yürürsen, kuyruğunu kıstırıp

mızıklayarak karabaşla, kangala sığınır," diye tatlı tatlı anlatırsın ya !.. İşte onu, "Oval Ofis"in yaldızlı tavanlarını çınlata çınlata aktardım. Lâfım bittiğinde, Kondi'yle Başkan'ın gözleri fincan fincandı. Tam galiba etkiledim derken Ramsfeld; "Merak etmeyin," buyurdu. "Ben Karabaş'a İngiliz işi, AB kulübesi gösterdim. Koşa koşa gitti, kapısına yattı," diye dikildi. Cheney; "Ben de, Kangalın ağzına bir parmak Musul balı çaldım... Tasmasını takarak bir güzel bağladım," diye gazete manşet ve yorumlarınızın özet çevirilerini masaya yayarak; "Bakın halâ yalanıyor," güvencesiyle dikildi. Kondi dünden hazırlıklıymış. Hiç duraksamadan; "Finoyu da O'Neil, Köhler ve Wolfenson mızıklatmakta... Başkan'a sadece çobanı pataklamak kalıyor," dedi çıktı. Mark'la , Richard sizi çok iyi biliyordu. Ama "Amerikan Yüzyılı," onların savı. Kendi kendileriyle çelişkiden çekinerek, onlara katıldılar. Paul zaten, zoru zorla bastırmaktan yana. Ben, boşuna, sürü zarar görecek. Üstelik geçen Körfez olayından kuyruk acısı var. Şimdi balı kovanıyla versek, kangal kangallığını yapıverirse fenersiz yakalanırız, diye çırpındım. Powell, Saltık'la Torumtay'ın West Point'ten arkadaşı... Komutanlarınızın çoğuyla NATO'dan ast üst ilişkisinin ruh ikizliğinde. Meyers hem aynı kaynaktan geliyor... Hem Bosna, Kosova ve Kâbil'den deneyimli. Üstelik eski komutan Kıvrıkoğlu'yla şimdiki Özkök'e çok yakın. Galiba Brüksel'de uzun süre berabermişler. O da Powel'le beni destekledi. Buradayken aynı benzetmeyi, Kıbrıs'ın AB üyeliğinden söz ettiğinde Mark'a da yapmışsın. "Ama o sıra karşıtları AB idi. Oysa şimdi bastıran Amerika. Bizi hem severler, hem çekinirler. Üstelik katılırlarsa, balın tadı ağızlannda. Mutlaka pay isterler. Onlarsız olacağına inandırabilirsek, elleri mahkûm. Ucundan paya seyirtirler," dedi çıktı. Zaten Cheney'le Kondi, Ramsfeld,

Perle, Wolfowitz'i de yanına alarak... Pentegon'un "vurur alırızcı," generallerine İngilizlerle sizsiz bir seçenek hazırlatmışlar. Başkan da bütün dünyaya bir ders vermek... Amerika'nın kılına gelen zararın, evreni cehenneme çevireceğini kanıtlamayı istiyor... Bu derse, tek Afganistan örneğinin yetmeyeceğine inanıyordu; "Koşullarımızı sonuna kadar dayatalım. Olmazsa, öyle yaparız," deyince iş koptu. İlk evrede herşey planlandığı gibi gitti. Dikta ordularının içe yavuzluğu bir kez daha ortaya çıktı. İran ve Kuveyt savaşlarında çok deney kazandığı sanılan Saddam birlikleri, çöl fırtınasında kuma dönüştü. Zaten bizimkilerin afur tafuru da o zamana rastlıyor. Hiç ummadıkları biçimde direniş başlamasaydı, o pataklamanın peşrev olduğunu görecek... Başınıza geleceklerle tir tir titreyecektiniz. O işteki parmağı henüz tam göremedik. Ama çok işinize yaradığı kesin. Kolay zafer, Vietnam kaygısına dönüşmek üzere. Başkanlık seçimi de yakın. Uyutma, ürkütme ve unutma kartları bir bir tükenince, "Oval Ofis" hesaba oturmasın... Dostluğunuzun, karşıtlığınızdan da, küslüğünüzden de çok daha ucuz olduğunu, görmesin mümkün mü ? Eh, Eric abin daha işin başında, bindiği dalı kesene Nasreddin Hocalık yaptı !.. Başkan gelecek Haziranda NATO toplantısına gelecek. Kalkıp da elçi olarak Kondi ya da Powell'ı gönderecek değiller. Hadi git, anayurdun pisliğe daha bir bulaşmadan kırık deriği topla diyecekleri bir ben varım.

- Elbet bunda, Rusya'nın Sibirya petrollerini, devletleştirmesi de var,- deyince Eric gözlerinde parlayan sevgiye, beğeni ve saygı yaldızları da ekleyerek;

- Ne,- diye zıpladı.- Aliyev'le Nazarbeyev'i tam zamanında uyardığınızı biliyor.. Yukos'un sorumlusu Şcwardnadze sanıyorduk. Onda da mı parmağınız var ?

- Yok canım, daha neler ? Sovyetler birden çözüldü... Birlik tesbih tanesi gibi dağıldı ya !.. Anlaşılan sizin CIA, dünyada tek başına cirit attığına inanıp KGB'yi iyice defterden silmiş. Leonid Nevzlin'i, gözlerinin içine baka baka İsrail'e kaçırdık, ruhları duymadı. Soros'la Kissinger Yukos'u ucuza kapattı, haberleri olmadı. Şimdi bir de, Hodorovski'yle Lebedev'i Tokyo'dan Newyork'a attık mı, iş biter. Sibirya petrollerini Afganistan yoluyla Mobil'in musluklarından Hint Okyanusu'na akıtırız. Irak zaten elimizde. Libya ne dersek yapmaya hazır. İran'ı da kucağa aldık mı, dolarla oynama tehlikesinden kurtulur. Ara sıra enerji fiatlarını dalgalandırarak, dünyayla oynaşırız, diye kulağınızın üstüne yattığınız besbelli. İsrail'de ölüm kol geziyor. Bizde eğlence gani. Ne yapsın, yoktan 15 milyar dolara konmuş Nevzlin fukarası ? Canı sıkıldığında tebdil-i kıyafet bir kumarbaz gurubuna karışıp Antalya'da felekten bir gece çalmaya kalkışmış. Bilirsin, rakı imbikten geçmedir. Şişede durduğu gibi durmaz. Kafayı çekince gün ve saat ayarını kaçırmış. İş bitti sanıp erken ötmüş. Batılının canı çok tatlı, Ortadoğu tekinsiz ya !.. Sağolsun komşularımız !.. Çok açgözlü acentenin, hevesini kursağında koyacak kadar da kalabalık ve zengin. Gazino Gürcü, Kazak, Rus, Ukraynalı turist ve revü elemanı kaynıyormuş.

- Yeter, anladım,- diye kaykıldı Eric.- Sizinkiler de, hazır fırsat ele gelmiş... Şu Kocatepe'nin öcünü alıverelim diye, bilgi akışının üstünü bir güzel örtmüş. Rockefeller'le Kissinger Tokyo'da geyşalara kulunçlarını kırdırırak Sibirya petrollerinin ucuza devrini beklerken... O tarihsel olayı, gerçekleştirmek üzere havalanan Mihail Hodorowski'yle Platon Lebedev'in özel uçağı tam sınırda... Vladivostok'ta MİG zoruyla indirilmiş. Her ikisinin de bileklerine çelik bilezik takılarak gerisin geri Moskova'ya götürülmüş. Ve ancak ondan sonra,

ajansların geçtiği, Yukos'un devletleştirildiği haberi, bizim damat heveslilerinin eline tutuşturulmuş. Asya petrol yataklarının yüzde 70'i tam pençesine düşmüşken Çarlık hazinesinin çelik kasalarına atılıvermesi kimi eşekten düşmüş karpuza döndürmez ? Eli hamur karnı aç kalan "Wall Street'le Oval Ofis"in, oturup ağlamaya vakti mi var ? Yeni çareler arayacak. Ürken fincancı katırlarını toparla, diye bizi dünyanın tepesinden kapıp buralara sürdüğüne göre, bundan sonra çareyi, makûlü normalde arayarak bulacak.

- O zaman Soros'un ümüğüne yapışacaksın. Kaç yıl var ki, İstanbul'u mesken tuttu. Son günlerde de Gürcistan'da pusuya yattı !..

- Vay beyim vay !.. Makûl normalde aranacak dedik. Uçkur çözüp Putin'le Erdoğan'ın kucağına oturulacağını, nerden çıkarıyorsun ? Onca yıldır, adım adım uygulanan bir proje, bir anlık gaflet sonucu mu ? Güvenilir dostun kalleşliği yüzünden mi, bir anda işlemez hale gelmiş. Yukos'un diyetini birileri ödeyecek ki, süpergüç tükrüğünü eğilmeden yalasın !.. Kafkaslar'la Güney Akdeniz havzası birazcık daha demokratikleşirse çok canınız yanar mı ?

- Keşke her yer tam anlamıyla demokratikleşse.

- Öyleyse yardım et. Birlikte destekleyelim. Büyük devlet de, bükülemeyen eli sıkmak zorunda. Ama, Rusya'da yara taze. Kanadıkça güven duymaz. Bütün bu olanlardan sonra "Oval Ofis" size doğru gözlükle bakmaya başladı. Wall Street Erdemir, Ataş ve Asil Çelik'in kamulaştırma söylencesine karşın Ford, Mellon ve Morgan'ın çekiminden kaçamaz. Onlar artık rekabet korkusu mu ? Olası bir düş kırıklığına seçenek mi ? Petrolcülerin projesine destek için mi ? Yoksa Yahudi düşmanlığından mı ? Her neyse sizi zaten Ortadoğu'nun eksenine oturtmuş. Hatta eski acenteleriyle ortaklıklarını

kurmuşlar... Bazıları deneme üretimine de başlamıştı. Bir ara petrolcülerin hayalleriyle duraksasalar da, tez ayıldılar. Eh siz de, besin ve giyimin yanına elektroniği de katmaktasınız. Henüz her boyutta olmasa da, motor da üretebildiğinize göre, pazarınız verimli. Ticaret rekabettir. Elbet hırpalamaya kalkanlar da olacak. Yine de yan endüstrinize gün doğdu. Çok olasıdır ki, sadece bu bile AB kapısını aralar. Üstelik daha başlangıçtayız. Rusya ve Türkiye'nin bulaşmadığı bir Ortadoğu'da İsrail çeliğiyle, Kürt çomağı oynamaktan öteye gidilmeyeceği yeni yeni anlaşılıyor. Hele tam anlamıyla kavransın, sen seyreyle dostluk gösterisini.

- Bu kurt masalı, Büyük Ortadoğu Projesinden mi kaynaklanıyor ?

- Sen Ohio'da en katı Yahudi sosyetesinin arasında yetiştin. Yidiş'in "vadedilen toprak"tan Hazar... Sefarat'ın "Süleyman Krallığını," anladığını... Kaç yüzyıldır nerede olursa olsun bunun düşüyle yatıp kalktığını ben mi öğreteceğim. Aç haritaya bir bak. Her iki hayal de Rusya'yla Anadolu'da kesişmekte. Hadi Selânik, sonra da İstanbul ve İzmir Yahudileri "Sefarat." Anadolu'nun dört bir yanındakiler Süleyman'dan beri orada değil miydi ? Halâ pek çok koyunuz, Saba melikesi Belkıs'la, Süleyman efsanesiyle öğünüyor. Tut ki, fırsat ele geldi, hayalin gerçekleşme olasılığı belirdi. Sizin kılınıza halel verebilir mi ? Vermeye girişen, becerebilir mi ? 200 milyonluk Rusya'yla, 70 milyonluk Türkiye'nin bileğini, kim, nasıl bükecek ? Deminden beri, makûlü normalde arama sözü ediyoruz. Yahudi aklının İrlandalı fikri olması, neyi ne kadar değiştirir ? Siz belki kendinizden güvensizsiniz. Ama köteğinizi yiyenin hiç kuşkusu yok. Büyük küçük, ne projesi olursa olsun, ortası ucuyla Asya sözkonusu oldu mu, ne yazık ki sizsiz olmuyor. Çünkü hiç bir hayal de, hiçbir girişim de,

Türkiye ve Rusya'sız hayata geçemiyor... Geçmesi de mümkün değil. Kanıtı târ-û taze, gözler önünde. Çaresiz, Yahudinin aklı da, İrlandalının fikri de üstünüze titremeye koşulu. NATO hazırlıkları Ocak'ta başlayacak. O zamana elbirliğiyle bazı kırıklıkları onarırsak, Başbakanınızı Washington'a gönderir, söylediklerimi bir de Başkan'ın ağzından duymasını sağlarız. Çevirmen olarak sen git. Atlananı yer ve zamanında anımsatman kolay olur.

- Anladım. Benim yapacağımı söyle.

- Neden geciktiğimi sormadın. Yargıtay işleri karıştırdı. DEHAP yöneticilerinin cezasını onaylayınca, seçim hilesi kesinleşti. Kararı duyar duymaz, müsteşarımı Yüksek Seçim Kurulu'na göndermiştim,- dedi. Bilip bilmediğini araştırarak. Ankara'da yerin kulağı vardı. Ama tek kılı oynamayan yüzünden, ya yeni duyduğuna inandı. Ya aldırmadı.- Bu olağanüstü karmaşık zamanda, seçim iptalinin, salt ülkenizde değil... Bütün dünyada önlenemez kargaşa nedeni olacağında uzlaşmaları uzun sürmüş. O dil döktükçe, yüksek yargıçların kürkü kabarmış. Bin dereden su getirmişler. Ama sonunda Başkan Bush'un seçimini sağlayan Yüksek Mahkeme kararlarıyla dayatınca düşünce birliği sağlanmış. Gelirken yolda öğrendim. Başbakanınız şu an, Sivas'tan havalanmış... İstanbul'a gidiyormuş. Çağrılı listesinde adını görmüştüm. Huyunu bilirim. Kalabalıkta pek fazla oyalanmazsın. Bir dolanıp sıvışacağından emindim. Kaygım boşunaymış. Tam zamanında yetiştim. Yetişemezsem, kendim gidecektim. Ama bu ortamda gözönü, herkese buluttan nem kaptırır. Binbir varsayımla havayı daha da bulandırmak anlamsız. Kendisine bu haberimle... Şu basit ricalarımı iletir... Olumlu yanıt alabilirsen, onarımda çok mesafe alacağız. Doğrusu askerleriniz çok teknik oynuyor. Öneri akıllarına yattı mı, olmazı, olduruyorlar. Yatmadı mı, o siyasi irade

yetkisinde deyip taş kesiliyorlar. İncirlik'ten değişim geçişlerini hem kısıtlamak, hem denetlemek istiyorlar. Kitlesel akış çok zorlanır. Bir açılım olabilir mi ? Başkan kredi anlaşmasının imza emrini vermeden Kongre'de elini güçlendirmek istiyor. 1 Mart'ın ürettiği güven eksikliğini gidermek kolaylaşacakmış. Asker sayısında esneklik sağlanabilir mi ? Hafta sonu için Camp David'e gidecek. Yetiştirebilirsek, anlaşmayı onaylayacak. Böylece sizin 8.5 milyar dolarlık kredi yarınki Newyork toplantısında kesinleşecek. Pazartesiye kalırsa, ister istemez Dubai'ye sarkacak."

- Tamam !.. Aynen aktarırım,- der demez, camı indirdi. Şoförün omuzuna dokundu. Limuzin Kozlu'nun Kırlangıç Sokakla birleştiği tenha köşede usullacık durdu. İndiği an, kendi arabası kaldırıma yanaştı. İnen şoförü, korumaların arabasına yollarken, "Beni sabah evden alırsınız," dedi. Onlar alışkın itaatleriyle selâmlayıp uzaklaşırken, direksiyona geçti. Attar sokaktan önce Turan Emeksiz caddesine, sonra Atatürk Bulvarına saparak, Esenboğa'nın yolunu tuttu.

İrfan Baştuğ caddesine girince, bulvarın yoğun trafiğinden kurtuldu. Uydu telefonuyla Başbakanı aradı. Elçilik istihbaratı doğru... Başbakan İstanbul'a varmak üzereydi. Telefonunda acil görüşme kodunu gören Başbakan sözü uzatmadan; "Alanda buluşalım," dedi. Var gücüyle gaza yüklendi. Cep telefonuyla yedek uçağın hazırlanmasını istedi. Görevlilerin bildik selâmlarıyla doğru aprona girdi. Uçuş pistinin başına yöneldi. Biner binmez havalandılar.

Gökyüzü solmaya başlamıştı.

Uzaktan dev bir Boeing geçti. "Hay Allah !.. Tam da sırasını buldun be Eric. Hani sen zamanlama ustasıydın ? Sonunda zaman seni de mi değiştirdi ? O belki bu uçaktaydı. Belki biz kalkarken inende. Olur iş mi ettiğin ? Sen hasreti bilmez misin ? Bak bir uçak daha, süzülmekte, Ankara göğünde. Onlarda değilse, mutlaka bunda. O geliyor. Biz gidiyoruz. Yine duygularımızın başında kavak yelleri. Ve yine elimiz böğrümüzde ödeve koşuyoruz," derken saate baktı. Tam 20.oo'ydi. "Halâ umutsuzluk için erken. İstanbul özel uçakla kaç dakikalık yer. O gelmiş olsa bile, valizini alıp otele varıncaya gider döneriz." Düşüncesiyle yatıştı. "Başbakan tutar da, hele bir düşünelim. Arkadaşlarla da görüşerek bir karara varalım, derse iş uzar. Adamlar din eğitiminden geliyor. Bir "elif"te doksandokuz anlam bulmakta üstlerine yok. Hem bütün sözleri kaç kez yinelemek... Hem her birinin anlam ve önemi konusunda onlarca gerekçe sıralamak zorunda kalırsın. İstanbul gecenin yarısını yer.

Dönüşte de; "Çok geciktik" diye, Eric'in işgüzarlığı tutar. "Başkan iyice soyunup dökünmeden onaylatalım,"

der çıkar. Ki, gecikirsem hiç kuşkum yok, der. Yarın bütün gün ben gözlerimin küherçilesini ova ova... O küskün yeşili deryalardan hasret zehrini akıta akıta bakışmaktan başka çaremiz kalmaz. Haksız mıyız ? O iki ayağını bir papuca boşuna sokmuş olacak. Ben bunca hayali, yersiz kurmuş. Olsun be yahu !.. Perde arkasından Karagöz bunu gerektiriyor. Asker dağa taşa neden; "Önce Vatan," yazmakta. Görev herşeyin üstünde de ondan. Bizim askerlik, teskere bırakalı çok oldu. Doğal !.. Üstelik ekmeğimiz ondan. Yakınmasız hasret de çekeriz. Kıyamete kadar birbirimizi de bekleriz. Nasılsa, "hayali cihan değer !.."

Geliyorum, demese. Beklemesem, yine onunla doluyum. Onun gibi... Dolu, hasret, ama özlemsiz. Bekleyince dayanmak ne kadar zor. Sahi bu da onun lâfı. "Sakın önceden haber verme. Azıcık gecikme... Küçücük bir aksaklık beni yıkıyor. Habersiz buluşma, dünyanın en büyük ödülü. Haberli beklemek ölümden beter. Geldim, de. Burdayım. Bekliyorum. Ya da koş, iki uçak veya yolculuk arasında şu kadarcık bir vaktim var. Nasılsa biribirimizden haberi, ajanslar geçiyor. Nerdeyiz, ne yapıyoruz, kiminle ne konuşuyoruz ? Anında bültenlerde. Birbirimizi izlemek o kadar kolay ki !.. Ona bile gerek yok. Çok zaman kendi içime bakıvermek yetiyor. Kaçamak fırsatlarımızı heder etmeyelim. Onlar hem tanığımız, hem bağımız. Her kezinde tazelenen güvenin temeli. N'olursun, hazırlıkla sıradanlaştırmayalım."

Bu sıradanlaştırma korkusu aynen Zeyno'da da var. Bir kezinde Turgut abi, bastırmış. Neredeyse zorla, bizi Göcek'e göndermişti. Çocuklar annemlerle, Adnan'ın Gümüşyaka'daki yazlığındaydılar. Bir hafta, ikimiz başbaşa Gökova'nın mavi sularına dalmış... Oya koylarına yayılmış... Gerçek bir cennetin bütün nimetlerini paylaşmıştık. Dönüşte; "Turgut Bey'in ısrarına çok sevinmiştim. On yıl sonra hem hep ertelediğimiz balayını yapacak... Hem evlendiğimizden beri en uzun birlikteliğimizi yaşayacaktık. Bütün işlerimi bu haftaya göre ayarlamak 15 günümü aldı. Değerdi. On yıl sonra kuş gibi özgür... Ve bir ömrün mutluluğu kadar uzun bir haftamız oldu. Üstelik sessiz bir dünya cennetinde mavi yolculuk yapıyorduk. Sana hiç yalanım olmadı. İnanır mısın, bu koca bir hafta bana, o kısa kaçamaklarımızdan birinin, onda biri etmeyecek kadar sıradan geldi. Katılırsan bundan sonra da, önceki gibi davranalım. Ben sıradan bir eş olacağıma, özlenen sevgili kalmayı yeğliyorum."

Öyle ya !.. Kaçamaklar gizimiz. Bütün göz, kulak ve burunlardan uzak, ikimiziz. Acelemiz var, vaktimiz yok. Raslantıyı en iyi biçimde değerlendirmeye koşuluyuz. Ve zaman içinde, birbirimizi tanımışız. Bunlar hangisinin lâflarıydı? Zaten onu... Hele şu son zamanlarda ne zaman anımsasam, ardarda dizdiği sözler, bakışlar, davranışlar gelip beynime Zeyno'yla birlikte saplanıyor. Hasret de mi alışkanlık? Onun lâfı Zeyno'nun ağzında. Zeyno'nun bakışı onun gözlerinde. Oysa ilk tanıştığımızda, ikisi de ne kadar çekingen... Ne kadar

utangaç... Hatta ne kadar kendi içlerine dönüktü. Ben ne kadar kuralcı. Ne kadar içten pazarlıklı. Ne kadar vurup kaçma heveslisiydim.

Galiba çapkınlık da bir yetenek. Bazı toplantılarda anlatılanları dinledikçe, beceriksizliğime inancım büsbütün pekişiyor. O gün, o asansöre binmemiş... Ya da çıkarken elimi tutmamış olsaydı... İkimiz de ya kaçırılmış bir mutluluğun farkına bile varmaz... Ya ömür boyu pişmanlığını duyardık. Çünkü o zaman, valizimi almamla, arabasına binmem bir olurdu. Ne iyi etti de tuttu. Bir aşkı dolu dolu yaşama fırsatımız oldu. Zaman ve sevda ikimizi, hatta üçümüzü nasıl törpüledi ? Nasıl üç ayrı kendini beğenmişten, istediği biçemde insanlar çıkardı? Biz teknisyendik. O ekonomi analisti. Zeyno mimar. Ben elektronikçiyim. Rastlaştığımız an hem sayılı, hem kısıtlı. Yine de, bulduğumuz her konuşma fırsatı, bir yaşamın bütün kitaplarını okumaya bedel. Ve ben hangisini anımsasam aynı tutkunun doyumsuzluğuyla yangın yerine dönüyorum.

"Hep seninle doluyum. Gözüme çarpan her güzel şey, içimi gıdıklıyor. Şunu ister mi... Bunu sever mi ? Benim kadar özlemiş midir ? Alıyor beğenmiyor. Yapıyor sevmiyorum. Sonunda herşey sen oluyor. Ben bile. Ve sen ben oluyorsun. İşte o zaman, hem sabrın doruğuna erişiyor... Hem tutkunun ateşlerinde tutuşuyorum. Her geçen saat beden zembereğimde kuruluyor. Her dakika, coşkumda ilerliyor. Her saniye tenimin tefine vuruyor. Kapıda ayak seslerini duyduğum an, dünyalar benim oluyor. Hani küçük tutukluklarım var ya !.. Nedeni o

bekleyişler." Bu tirad hangisinin... Ya da hangimizin ? Aramak anlamsız." Dalgınlığı uçağın piste konuşuyla sarsıldı.

Yeşilköy'e indiklerini uçak durunca ayırdı. Yanaşan cip, onu kaptığı gibi sivil terminale taşıdı. Vip salonu hınca hınç doluydu. Başbakan, cipin yaklaştığını yalnız dışarıyı gösteren camdan gördü. Hemen doğruldu. Salonun aprona açılan ağzına çekilip Başbakanlık forsu takılmış arabaya ilerledi. Cip arabaya yakın durdu. Atlar atlamaz, korumanın kapısını açık tuttuğu arabaya bindiler. Başbakan'ın el işareti kapıyı üstlerine kapadı. "Evet," dedi Başbakan Erdoğan. "Acil olan ne ?" Eric'le konuşmasının tamamını, tek sözcük atlamadan Erdoğan'a aktardı. O; "Ne dersin ?" deyince; "Eşitliğin yararına inanmış görünüyorlar. Karar sizin," diye yanıtladı. "İyi de, sıkışık anlarında bile, takozdan kıymık koparmaya uğraşmıyorlar mı ?" Sorusuna; "Büyük devlet için mecbur olmak kolay değil efendim !.." Deyince başını sallayan Erdoğan; "Madem öyle, barış adına, peki diyelim," der demez, arabadan indi.

Bu tür taşımalara alışkın cip şöförü bekliyordu. Göz açıp kapayana koruma ordusunun arasından sıyrıldı. Cip hızla sivil aprondan çıkarak, askerî piste yöneldi. Yakıt tazeleyerek bekleyen uçağın yanında durdu. "Eric efendi, 55 dakika sonra şifreli yanıtı ulaştırır." Diye düşündü. "Bay başkan yeni bir pürüz çıkarmazsa, onay Newyork'a yetişir. Bebecan 8.5 milyar doları cebine sokar gelir." Derken, Marmara tanker ışıklarıyla yakamozlana yakamozlana altlarında kaldı. "Gelmiş midir ?" Sorusu duygularını kaptığı gibi, belleğinin yumağına bağlayıverdi. "Deli kızlar !.." Diye kapıp koyuverdi. "Sanki bilmiyorlar. Mutluluk paylaşıldıkça çoğalıyor. Onunla

olduğumda hangi bulutların üstündeysem, Zeyno'yla da öyle. Bunda onun katkısı çok. Hiçbir zaman, hiçbir şey istemedi. Zeyno da... Tuhaf !.. 15 yaş farkıyla, bu kadar aynılık olur mu? Galiba ben bu yüzden aşkı dolu dolu yaşıyor... Ve hiçbir suçluluk duymuyorum. Zaten son 20 yıldır Zeyno'yla da buluşmalarımız kaçamak değil mi ? Yoksa doğru mu söylüyor? Bizim mayamız mı öyle? İkimiz.. Zeyno'yla ikimiz.. Onunla ikimiz.. Üçümüz de çılgınca işkoliğiz. Onlar eğitimini gördükleri işi yapıyorlar. Ne yazık !.. Ben amatör elektronikçiyim. Bu âletlerin neler yapabileceğini, üretenler bile henüz tam bilmiyor. Bulduğum fırsatlarda, dizüstü bilgisayarlarını her yerde aynı işlemi yapabilecek biçimde programladım. Ofisle ev... Vapurla sandal... Uçakla kağnı, farketmez. Açtılar da dizlerinin üstüne koydular mı, pili bitinceye işlerini görür.

Ben o olanaktan yoksunum. İşimin bir yarısı, dağ gibi klâsörler. Tepe tepe dosyalar. Tomar tomar kâğıtlar. Özetlene özetlene sunuş haline geldiğinde bile, kaç sayfalık belgeler. Çoğunun, üstü çift aylı ve balmumu mühürlü... Açanla açtıranın gerekçeli tutanak imzaladığı... Kozmik kasalarda saklanan.. Hiçbir yere hiçbir biçimde taşınamaz metinler. Öbür yarısı, zaten hiçbir dosyada kayıtlı değil. Ya kapalı kapılar ardındaki bitmez tükenmez pazarlıklardan süzülerek beyin hardiskine istiflenmiş ham bilgi... Ya kalabalık toplantılardan devşirilmiş, dedi-kodu kırıntısı. Kimi ağızlardan bile isteye kaçırılmış tuzak veya şaşırtmaca. Kimi sâfiyetle saçılmış lâf salatası. Ama hepsi de,

ustasının elinde, tadından yenmez ziyafete dönüşen beyin ifrâzatı... Ve onları ince eleyip sık dokuyacak, anlaşma. Sözleşme. Yasa. Yönetmelik. Yönerge. Bildirge ezberinden oluşan birikim.

Yâni insan gibi insan değil. Her zaman, her yerde kullanıma açık bir bilgi, deneyim ve birikim bankası. Yenişehir.. Çankaya.. Washington.. Pekin.. Moskova.. Cidde ya da Bakü. Herhangi bir başkent veya beldede kırmızı pasaportlu görüşmeci. Gereksinime göre, Hazinede memur... Planlamada âmir... Merkez Bankası'nda müdür. Bakanlıklarla bağlı kurumlarda genel müdür. Eksik adama joker yâni. Dahası, Turgut abiyle gönüllü başlayarak Baba... Ecevit ve Tayyip beyle görevli süren özel danışmanlık. Başbaşa görüşmelerin çoğunda çevirmenliği de içerdiğinden çerçeveli, bizuteli zihin aynası. Gece, gündüz.. Akşam sabah. Günün her saat ve dakikasında el altında... Hâzır ve nâzır. Çetrefil bir soruya yanıt. Acele bir bilgiye ulaşım. Alengirli bir pazarlığa girişim. Ve her kezinde içine yenileri tepilen bir dağarcık. Orada öyle gizler var ki... Bazıları bir verende. Bir iletilmesi gereken yerde. Hatta onlarda durup durmadığını bilemem. Bu yüzden bizim gibiler devletin devamlılık zinciri. İşimiz salt yüksek memurluk... Yetkili âmirlik... Güvenilir danışmanlık olsa, öp de başına koy. Bunlar bakanlıklarda yeri... Bütçede kadrosu... Protokolda sırası olan işler. Görünür, gösterilir, herkes bilir. Bilmeyen işi düşünce öğrenir. Bizimkilerin çoğu tam anlamıyla angaryadır. Üstelik damlasını ziyan yasak !..

Yerine göre hammal. Yerine göre tatar ağası. İşine göre kargo elemanı. Gerektiğinde yetkin sözcü."

Moda tanımıyla "derin devlet" oluyoruz. Hani herkesin sıkıştığında suçu üstüne attığı. Kiminin bir bakış, kiminin bir kaş kaldırışla çağrıştırdığı şu ne yerde, ne gökte... Ama her yürekte nâzır... Her bilekte hâzır. Her güreşte cazgır... İyiliklerin tamamını, peri kadar mâsum, cin gibi becerikli... Evliyâ benzeri insancıklarımız yaptığından !.. Her kötülüğün simyacısı Rufailer var ya !.. İşte onlardan biri. APS bursuyla 15 yaşında Amerikalara gönderilmiş. Lise sonda, hocası John Nash'la oyuna bulaşmış. Yale'de Bill Gates'le elektronikte yetkinleşmiş... Rudrig'in yönlendirmesiyle Stiglitz, Friedman ve Krugman'dan işletme ve finans lisansı... Cleweland'da Rice, Wolfowitz ve Albright jürisine verdiği uluslararası ilişkiler doktora tezi Kissinger'den onur imzası kazanmış. IMF'te koca koca devlet adamlarına kök söktürmekteyken, Turgut abinin; "Ülkenin gereksinimi var," diye söküp getirdiği... Benzerleri gibi, sorumsuz yetkili olarak devletin tepe dallarına tünettiği tıfıl delikanlı, 20 yıldan beri işte onlardan biri.

Dört Cumhurbaşkanı... Sekiz başbakan... Yüzlerce bakanla çalıştık. Kimisiyle çatıştık... Kimisiyle uzlaştık. Çoğu şimdi tarih oldu. Biz bağlandığımız yerde otladık. Yaklaşık 25 yıldır, hiçbir şeye değişmeyeceğim bir karım. Yaklaşık 15 yıldır dünya güzeli iki çocuğum... Yaklaşık dört yıldır, sırıl sıklam aşık olduğum genç, güzel, hiç sorup araştırmadım... En azından kazandığı kendine kalacak ölçüde varsıl. Ve bütün bunlara ek olarak, hem

zeki, hem çok akıllı... Yâni bir insanda, kolay kolay bir araya gelmeyecek bütün değerlerle tam donanımlı bir sevgilim var.

Ve hiç birini gönlümün bütün doyumlarıyla öpüp koklamaya zamanım yok. Çat burada, çat kapı arkasında, çalı süpürgesi gibiyim. Yakınmıyorum. Yaşamım devlet güvencesinde. Yeme içme, gezip tozma "beytül mâlden." Üstelik aylığa yolluk da ekleniyor. Her ay, olduğu gibi Zeyno'ya verdim. Harcamayı o yaptı. Giderden artanı biriktirmiş. Yarısı borç mu, üstünü o mu tamamladı bilmem 20 yıl birikenle, bu evi sen aldın, dedi. Zeyno, Adnan abinin, "kıymetli kardeşi." Holdingin ondan sonraki, büyük ortağı. Ama köhne bir evin, kurtlu tahtasına çaktığı çiviyi, holdinginin altınlarına değişmez. Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş. Aracılık ettiğim okul giderleri dışında herşeyi, alın teri, göz nuru. Çok iyi bir mimar... Becerikli bir restoratör. 10 yılda üç evle kocaman bir ofis aldı. Varlığı nedir ? Ne sordum, ne söyledi.

Bildiğim ikisinin de bana gereksinimi salt sevgi. Ve andiçerim, ikisi de daima sevgili. Ben çok şanslı bir adamım. Bölüp, bölüneceğime çoğalıyorum. Biri iş için gitti. Diğeri iş için geliyor. Biri giderken içim titredi. Ötekini beklerken titriyor. Raslantılarla benzerlikler ne tuhaf !.. Sanki ikisinin resmi içiçe geçiyor. Satın alınmış... Rüşvet sunulmuş... Uçarı kaçamakları hiçbir zaman beceremedim. Ne pazarlığa vaktim oldu. Ne peşkeşe fırsat verdim. Ama içiçe geçen raslantılar, 20 yıl arayla, tazelenen mutlulukla donandı. Sanırım bu yüzden herşey

bana doğal geliyor. Yoksa ben alçağın teki miyim ? Olsam da gam değil !.. Sırılsıklam aşığım. Hem ikisini bir sayacak... Birini diğerinden ayıramayacak ölçüde aşık. Ve hiçbir zaman, belki de hiç kimsenin hayal edemeyeceği ölçüde mutluyum. Mutsuza dünya haram. Kişi mutlu oluyor... Mutlu ediyor diye kızılır, suçlanabilir mi ? Kendim de içinde kimseyi aldatmıyorum. Yaşıyorum. İkisi de tanığımdır, hiç esirgemeden paylaşıyor... Dolu dolu yaşatıyorum da..." Güvencesiyle koltuğuna kaykıldı. Aklının denetleme alışkanlığı, anında; "Sevgiline karını söylemek kolay. Bir kezinde dediği gibi; "O sonraki. Ve duraksamasız kendi seçimi." Zeyno'ya onu söyleyebiliyor musun ?" Sorusuyla ilkin büzüldü. Sonra; "Bilmemek cennet !.. Cehennem bilene," kıvırtmasına sarıldı. Hemen ardından; "Böyle mutluyum değil de, ya o ya ben deyiverirse ?" Dehşetiyle kösüldü. Kendi yüzüne bakarcasına dilini çıkararak; "Bu söylevi, yine bu yiğitlikle atar... Böyle patlak davul misali kasılabilir miydin ?" Alayıyla kösüldü.

Uçak pistin alacakaranlık ucunda durdu. Arabası merdiven başına çekilmişti. Kapı açılır açılmaz indi. Gölge hızında direksiyona yerleşti. İvecen kontağı çevirdi. Radyo Başbakan'ın tanıklık edeceği nikâhı "canlı" aktarıyor... Atatürk Havaalanındaki muhabiri karşıcılarla birlikte Çırağan'a doğru hareket ettiği haberini veriyordu. Araba motoru iniş-kalkış boşluğunun gözden gönülden ırak sessizliğini tırmalarken saate baktı. 22.oo'ydi. "Eric yanıtı umduğundan çabuk alacak," kıvancıyla vitesi taktı. Radyo reklâmlara geçmişti. Gaza bastı. Araba dizgini boşalmış soylu bir at çıkışıyla fırladı. "Yavaş," dedi kendi kendine. "Sen de gaza gelme.

Nasılsa, büyük devletlerin zamanlaması harikalar üretir !.. Tanımayan, özellikle mi yapıyorlar ? Saat farkı mı zorluyor ? Bir türlü kestiremez. Eee !.. Hem ülken büyük, hem devletin güçlüyse, üstünde durman gereksiz. Sen kendince proje üretir... Program yapar, dünyanın şaşkın bakışlarına dayatırsın. Kendi söylemleri; "Avrupa'ya bir işmar eder. Şak diye bölünür. BM insanlığa yararlı mı, zararlı mı bakacağım, der Güvenlik Konseyi dökülür. NATO emrimde bir kuruluş. Marş, komutuyla, uygun adım yürür. Kıt'a dur, der demez dağınık düzen topuk sürür.

Rusya, garibanın teki. Düşünde görse hayra yormayacağı milyar dolarları gösterince, anasını satmaya hazır, diye bezirgânlığa yakıştırır. Türkiye'ye mademki dostluk ve müttefiklik bağışında bulunduk, kırk haramî olsak kırkımızı da çekmeye mahkûm..." Beller. Sonunda bıçak kemiğe dayanır. TBMM kırkıncı haramide palayı çeker. Putin; "Gelin buraya karmanyolacılar," narasıyla kelepçeyi takar. Iraklı; "Sen salt Saddam'ı, gördün. Bir de ben varım," deyince, alın size Büyük Ortadoğu Projesi. Sağolsun Başbakanımız. Tez karar verince, aldık, başımızla beraber kabûl ettik.

Düşünenin aklı, söyleyenin dili, uygulayanın eli dert görmesin. Süleyman ve Hazar imparatorlukları bir sayın Başkan istiyor diye şıppadak kurulabilseydi... Şu kavanoz dipli dünyadan bunca akıllı başkan geldi geçti. Biri üç bin, diğeri sekizyüz yıldır niye öreninde gözyaşı dökmekteymiş ? Ne var ki, sayesinde Rusya da, Türkiye de sonunda dilek tutup, adak sunacak kul değil. Kurbanı ortak paylaşacak dost düzeyine geldi. Gönül rahatlığıyla sağ esen, şu yanıtı yetiştirelim de... Hem bay Başkan'ın tatilini haram eylemeyelim... Hem Bebecan'ı Newyork lobilerinde boş gezenin boş kalfası olmaktan kurtaralım." Diye hızı azalttı.

En kesin kanıtı dahî birkaç kez denetleme alışkanlığı çoktan, işe girişmiş... Bilinçaltı, Ankara-Washington saat farkını... Havaalanı-elçilik ara zamanını hemen hesaplamıştı. "En az iki saatimiz var." Güveni ayağının basıncını azalttı. Hız keserek yan yola girdi. Kalabalık pistlerin göz... Yoğun terminalin ışık yağmuruna tutulmadan anayola çıkarken, uydu telefonu yüreğinde titredi. Vitese uzanan eli, cebine daldı. Aç düğmesine bakmadan bastı. Minik ekranın güz aydınlığından gözlerine, "bekliyorum" pınarı fışkırdı. Bilinçaltı tutkularıyla buluştu. "Tanrım !.. Gelmiş," ırmağı damarlarında, "bekliyor"un haz seline dönüştü. Teninin bütün hücrelerini önüne kattı. Kalbinin gümbürtüsü kalkan uçağın gürültüsünü bastırdı. Kulakları zonkladı. Boğazı kurudu. Tükrüğü yoğunlaştı. Dili damağına yapıştı. Soluğu tıkandı.

"Aman ha !.. Sakın Eric'e takılma. Beklemekten sıkılmıştır. Zeyno'nun burada olmadığını da biliyor. O da bekâr ya !.. Hele dur, şu kriptoyu çekeyim de, Çankaya restaurantlarında bir tur atalım, gerekçesiyle gecene el kor. Açık da veremezsin. Anlarsa mutlak duyulur. Kızın ekmeğiyle oynarsın. Köhler pek aldırmaz. Ama, Anna hayatında genç olmamış... Kaknemliğinden aşk da yaşamamış... Kızkurularından bin beterdir. Zaten galiba üst düzeylere çirkin kadınların getirilmesi bu yüzden. Kaskatı diktaları mutsuz ve doyumsuzlardan gayrı kim uygulayabilir ? " Sorusuyla yalanı da buldu. "Başbakan kayda geçir," dedi, derim. Bir çuval lâf ettin. Kaydı sabahı bulur. Sen bugün yalnız dolaş. Birlikte yarın çıkarız. Sözüyle, okeyi basar kaçarım."

Derin bir soluk aldı. Bütün ağırlığıyla arkasına yaslandı. Kasları yaylandı... Gerildi... Katılaştı... Kütür kütür kütürdedi Gözbebekleri büyüdü. Bahar filizinin masum ve bâkir çağrısına kapıldı. Belleğinin kunt

kapıları aynı anda açıldı. Önlemsiz, denetimsiz o raslantı anının çavlanına sürüklendi. Kirpiklerin uzun mızrağı, kılcal damarlarında dolaştı. Volanın bakaliti, telefonun metali ılıman ipek tenin titreşimleriyle avuçlarını gıdıkladı. Hücreleri tutkunun depremiyle sarsıldı. Titreyen parmaklarını zorlaya zorlaya "geliyorum," yazıp parmağıyla gönder düğmesine... Ayağıyla gaza bastı. Araba yayından fırlayan ok benzeri yola saldırdı. Radyo Kayahan'ın donuk sesinden bir aşk şarkısı yayınlamaya başladı. Kilometre ibresi, hızla yükseldi. Islıkla şarkıya katılarak hızı biraz daha artırdı. Birden önünde beliren dev karaltı akıl almaz bir hızla yaklaştı. Dehşetli bir gürültü, ağzında yarım kalan; "Ulaan"ı da, arabasını da kendisini de yuttu. "Ulan sırası mıydı ?" Sözleri, dağılan hücrelerinde yankılandı.

SON

Erol Toy

Sizi sarsacak.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ISBN 975-8152-31-9

